

Fylkesmannen i Oppland

Verneforslag og konsekvensutredning

utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark

med tilgrensede landskapsvernområder og naturreservater

Verneplan Ormtjernkampen-Skaget

Høring

Del A og C – Innledning, bakgrunn og forslag til verneplan

<p style="text-align: center;">Verneforslag og konsekvensutredning Utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark med tilgrensende landskapsvernområder og naturreservater</p> <p style="text-align: center;">Verneplan Ormtjernkampen-Skaget Høring Del A og C - Innledning, bakgrunn og forslag til verneplan</p>	<p>Rapportnr.: 7/09</p>
	<p>Dato: 04.08.09</p>
<p>Forfattere: Alexandra Abrahamson, Line Andersen, Kolbjørn Hoff</p>	<p>Faggruppe: Naturforvaltning</p>
<p>Prosjektansvarlig: Lars Eide</p>	<p>Område: Oppland fylke, kommunene Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Etnedal, Nordre Land, Gausdal, Sør-Fron og Nord-Fron</p>
<p>Finansiering: Direktoratet for naturforvaltning, Fylkesmannen i Oppland</p>	<p>Antall sider: 143</p>
<p>Emneord: nasjonalpark, landskapsvernområde, naturreservat, naturforvaltning, biologisk mangfold, kulturlandskap, skog, våtmark, kulturminne, stølsdrift/seterdrift, friluftsliv</p>	<p>ISSN-nummer: 0801-8367</p>
<p>Sammendrag: Dette dokumentet inneholder et forslag om utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark etter naturmangfoldloven og konsekvensutredning etter plan og bygningsloven. Følgende verneområder er foreslått:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ny, utvidet nasjonalpark: ca. 583 km² i Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Nordre Land, Gausdal, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner. • Fullsenn landskapsvernområde: ca. 236 km² i Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Nordre Land og Gausdal kommuner. • Dokkvatnet landskapsvernområde: ca. 18 km² i Gausdal kommune. • Espedalen landskapsvernområde: ca. 161 km² i Gausdal, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner. • Yddin naturreservat: ca. 20 km² i Øystre Slidre kommune. • Hovsjøen naturreservat: ca. 5 km² i Øystre Slidre og Nord-Aurdal kommuner. • Røssjøen naturreservat: ca. 24 km² i Nord-Aurdal, Etnedal og Nordre Land kommuner. • Skardberga naturreservat: ca. 12 km² i Nordre Land og Gausdal kommuner. • Oppsjømyrene naturreservat: ca. 15 km² i Nordre Land og Gausdal kommuner. • Hynna naturreservat (utvidet): ca. 67 km² i Gausdal kommune. • Hersjømyrin naturreservat: ca. 45 km² i Sør-Fron og Nord-Fron kommuner. <p>Verneforslaget omfatter totalt ca. 1186 km² hvorav ca. 71 % statlig grunn og 29 % privat grunn.</p> <p>Bakgrunnen for verneforslaget er de store verneverdiene i området. Dette gjelder landskap, urørte naturområder, kvartærgeologi, vassdrag, kulturlandskap, kulturminner/kulturmiljøer, biologisk mangfold og verdier for friluftslivet. Fylkesmannen vil særlig påpeke verdien området har for å ta vare på støls- og seterlandskapet.</p> <p>Det er laget en rekke fagrapporter og konsekvensutredninger hvor verneverdiene og brukerinteressene blir beskrevet, og konsekvensene av vern for disse blir gjennomgått.</p> <p>Verneplanen blir presentert med forslag til verneformer, vernegrenser (kart) og verneforskrifter for hvert område. Et utkast til forvaltningsplan er vedlagt. Formålet med dette er å utdype bestemmelsene i de foreslåtte verneforskriftene.</p>	
<p>Referanse: Fylkesmannen i Oppland 2009. Verneforslag og konsekvensutredning, høring. Utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark med tilgrensende landskapsvernområder og naturreservater. Del A og C – Innledning, bakgrunn og forslag til verneplan. Rapportnr. 7/2009 143 s.</p>	

Fylkesmannen i Oppland
Miljøvernavdelingen

Kontoradresse
Statens Hus, Storgt. 170
2615 Lillehammer

Postadresse
Serviceboks
2626 Lillehammer

Elektronisk post
postmottak@fmop.no

Internet
www.fmop.no

Telefon   **Telefaks**
61 26 60 00   61 26 61 67

Fremside: Robølstølen med Skaget i bakgrunn. Foto: Reidar Gran.

Forord

Verneforslaget for utvidelsen av Ormtjernkampen nasjonalpark (verneplanprosessen for Ormtjernkampen – Skaget) omfatter deler av kommunene Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Etnedal, Nordre Land, Gausdal, Sør-Fron og Nord-Fron.

Verneplanen

Den foreliggende verneplanen er en oppfølging av et av forlagene i St. meld. nr. 62 (1991-92) som fikk sin tilslutning gjennom Stortinget sin behandling (Innst. S. nr. 124 (1992-93) Innstilling fra kommunal- og miljøvernkomiteen om ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge).

Verneplanen skal bidra til å sikre de store natur- og landskapsverdiene i området. Forslag til avgrensning og forskrifter er gjort etter en avveining mellom verneverdier, brukerinteresser og de konsekvensene et vern vil kunne ha.

Direktoratet for naturforvaltning har hatt en faglig gjennomgang av forslag til verneplan og konsekvensutredning.

Medvirkning og prosess

Forslag til verneplan bygger på en bred og omfattende prosess med involvering av berørte kommuner, fylkeskommunen, etater, organisasjoner, grunneiere og andre rettighetshavere og brukere i området gjennom møter, herunder åpne møter, og befaringer. Dette innebærer bl.a. opprettelse og samarbeid med fem lokale referansegrupper og et kontaktutvalg. Kontaktutvalget har hatt medlemmer fra politisk ledelse i kommunene.

Det er i verneplanprosessen gjennomført en konsekvensutredning etter bestemmelsene i plan- og bygningsloven.

Høringsdokumentet

Dokumentet har tre hoveddeler:

Del A beskriver bakgrunnen for planarbeidet, hvordan dette arbeidet har foregått, verneverdier og brukerinteresser.

Del B inneholder en oppsummering av konsekvensutredningene. Dette følger som et eget dokument.

Del C inneholder forslag til verneplan med verneforskrifter.

I tillegg har dokumentet vedlegg med kart, grensebeskrivelser, innspill til oppstartsmelding og en oversikt over verneverdige skogområder og prioriterte naturtyper.

Et utkast til forvaltningsplan er vedlagt høringsdokumentet. Hovedformålet med dette utkastet er å utdype bestemmelsene i de foreslåtte verneforskriftene i del C. Det vil bli utarbeidet et endelig utkast til en fullverdig forvaltningsplan etter et ev. vedtak om vern med påfølgende egen høring av dette utkastet. Foreliggende utkast til forvaltningsplan er ikke på høring nå. Fylkesmannen mottar likevel gjerne innspill til dette utkastet.

Høring

Det vil bli utarbeidet et eget høringsbrev med nærmere beskrivelse av høringa inklusive spesielle temaer Fylkesmannen gjerne vil ha tilbakemelding på.

I forbindelse med høringa vil det bli holdt åpne møter i de berørte kommunene.

Det er lokal og sentral høring samtidig.

Forslaget er på høring fram til 16. desember 2009/20. januar 2010.

Hilsen

Kristin Hille Valla
fylkesmann i Oppland

Innhold

DEL A	Innledning og bakgrunn	9
1	Forslag.....	9
1.1	Hjemmelsgrunnlag	9
1.2	Verneverdier	11
1.3	Trusler mot verneverdiene	19
1.4	Brukerinteresser.....	19
2	Saksbehandling	33
2.1	Bakgrunn.....	33
2.2	Saksgang, organisering og medvirkning	34
2.3	Administrative og demografiske forhold.....	35
2.4	Områdets planstatus.....	37
2.5	Eiendomsforhold.....	41
DEL B	Konsekvensutredning – <i>se separat rapport</i>	43
DEL C	Forslag til verneplan.....	45
4	Forslag til verneplan.....	45
4.1	Valg av verneformer	45
4.2	Forslag til avgrensninger.....	46
4.3	Navn.....	52
4.4	Forslag til forskrifter	55
	FORSKRIFT FOR NY, UTVIDET NASJONALPARK.....	57
	FORSKRIFT FOR FULLSENN LANDSKAPSVERNOMRÅDE	63
	FORSKRIFT FOR DOKKVATNET LANDSKAPSVERNOMRÅDE	69
	FORSKRIFT FOR ESPEDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE	75
	FORSKRIFT FOR YDDIN NATURRESERVAT	81
	FORSKRIFT FOR HOVSJØEN NATURRESERVAT	85
	FORSKRIFT FOR RØSSJØEN NATURRESERVAT	89
	FORSKRIFT FOR SKARDBERGA NATURRESERVAT	93
	FORSKRIFT FOR OPPSJØMYRENE NATURRESERVAT.....	97
	FORSKRIFT FOR HYNNA NATURRESERVAT	101
	FORSKRIFT FOR HERSJØMYRIN NATURRESERVAT	105
4.5	Forvaltning av verneområdene	109
4.6	Erstatning.....	111
4.7	Nærmere undersøkelser.....	112
4.8	Forslag til overvåkning.....	113
4.9	Innspill og merknader i verneplanprosessen	113
5	Enkeltområder	119
5.1	Ny utvidet nasjonalpark ("Ormtjernkampen – Skaget" nasjonalpark)	119
5.2	Fullsenn landskapsvernopråde.....	121
5.3	Dokkvatnet landskapsvernopråde.....	123
5.4	Espedalen landskapsvernopråde.....	125
5.5	Yddin naturreservat.....	127
5.6	Hovsjøen naturreservat.....	129
5.7	Røssjøen naturreservat.....	130
5.8	Skardberga naturreservat	131
5.9	Oppsjømyrene naturreservat.....	132
5.10	Hynna naturreservat.....	133
5.11	Hersjømyrin naturreservat.....	134
6	Økonomiske og administrative konsekvenser	137
Referanser, kart og andre vedlegg		139
Referanser		139
Vedlegg.....		142

Sammendrag

Dette dokumentet inneholder et forslag om utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark etter naturmangfoldloven og konsekvensutredning etter plan og bygningsloven.

Fylkesmannen i Oppland legger med dette fram et forslag om vern etter naturmangfoldloven av følgende verneområder med tilhørende verneforskrifter:

- **Ny, utvidet nasjonalpark:** ca. 583 km² i Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Nordre Land, Gausdal, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner.
- **Fullsønn landskapsvernområde:** ca. 236 km² i Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Nordre Land og Gausdal kommuner.
- **Dokkvatnet landskapsvernområde:** ca. 18 km² i Gausdal kommune.
- **Espedalen landskapsvernområde:** ca. 161 km² i Gausdal, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner.
- **Yddin naturreservat:** ca. 20 km² i Øystre Slidre kommune.
- **Hovsjøen naturreservat:** ca. 5 km² i Øystre Slidre og Nord-Aurdal kommuner.
- **Røssjøen naturreservat:** ca. 24 km² i Nord-Aurdal, Etnedal og Nordre Land kommuner.
- **Skardberga naturreservat:** ca. 12 km² i Nordre Land og Gausdal kommuner.
- **Oppsjømyrene naturreservat:** ca. 15 km² i Nordre Land og Gausdal kommuner.
- **Hynna naturreservat (utvidet):** ca. 67 km² i Gausdal kommune.
- **Hersjømyrin naturreservat:** ca. 45 km² i Sør-Fron og Nord-Fron kommuner.

Verneforslaget omfatter totalt ca. 1186 km². Av dette er ca. 71 % statlig grunn og 29 % privat grunn. I den foreslåtte nasjonalparken er ca. 75 % statlig grunn og 25 % privat grunn.

Forslaget er på høring fram til 16. desember 2009/20. januar 2010. Det er lokal og sentral høring samtidig.

Verneforslaget omfatter natur- og kulturlandskapsområder med avgrensede lågfjellsmassiv som utgjør et storskala landskapselement, bølgende lågfjells-viddelandskap og svært opprinnelige støls- og setermiljøer i et lågalpint viddelandskap. Foreslåtte verneområder representerer kvaliteter som er lite berørt av tekniske inngrep der mellom 50 og 60 % av totalarealet er definert som inngrepsfrie områder (mer enn 1km fra tyngre tekniske inngrep). Innenfor området er det en rekke områder med verdifulle kvartærgeologiske formelementer. Verneforslaget omfatter meget store naturverdier knyttet til myr og våtmark, gammel fjellbarskog, rik fjellbjørkeskog, rasmarker og biologisk mangfold i kulturlandskapet. Området karakteriseres av store arealer og godt representerte og velutviklede forekomster av et fåtall naturtyper hvor kulturlandskapslokalitetene er dominerende. Det er registrert mange arter som står på den norske lista over utrydningstruede arter, både sopp, karplanter og fugl. Området har nasjonalt viktige populasjoner av flere arter. Verneforslaget omfatter nasjonalt og internasjonalt viktige kulturmiljøer knyttet til støls- og seterområdene i tillegg til kulturminner knyttet til bl.a. fangst og jernutvinning. Området har store opplevelseskvaliteter og er mye brukt som friluftsområde særlig den delen av dette som er høstingsbasert, tradisjonelt og enkelt.

Utvidelsen av Ormtjernkampen nasjonalpark er en oppfølging av et av forlagene i St. meld. nr. 62 (1991-92) som fikk sin tilslutning gjennom Stortinget sin behandling (Innst. S. nr. 124 (1992-93) Innstilling fra kommunal- og miljøvernkomiteen om ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge).

Det er laget en rekke fagrapporter og konsekvensutredninger hvor verneverdiene og brukerinteressene blir beskrevet, og konsekvensene av vern for disse blir gjennomgått.

Verneplanen blir presentert med forslag til verneformer, vernegrenser (kart) og verneforskrifter for hvert område. Et utkast til forvaltningsplan er vedlagt. Formålet med dette er å utdype bestemmelsene i de foreslåtte verneforskriftene.

DEL A Innledning og bakgrunn

1 Forslag

Fylkesmannen i Oppland legger med dette fram forslag om utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark, opprettelse av landskapsvernområdene Fullsenn, Dokkvatnet og Espedalen, opprettelse av naturreservatene Yddin, Hovsjøen, Røssjøen, Skardberga, Oppsjømyrene og Hersjømyrin, samt utvidelse av eksisterende Hynna naturreservat.

Fylkesmannen legger videre fram forslag om at vernet av de eksisterende naturreservatene Ormtjernmyra og Storlonen oppheves. Ormtjernmyra naturreservat vil i sin helhet inngå i Oppsjømyrene naturreservat, mens det meste av Storlonen naturreservat vil inngå i forslaget til nasjonalpark og de øvrige arealene vil inngå i forslaget til Espedalen landskapsvernområde.

Verneforslaget omfatter:

- **Ny, utvidet nasjonalpark:** ca. 583 km² i Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Nordre Land, Gausdal, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner.
- **Fullsenn landskapsvernområde:** ca. 236 km² i Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Nordre Land og Gausdal kommuner.
- **Dokkvatnet landskapsvernområde:** ca. 18 km² i Gausdal kommune.
- **Espedalen landskapsvernområde:** ca. 161 km² i Gausdal, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner.
- **Yddin naturreservat:** ca. 20 km² i Øystre Slidre kommune.
- **Hovsjøen naturreservat:** ca. 5 km² i Øystre Slidre og Nord-Aurdal kommuner.
- **Røssjøen naturreservat:** ca. 24 km² i Nord-Aurdal, Etnedal og Nordre Land kommuner.
- **Skardberga naturreservat:** ca. 12 km² i Nordre Land og Gausdal kommuner.
- **Oppsjømyrene naturreservat:** ca. 15 km² i Nordre Land og Gausdal kommuner.
- **Hynna naturreservat (utvidet):** ca. 67 km² i Gausdal kommune.
- **Hersjømyrin naturreservat:** ca. 45 km² i Sør-Fron og Nord-Fron kommuner.

Verneforslaget omfatter totalt ca. 1186 km². Av dette er ca. 71 % statlig grunn og 29 % privat grunn. I den foreslåtte nasjonalparken er ca. 75 % statlig grunn og 25 % privat grunn.

Områdene ligger sør for Jotunheimvegen mellom Vinstra/Skåbu i Gudbrandsdalen og Bygdin i Valdres, øst for overgangen mellom stølsfjellet og mer tettbygde strøk i Valdres, nord for Synnfjell i Nordre Land, og vest for Vestre Gausdal og Espedalen.

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Generelt om vern etter naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven skal sikre viktige naturverdier, herunder bl.a. variasjonsbredden av naturtyper og landskap, arter og genetisk mangfold, truet natur, større intakte økosystemer som også skal være tilgjengelige for enkelt friluftsliv, og natur preget av menneskers bruk gjennom tidene (kulturlandskap) eller som også har kulturhistoriske verdier. Det må tilrettelegges for en bruk som bidrar til å opprettholde naturverdiene.

Ved vedtak om vern vil det bli fastsatt forskrift for hvert enkelt verneområde. Forskriften gjelder for et gitt areal som blir avgrenset på kart. Forskriften skal hindre aktivitet/tiltak som skader eller kan skade verneverdiene. Aktivitet som ikke kan påvirke verdiene negativt, skal ikke reguleres. Vernet tar ikke eiendomsretten fra grunneierne, men kan avgrense råderetten.

Hjemlene for arealvern ligger i naturmangfoldlovens kapittel V. Etter loven kan det opprettes nasjonalparker, landskapsvernområder, naturreservater, biotopvernområder og marine verneområder. Som det framgår over, er det de tre førstnevnte verneformene som er aktuelle i denne verneplanen. Paragrafene 41, 42 og 43 gir saksbehandlingsreglene for etablering av verneområder. En gjennomgang av saksbehandlingen i denne saken er gitt i kapittel 2.

Generelt om de aktuelle verneformene

Nasjonalparker

Pr 1.1.2009 er ca 14,6 % av alt landareal i Norge vernet, der 8,3 % er vernet som nasjonalpark. § 35 i naturmangfoldloven hjemler opprettelse av nasjonalparker:

"Som nasjonalpark kan vernes større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep.

I nasjonalparker skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminner finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Forskriften skal verne landskapet med planter, dyr, geologiske forekomster og kulturminner mot utbygging, anlegg, forurensning og annen aktivitet som kan skade formålet med vernet, og sikre en uforstyrret opplevelse av naturen. Ferdsel til fots i samsvar med friluftslovens regler er tillatt. Slik ferdsel kan bare begrenses eller forbys i avgrensede områder i en nasjonalpark, og bare dersom det er nødvendig for å bevare planter eller dyr, kulturminner eller geologiske forekomster. ..."

Vern som nasjonalpark innebærer et relativt strengt områdevern. Forbud mot tekniske inngrep står sentralt og skal håndheves særlig strengt ved eventuelle søknader om dispensasjon. Motorferdsel skal holdes på et minimum. Sikring av områder for friluftsliv og naturopplevelse er et viktig delmotiv for opprettelse av store verneområder. Tradisjonell landbruksdrift vil som hovedregel kunne fortsette som før.

Landskapsvernområder

§ 36 i naturmangfoldloven hjemler opprettelse av landskapsvernområder:

"Som landskapsvernområde kan vernes natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart.

I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammen av første punktum. Nye tiltak skal tilpasses landskapet. Det skal legges vekt på den samlede virkning av tiltakene i området. I forskriften kan det gis bestemmelser om hva som kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig, om krav til landskapsmessig tilpassing, og om ferdsel som ikke skjer til fots. ..."

Landskapsvern er en mild verneform i den forstand at pågående virksomhet i det alt vesentlige vil kunne fortsette. I landskapsvernområder står landskapet som helhet sentralt. Landskapsvern kan omfatte både natur- og kulturlandskap. Verneformen blir ofte benyttet for å ta vare på aktive kulturlandskap i bruk. Det er ikke tillatt å sette i verk tiltak som kan endre området sitt særpreg eller karakter. Jord- og skogbruk kan normalt holde fram som tidligere, men det vil ofte være regler om å ta større hensyn til de landskapsmessige konsekvensene av virksomheten enn en gjør i andre områder.

Naturreservater

§ 37 i naturmangfoldloven hjemler opprettelse av naturreservat:

"Som naturreservat kan vernes områder som

- a) inneholder truet, sjelden eller sårbar natur,*
- b) representerer en bestemt type natur,*
- c) på annen måte har særskilt betydning for biologisk mangfold,*
- d) utgjør en spesiell geologisk forekomst, eller*
- e) har særskilt naturvitenskapelig verdi.*

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenoppsettstiltak å få vernverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet. ...”

Et naturreservat kan totalfredes eller fredes for bestemte formål. Restriksjonsnivået er både tilpasset verneformålet, og de lokale forholdene på stedet. Verneformen er den strengeste formen for områdevern etter naturmangfoldloven. Vegetasjon og dyreliv er freda mot skade og ødeleggelse og tiltak som kan endre naturmiljøet er ikke tillatt. Landbruksdrift i samme omfang og med de driftsformer som foregikk på vernetidspunktet, kan vanligvis fortsette. Vedlikehold av anlegg som eksisterer på vernetidspunktet kan utføres. Der verneformålet er å sikre verneverdier knyttet til natur- eller urskog, vil hogst og fjerning av døde trær. Jakt og fiske er i hovedsak regulert av de generelle reglene etter lovverk som gjelder for øvrig i norsk natur. I sjøfugl- og våtmarksreservat er det ofte forbud mot jakt og fangst, og det kan være ferdselsrestriksjoner i visse perioder, for eksempel i hekketiden.

1.2 Verneverdier

I løpet av verneplanprosessen har Fylkesmannen fått utarbeidet fagrapporter om natur- og kulturverdiene i området. Rapportene har i løpet av prosessen blitt sendt ut til en rekke berørte personer, organisasjoner og etater, andre interesserte og ligger dessuten tilgjengelig på internettssida www.fylkesmannen.no/ormtjernkampen. I underkapitlene nedenfor er sentrale beskrivelser og vurderinger fra disse rapportene gjengitt. De som har skrevet de fleste fagrapportene baserte sitt arbeid på et større *utredningsområde (opprinnelig utredningsområde)* som gjaldt i den første fasen av prosessen, før formell melding om oppstart av verneplanarbeidet. Denne oppstartsmeldinga for det noe mindre *planområdet* ble sendt ut våren 2006 (se figur i kapittel 2.2). Vi har imidlertid justert beskrivelsene og vurderingene nedenfor slik at de gjelder området som omfattes av verneforslaget, dersom ikke annet er spesifisert. Det foreslåtte verneområdet er vist på kart i A0 format vedlagt høringsforslaget.

Utsikt mot Ormtjernkampen fra Reinsåsen. Foto: Inger Nes.

1.2.1 Landskap

Opplevelseskvaliteter

Fravær av tekniske inngrep i skogdekte partier på Østlandet, utgjør en viktig og relativt uvanlig kombinasjon som totalt sett kjennetegner de foreslåtte verneområdene. Denne karakteren forsterker både de naturgitte og de menneskeskapte kvalitetene innenfor foreslåtte verneområder, gjør at området virker harmonisk og oppleves som en definert og avgrenset enhet. Lang, kontinuerlig og fortsatt aktiv jordbruksdrift setter et markert preg på store deler av området uten at dette registreres som "inngrep". Kulturelementet virker i høy grad opprinnelig (autentisk), og tilfører landskapet store, positive opplevelseskvaliteter.

Til sammen sju landskapsområder er beskrevet innenfor de foreslåtte verneområdene etter en metode for romlig inndeling av landskapet.

Hvert landskapsområde er evaluert etter opplevelse av mangfold, helhet og dets inntryksstyrke der en ser på landskapets hovedform, geologiske formasjoner, vegetasjon, vann og vassdrag, jordbruksmark samt bosetning og tekniske anlegg. Verdiklasse A representerer høyeste verdien der landskapsområdets komponenter samlet sett har kvaliteter som gjør det enestående og særlig opplevelsesrikt. A1 karakteriserer det ypperste og det enestående landskapet innenfor landskapsregionen, og betyr at området har høye nasjonale verdier. Verdiklasse A2 har nasjonale verdier. Verdiklasse B favner det typiske landskapet i regionen, der landskapet har gjengs gode kvaliteter men er ikke enestående. Verdiklasse B1 har høye regionale verdier, mens klasse B2 har regionale verdier. Verdiklasse C inneholder inntrykkssvake landskap med liten formrikdom og/eller landskap dominert av uheldige inngrep.

Følgende sju landskapsområder ligger i sin helhet/delvis innenfor de foreslåtte verneområdene (se kart i vedlegg D):

- A1 Stølende i alpin sone (Skreddalen-Skaget) (15.15.2) – Svært autentiske stølsmiljøer i lågalpint viddelandskap. Kulturlandskapet skjottes på tradisjonelt vis, og støler i drift er et svært positivt tilskudd til landskapsopplevelsen.
- A2 Skaget-Langsui (15.15.1) – Avgrenset lågfjellsmassiv med svakt utviklede alpine former. Massivet utgjør et likevel et storskala landskapselement. Historisk spennende feplasser som fortsatt er i bruk.

Espedalen (11.11.1) – Den nærmest lineære og dypt nedskårede Espedalen utgjør i seg selv et dramatisk og tydelig storskala landskapselement. I nordvest møter Espedalen dalformen som leder dagens Vinstravassdrag og former der et videre og mer lysåpent landskap.

Liomseter-Dokkvatnet (14.14.3) – Lågfjellsdalføre med dalformen og hovedvassdraget som sentrale element. Elvas varierte løp, vannflatenes uryddige mønster, løsmassedecket, skogbildet og kultursporene samspiller i en spennende mosaikk.

Fullsenn (14.14.4) – Rolig, bølgende lågfjells-viddelandskap med enkelte storskala landskapselementer som fjellformer og store vann. Store partier med bart fjell, myr- og vannflater skaper en spennende mosaikk. I østlige partier av landskapsområdet ligger godt bevarte stølsmiljøer med stor grad av autensitet. Den aktive stølsbruken i hele området er et svært viktig bidrag til landskapsopplevelsen.
- B1 Hinna-Hornsjøen-Vetafjellet (14.14.2) - Mosaikk av skog, snaufjell, myr, vann og vassdrag i et rolig kupert lågfjell. Løsmasser bidrar til formrikdommen. Kulturelementet er representert ved spredte setermiljøer innenfor hele landskapsområdet. Hornsjøen er regulert, men magasinet er forholdsvis lite, samtidig som egenskaper ved terreng og vegetasjon er med på å dempe uttrykket og begrense eksponeringen av inngrepet.
- B2 Vinstra (14.14.1) – Storskala landskapselementer dominerer uttrykket. Landskapsformene er svært homogene over store arealer med gradvise, rolige overganger. Vann og vassdrag former skarpe linjer og tydelige kontraster. Flere setrer/setergrender ligger spredt innenfor landskapsområdet. Noen av disse miljøene er innbygget av nyere hytter som svekker

miljøenes autensitet og inntryksstyrke. Aktiv bruk av setrene og dyr på beite gjennom sesongen er imidlertid med på å tilføre landskapsområdet liv og variasjon. Omfattende vassdragsreguleringer setter et markert preg på store deler av landskapsområdet da det åpne, storskala landskapet eksponerer inngrepet innenfor et svært stort areal.

Inngrepsfri natur

Foreslåtte verneområder representerer kvaliteter som lite berørt av tekniske inngrep. Urørt natur og villmark er definert under begrepet "Inngrepsfrie naturområder" (INON-områder), det vil si at et område ligger mer enn 1 kilometer fra tyngre tekniske inngrep (kraftlinjer, kraftmagasin, telekommunikasjonsmaster, veger med mer). Mellom 50 og 60 % av totalarealet i de foreslåtte verneområdene er definert som INON-områder (se kartvedlegg i del B).

Store deler av det sentrale området ligger mellom tre til fem kilometer fra tyngre tekniske inngrep. Når det gjelder såkalte "villmarkspregede områder", det vil si områder som ligger mer enn fem kilometer fra tyngre tekniske inngrep, så finnes det to slike i de foreslåtte verneområdene (nasjonalpark). Det største omfatter det lågalpine partiet omkring Nordre- og Søndre Langsui. Det andre er et lite parti øst for Djuptjernkampen.

1.2.2 Geologi

Berggrunnsgeologi

Berggrunnen i de foreslåtte verneområdene er variert. Sandstein er hovedbergarten i området. Dette gir opphav til en forholdsvis fattig vegetasjon. Fjellpartiet i nord og Røssjøkollane har imidlertid en berggrunn med gabbro/amfibolitt. Dette gir stedvis muligheter for en rikere vegetasjon, men variasjonen er stor og det er ingen sterk sammenheng mellom berggrunnskartet og vegetasjonen i området. En del myrområder i sør og sørøst ligger på rikere bergarter som fyllitt/glimmerskifer. Her er også de største arealene av rikmyrer. Men i et tilsvarende område ved Tansbergfjorden og Hovsjøen mangler dette elementet.

Berggrunnen består av en tykk, sammensatt dekkserie av sedimentære og omdannede bergarter. Dekkebergartene er skjøvet inn over et underliggende, stedegent lag av prekambriske dypbergarter (grunnfjell), i hovedsak granitt og gabbro. Bevegelsene skjedde i forbindelse med den kaledonske fjellkjedefoldingen i Devontiden.

Jotun-Valdresdekkekomplekset er den dominerende dekkeenheten i området og innholder flere bergartsgrupper. Valdresgruppen eller "Valdressparagmitta" dekker store og sentrale deler av området med et tynt lag av hovedsakelig feltspatholdige, næringsfattige sandsteiner, med utviklede konglomerater rundt Ormtjernkampen og Skaget.

I Jotun-Valdresdekket inngår også Mellsenngruppen med baserik skifer fra Kambrium og Ordovicium. Kommersiell drift og uttak av "Valdres-takskiferen" har tidligere funnet sted flere plasser ved sørsiden av Mellene (utenfor foreslåtte verneområder).

Et mindre parti av Jotun-Valdresdekket tilhører Espedalskomplekset, som utgjør de eldste bergartene i dekket innenfor området. I dette komplekset forekommer nikkelforekomster med jern, kobber og nikkelforekomster, og det har i flere perioder vært både kobber- og nikkeldrift i Espedalen.

I tillegg til Jotun-Valdresdekket omfatter området i sør og sørøst også noe av Synnfjelldekket med både fattige og rike bergarter.

Kvartærgeologi

Området ligger i sin helhet sør for det dominerende isskillet fra slutten av siste istid, og isbevegelsesretningen var nærmest uten unntak rettet mot sørøst. Morenedekket er stort sett sammenhengende i hele området, og bare flekkvis i nord på de høyeste toppene er bart fjell eksponert. Isbevegelsesretningen kan tydelig avleses fra skuringsstriper, flutings, rogenmorener og drumlinoide former lokalt. Det finnes flere tydelige spor etter den siste innlandsisen innenfor utredningsområdet:

Fluting er et mønster av parallelle stripninger i overflaten av morenedekket og en typisk karakter ved hele lavfjellspartiet. Stripene er dannet av breen i bevegelse, og viser vanligvis den siste isbevegelsesretningen i et område. De danner et mønster sammensatt av lave, langstrakte rygger med grunne furer imellom.

Det finnes videre et stort antall morenerygger som går på tvers av dalretningene, og dessuten på tvers av den nordvest-sørøstrettede brebevegelsen i området, såkalte "*rogenmorener*". Dette er et typisk formelement i sørvestre og sentrale deler av Oppland, og det er viktig å verne et representativt utvalg. I området finnes de særlig utpreget sørøst for Hornsjøen, vest for Fjelldokkvatnet, omkring Skagstjerni og i den stort sett myrdekte senkningen i traséen Etnsenn, Yddin, Javnin, Olevatn. Morenene ved Skagstjerni er et svært godt eksempel på velutviklede rogenmorener.

De siste to km før Etna renner inn i Etnsenn er det for øvrig i dag en sammenhengende 200-500 m bred elveslette med slynget (meandrerende) løp, elveslettedammer og myr. Sletten ender i en uregelmessig deltaform i Etnsenn.

Øst for Røssjøen og nordvest for Fullsenn finnes godt utviklede *drumliner og drumlinoide former*. Det er som regel strømlinjeformede rygger som består av morenemateriale og peker ut isens bevegelsesretning i området. De er dannet av oppsamlet morenemateriale ved bunnen av breen.

Området Hynna – Ropptjern er kvartærgeologisk interessant på grunn av forekomsten av rogenmorene og drumliner som gir landskapsbildet karakteristiske trekk. Deler av dette området er likevel ikke med i verneforslaget på grunn av oppdemningen av Ropptjern.

Glasifluviale erosjonsspor er en samlebetegnelse for alle typer erosjonsspor, stort sett dannet ved smeltevannets arbeid. Det kan bl.a. være spylerenner, spylefelt, gjel og canyon. Spylefelt finnes tydelig utviklet i høyreliggende partier i nordvestre deler av utredningsområdet, og er synlige der løsmassedekket er tynt eller mangler fullstendig. Det finnes også to middels lange spylerenner nordvest for Øvre Revsjøen som synliggjør et tidligere avsmeltingsregime da smeltevannet drenerte sørover gjennom Revsjøen mot Randsfjorden, og ikke som i dag hvor Vinstravassdraget drenerer østover til Gudbrandsdalen.

Eskere (rulesteinsåser) finnes utviklet nord for Yddin, nord for Fullsenn og nordvest for Hornsjøen. Det er lange, gjerne buktede rygger som består av sand, grus og stein. Ryggene er dannet av elver som rant i tunneler under isen. Elvene fraktet med seg store mengder løsmateriale som ette hvert ble avsatt langs elvebunnen. Når isen smeltet bort lå det igjen lange strenger med sand og grus som viste hvor breelvene hadde gått.

Forundringshaugan består av opptil 40 m høye kameterrasser og eskere bygd opp i passet sør for Krusgravkampen. Avsetningene er dannet i en kort periode da store mengder smeltevann fra Vinstraområdet drenerte over passet. I selve passområdet finnes det markerte erosjonsrenner. Dreneringen fra passområdet fortsatte mot sørøst på begge sider av Risåhøgda der løpene kan være 100-150 m brede. Den sørlige avslutningen av dette dreneringssystemet er en esker på sørvestsida av øvre Revsjøen. I dalbunnen vest og sør for Nordbuvatn ligger det en sverm av Rogenmorener med nordøst-sørvestlig lengdeutstrekning. Disse har godt utviklede flutings oppå ryggene. I høyreliggende partier i området er det også flutings. Disse viser en isbevegelse mot sørøst.

Terrasser og delta av glasifluvialt materiale er dannet på steder der rennende vann fra isen førte mengder av løsmateriale ut i stillestående vann. I innlandet er de største terrassene avsatt i bredemte sjøer. Dette formelementet finnes bare sørvest for Olstappen. De urørte delene av denne store deltaavsetningen ligger stort sett innenfor området som foreslås vernet. Den nederste terrassen er berørt av et større massetak og et skytebaneanlegg og er derfor tatt ut.

Jettegrytene i Helvete

Helvete, med Nord-Europas største jettegryter, ligger innenfor planområdet. Jettegrytene har en dybde på opptil 60 m, med en diameter på 30 m. De ligger i et område som ellers har verdifull og verneverdig skog (Helvete – Dritudalen). Dette området ble etter samråd med grunneiere og referansegruppa for Gausdal tatt ut av verneplanprosessen for "Ormtjernkampen – Skaget" våren 2009. Et forslag om Helvete naturreservat vil bli videreført gjennom ordningen med frivillig vern. Naturreservatet vil ha både skog og kvartærgeologi som verneformål.

1.2.3 Naturmiljø

I området er det meget store naturverdier knyttet til myr og våtmark, gammel fjellbarskog, rik fjellbjørkeskog med tilstøtende rasmarker og kulturlandskapet.

Området ligger i hovedsak over 800 moh., og klimaet preges i hovedtrekk av kalde og forholdsvis nedbørrike vintrer og kjølige somrer med moderate nedbørmengder. Sammen med topografien medfører dette gode forhold for myrdannelser i området.

Store vidder med myr og vierkratt særpreger området, men også i noen grad tilstøtende fjellskog, både fjellbjørkeskog og fjellbarskog. Området karakteriseres av store arealer og godt representerte og velutviklede forekomster av et fåtall naturtyper¹. Kulturlandskapslokalitetene er dominerende. Resten er fordelt på bl.a. urskog/gammelskog, rikmyr, bekkekløfter, sørvendte berg og rasmarker, kalkrike områder i fjellet og artsrike vegkanter.

Kulturlandskapslokalitetene er i første rekke lokalisert sør og vest i området. Dette samsvarer godt med de områder som har en næringsrik berggrunn og der støls- og seterbruket fremdeles er levende. En lignende sammenheng forekommer for verdifulle skogs- og myrområder, som har størst konsentrasjoner i sør og øst. For disse er årsaken dels berggrunn og dels liten kulturpåvirkning. I tillegg til i Ormtjernkampen nasjonalpark er det her registrert flere større områder med urskog/gammel barskog både nord og vest for Ormtjernkampen, samt et område vest for Synnfjorden i Nordre Land kommune. Rik fjellbjørkeskog med rasmark finnes i sør.

Myr er viktig, både i utstrekning og verdi. Forekomster av den sjeldne arten finmarksstarr, som ser ut til å ha hovedutbredelsen i Norge i dette området, forsterker dette inntrykket. I tillegg er det store arealer rikmyrer spesielt i sør og vest. I disse områdene er det potensiale for nye funn av rødlistearter² knyttet til myr.

Karplantefloraen i de foreslåtte verneområdene er samlet sett ikke spesielt rik, men variasjonen er likevel stor fra fattige myrområder til næringsrike rasmarker. Det er i planområdet registrert overraskende mange rødlistearter, spesielt av sopp (40 arter), men også karplanter (9 arter). Flere av de rødlistede karplantene i området er kulturbetingete og er avhengig av beite og slått gjennom lang tid. Andre arter som for eksempel skjeggklokke og finmarksstarr er knyttet til naturmiljøer som rasmarker og store rikmyrskomplekser, selv om også skjeggklokka nyter godt av et moderat beite. Av rødlistede sopper er spesielt gammelskogsartene tallrike, men en stor andel er også representert innenfor gruppen beitemarkssopp. Det er i tillegg registrert 2 rødlistede lav i området, mens vi mangler sikker dokumentasjon på rødlistede moser og insekter.

Totalt er det registrert 147 fuglearter i planområdet. Av disse er 125 arter påviste/mulige hekkefugler. Av dette er det igjen registrert 30 fuglearter som er på den nasjonale rødlisten. Det er grunn til å fremheve spesielt artene myrhauk, fjellmyrløper og dobbelbekkasin som området har en særskilt viktig funksjon for. Det er registrert 27 verdifulle ornitologiske lokaliteter i planområdet, der ni er vurdert til å ha regional/nasjonal verdi. Det er påvist 27 arter pattedyr, deriblant seks rødlistearter. Av de fire store rovdirene er det bare jerv og gaupe som har fast forekomst i området, mens ulv og bjørn forekommer som streifdyr. Et regionalt viktig vinterbeiteområde for elg finnes sentralt i området i Gausdal omkring og mellom Dokkvatnet og Fjelldokkvatnet. Av amfibier finnes frosk, firfisle og huggorm, mens det av fisk er bestander av ørret, røye, sik, abbor og ørekyt. Kartvedlegg i del B viser viktige ornitologiske lokaliteter/våtmarksområder i tillegg til viltlokaliteter. Viltlokalitetene viser i hovedsak trekkveier og beiteområder for elg, samt leveområder for hønsefugl (rype og orrfugl) og i noen grad våtmarksfugl.

---

¹ En naturtype kan defineres som en ensartet type natur som omfatter alt plante- og dyreliv og de miljøfaktorene som virker der (referanse: Artsdatabanken, Naturtyper i Norge - NiN).

² Norsk rødliste er en vurdering av truede arters risiko for utdøing. Listen omfatter arter som er *truet*, arter som er *nær truet*, arter som alt er *utdødd* fra Norge, og arter som på grunn *datamangel* ikke kan vurderes (referanse: Artsdatabanken).

Det er verdisatt totalt 165 naturtypelokaliteter i planområdet (se vedlagt tabell og separat kartvedlegg), der 49 er av nasjonal verdi, 87 av regional verdi og 29 av lokal verdi. De vanligste verdisatte naturtypene er naturbeitemark med 119 lokaliteter og gammel barskog med 24 lokaliteter. Foreslåtte verneområder dekker 124 av de verdisatte lokalitetene, der 36 er av nasjonal verdi, 60 av regional verdi og 28 av lokal verdi.

Det er videre kartlagt sju verneverdige skogområder i planområdet (se vedlagt tabell og separat kartvedlegg), der området Helvete er tatt ut av verneplanprosessen (kjøres gjennom prosess for frivillig vern av skog).

1.2.4 Vassdragsnatur

Det slake viddelandskapet med myrer, vierområder og våtmark, preger de vernetede vassdragene Gausa og Etna, det vil si i sør og sørøstre delene av foreslåtte verneområder, med en geologi som delvis gir grunnlag for rike vegetasjonstyper. De samme landskaps- og naturtypene preger også øvrige deler av områdene, men her skaper de geologiske forholdene fattigere vegetasjonstyper.

Nedbørfeltene til varig vernede vassdrag er vist på kartvedlegg i del B. Vassdragsvernet som er vedtatt av Stortinget er i utgangspunktet avgrensa til et vern mot kraftutbygging. Stortinget har likevel kommet med en generell oppfordring om at en bør unngå tiltak i vernede vassdrag som reduserer verneverdiene. Det er også laget rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag³. Retningslinjene gjelder hele vassdragsbeltet, dvs. hovedelver, sideelver, større bekker, sjøer og tjern og et område på inntil 100 meters bredde langs sidene av disse, samt andre deler av nedbørfeltet som det er faglig dokumentert har betydning for vassdragets verneverdi.

Følgende vernede vassdrag ligger helt eller delvis innenfor verneforslaget:

<i>Vassdrag</i>	<i>Verneplan/år</i>
Gausa	Verneplan IV (1993)
Etna	Verneplan II (1980)

I tillegg grenser Espedalsvatnet og Breidsjøen inntil foreslått Espedalen landskapsvernområde (Verneplan I, 1973).

Verna vassdrag blir også omtalt i kapittel 2.4.4 nedenfor.

1.2.5 Kulturhistorie og kulturminne

Kulturhistorie

Planområdet er et lavereliggende høyfjellsområde. I grenseområder som dette, med nærhet både til daler og fjell, finnes ofte en spesiell ressursrikdom og variasjon. Dette mangfoldet har en hatt kjennskap til og utnyttet gjennom lang tid, og bruken har satt sitt preg på området slik det framstår i dag.

Jakt, fangst og fiske

De første menneskene i området var jegere og sankere, og det finnes steinaldersfunn knyttet til blant annet Dokkvatnet og Øvre Revsjøen, og mange av steinbuene og tuftene i området kan knyttes til jakt og fangst. Det hevdes at jakt og fangst var spesielt viktig for Espedalen, og var det som gjorde fast bosetning der mulig.

Dagens store elgtrekk i Gausdal Vestfjell foregikk også i steinalderen, og det er funnet spor som viser at folk brukte denne ressursen allerede 8000 år siden. For ca 2000 år siden startet etableringen av fangstgropanlegg. Anleggene ligger på tvers av de store elgtrekkene, og spesielt i Espedalen og ved Olstappen finnes mange funn (i hovedsak utenfor foreslåtte verneområder). Det var tidligere også villrein i området, som ble tatt i fangstgraver helt frem til slutten av 1800-tallet. Villreinen ble etter hvert

³ Gitt ved kongelig resolusjon av 10. november 1994, jf . plan- og bygningsloven (PBL) av 14. juni 1985.

erstattet med tamrein. Sanking av vekster og røtter, og jakt på småvilt har trolig like lang historie som storviltjakten. Disse ressursene har vært mer tilgjengelig for alle også i nyere tid, mens elgjakt og reinjakt etter hvert krevde mer av både organisering, kunnskap og rettigheter.

Ved undersøkelsene i forbindelse med kraftutbyggingen av Dokkavassdraget ble det funnet et garnsøkke fra steinalderen. Kildene om omfanget av fiske i området er motstridende, men har med all sannsynlighet vært en viktig økonomisk ressurs. Historiske kilder viser at det var stridigheter rundt attraktive fiskerettigheter. Fisket var også viktig for den tidlige turismen i området (fra slutten av 1800-tallet).

Malmframstilling

Det har vært framstilt jern av myrmalm i utmarksområdene mellom Gudbrandsdalen og Valdres fra før år 0 frem til svartedauden. Til jernproduksjonen trengtes malmrike myrer og brensel, som begge fantes langs tregrensa mange steder innenfor de foreslåtte verneområdene.

Jernfremstillingsplassene i området er generelt godt bevart, der relativt få skader fra moderne skogsdrift trolig har sammenheng med stor forekomst av vernskog. Reismiler er en yngre form for kullproduksjon i området som ble utbredt i forbindelse med bergverksdrift fra 1500-tallet. Midt på 1800-tallet ble det satt i gang en omfattende bergverksdrift på østsiden av Espedalen (utenfor foreslåtte verneområder) med nikkelutvinning.

Jordbruk og skogbruk

Med et fåtall unntak er det sesongbruken som kjennetegner området. Støls/seterdrift med melkeproduksjon går tilbake til 1600-tallet, mens husdyrhold i kombinasjon med bruk av andre utmarksressurser har en atskillig lengre historie. Jordbruket økte rundt år 0, en intensivering som sammenfaller med bruken av fangstgroper og jernframstilling. Jordbruket og bruken av utmarksressursene varierte deretter i omfang. På 1600-tallet vokste bruken. Beitet i kombinasjon med veduttak førte til et åpent landskap. Fra denne perioden er det også kjent at de fleste gårdene hadde flere støler/setrer, både heim- og langstøler/sommersetre. De fleste bevarte stølene/setrene i de foreslåtte verneområdene er langstøler/sommersetre. Langstølene har generelt sett blitt mindre brukt enn heimstølene da de ligger i marginale strøk for jordbruk. Enda lenger inn i fjellet finner en felæger, der det ble tatt imot utenbygds dyr. Disse finnes spesielt i Gausdal Vestfjell, men også noen i Nord-Aurdal og Øystre Slidre. På 1700-tallet startet befolkningsøkningen som etter hvert ledde til 1800-tallets overbefolkning og utflytting. Fra 1850 ble feholdet alt mer viktig, mens åkerbruket fikk mindre betydning. Fjellbeite og fjellslått hadde stor betydning, men var arbeidskrevende og krevde arbeidsfolk.

Støls/seterdriften i området var viktig helt frem til 1950-tallet. Utover 1900-tallet ble det mer problematisk med omsetning av produktene, og driften ble for tungvint og mange steder nedlagt, både i landet sett i stort og innenfor foreslåtte verneområder. Deler av foreslåtte verneområder er imidlertid et av landets områder hvor det fortsatt er mange støler/setrer i aktiv drift både med tradisjonell melkeproduksjon eller beiting og slått, spesielt i Valdres.

Tre var utnyttet til for eksempel ved, kullproduksjon i forbindelse med jernutvinning, samt tjæreutvinning. Utover på 1800-tallet ble skogen drevet hardt. Skogdriften gikk hardest ut over allmenningene, der skogsrettene derfor ble skiftet ut, mens beiterettene stort sett ble varende. Etter 1870 minker presset på skogen samtidig som tilbakegang i fjellslått på grunn av mangel på arbeidskraft. Skogsdriften kom i denne perioden inn i mer regulerte former med skogsselskaper og vernskog.

Ferdseil

Gjennom de foreslåtte verneområdene går en mengde råk, veier og vinterveier. Flere av råkene går forbi kullgroper og blesterplasser fra jernfremstilling i middelalderen, samt forbi gamle dyregraver. Det har gått mange driftsruiter gjennom området, med flere markeds plasser for fehandel der veiene møttes sør for høyfjellene. Mange av dagens stier og veier følger eldre råk, der de fleste kan knyttes til nyere tids setring og sanking av for.

Støls/seterveierne går fra stølen/seteren til gården som eier stølen/setra. Veien til Liomseter ble bygget rundt 1900, og utover 1900-tallet ble mange veier utbedret til melkebilstandard. I 1939 ble Vestfjellvegen sammenbundet mellom øst og vest.

Friluftsliv og turisme

De siste par århundrene ble den norske fjellheimen interessant i reiselivssammenheng da bruken av naturen utover ressursutnyttning ble knyttet også til avkobling og mosjon. Utover 1800-tallet ble det gradvis flere som ønsket å besøke fjellene. Området ble her liggendes i skyggen av Jotunheimen og Rondane og derfor mindre besøkt. Likevel var det mange som tok veien gjennom Gausdal og Espedalen, eller Øystre Slidre med lokale veivisere og overnatting på støler og setrer på turen til Jotunheimen, derav navnet "Jotunheimens forgård". Reisesstrømmen var stor nok til å gi grunnlag for fjellstuene i Espedalen. Oppbygging av turisme på Beitostølen er derimot et senere fenomen fra de siste 50 årene.

Seterdriften på Liomseter går tilbake til 1700-tallet, og flere tidlig reisende fikk trolig overnatting her. I 1895 stod Liomseter klar som turisthytte, og ble i 1955 kjøpt av Den Norske Turistforening. På Storhøliseter har det vært tatt inn turister siden begynnelsen av 1900-tallet, og Svarthammar har vært åpen for turister siden slutten av 1800-tallet.

Også lokalbefolkningen bruker i dag områdene til friluftsliv. Det antas at for mange er en viktig del av friluftslivet gjerne bærplukking, fiske eller jakt. Mange kombinerer også friluftslivet med ettersyn av beitedyr, bygg, eller gjerder samt vedhogst. Alt dette er en videreføring av den utnyttelsen av utmarksressursene som har preget og formet området gjennom flere tusen år.

Sagn og muntlig tradisjon

Gjennom hele områdets bruksperiode har trolig navngiving av steder vært viktig for å dele inn og kommunisere bruken av områdene. Blesterbekken og Kolbu er spor etter jernfremstilling og kullbrenning, mens for eksempel Tukthuset og Middagsåsen taler for seg om opplevelsen av stedet.

Ifølge sagnene skal området ha huset flere slags underjordiske skapninger, der huldra var den man oftest traff på.

Kulturminner og kulturmiljø

Ut fra de kjente funnene av kulturminner kan flere områder med noe ulike karakteristika skisseres. De foreslåtte verneområdene kan deles inn i fjellområdene, stølsområdet mot Valdres, Dokkvatnet med omland, området mot Espedalen og Svatsum, og til slutt områdene nordøst for høyfjella.

I fjellområdene nordvest i utredningsområdet finnes primært kulturminner knyttet til fangst. De eneste fangstgravene for reinfangst ligger her. Det er også buer og spor etter jakt i nyere tid. Randområder med tilgang til flere ulike ressurstyper har ofte vært interessante for menneskelig bruk. Slik er det også her, langs foten av fjellene finnes flere interessante kulturminnetyper. Områdets eneste kjente funn av bergkunst ligger ved Storeskag, mot Vinstri i nord er det spor etter både steinalderbosetning, jernutvinning, eldre tufter og nyere støler. For øvrig ligger det flere feplasser og støler opp mot fjellene på alle kanter.

Stølsområdene mot Valdres kan grovt avgrenses ned mot dalene i vest og sør som har bedre grunnlag for helårsbosetning, og i øst og nord mot høyfjella og de innerste lavfjellsområdene midt i planområdet. Stølsområdet strekker seg dermed utenfor områdene som er vurdert vernet. Stølene i planområdet er langstøler, heimstølene ligger nærmere bygda lenger øst. Området preges av et rikt, levende og godt bevart stølslandskap. Det er mange stølsgrender med flere små støler og relativt få nyere inngrep. Områdene som er vurdert vernet er generelt de best bevarte, mot sør og øst er det flere hytteområder og inngrep, og dessuten noe mer skog slik at preget av åpne stølsvoller med beitemarker rundt er mindre tydelig. Norge og Alpene er de viktigste stølsområdene i Vest-Europa, og Valdres er et av de viktige og mest aktive områdene i Norge. Denne delen av utredningsområdet er dermed en del av et større område av nasjonal og internasjonal interesse.

I søndre del av planområdet endres preget på stølene noe over mot områdene tilknyttet Dokkavassdragene. Området omfatter grovt sett Dokkvatnet og innover til Liomseter, sørover langs Dokkfløyvatnet, og myrområdene i vest og øst mot Lundseterene og Reinsåsen. Her er stølsbyggene generelt større enn i Valdres, det er flere enkeltstående støler og færre støler samlet i stølsgrendene. Stølsvollene er gjerne holdt åpne, men beitemarkene omkring er generelt mer gjengrodd enn i Valdres, og den helhetlige landskapsbruken i tidligere tider er dermed noe vanskeligere å få inntrykk av. Byggeskikken er også noe ulik den på valdressida (se kapittel om stølsdrift), og byggene er ofte svært store til å være stølsbygg. Videre utmerker området seg med mange registrerte kulturminner, både steinalderfunn langs vannene, fangstanlegg for elg og spor etter jernutvinning. Det kommer dels av at området er bedre undersøkt, men det kan og gjenspeile en spesielt stor ressursriksdom og bruk av disse områdene.

Østre og nordøstre del av området avgrenses av de bratte fjellsidene ned mot Vestre Gausdal, og de slakere sidene ned mot Espedalsvatnet. Her er det færre interessante stølsmiljø, og fangstanlegg er den dominerende kulturminnetypen. Et av de største elgtrekkene i Sør-Norge går gjennom dette området, og utnyttelsen av elgen viser seg i det store systemet av rekker med fangsanlegg på tvers av trekket. Slike fangstanlegg er funnet i hele den østre delen av planområdet, med en konsentrasjon i sida fra fjellområdene ned mot Espedalsvannet. Anleggene er generelt godt bevarte. Ellers utmerker området rundt Revsjøene og Ongsjøene seg med noe mer variasjon i kulturminnetyper. Her er overgangen mellom fjellet og dalen mindre bratt enn ellers, mye av ferdselen har trolig gått her, og det viser seg som flere spor etter folk fra steinalderen og fram til vår tid.

I den nordligste del av planområdet er det igjen et rikt kulturminneområde i skoggrensa mellom høyfjellet og de lavere, mer skjermede områdene. Her er det en dokumentert variasjon i kulturminnetyper med mange spor etter fiske og fangst, jernutvinning, og stølsdrift. Som ellers i den østlige delen av utredningsområdet er landskap og bygninger noe preget av gjengroing og bruk som hytter.

I konsekvensutredningen ble totalt 53 kulturmiljøer beskrevet, hvorav 31 ble vurdert å ha stor verdi, 21 middels verdi og en liten verdi. Videre er kulturminnene vurdert å ha stor kunnskapsverdi, både på lokalt, regionalt og nasjonalt nivå. Når det gjelder identitets- og symbolverdien av kulturminnene er den vurdert som middels-stor. Automatisk fredete kulturminner er vurdert å ha middels pedagogisk- og bruksverdi. Bygninger og kulturlandskap vurderes til stor pedagogisk- og bruksverdi. Samlet er kulturminnene i utredningsområdet til konsekvensutredningen vurdert å ha stor-middels verdi.

1.3 Trusler mot verneverdiene

Inngrep som kan fragmentere de områder som i dag er frie fra betydelige inngrep, er på sikt en trussel mot verdiene i de områder som foreslås vernet. Her kan nevnes hyttebygging, nye veger, masseuttak, økt motorisert ferdsel, kraftutbygging, kraftlinjer, bygging av telekommunikasjonsmaster med mer. Også nydyrking og utvisning av nye støler/setrer kan være en trussel. Det samme gjelder skogsdrift/hogst av gammel naturskog. Aktivitet som forstyrrer dyrelivet i sårbare perioder kan også være en trussel mot verneverdiene. Endrete driftsformer i jordbruket med færre dyr på utmarksbeite og fravær av støls/seterbruk er en trussel mot det åpne kulturlandskapet og dets biologiske mangfold.

1.4 Brukerinteresser

I løpet av verneplanprosessen har Fylkesmannen fått utarbeidet fagrapporter om brukerinteressene i området. Rapportene har i løpet av prosessen blitt sendt ut til en rekke berørte personer, organisasjoner og etater, andre interesserte og ligger dessuten tilgjengelig på internettsida www.fylkesmannen.no/ormtjernkampen. I underkapitlene nedenfor er sentrale beskrivelser og vurderinger fra disse rapportene gjengitt. De som har skrevet de fleste fagrapportene baserte sitt arbeid på et større *utredningsområde* (*opprinnelig utredningsområde*) som gjaldt i den første fasen av prosessen, før formell melding om oppstart av verneplanarbeidet. Denne oppstartsmeldinga for det noe mindre *planområdet* ble sendt ut våren 2006 (se figur i kapittel 2.2). Vi har imidlertid justert beskrivelsene og vurderingene nedenfor slik at de gjelder området som omfattes av verneforslaget, dersom ikke annet er spesifisert. Det foreslåtte verneområdet er vist på kart i A0 format vedlagt høringsforslaget.

1.4.1 Jordbruk og skogbruk

Store deler av planområdet er viktig for jordbruket ved at det er store beiteressurser i fjellområder mellom 800 og 1200 moh. og at det er et godt utbygd veinett. Dette gir svært gode vilkår for støls/seterdrift, og særlig i Øystre Slidre og Nord-Aurdal er melkedrift på stølene fortsatt utbredt. Også i Gausdal er setring utbredt, og kommunen har store oppdyrkete arealer i fjellet. Det meste av planområdet har utstrakt utmarksbeiting av sau (se tabell nedenfor) Dette og annen langvarig beitebruk og bruk av trevirke i fjellet har stor landskapsmessig betydning ved at det hindrer oppvekst av skog. Det gir et åpent kulturlandskap i fjellregionen, noe som er svært tydelig i store deler av området. Se også beskrivelse i kapittel 1.2.5 om områdets kulturhistorie.

Tabellen viser at det i fjellet innenfor planområdet er nesten 10 000 daa oppdyrkete arealer, 780 melkekyr sommerstid, ca. 2500 storfe på inn- og utmarksbeite⁴, og ca. 14000 sau på utmarksbeite. Potensialet for nydyrking innenfor planområdet er ca. 100 000 daa.

Tabell med oversikt over omfang av jordbruk og husdyrhold innenfor planområdet i de enkelte kommuner.

Kommune	Jordbr.areal daa	Beitedyr innmark			Beitedyr utmark			
		Melkeku	Melkegeit	Storfe	Sau	Storfe	Hest	Geit
Øystre Slidre	3026	486	0	450	6600	150	0	0
Nord Aurdal	3540	130	0	118	2500	0	35	0
Etnedal	217	65	150	16	500	0	30	0
Nordre Land	395	14	0	25	0	0	30	30
Gausdal	2210	85	0	400	3500	1300	12	0
Nord-Fron	253	0	0	35	600	0	0	0
Sør-Fron	150	0	0	20	150	0	40	0
SUM	9791	780	150	1064	13850	1450	147	30

Vernskoggrensener og vernskogbestemmelser ble fastsatt for alle kommuner i Oppland av fylkeslandbruksstyret i 1994, og gjelder for all skogsdrift over vernskoggrensen. Denne grensen er på 800 moh. i østre delen av verneforslaget, og 860 moh. i vestre del. Ved skjøtsel og drift av vernskogen er det fastsatt bestemmelser for tre ulike soner. I området ligger det meste av skogen over vernskoggrensen, der foreslåtte Fullsenn og Dokkvatnet landskapsvernområdet i sin helhet ligger over grensen, og det meste av foreslått Espedalen landskapsvernområde med unntak for nedre del av lia vest for Espedalsvatnet, Breidsjøen og Olstappen (Gausdal, Nord- og Sør-Fron kommuner).

I konsekvensutredningen er støls/seterdriften i utredningsområdet vurdert å ha stor verdi for jordbruket. Eksisterende utmarksbeite og utmarkshamninger er vurdert å ha stor verdi (gjelder områder under 1300 moh.). For de områder som ikke beites regelmessig er verdien vurdert å være middels. Den produktive skogen i lia mot Espedalen er vurdert å ha middels verdi, mens skogarealene langs Dokkvatnet og Mjødokkvatnet vurderes å ha liten verdi. Skogen i Oppsjølia er vurdert å ha middels verdi. I Nordre land nord for Lenna er verdien liten, mens rundt Skardberga er skogens verdi middels. Skog i Nord Aurdal er vurdert å ha liten verdi.

Nedenfor følger en kort beskrivelse av status i hver kommune. Ulike kategorier av jordbruksareal er slått sammen til én kategori (dyrket areal, innmarksbeite med mer). Når det gjelder vurdering av hvorvidt støler/setrer er i bruk eller gått ut av bruk, har vi lagt definisjonen i seterforskriftens § 4 til grunn. Der fremgår det at melkedrift ikke er en forutsetning for at stølen/seteren regnes som å være i bruk. Den regnes også som å være i bruk dersom støls/setervollen blir høstet, eller den er gjerdet inn og blir nyttet som beite av seterbrukeren.

⁴ Inndelingen i dyr på utmarksbeite og innmarksbeite er noe kunstig fordi mange av dyrene beiter både i utmark og innmark på forskjellig tid av året eller døgnet.

Øystre Slidre

I fjellet er det betydelig jordbruksarealer i bruk til grasdyrking til vinterfôr, og til innmarksbeite. Det er også melkedrift på mange støler. Ut fra tilgjengelig statistikk er Øystre Slidre trolig landets største stølskommune når det gjelder melkeproduksjon. Selv om antallet støler som har melkedrift i fjellet er på tilbakegang, har de aller fleste stølene fortsatt en eller annen form for drift.

Innenfor planområdet er det til sammen hele 37 støler som har melkeproduksjon. I støslag som ikke har melkeproduksjon blir grasarealene på innmarka enten høstet til vinterfôr eller beitet. På støler som har melkedrift, er det vanlig med nattbeite på innmark og dagbeite i utmarka i nærhetene av stølene. I tillegg til dette er det utmarksbeite av både sau og storfe. Det meste av dyrene på utmarksbeite går fritt, men sør-øst i kommunen ligger felleshamningen til Halldorbu Fellesdrift (78 km²). 16 km² av hamningen ligger i Gausdal kommune (felles gjerde med Revsjø/Liomseter hamninga). Det er beregnet at det finnes 26 512 daa potensiell dyrkingsjord i planområdet.

Det er ikke produktiv barskog i området, men Statskog anviser ved til stølene og hytter i området til bruk på stølene, og hjemme i bygda. Dette skjer uten betaling av støler i bruk etter fjellova. Utover dette drives det ikke aktivt skogbruk.

Nord-Aurdal

Det er aktiv støling i planområdet med 54 støler fordelt på 18 støslag. Det er melkedrift i sju av støslagene. Sau og noe storfe går på utmarksbeite, og det finnes en samleleve i nærheten av Smørhammar. Det er beregnet at det finnes 12 845 daa potensiell dyrkingsjord i planområdet.

Det finnes 847 daa produktiv skog innenfor planområdet. Det meste av denne ligger sørvest og vest for Etnsenn, i tillegg til noen små flekker lengre nord. Skogen har lav produktivitet og er til dels vanskelig tilgjengelig, og overskuddet ved skogsdrift er derfor lavt. Det ble gjennomført en større hogst i området for ca. 10 år siden på 1000-1200 daa.

Etnedal

Det er fortsatt melkeproduksjon på to av stølene i planområdet. Dette er Slaveriet, som har melkekyr, og Ølsjølia som har melkegeit. I tillegg er det melkedrift på flere støler som ligger rett utenfor planområdegrensen, og bruker områdene innenfor til utmarksbeite for kuene på dagtid. I tillegg går sau og noe geit på utmarksbeite. Utmarka beites også av hest. Det er beregnet at det finnes 2059 daa potensiell dyrkingsjord i planområdet.

Det er ikke produktiv skog innen planområdet i Etnedal, men det er fjellbjørkeskog der det tas ut ved til eget bruk på støler og vinterved på gårdsbrukene. Det er også noe vedhogst for salg til hytteeiere i området.

Nordre Land

I Nordre Land er det til sammen 12 aktive setrer fordelt på sju støslag. På to av setrene er det fortsatt melkedrift. På de øvrige setrene holdes innmarka i hevd gjennom husdyrbeite av annet storfe, sau, geit eller hest. Det er ikke fulldyrket mark i planområdet. Det går sau og noe geit på utmarksbeite. Utmarka beites også av hest. Det er beregnet at det finnes 5569 daa potensiell dyrkingsjord i området.

Det finnes 5323 daa produktiv skog i området. Skogen er grandominert. Nord for Lenna er skogen lavproduktiv og lite drevet, mens det rundt Skardberget er bedre forhold og skogsdrift. Det drives vedhogst til bruk på setrene og til vinterved på gårdsbrukene. Det er ikke kjent at hogst av ved for salg bedrives som en del av landbruksdriften.

Gausdal kommune

Gausdal er en stor landbrukskommune der melkedrift er dominerende driftsform. Kommunen er Opplands største og blant Norges ti største melkeproduksjonskommuner. Av kommunens 700 landbrukseiendommer driver en stor andel med seterdrift på fjellet eller henter deler av vinterfôret sitt her.

Det er stor aktivitet på seterfjellet i Gausdal om sommeren, med til sammen 60 setrer fordelt på 21 stølslag/setrer. Det er melkeproduksjon på fem av disse. For øvrig er det mye annet storfe på beite i fjellet, for en stor del kjøttfe. Ca 2210 daa er jordbruksareal. Mange gårder i Gausdal kommune satser på større samdrifter med melkeproduksjon, og mange gårder får dermed ledig plass til kjøttfe. Det er derfor en klar tendens til større driftstenheter med storfe på utmarksbeite i Gausdal. Hoveddelen av dyrene på utmarksbeite i Gausdal slippes i større felleshamninger avgrenset av elver, vann og gjerder. Hamninger i bruk i dag er Revsjø/Liomseter hamninga (81 km²), Tortjønnhamninga (24 km²) og Dokklihaminga (27 km²). I tillegg til dette ligger deler av Haldorbu fellesdrift (Øystre Slidre) sin hamning i Gausdal (felles gjerde med Revsjø/Liomseter hamninga). I tillegg til hamningene slippes det både sau og storfe fritt på beite. Det er i planområdet registrert 40 003 daa potensiell dyrkingsjord.

Det finnes 35 410 daa produktiv skog i planområdet. Det er anslått at stående kubikkmasse av barskog innen planområdet i statsallmenningen er ca. 300 000, og at tilveksten er på 10 000 m³. De vesentlige delene av de produktive skogarealene er i lia vest for Espedalsvatnet (privat skog), og i øvre del av Dokkavassdraget (statsallmenning). I lia vest for Espedalsvatnet er skogen grandominert og av bra kvalitet. Driftsforholdene vurderes som bra med godt utbygd veinett. I Gausdal er dette området i sin helhet tatt ut av det område som nå foreslås vernet. I skogen nord for eksisterende Ormtjernkampen nasjonalpark og vest for Dokkvatnet, har det i liten grad vært drevet skogsdrift. I den øvre del Dokkfløyvassdraget, nord og vest for Mjødokka, er skogen furudominert. Her er det den senere tid vært hogd lite. Lengre sør, i området mellom Hornsjøkampen og Dokkvatnet, og sydover til fylkesveien er det mer innslag av gran, og det drives aktiv skogsdrift. Lengre østover mot Hornsjøen er det mye hogstmoden granskog på middels til høy bonitet skogsmark. Mannstadlia vest og nord for Dokkfløyvatnet har skog av god kvalitet, som blir drevet aktivt. Flere planer om skogsdrift i statsallmenningen er satt helt eller delvis på vent på grunn av den pågående verneplanprosessen. Det drives vedhogst til bruk på setrene og til vinterved på gårdsbrukene. Det er ikke kjent at hogst av ved for salg bedrives som en del av landbruksdriften.

Sør-Fron kommune

Det er i dag ikke melkedrift på noen setrer, men beitemarka på Venlisætra og Fredrikssætra holdes i hevd gjennom beite av storfe og sau. I juli til september beiter ca 40 unghingster på beitemarka rundt Svarttjønnholet. Ca 150 daa er jordbruksareal. Det går sau på utmarksbeite, men det finnes ikke gjerder i utmark. Utmarka beites også av unghingstene fra felægeret ved Svarttjønnholet. Det er beregnet at det finnes 6953 daa potensiell dyrkingsjord i planområdet.

Det finnes 10 556 daa produktiv skog i planområdet. Driftsforholdene er vurdert å være relativt bra. Skogbruksaktiviteten varierer mye mellom de forskjellige teigene, der enkelte private teiger står urørt med stor andel gammel skog, mens andre teiger (inkludert statsallmenning) er avvirket. Det drives vedhogst til bruk på setrene og til vinterved på gårdsbrukene. Det er ikke kjent at hogst av ved for salg bedrives som en del av landbruksdriften.

Nord-Fron kommune

Det er ingen setrer med melkedrift i planområdet, men flere setrer holdes i hevd gjennom beiting av sau, ungdyr av storfe og grovfôrproduksjon. Ca 253 daa er jordbruksareal. Det går sau på utmarksbeite, men det finnes ikke gjerder i utmark. I området beiter også unghingster fra felægeret ved Svarttjønnholet i Sør-Fron. Det er beregnet at det finnes ca 7500 daa potensiell dyrkingsjord i planområdet.

Det finnes ca 9125 daa produktiv skog i området. Driftsforholdene er vurdert å være relativt bra. De nærmeste 10-årene er det hovedsakelig tynningshogst som er aktuelt. Det drives vedhogst til bruk på setrene og til vinterved på gårdsbrukene. Det er ikke kjent at hogst av ved for salg bedrives som en del av landbruksdriften.

1.4.2 Tamreindrift

Fram tamreinlag har gjennom avtaler med flere grunneierne beiterettigheter i området. Tamreinlaget eies av ni personer og har rundt 3000 vinterbeitende rein. Fire av eierne jobber heltid med reindriften, som går tilbake til starten av 1800-tallet (se kapittel 1.2.5 om områdets kulturhistorie).

Samtlige foreslåtte verneområder overlapper eller ligger inntil beitearealene som brukes høst, vinter og vår. Tamreinlaget holder reinen vest for riksveg 51 og sør for Bygdin i sommerhalvåret (utenfor foreslåtte verneområder), og øst for riksveien, sør for Vinstre og Kaldfjorden i vinterhalvåret (foreslåtte verneområder). Reinsflokkene flyttes fra nordvest inn i verneområdene så snart snøforholdene tillater det, med start tidligst den 1. november etter avtale på Øystre Slidre statsallmenning. Halve flokken beiter om forvinteren i Øystre Slidre. Midtvinters flyttes flokken sørøstover inn i Gausdal og Nordre Land, og på våren nordover til området rundt Skreddalen-Skaget-Langsua-Agnsjøene i Øystre Slidre, Gausdal og Fron. Det sistnevnte er kalvingsområdet. Andre halvparten av flokken beiter vinterstid rundt Synnfjell, og flyttes rundt påske nordover for å forenes med resten av flokken i kalvingsområdet. Kalvingen setter i gang i begynnelsen av mai og foregår i en måned. I starten av juni flyttes hele flokken tilbake vestover mot sommerbeiteområdene. Avtalene med grunneierne varierer fra 1. – 16. juni som frist for når reinen skal være ute av området. Tamreinlaget sin gjeterhytte ved Stortjernet nordøst for Skaget ligger i foreslått nasjonalpark. Utover det ligger ingen kjente bygninger, gjerder, saltsteinskasser eller andre anlegg tilhørende reindriften i de foreslåtte verneområdene.

I konsekvensutredningen er området i sin helhet vurdert å ha stor verdi for tamreindrift.

1.4.3 Friluftsliv og reiseliv

Friluftslivets og reiselivets historie i området blir beskrevet i kapittel 1.2.5.

Friluftsliv

Det som gjør området hvor det foreslås vern spesielt, sett i forhold til andre fjellområder i regionen, er at det preges av et stort mangfold av bruk og av sesongmessige variasjoner, men med stor bruk i alle sesonger. Området fremstår også som spesielt fordi mange og ulike brukergrupper møtes i området. For det første har vi det man kan kalle nærfriluftsliv som både bedrives ut i fra private hytter og av lokalbefolkningen i bygdene. Dette er gjerne kortere dagsutflukter til fots eller på ski, eller høstingsbaserte aktiviteter som bærplukking, jakt eller fiske. Denne type aktivitet berører i liten grad de mer sentrale delene av området, selv om de aktivitetmessig overlapper samme type aktiviteter som drives i mer sentrale deler av området. Nærfriluftsliv med utgangspunkt i hytter har sine sesongmessige topper spesielt om høsten, men også i ferier (sommer, vinter og påske) og i helger. Deretter følger friluftsliv med utgangspunkt i reiselivsbedriftene i området. Der kan gjestene utøve friluftsliv så å si rett utenfor døra. Aktivitet med utgangspunkt i disse bedriftene er sterkt knyttet opp mot ferier og helger. Friluftslivsmulighetene benyttes aktivt i markedsføringen. Denne type bruk har sitt tyngdepunkt i Beitostølen og i Espedalsområdet, delvis også og Lenningen/Synnfjell. Aktiviteter med sitt utspring i reiselivsbedrifter berører i relativt liten grad de indre delene av området (se også beskrivelse av reiseliv nedenfor).

Derneft kommer friluftsliv som utøves mer i kjernen av utredningsområdet. Dette er enten friluftsliv i form av fot- eller skiturer som benytter Den Norske Turistforenings (DNT) hytter og ruter, eller jakt og fiske med basis i allmenningenes tilbud innen for disse feltene.

I spørreundersøkelsen som ble gjennomført i forbindelse med konsekvensutredningen kom det frem at for innbyggerne i Øystre Slidre, Gausdal, Etnedal og Nordre Land er det foreslåtte verneområdet (primært i grensesonene) viktige bruksområder for tradisjonelt friluftsliv og utmarksnæring, mens flere enn halvparten av de spurte innbyggerne i Fron-kommunene og Nord-Aurdal søker seg til andre fjellområder i eller utenfor regionen.

I konsekvensutredningen er utredningsområdets verdi i forhold til friluftsliv satt til stor nasjonalt, regionalt og lokalt. Vurderingen begrunnes blant annet med at området innehar et mangfold av ulike kvaliteter for ulike brukergrupper. Generelt oppfattes området som et "snilt og familievennlig" turområde, med relativt slake landskapsformasjoner, noe som gir et terreng som er enkelt å ferdes i.

Den godt utbygde infrastrukturen, som stinettet og hytter/buer, gjør området relativt unikt i denne sammenheng. I forhold til aktiviteter har området størst verdi for tradisjonelt friluftsliv som jakt, fiske, fotturer og skiturer. Potensialet er imidlertid stort for aktiviteter som antas å bli mer populære i fremtiden, for eksempel sykling.

Tilrettelegging

Hele utredningsområdet har en godt utbygd infrastruktur når det gjelder sti- og løypenett. Stinettet er en blanding av mye brukte vandringsruter til fiske, jakt og andre formål som for eksempel tilsyn av beitedyr og stier som er en del av DNT sitt stinett. DNT gjennomfører i noen grad organiserte fotturer her. Det er lagt svært godt til rette for et enkelt og tradisjonelt friluftsliv med mange overnattingsmuligheter langs vandringsrutene/stinettet. Sesongmessig er sensommeren og høsten den perioden som har størst aktivitet i forbindelse med denne type bruk. DNTs rutenett sommerstid består av godt og vel tjue merkede stier inn til og mellom hyttene i området. Største innfallsportene sommerstid til området er langs Vestfjellvegen (Lenningen), vegen inn til Liomseter langs Dokkvatnet, vegene til Reinsåsen og Revsjøen, Espedalen, Jotunheimvegen (Storhøliseter og Øyvassosen) og stølsvegene i Øystre Slidre og Nord-Aurdal.

Vinterstid kvister/merker DNT skiløyper inn til og mellom turisthyttene. I tillegg kommer skiløyper som kvistes/merkes av løypelag som drives av bedrifter og privatpersoner (se kartvedlegg i del B). I de sentrale delene av området går kun kvista løyper, mens det går flere preparerte løyper i utkanten av det foreslåtte verneområdet. Skiløypenettet utenfor de foreslåtte verneområdene er i hovedsak konsentrert rundt de store reiselivsdestinasjonene. I Gausdal er det spesielt Astridbekken-Værskoi området, Synstegardseter (Revsjøvegen) og Roaseter som er hovedutfartsområdene vinterstid. I Sør-Fron og Nord-Fron er det først og fremst Espedalen og områdene innover mot Vinstervatna som er mye benyttet til skiturer. Øystre Slidre har trafikk innover mot Bygdin og nord-østover fra Beitostølen, mot Karifjorden i Vinstervatna og Haugseter. Sørøver i Valdres er det mye aktivitet ut fra Yddin, Vangsjø-Mellane- og Fargernesområdet. I Etnedal går trafikken ut fra Lenningen, og i Nordre Land ut fra Synnfjell/Spåtind.

DNT har sju hytter i planområdet; Storeskag og Haldorbu i Øystre Slidre, Svarthamar i Nord-Aurdal, Liomseter og Storkvelvbua i Gausdal, Skriurusten i Sør-Fron og Storhøliseter i Nord-Fron. Liomseter er den eneste betjente hytta. I tillegg kommer Kittilbua ved grensen av planområdet i Gausdal, Oskampbua i Nord-Fron rett utenfor planområdet i nordvest, samt Skjellbreidhytta i Lillehammer kommune. Alle disse tre er ubetjente. DNT Oslo og Omegn har ansvar for største delen av området, mens Lillehammer og Omland Turistforening har ansvar i sørøstre delen rundt Kittilbu (sti- og skiløyper, hytter).

Tabell 2. DNT hytter og antall overnattingsdøgn i perioden 2001-2006.

DNT-hytte	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Liomseter	3 089	2 984	1 854	3 000	3 496	2 729
Haldorbu	497	448	470	467	691	492
Skriurusten	285	287	290	361	521	467
Storeskag	202	304	255	273	283	250
Storhøliseter	0	292	356	394	542	504
Storkvelvbua	924	1 124	1 016	1 066	1 352	1 180
Svarthamar	98	95	59	107	114	84
Sum	5 095	5534	4300	5668	6999	5 706

Et relativt unikt tilbud i området, er det godt utbygde nettet av åpne hytter/utleiehytter eid av fjellstyrer og allmenninger. Disse buene benyttes i stor grad av både jegere, fiskere og vandrere, og finnes i både vegnære og mindre tilgjengelige områder.

Langs noen av vegene i de foreslåtte verneområdene finnes områder avsatt for parkering av campingvogner og bobiler. Dette er langs Vestfjellvegen, vegen inn til Liomseter og langs Revsjøvegen ved Revsjøen/Revsjøplassen.

Hundekjøring, sykling, ridning

Egen løype for hundekjøring finnes ved Astridbekken i Gausdal. Denne går nordover langs Hornsjøen, videre mot Vetafjellet og tilbake til utgangspunktet. Ellers er det lite tilrettelagt for kjøring med hundespenn i området. Det er noe turistikjøring med hundespenn i nærområdet rundt Beitostølen, og noe med utgangspunkt i fra Astridbekken og Kittilbu i Gausdal. Det foregår også noe hundekjøring med utgangspunkt fra Lenningen og østover mot Gausdal vestfjell. Hundekjøringsløypen ved Astridbekken blir brukt av profesjonelle utøvere.

Mange støls/seterveier i området gjør at mulighetene for å ferdes på sykkel er gode. Sammen med relativt flatt terreng gjør dette at området har et stort potensiale for sykkelturer. Hesteridning skjer flere steder innen området.

Fiske i Gausdal Vestfjell. Foto: Alexandra Abrahamson

Jakt og fiske

Området kan defineres som et godt område for småviltjakt og med god tilgang for allmennheten. Kommunevis er det stor variasjon i både villtetthet og måten arealene blir forvaltet på (blant annet tilgjengelighet for allmennheten). Store deler av området er statsallmenning, men det finnes også enkelte private områder, herunder en bygdeallmenning. Det er rype og skogsfugl, samt hare som er de mest ettertraktede småviltartene. De mest verdifulle områdene for småviltjakt er de store, sammenhengende fjellpartiene. Det er totalt ca 2160 jegere som årlig løser småviltkort (2003, beregnet for det opprinnelige utredningsområdet). Det ligger også flere treningsfelt for jakthunder i området, og i 2003 ble det solgt 624 slike treningskort (beregnet for det opprinnelige utredningsområdet).

Storviltet utgjør en svært viktig ressurs for de enkelte rettighetshaverne og lokalsamfunnet. Jakta som sådan er godt etablert og organisert med gode systemer både med tanke på overnattingsmuligheter for jegerne og gjennomføring av jakta. Årlig felles det mellom ca 200 av en kvote på omtrent 250 elg (2003, beregnet for det opprinnelige utredningsområdet). Det er behov for barmarkskjøring i forbindelse med utfrakt av elgslakt.

Området er populært med tanke på fritidsfiske. Det er stor variasjon med tanke på i hvilken grad fiske er tilrettelagt som et tilbud for allmennheten. Det er flere bruksrettsvann og private vann. I Gausdal statsallmenning er det mange vann hvor gardsbruk har enebruksrett til fisket. I enkelte av kommunene utgjør fisket en betydelig ressurs og det omsettes fiskekort for store beløp. Dette gjelder spesielt Gausdal, Nordre Land, Øystre Slidre og Sør-Fron. Årlig selges det over 7400 fiskekort (2003, beregnet for det opprinnelige utredningsområdet) og interessen for fiske er svært stort.

Reiseliv

Reiselivet i tilknytning til området er mangfoldig og spenner over et vidt spekter av tilbud. Vi finner mange former for reiseliv, fra en stor og tung destinasjon som Beitostølen til småskala enkeltbedrifter og serveringssteder for eksempel i Etnedal, Gausdal eller langs Jotunheimvegen. I tillegg har man reiseliv i de mer sentrale delene av området som er etablert av DNT som profilerer det enkle, og miljøvennlige alternativet innen reiseliv. Videre spenner kundegruppene over et stort spekter, fra aktive idrettsutøvere på internasjonalt nivå, via barnefamilier, voksne uten barn, til pensjonister. Utlendinger, spesielt dansker, tyskere og nederlendere står også for en stor del av besøket og omsetningen innen reiselivet i området.

Aktivitetstilbudet og graden av tilrettelegging er også svært variert. Man finner godt tilrettelagte tilbud og aktiviteter man kan gjøre innen et relativt lite område, og enklere tilbud som for eksempel å gå fra hytte til hytte, eller overnattingspakker hvor en overnatting i hytte på fjellet er inkludert i prisen, for eksempel i Espedalen. Vintersesongen og høstsesongen er de periodene på året, hvor belegget synes å være størst, med stort innslag av baseturisme. Vår og sommer er noe roligere perioder med mer gjennomfartstrafikk.

Spesielt i Valdres og Espedalen foregår en målrettet satsing på sykling som reiselivstilbud. Valdres natur- og kulturpark satser aktivt for å gjøre Valdres til en av landets beste og mest populære sykkeldestinasjoner, der 2 av 22 merkete sykkelturner berører foreslåtte verneområder (2008, Fullsenn landskapsvernomsråde).

Når det gjelder ridning skjer hovedaktiviteten med utgangspunkt rundt Beitostølen, der bedriften Fjellriddet driver med turer blant annet i retning Haldorbu, Skaget og Skreddalen, og sporadisk mellom Bergseth og Etnstølen. Det foregår også rideturer inn i området med utgangspunkt i Olestølen. Videre drives det noen hesteridning på privat basis i de vestlige delene av utredningsområdet. I Skåbu og Espedalen er det også tilbud om ridning. Slangen seter har rideleirer i nærområdene rundt Slangen, og Dalseter hotell i Espedalen har også tilbud om ridning. I Biri er det en gård som tilbyr turer med islandshester inn i Gausdal vestfjell.

Mye av aktiviteten fra Beitostølen går nord- og vestover, men noe går også inn i de foreslåtte verneområdene. Områdene i Nord-Aurdal og i Øystre Slidre utenom Beitostølen har en noe annen type bruk, mest fotturer og skiturer, som retter seg mer innover mot de foreslåtte verneområdene. I Skåbu og langs Jotunheimvegen er det først og fremst trafikk i nærområdene rundt reiselivsbedriftene, men også innover mot Vinstervatna og Langsudalen både sommer og vinterstid. Espedalen har aktivitet både inn i utredningsområdet og østover. I Etnedal og Nordre Land er aktiviteten først og fremst knyttet opp mot Synnfjell/Spåtind, men også en god del trafikk nordover inn i de foreslåtte verneområdene.

Se også beskrivelse av interessen for reiseliv som tilleggsnæring til jordbruket i 0-alternativet i del B.

I konsekvensutredningen vurderes utredningsområdet i reiselivssammenheng å være av middels verdi på nasjonalt, regionalt og lokalt plan. Vurderingen begrunnes blant annet med at det i en større sammenheng her dreier seg om reiseliv i et relativt beskjedent omfang, og at det i dag ikke foreligger vesentlige planer som tilsier en substansiell vekst inne i utredningsområdet.

1.4.4 Hytter og andre bygninger

Antall bygninger i området og bygningenes formål/bruk bygger på datagrunnlag fra det sentrale GAB-registeret (Statkart) fra 2008. Informasjonen gjelder for utredningsområdet til konsekvensutredningen (se kapittel 2.2 om grenser). Ifølge registeret finnes totalt 1497 bygninger i utredningsområdet til KU. Bygningstyper som er relatert til landbruksdrift (857 stk), dominerer i antall sammen med fritidsbygg (612 stk).

I konsekvensutredningen er utredningsområdets verdi i forhold til hytter og andre bygninger satt til stor. Dette begrunnes med et stort antall bygninger i området, samt omfanget på støls/seterdrift i store deler av området.

Øystre Slidre

Det er registret totalt 731 bygninger innenfor utredningsgrensen til KU. 183 av disse brukes til fritidsformål, mens 538 brukes til jord- og skogbruk. Det er registrert i alt 36 stølsgrender i det aktuelle området i Øystre Slidre. Det er relativt mange fritidshus knyttet til flere av stølsgrendene. I tillegg finnes naust/hytter samt åpne buer og to turisthytter (Haldorbu og Storeskag).

Hyttene i Øystre Slidre er av enkel standard uten vann/avløp. Innenfor foreslåtte verneområder har ingen tilgang til strøm. Hyttene er jamnt over bra vedlikeholdt, mens vedlikeholdet er noe mer varierende når det gjelder stølsbygg knyttet til jordbruksdrift.

Nord-Aurdal

Det er registret totalt 310 bygninger innenfor utredningsgrensen til KU. 179 av disse brukes til fritidsformål, mens 128 brukes til jord- og skogbruk. Det er registrert 18 stølsgrender og minst sju felæger. I denne delen av planområdet er det en rekke naustbuer som også brukes som hytter. I tillegg finnes andre hytter, buer/åpne buer samt en turisthytte (Svarthamar).

Bygningene er av forskjellig kvalitet, og det er både eldre og nyere bygg i området. Enkelte bygg er dårlig vedlikeholdt, mens andre er bra. Ut i fra dette er det stort vedlikeholdsbehov på enkelte eiendommer.

Etnedal

Det er registret kun fem bygninger innenfor utredningsgrensen til KU, der tre brukes til fritidsformål og to brukes til jord- og skogbruk. Tilstanden på bygningene tilsier at de har vært godt vedlikeholdt.

Nordre Land

Det er registret totalt 38 bygninger innenfor utredningsgrensen til KU, der 14 brukes til fritidsformål, og 24 til jord- og skogbruk. Sju seter/setergrender omfattes av de foreslåtte verneområdene. Det ligger også noen hytter og buer i området.

Det er ikke innhentet opplysninger om tilstanden til bygningene.

Gausdal

Det er registret totalt 317 bygninger innenfor utredningsgrensen til KU. 197 av disse brukes til fritidsformål, mens 110 brukes til jord- og skogbruk. Av de 127 setrene som ligger i Gausdal statsallmenning, ligger kun noen få av disse utenfor området. Gausdal fjellstyre har et stort antall åpne buer og utleiehytter i området (23 stk), samt noen steinbuer. I tillegg finnes to turisthytter (Liomseter og Storkvelvbu).

Hytter og seter i Gausdals del av utredningsområdet er overveiende av eldre dato. Værharde forhold og eldre bygningsmasse gir stort behov for vedlikehold, og bygningsmassen bærer preg av dette. Mangel på vedlikehold preger de hus som ikke lenger er i aktiv bruk på setrene i området. Buene til fjellstyrene er godt vedlikeholdt.

Sør-Fron

Det er registret totalt 16 bygninger innenfor utredningsgrensen til KU, der 6 brukes til fritidsformål, og 10 til jord- og skogbruk. Det ligger to setrer i området: Fredriksætra og Venlisætra. I tillegg finnes hytter og åpne buer/utleiebuer samt en turisthytte (Skriurusten).

Det er ikke innhentet opplysninger om tilstanden til bygningene.

Nord-Fron

Det er registret totalt 80 bygninger innenfor utredningsgrensen til KU. 29 av disse brukes til fritidsformål, mens 45 brukes til jord- og skogbruk. Det ligger flere setrer i området, blant annet rundt Storhøliseter. Ved flere av setrene ligger også hytter. I tillegg finnes åpne buer/utleiebuer og en turisthytte (Storhøliseter).

Det er ikke kjent spesielle vedlikeholdsbehov i dette området sammenlignet med andre deler av kommunen.

1.4.5 Energiforsyning

Det er flere kraftproduksjonsanlegg som ligger i eller inntil de foreslåtte verneområdene som medfører aktivitet i området. Glommens og Laagens Brukseierforening AS (GLB) er regulant i Vinstervassdraget, Oppland Energi AS er regulant i Dokkavassdraget, Eidsiva Vannkraft AS er regulant i Gausavassdraget (Roppavassdraget) og Svatsum Elektrisitetsverk AS er regulant i Gausavassdraget (Ognsjøen). Følgende anlegg ligger innenfor foreslåtte verneområder:

- dam Hornsjøen i grensen til foreslått Hynna naturreservat (utvidet)
- dam nedre Hersjøen og terskler Vinstra elv i foreslått Hersjømyrin naturreservat
- kraftlinje 22 kV i foreslåtte Espedalen landskapsvernområde og Hersjømyrin naturreservat
- dam/kanal v/ Øvre Reinsjøen i foreslått Hynna naturreservat (utvidet)
- dam Øvre Ognsjøen i foreslått Espedalen landskapsvernområde

Kraftselskapenes drift av sine anlegg medfører behov for motorferdsel knyttet til snømålinger og tilsyn av damanlegg og kraftlinje i området.

I konsekvensutredningen ble det vurdert at når det gjelder nye, storskala vannkraftsprosjekter så representerer utredningsområdet fra naturens side middels store potensielle verdier. Imidlertid reduseres verdien av omfattende vassdragsvern, relativt høy utnyttelsesgrad allerede utenfor vernede vassdrag og sterke politiske signaler mot store vannkraftsprosjekter. Når det gjelder effektiviseringstiltak i form av opprustning og utvidelse av eksisterende anlegg, så representerer området noe større verdi. Utredningsområdets potensiale for bygging av småkraftverk er vurdert å ha middels til liten verdi. I forbindelse med mulighet til oppgradering av Eidsiva sin kraftlinje på 22 kV (se 0-alternativ i del B) vurderes området å ha middels til liten verdi. For kraftselskapenes drift av anlegg i og inntil utredningsområdet representerer området middels verdi. Samlet er områdets verdi for kraftutbygging vurdert å være liten/middels.

1.4.6 Utnyttelse av malmforekomster

Store deler av Norge er ikke dekket med geofysiske målinger som kan danne grunnlaget for vurdering av potensial for utnyttelse av geologiske ressurser⁵, heller ikke planområdet for utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. Et unntak er Espedalen.

Espedalskomplekset, i planområdets nordøstligste del, tilhører jotunbergartene. I Espedalen opptrer en rekke forekomster av nikkel og kobber i disse bergartene. Jotunbergarter finnes også i den nordlige del av planområdet, samt området mellom Røssjøkollane og Fullsenn, men man kjenner bare til forekomster av nikkel og kobber i Espedalen.

---

⁵ metaller, industrimineraler, naturstein, puk, grus og grunnvann

Det er i dag ingen kommersiell drift på malmer i Espedalen, men det pågår letevirksomhet etter antatt større nikkelforekomster på begge sider av Espedalsvatnet, i hovedsak i Gausdal kommune. Funn av forekomster i tilsvarende komplekser andre steder i verden, øker interessen. I Espedalen var det gruvedrift på siste halvdel av 1800-tallet. Det har også tidligere pågått kostbare lete- og undersøkelsesarbeider i dette området i nyere tid. I dag er det Blackstone Nickel NUF, et datterselskap av det kanadiske Blackstone Ventures Inc., som opererer letevirksomheten i Norge⁶, med bergrettigheter (mutinger) som gir lete- og undersøkelsesrett til utvinnbare (mutbare) mineraler i Espedalen. Arbeidet er en direkte fortsettelse av Falconbridge / Sulfidmalms tidligere letevirksomhet.

Aktiviteten i dag skyldes ifølge Bergvesenet og Blackstone selv, nye og forbedrede undersøkelsesmetoder kombinert med svært høye metallpriser på verdensmarkedet. Leteselskapene har fortsatt undersøkelsene i området etter en kortere stans på grunn av verneplanen, og har tro på potensialet for funn av drivverdige malmforekomster. De har allerede påvist en ny forekomst, "Stormyra", som inneholder ca. 312 000 tonn malm med 2,95 % nikkelekvivalenter (2,37 % nikkel). Noe under halvparten av undersøkelsesområdet overlappet med verneplanens planområde. Største delene av dette området er tatt ut fra verneplanprosessen, og de områder som nå foreslås vernet overlapper med anslagsvis 3-4 % av undersøkelsesområdet (området rundt Megrundskampen). Forekomsten Stormyra og de andre mest interessante malmforekomstene i Espedalen ligger utenfor foreslåtte verneområder.

I konsekvensutredningen er utredningsområdets verdi i forhold til de nikkelholdige malmforekomstene i Espedalen vurdert som stor, også i nasjonalt perspektiv.

Det er et gammelt skiferbrudd mellom Ølsjølia og Slaveriet. Her er det ifølge Norges geologiske undersøkelse (NGU) tatt ut grønn og rød glimmerskifer, men forekomsten har trolig ikke økonomisk interesse i dag. Bruddet er ikke i drift, og vil sannsynligvis ikke komme i drift i fremtiden. Det var også tidligere et lite skiferbrudd i området Lenna – Skardberga i Nordre Land kommune (ikke kommentert av NGU). I konsekvensutredningen vurderes skiferbrudd i utredningsområdet å ikke ha noen verdi.

1.4.7 Forsvaret og annen øvelsesvirksomhet

Forsvaret

Det er kun øvingsaktiviteter til militærbasen på Jørstadmoen som berøres av vernet gjennom øvingsområdet rundt Kittilbu i Gausdal kommune. Det er også kjent at Luftforsvarets flytaktiske skole ved Rygge flystasjon har hatt årlige øvelser på vinterføre rundt Skjervungfjellet i Nordre Land kommune, men dette øvelsesområdet ligger rett utenfor de foreslåtte verneområdene.

Øvingsområdet rundt Kittilbu er vel etablert og viktig for virksomheten til forsvaret på Jørstadmoen. Aktivitetene er knyttet til generell ingeniørs- og befalsutdanning med mindre øvelser sommerstid, inkludert begrenset bruk av ATV, samt en stor vinterøvelse. I tillegg foregår øvingskjøring med snøskuter. Vinterøvelsen foregår to uker i februar og/eller mars der rundt 200 personer deltar. Det brukes her 2-4 beltevogner og et fåtall snøskutere. Etter en vurdering av mulig bruk av alternative områder utenfor foreslåtte verneområder for denne øvelsen, står det klart at forsvaret har behov for å kunne videreføre begrenset bruk av beltevogner og snøskutere over lengre avstander nordover fra Kittilbu. Ellers mister øvelsesområdet sin verdi, og den etablerte virksomheten må vurderes flyttet. De gamle beltevogntraseene som ble benyttet i forbindelse med beltevognkurs både vinterstid og på barmark, er ikke lenger i bruk. Denne aktiviteten er nå lagt til Sessvollmoen.

Luftforsvarets lavflygingsaktiviteter foregår relativt sjelden i de foreslåtte verneområdet (3-4 ganger i året). Området er likevel viktig på lik linje med andre tilsvarende egnede områder i Norge (høytliggende ubebodde områder). Luftforsvaret ønsker færrest mulig restriksjoner for lavflyging over høgfjellsområder.

---

⁶ Blackstone Nickel NUF overtok som operatør og ble opprettet i og med salget av Falconbridge Ltd. til det sveisiske Xstrata Nickel i august 2006. Blackstone Ventures Inc. har kjøpt Sulfidmalms bergrettigheter i Norge. Blackstone Ventures Inc. har forøverig samarbeidet med Falconbridge International Nickel Exploration / Sulfidmalm AS siden 2003.

I konsekvensutredningen er verdien av utredningsområdet for Forsvarets motoriserte ferdsel vurdert å være middels-stor, mens det for ikke motoriserte aktiviteter er av liten verdi. For forsvarets lavtflygingsaktiviteter vurderes området å være av middels verdi.

Andre

For øvelser i regi av andre enn forsvaret er det hovedsaklig de lokale Røde Kors hjelpekorps som har aktiviteter i området. Lokallagene bruker sine nærområder og setter selv opp sine øvelsesplaner. Aktivitetene foregår særlig om vinteren. Øvelsene gjelder for det meste motorisert ferdsel i form av skuterkjøring. Formålet med øvelsene er å gjøre hjelpekorpsene mest mulig kjent i fjellområdene, såkalt "kjentmannskjøring". Målet er å sikre hjelpekorpsenes sikkerhet og høy effektivitet i tilfeller der operativ virksomhet er nødvendig. Hjelp til transport og lignende anses også som øvelsesvirksomhet. Røde Kors har også ikke-motorisert ferdsel i området.

I Gausdal kommune er et område fra Værsketoppen både nord og vestover samt et område ved Liomseter og Storkvelvbu brukt av Røde Kors til øvingsvirksomhet. I Øystre Slidre er et område fra Beitostølen og øst/nordøst mot Haldorbu og Liomsæter definert som øvelsesområde. I Nord-Fron og Sør-Fron er området Storhøliseter og sørover mot Langsua samt et område fra Dalseter i Skåbu/Espedalen og sørvestover spesifisert. I Nord- Aurdal og Etnedal benyttes et område fra Lenningen og nord/nordøst mot Gausdal til øvelsesvirksomhet. I Nordre Land benytte Røde Kors et område fra Synnfjorden og nord mot Gausdal og vest mot Etnedal.

Politiet og Sivilforsvaret har ikke regulær øvelsesvirksomhet i området.

For øvelsesvirksomhet i regi av lokale Røde Kors hjelpekorps, inkludert både motorisert og ikke motorisert ferdsel, er området i konsekvensutredningen vurdert å ha middels verdi. For politiet og Sivilforsvarets øvelsesvirksomhet har området liten verdi.

1.4.8 Samferdsel og annen infrastruktur

Veier

Jotunheimvegen utgjør ytterkanten av det foreslåtte verneområdet i Nord-Fron kommune, fra Slangen/Olstappen fram til krysset der veien tar av mot Øyvatnet og Øyvassosen. En avstikker herfra går ned til et mindre hyttetun og demningen ved Øyangen. Jotunheimvegen er vanligvis åpen fra medio juni til oktober. Dette er en privat vei. Vedlikeholdet i dag finansieres ved bomavgift. Vestfjellvegen (fylkesveg 204) går området fra Holsbrua i Gausdal til Lenningen i Nordre Land. Mellom Kittilbu og Holsbrua er plangrensa trukket langs Vestfjellvegen. Vest for jettegrytene i Helvete, Gausdal kommune, går Roasætervegen inn til et større hyttefelt som ligger helt inntil planområdet. I Nord-Fron går det vei inn til et større masseuttak og en skytebane i Finnbølslia (reguleringsplan Samsgarden – Snubbmoen). Utover dette er det stort sett seter/stølsveier innenfor planområdet. Disse blir også brukt av turister, friluftslivsfolk, inkludert fiskere og jegere i den perioden av året de står åpne.

Nettet av seter/stølsveier er stort og særlig omfattende i Øystre Slidre og Nord-Aurdal sin del av planområdet. Fra nord til sør går følgende stølsveier inn i planområdet i disse to kommunene: Olevegen (Beitostølen – Ole), Vinstervegen (Skammestein – Skindro/Skreddalen), veien fra Heggnes til Storeskag med avstikkere, veien fra Heggnes til Fullsenn med avstikkere, veien fra Mellsenn til Etnlii og veien fra Steinsetbygda til Svarthammar med avstikkere.

I de andre fem kommunene er omfanget av slike veier mer begrenset. I Etnedal går det en vei inn til Slaveriet, i Nordre Land en vei inn til Tronhus og Sebuhaugen (nord for Sebu-Røssjøen), samt til Gardsætra. I Gausdal fra sør til nord går i følgende seterveier inn i planområdet: Fra Vestfjellvegen inn til Rokvamsætra, Toftsætervegen (fra Holsbrua), Liomsetervegen (fra Holsbrua) med korte avstikkere, Reinsåsvegen (Bødalen – Reinsåsen), Revsjøvegen (fra Synstgardseter), samt noen kortere veier inn til enkelte setrer utenom disse. I tillegg går det en vei inn fra Vassenden og nordover langs hele vestsiden av Espedalsvatnet med et par avstikkere. I Sør-Fron går det en vei inn fra Espedalen fjellstue som deler seg i to. I Nord-Fron går det en setervei inn til Storhøliseter, samt en kortere inn til Hølsetra, begge fra Jotunheimvegen. I tillegg går det flere småveier (skogsbilveier) inn i Snubblia.

I konsekvensutredningen er verdien av bruk av vegene vurdert som stor. Omlegging og opprustning av veger vurderes å ha liten verdi.

Masseuttak

Langtjedd masseuttak ved Søre Trollåsen i Øystre Slidre innenfor utredningsområdet til KU er tatt ut av drift. Nytt masseuttak Strypadn i samme område vil brukes for uttak av grus til vedlikehold av stølsveien Moane – Fullsenn (samme som Heggenes – Fullsenn nevnt ovenfor). Begge masseuttak ligger utenfor foreslåtte verneområder. Reguleringsplan for Strypadn er vedtatt av kommunen, men er til klagebehandling hos Fylkesmannen (klage fra nabo).

Fylkesmannen har gitt signaler om å kunne akseptere masseuttak ved Sløaøyin i Skrautvål sameige som grunnlag for mulig stamuttak for stølsveiene i området. På seneste årsmøte i sameiget ble det imidlertid avklart at det ikke var enighet om hvor det nye masseuttaket bør plasseres.

Det har vært tatt ut masse i området ved Lundsætra i Nordre Land. Statens vegvesen har avsluttet uttaket, men det er ikke rydda opp.

I Gausdal kommune er det en reguleringsplan for grustak ved Revåfoten. Over tid kan det bli behov for utvidelse av selve uttaksområdet innenfor reguleringsplanen. Uttaket inneholder store masseforekomster og er mulig å drive kommersielt, men massene er avsatt for bruk bare på mindre lokale veger, også utenfor verneområdene men innenfor Gausdal statsallmenning (gjelder ikke Vestfjellvegen). Området er skjermet, inneholder ingen spesielle verneverdier og har mye og god grus. Det er videre meldt om behov for uttak av masse ved Revsjøene for vedlikehold av den innerste delen av Revsjøvegen. Fylkesmannen har gitt signaler om at det kan være aktuelt å tillate uttak av mindre mengde grusmasse under forutsetning av at det skjer planmessig og uten at det gjøres inngrep i eskeren (rullesteinsåsen) sør for fjellstyrehytta.

En del av reguleringsplan Samsgarden-Snubbmoen i Nord-Fron kommune berører foreslått Espedalen landskapsvernområde. Den delen som overlapper med landskapsvernområdet er imidlertid regulert til natur- og kulturvernformål, mens grusuttaket og skytebanen ligger utenfor vernegrensen.

I konsekvensutredningen er utredningsområdets verdi i forhold til kommersielt drivverdige løsmasser vurdert å være liten til ingen. Uttak av grus til vegvedlikehold er vurdert å ha liten/middels/stor verdi.

Master

Det ligger ingen telekommunikasjonsmaster innenfor foreslåtte verneområder. Rett utenfor ligger to slike master på Tverrliekampen og Storhaugen i Espedalen i Gausdal kommune.

Mulighet for oppsetting og vedlikehold av nye telekommunikasjonsmaster er i konsekvensutredningen vurdert å ha stor verdi.

2 Saksbehandling

2.1 Bakgrunn

Bakgrunn for verneplanarbeidet er dokumentene NOU 1986:13 *Ny landsplan for nasjonalparker*, St. meld. nr. 62 (1991-92) *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge* (Nasjonalparkmeldinga), og innstilling til Stortinget, Innst. S. nr. 124 (1992-93), om Nasjonalparkmeldinga.

Etter anmodning fra Miljøverndepartementet utarbeidet Statens Naturvernråd i perioden 1982-86 en plan for nye nasjonalparker og større verneområder i Norge (NOU 1986:13). Den inneholdt forslag om utvidelse av en del eksisterende nasjonalparker og etablering av nye større verneområder, både nasjonalparker og landskapsvernområder. Stortinget ga gjennom behandling av Nasjonalparkmeldinga sin tilslutning til at det skal utarbeides et forslag til utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. Stortinget ønsker gjennom nasjonalparkmeldinga å verne et representativt utvalg av Norges naturarv. Med et større verneområde omkring Ormtjernkampen og vestover mot Skaget vil også lavereliggende fjellområder på indre Østlandet bli bedre representert.

Oppfølgingen av Nasjonalparkmeldinga, den så kalte nasjonalparkplanen, skal være gjennomført i løpet av 2010.

*Utsikt mot Skarvemellen og Rundemellen fra Stakketjednet i Øystre Slidre/Nord-Aurdal.
Foto: Reidar Gran*

2.2 Saksgang, organisering og medvirkning

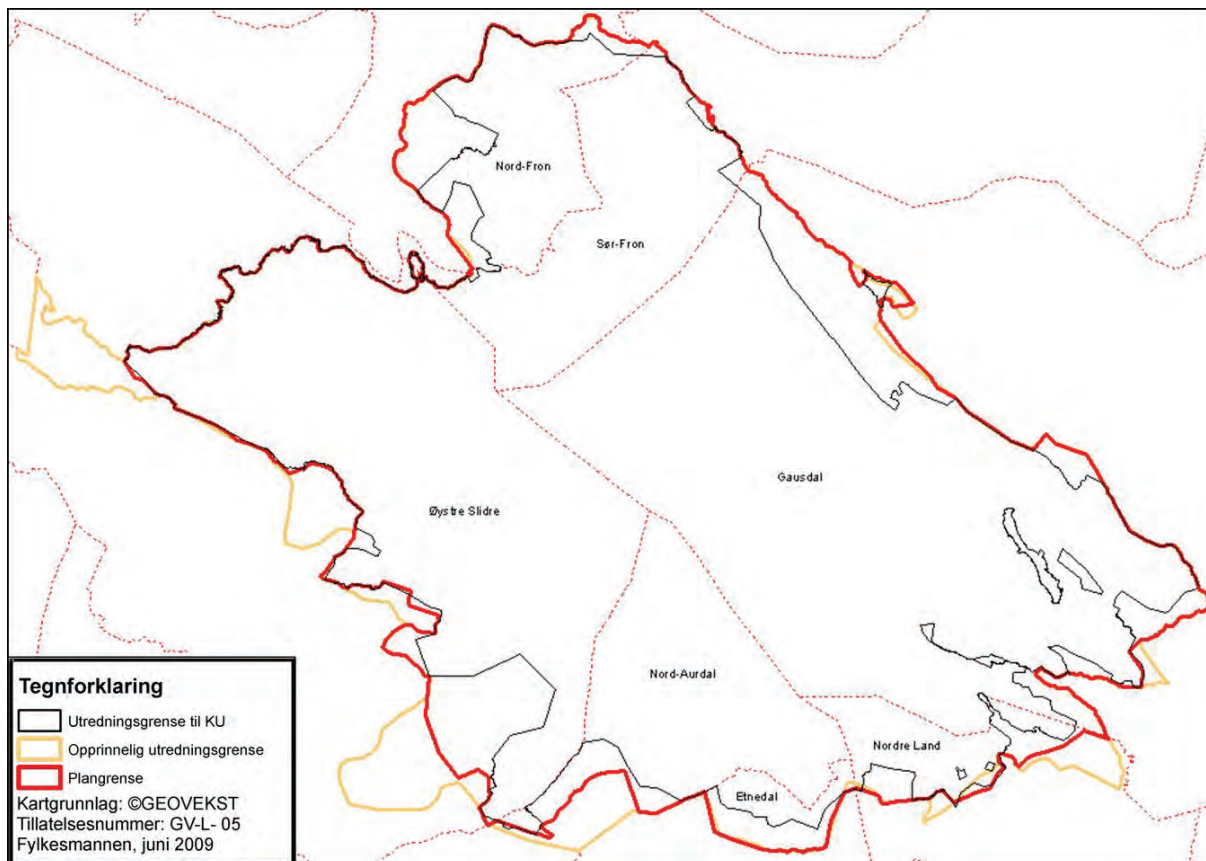
Som en del av nasjonalparkplanen fikk Fylkesmannen i Oppland gjennom embetsoppdraget i 2002 melding om å starte arbeidet med å utrede utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. På grunn av flere andre store verneplaner i fylket, ble ikke verneplanarbeidet startet opp før i 2004. Før oppstartsmeldingen av planarbeidet opprettet Fylkesmannen lokale referansegrupper og hadde møter med disse i tillegg til at det ble arrangert møter med de berørte kommunene, fylkeskommunen, grunneiere og andre med særskilte brukerinteresser, for informasjon og drøftinger om prosessen. Innspill fra disse møtene gjorde at Fylkesmannen til oppstartsmeldingen reduserte det opprinnelige utredningsområdet (jmfør "opprinnelig utredningsgrense" med "plangrense" i figuren nedenfor).

Melding om oppstart for arbeid med utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark (verneplan "Ormtjernkampen-Skaget") ble sendt ut i april 2006. I verneplanprosessen har Fylkesmannen hatt en bred og omfattende kontakt og gjennomført flere møter med berørte kommuner/kommunestyre, etater, organisasjoner, grunneiere og andre rettighetshavere og brukere i området. For å styrke samarbeidet med berørte parter lokalt, har Fylkesmannen i tillegg til de ovenfor nevnte referansegruppene, også opprettet et kontaktutvalg som følger verneplanprosessen frem til at Fylkesmannen tilrår et verneforslag overfor sentrale myndigheter. Referansegruppene består av representanter fra kommunene, grunneiere og lokale brukerinteresser. Gruppene er delt inn etter kommune, der Nord-Aurdal og Etnedal kommuner og Nord-Fron og Sør-Fron kommuner er slått sammen til én gruppe hver. Referansegruppenes oppgave er å gi opplysninger om lokale forhold og ulike brukerinteresser, gi råd om verneform, avgrensing, verneregler og å drøfte konsekvensene for lokal bruk og næringsliv. Det er holdt flere møter i og befaringer med referansegruppene sammen med grunneiere og andre berørte. Kontaktutvalget skal være en samordnende overbygning for prosessen der alle berørte kommuner, fylkeskommunen, grunneierrepresentanter og andre dominerende brukerinteresser er med. Kontaktutvalget har medlemmer fra politisk ledelse i kommunene. Medlemmer i referansegruppene og kontaktutvalget er presentert på internettsida www.fylkesmannen.no/ormtjernkampen.

Det er i verneplanprosessen gjennomført en konsekvensutredning (del B i verneforslaget). Som et resultat av innspill gjennom prosessen ble relativt omfattende arealer tatt ut fra planområdet i forkant av utredningen. Bortsett fra Øystre Slidre kommune og Gausdal kommune hvor det ble tatt ut en del arealer etter konsekvensutredningen, er ytre grense for det område som ble konsekvensutredet for vern (se "utredningsgrense til KU" i figuren nedenfor) i hovedsak det samme som nå er foreslått som ytre vernegrense i høringsforslaget (se kapittel 5 og vedlagt grensekart).

Fylkesmannen vil under høringen arrangere åpne informasjonsmøter i kommunene i tillegg til andre møter og befaringer der det er behov. Etter høringen vil det gjennomføres møter med referansegruppene og kontaktutvalget, før Fylkesmannen sender sin endelige tilrådning om vern til Direktoratet for naturforvaltning (DN).

På grunnlag av alle høringsuttalelser til verneforslaget og Fylkesmannens tilrådning vurderer DN om konsekvensutredningen skal godkjennes. Sammen med en godkjent konsekvensutredning gir DN gir så sin tilrådning om vern til Miljøverndepartementet (MD). På grunnlag av tilråningene fra Fylkesmannen og DN gjør MD en endelig vurdering av verneforslaget. Forslaget blir deretter forelagt andre departement, før saken eventuelt vedtas i Kongelig resolusjon (Statsråd). Et eventuelt vernevedtak kan ventes i løpet av 2010.

Opprinnelig utredningsgrense, plangrense ved oppstart av verneplanprosessen, utredningsgrense til konsekvensutredning.

2.3 Administrative og demografiske forhold

Oppland fylke

Oppland fylke har et areal på 25 192 km² og en befolkning på 184 288 personer (2009). Lillehammer er administrasjonssenteret. De siste tjue årene har folketallet vært nokså.

Tradisjonelt har primærnæringene vært viktige i Oppland med sine brede bygder, dalbygder, store skogområder og aktiv støls/seterdrift. I de berørte kommunene er landbruket en viktig næring sammenlignet med øvrige deler av fylket og landet forøvrig. Mens andelen sysselsatte i primærnæringer i Norge var 3,4 % og i Oppland 6,6 %, varierte andelen sysselsatt i primærnæringer i disse kommunene fra 6,9 til 17 % (pr 2006). Fylket har også lenge vært stort og nyskapende innenfor industri. Reiseliv og turisme er en viktig ressurs for fylket, kanskje spesielt på grunn av store fjellområder og nasjonalparker, særegne bymiljøer (Lillehammer) og økt fokus på gardsturisme. Regnet i antall gjestedøgn er Oppland landets viktigste turistfylke etter Oslo.

Fylket er uvanlig fjellrikt, og av arealet på vel 25 000 km² ligger bare 5109 km² under 600 moh. Av arealet i Oppland er 6630 km² vernet, som er 26,3 % av det totale arealet i fylket (pr 1.9.2009).

Øystre Slidre kommune

Øystre Slidre har et areal på 883 km², og 3181 innbyggere (2009). Bosetningen er tettest midt i den vide hoveddalen, på østsiden av vassdraget. Her ligger administrasjonssenteret Heggnes. Kommunens eneste tettsted er Moane i sør (363 innbyggere 2006). Det er tett bosetning også på Beitostølen i nord. Jord- og skogbruk er fortsatt den viktigste næringsvei etter offentlig og privat tjenesteyting. Ca 9,8 % av kommunens befolkning er sysselsatt innen primærnæring. Såpass høyt over havet ligger hovedvekten på husdyrhold (storfe, sau og geit; Øystre Slidre har høyeste geitetall blant fylkets kommuner) og grasproduksjon til fôr. Det meste av jordbruksarealet er eng, og

stølsdriften betyr fortsatt mye. Avvirkningen i skogen er forholdsvis beskjeden (11 600 m³ i 2004), men den betyr en del for enkelte bruk, og den er noe av grunnlaget for industrien som finnes på Heggenes. Kommunen har ellers næringsmiddelindustri, bl.a. ysteri. Turistnæringen er i sterk utvikling, og kommunen har mange store turistanlegg, særlig på Beitostølen. Av arealet i Øystre Slidre er 2,96 km² vernet.

Nord-Aurdal kommune

Nord-Aurdal har et areal på 854 km², og 6451 innbyggere (2009). Det vesentligste av bosetningen finnes i hoveddalføret, med tettstedene Fagernes og Leira ved Strondafjorden og Aurdal (702 innb.) noe lenger sørøst. Administrasjonssenteret Fagernes er det viktigste senteret for handel og tjenesteyting i Valdres. Nord-Aurdal hadde vekst i folketallet frem til omkring 1990, men i tiårsperioden 1995–2005 gikk det tilbake med 1,7 %. Fra en opprinnelig jord- og skogbrukskommune har Nord-Aurdal utviklet seg til en viktig tjenesteytende kommune både for turister og Valdres sin befolkning. Offentlig, sosial og privat tjenesteyting, varehandel og hotellvirksomhet er viktigst for sysselsettingen i kommunen. Det er stor turisttrafikk, med naturen som viktigste trekkplaster. Det er mange turistanlegg på Fagernes og flere steder i fjellet på begge sider av hoveddalen. Primærnæringene betyr fremdeles en del, og hovedvekten ligger på jordbruk med husdyrhold. Ca 6,9 % av kommunens befolkning er sysselsatt innen primærnæring. Kommunen har en variert industri, særlig næringsmiddel- og grafisk industri. På Fagernes ligger friluftsmuseet Valdres folkemuseum, som er landets 4. største museum. 4,72 km² av arealet i Nord-Aurdal er vernet (pr 1.1.2009).

Etnedal kommune

Etnedal har et areal på 445 km², og 1380 innbyggere (2009). Bosetningen i Etnedal er spredt, men nokså sammenhengende i hoveddalførene. Kommunen har ingen tettsteder. Administrasjonssenteret er Bruflat. Folketallet i kommunen har vært jevnt synkende i hele etterkrigstiden. Næringsgrunnlaget er overveiende jord- og skogbruk, og sysselsetter om lag 26 % av den yrkesaktive befolkningen (ca. 17 % av befolkningen totalt). I de senere årene er det etablert en del småindustri i kommunen. Om lag 20 % er sysselsatt i industri og bygg- og anleggsvirksomhet. Det er flere reiselivsbedrifter i kommunen. 0,59 km² av arealet i Etnedal er vernet (pr 1.1.2009).

Nordre Land kommune

Nordre Land har et areal på 925 km², og 6680 innbyggere (2009). Bosetningen er særlig konsentrert om Etnas og Dokkas samløp, med tettstedet og administrasjonssenteret Dokka. I tiårsperioden 1995–2005 viste folkemengden en nedgang på 2,6 % etter tre tiår med et relativt stabilt folketall. Nordre Land er tradisjonelt preget av jord- og skogbruk. Godt over halvdel av arealet er produktiv skog, og jordbruksarealet er også betydelig. Den årlige avvirkningen i skogen lå 2003 på 89 500 m³, hovedsakelig gran. En stor del av dette foredles utenfor Nordre Land. Jordbruket har vekt på husdyrhold og grasproduksjon, og det er forholdsvis lite korndyrking (15 % av jordbruksarealet 1999). De fleste bruk eier også skog. Selv om sysselsettingen i jord- og skogbruket minker, har landbruket fortsatt betydning som grunnlag for en vesentlig del av den industrien som er vokst frem på Dokka etter 1950. Ca 8,7 % av kommunens befolkning er sysselsatt innen primærnæring. Viktige bransjer er konfeksjonsindustri, møbelindustri og mekanisk industri. Synnfjell er senter for turismen med hytteutbygging og turisthotell. På Dokka ligger Lands museum. 18,55 km² av arealet i Nordre Land er vernet (pr 1.1.2009).

Gausdal kommune

Gausdal har et areal på 1150 km², og 6091 innbyggere (2009). Det meste av bosetningen finnes innen 10 km radius fra administrasjonssenteret Segalstad bru. I kommunen for øvrig ligger tettstedene Follebu og Forset. Gausdal har hatt et innbyggertall mellom 5000 og 7000 siden 1830-årene, med topper omkring 1860 og 1950. Det har vist svak nedgang siden 1980-årene. Jordbruket er for det meste preget av husdyrhold og fôrproduksjon, og Gausdal har det største storfetallet blant fylkets kommuner. Husdyrene utnytter også fjellbeiter. Skogbruket er næringsmessig av stor betydning. Ca 11,9 % av kommunens befolkning er sysselsatt innen primærnæring. Av industri dominerer trevareindustrien, med vel 40 % av industriens sysselsatte. Segalstad bru har møbelfabrikk, sagbruk, trevarefabrikk og meieri. Det er en betydelig turisme, særlig i vintersesongen. I fjellet er det flere høyfjellshoteller, i tillegg til mange private hytter og pensjonater. Av de yrkesaktive hadde 41 % arbeid utenfor kommunen i 2001, med Lillehammer som den viktigste arbeidsplassen.

Nord for Follebu ligger Bjørnsons hjem Aulestad. I Vestfjellet ligger Kittilbu utmarksmuseum, nå tilknyttet Randsfjordmuseene. 50,15 km² av arealet i Gausdal er vernet (pr 1.1.2009).

Sør-Fron kommune

Sør-Fron har et areal på 716 km², og 3183 innbyggere (2009). Tettast bosetning finnes i hoveddalføret langs Lågen. Her ligger tettstedet og administrasjonssenteret Hundorp, Harpefoss og Lia. I enkelte av sidedalene er det også en del bosetting, likeens i Espedalen. I tiårsperioden 1996–2006 gikk folkemengden tilbake med 5,1 %. Næringslivet i kommunen er fortsatt preget av jord- og skogbruk. Den gjennomsnittlige bruksstørrelsen er den største i Gudbrandsdalen. Jordbruket har hovedvekt på et allsidig husdyrhold. Ca 13,2 % av kommunens befolkning er sysselsatt innen primærnæring. Industrien er beskjeden og finnes hovedsakelig i Lia og på Frya og er dominert av små bedrifter. Viktigst er metallvare-, trevare- og møbelproduksjon. En del virksomhet er basert på kunsthåndverk. Reiseliv er en næring i vekst. 47 % av yrkestakerne har arbeid utenfor kommunen, hovedsakelig i Nord-Fron, Ringeby og Oslo. 136,67 km² av arealet i Sør-Fron er vernet (pr 1.1.2009).

Nord-Fron kommune

Nord-Fron har et areal på 1099 km², og 5800 innbyggere (2009). Bosetningen er tett i hoveddalføret, med tettstedet og administrasjonssenteret Vinstra og Kvam. Dessuten bor mange på nordsiden av Vinstradalen, hvor Skåbu har fast bosetning opp til 850 moh. Dette er en gammel jord- og skogbruksbygd, som har sag, høvleri og møbelfabrikk. Nord-Fron har hatt svak nedgang i folketallet siden 1980-årene, 1995–2005 på 3,4 %. Det produseres en del korn langs Lågen, men jordbruket satser både her og i høyreliggende strøk særlig på husdyrhold og utnytting av gode fjellbeiter. Ca 8,5 % av kommunens befolkning er sysselsatt innen primærnæring. Det er en del industri i de to tettstedene, særlig med tilknytning til lokale tradisjoner og naturgrunnlag, f.eks. trevare- og møbelindustri og kunsthåndverk. Skogavirkningen var i 2003 på 10 800 m³. Lågens sideelv Vinstra er bygd ut med to store kraftstasjoner, Nedre og Øvre Vinstra (hhv. 308 og 140 MW). Handelsnæringen er godt utbygd, særlig på Vinstra, og har noe av sitt kundegrunnlag i en stor turisttrafikk. Reiselivsbransjen er sterkt utviklet i 1990-årene og utgjør en viktig del av næringslivet i kommunen. 130,50 km² av arealet i Nord-Fron er vernet (pr 1.1.2009).

2.4 Områdets planstatus

Kommuneplaner

I brev av 18.9.1992 fra Miljøverndepartementet blir det bedt om å unngå planlegging og inngrep som vil redusere/ødelegge verneverdiene i de områdene som er til vurdering for vern etter nasjonalparkplanen. Nasjonalparkplanen skal oppfattes som en rikspolitisk retningslinje (RPR) for kommunal, regional og statlig arealplanlegging. Planlegging og gjennomføring av tiltak i strid med intensjonene i planen vil derfor være innsigelsesgrunn for Fylkesmannen i den ordinære saksbehandlingen av planer og enkeltsaker etter plan- og bygningsloven.

I praksis betyr dette at hele planområdet for utvidelsen av Ormtjernkampen nasjonalpark er båndlagt inntil arealbruken er avklart gjennom et vedtak i saken. Det er sannsynlig at områder som eventuelt ikke blir vernet, i hovedsak blir LNF-områder igjen.

Øystre Slidre

Øystre Slidre kommune har godkjent kommuneplan med arealdel for perioden 1998 – 2010. De foreslåtte verneområdene ligger innenfor LNF-område (landbruk, natur, friluftsliv) i arealdelen. Det er i hovedsak "LNF sone 1", og med fire spredte delområder der naturvern hensyn skal være dominerende (Skindrotjerni, Skagstjerni, Fjelldokka og et myrkompleks ved Yddin). For LNF sone 1 er i utgangspunktet arbeid og tiltak som nevnt i plan- og bygningslovens §§ 82, 84, 93a, 93h og 93i forbudt, men bygging av vann- og avløpsnett skal være tillatt, jf. planbestemmelsene. Retningslinjene sier at det i utgangspunktet ikke er tillatt med annen bygge- og anleggsvirksomhet enn det som er direkte knyttet til tradisjonell landbruksdrift. Retningslinjene sier videre at det skal være tillatt å vedlikeholde, restaurere eller rekonstruere gamle buer og naust.

Kommuneplankartet viser et masseuttak ved Kjølaåni-Vesleskag som ligger innenfor det foreslåtte Fullsenn landskapsvernområde. Snøskutertraseer er inntegna på kartet og følger i hovedsak

stølsveiene. Jf. retningslinjene skal all kjøring med beltekjøretøy med dispensasjon etter motorferdselloven følge disse traseene, dersom ikke annet er oppgitt. Masseuttaket er ikke lenger aktuelt å drive. Ny skiløypeplan er under utarbeiding, og vil sannsynligvis bli vedtatt i løpet av 2009. Fylkesmannen har hatt en dialog med kommunen om traseer som bør tas ut eller legges om i planen.

Det er i 2008 satt i gang revisjon av kommunedelplan for Beitostølenområdet. Planen er ikke sendt på høring ennå. Planområdet berører foreslått Fullsenn landskapsvernområde.

Arbeid med kommunedelplan Gravfjellsplanen ble igangsatt 2008. Planområdet berører foreslått Yddin naturreservat. Det er i utgangspunktet ingen konflikt mellom utkast til ny plan og verneplanen (nærmere omtalt i verneforslagets del C avsnitt 5.5.3).

Nord-Aurdal

Kommuneplanens arealdel for Nord-Aurdal kommune er delt i to. Kommuneplan for bygdene og utmarksdelen ble vedtatt som hovedplan og delplaner for perioden 1992 - 2002 (kart datert okt. 1993). Denne gjelder fremdeles for bygdene. Ny utmarksdel ble egengodkjent i kommunestyret 18. september 1995 og erstatter denne delen av planen fra 1993.

Det meste av planområdet innenfor Nord-Aurdals grenser er lagt ut som LNF 2-område. Et mindre område som omfatter Røssjøen er lagt ut som LNF 1. Planbestemmelsene inneholder ikke noe spesielt for LNF-områdene ut over det som gjelder generelt for LNF-områder jf. plan- og bygningsloven. I følge retningslinjene er imidlertid LNF 1 viktige områder i naturforvaltningssammenheng, med botaniske forekomster, hekkeområder og viltbiotoper m.v.

Lengst sør berører de foreslåtte verneområdene kommunedelplanen for Skrautvål/Heimås (vedtatt av kommunestyret i februar 1993) og reguleringsplan for Dalen hyttefelt. Når det gjelder kommunedelplanen dreier dette seg om en liten flik av de foreslåtte verneområdene ved Haugerudtjernet (sør for Hovsjøen). Disse arealene er vist som LNF 1 og berørt areal i reguleringsplanen er regulert til landbruk med forbud mot hyttebygging. Planområdet berører ikke arealet som er avsatt til fritidsbebyggelse i reguleringsplanen. Det er i området regulert til landbruk gjort unntak for bygg og anleggsvirksomhet i direkte tilknytning til landbruksnæring, samt varmestue i tilknytning til turløype på Skardåsen.

Kommuneplan for bygdene er under revisjon. Det er ingen konflikt mellom utkast til ny plan og verneforslaget. I tillegg har arbeid med revidering av kommuneplanens samfunnsdel startet, der det vil legges strategier for kommende revidering av kommuneplanens arealdel for utmark.

Etnedal

Kommuneplanens arealdel for Etnedal kommune gjelder for perioden 2003 – 2006 (vedtatt 29.04.03). Foreslått verneområde ligger innenfor LNF-område som også ligger innenfor Etnavassdragets nedbørfelt (verna vassdrag) avmerket som Sone 2b på plankartet. For denne sonen er det i bestemmelsene definert et vassdragsbelte på begge sider av alle vassdrag (sjøer, elver og bekker) med bredde 100 m fra strandlinje målt ved gjennomsnittlig flomvannstand. Innenfor disse områdene er det forbudt å iverksette tiltak som nevnt i plan- og bygningslovens §§ 81, 86a, 86b og 93, men dette kan fravikes der arealene inngår i godkjent reguleringsplan.

I retningslinjene heter det at Sone 2b-områdene har vassdragsbelte som samlet sett er lite berørt av moderne menneskelig aktivitet med stor opplevelsesverdi og vitenskapelig verdi, og at forvaltningen av disse områdene bør ha som siktemål å bevare naturens preg av å være uberørt. Ifølge retningslinjene bør alle former for omdisponering av arealer i vassdragsbeltet unngås.

Kommuneplanen er under revisjon, og har vært på 1. gangs høring. Planen berører det foreslåtte Røssjøen naturreservat. Området er her vist som båndlagt etter lov om naturvern. Fylkesmannen har fremmet innsigelse til planens forslag om en åpen fiskebu innenfor naturreservatet.

Nordre Land

Nordre Land kommune har godkjent kommuneplan med arealdel som gjelder for perioden 1999 – 2007. Foreslåtte verneområder ligger innenfor LNF 1-område, i underkategorien "større sammenhengende naturområder". Det er ikke knyttet noen planbestemmelser til denne underkategorien ut over det som gjelder generelt for LNF-områder. I retningslinjene heter det imidlertid at "større sammenhengende naturområder bør sikres mot nye tekniske inngrep som ikke har direkte tilknytning til landbruksnæringa".

Området inneholder forøvrig to soner: Oppsjøen – Skjervungsmyrene og Skardberga, som "det er viktig å forsøke å bevare i sin nåværende tilstand".

Gausdal

Gausdal kommune har godkjent kommuneplan med arealdel for perioden 2005 – 2016 (vedtatt 02.02.06). De foreslåtte verneområdene ligger i hovedsak innenfor LNF 3-område. Det er definert som områder i fjellet med viktige friluft-, vilt- natur- og/eller landbruksinteresser der nybygging, fradeling og omdisponering av eksisterende bebyggelse som hovedregel ikke skal tillates. De fire eksisterende verneområdene (jf. kap. 2.4.3 nedenfor) er markert som båndlagte områder. To små områder, rundt henholdsvis Ormtjernsætra og Hornsjøsætra, er markert som LNF-områder med spesielle kulturlandskapsinteresser.

To områder er markert som LNF-område med spesielle naturforvaltningsinteresser (Revsjøplassen og Helvete/Dritudalen). For disse er det inngått privatrettslige avtaler med grunneierne som fastlegger regler for forvaltning og skjøtsel for å ta vare på områdenes kvaliteter. Videre er det en reguleringsplan for Revåfoten masseuttak, som ligger nord for Dokkvatnet. Deler av området har kombinert formål masseuttak/område for knusing/oppstillingsplass for campingvogner. Den vedtatte reguleringsplanen begrenser uttaket til trinn 1 i planen i påvente av at denne verneplanprosessen er sluttført. Trinn 1 er stipulert til å inneholde 50 000 m³, noe som er tilstrekkelig til vedlikehold av Liomsetervegen i 10 år framover.

Gausdal kommune har fastsatt traseer for motorferdsel i utmark, jf. kart sist vedtatt av kommunestyret 9. juni 1998 og ajourført desember 1999. Det viser godkjente traseer for henholdsvis preparering og stikking (merking) av skiløyper, trekkhundløyper, transportløype (inn til turisthytta Liomseter) og beltevognløyper som Sambandsregimentet på Jørstadmoen bruker for opplæring av beltevognsjåførere.

Sør-Fron

Gjeldende arealplan for Sør-Fron kommune (kommuneplanens arealdel) ble vedtatt i 2004. Kartet "Kommuneplanens arealdel 2004 – VESTRE DEL" dekker de delene av verneforslaget som ligger i Sør-Fron kommune. Foreslåtte verneområder ligger innenfor LNF-1-område, med unntak av et ca. 600 m bredt areal (gj.snitt) langs hele Espedalsvatnet og Breidsjøen, som er båndlagt gjennom en kommunedelplan for Espedalen. I kommunedelplanen vises dette området i all hovedsak som båndlagt areal fordi det inngår i planområdet for denne verneplanprosessen og fordi det foregår leting etter malmforekomster i deler av dette.

Planbestemmelsene for LNF-1-områder sier at det bare kan oppføres bygg og gjennomføres tiltak i forbindelse med stedbunden næring. For disse områdene er målet å bevare større, sammenhengende naturområder, jf. retningslinjene. Ifølge retningslinjene skal det ikke gjennomføres tiltak som kan føre til oppstyking og/eller redusere området sin egenart og det skal legges til grunn en svært streng holdning til nye tekniske inngrep (veier, kraftlinjer, master o.l.). Retningslinjene sier også at det skal legges til grunn en svært streng dispensasjonspraksis for løyve til motorferdsel i utmark.

Nord-Fron

Nord-Fron har godkjent kommuneplan med arealdel for perioden 2005 – 2017. Planen skal revideres innen juli 2009. Foreslåtte verneområder ligger innenfor LNF-område, med unntak av Samsgarden – Snubbmoen, som det finnes en reguleringsplan for. Det regulerte området ligger sør for Slangen – Olstappen. Planen regulerer et område på ca. 5 km². Reguleringsformålene er bl.a. spesialområde

(natur- og kulturvern, samt et grustak) og fareområde (skytebane). Formålet med spesialområde natur- og kulturvern er bl.a. å sikre store kvartærgeologiske verneverdier (terrasser, spylereenner, m.v.) mot ytterligere inngrep. Verneforslaget omfatter ikke arealer som i reguleringsplanen er avsatt til grusuttak eller skytebane.

Innenfor den delen som er lagt ut til LNF-formål er det flere soner med utfyllende planbestemmelser om forbud mot utvidelse av eksisterende hytter og/eller streng dispensasjonspraksis.

I tillegg til reguleringsplanen for Samsgarden – Snubbmoen har Fron allmenning avsatt egne verneområder som er fritatt for inngrep i form av hogst i sin "Landskapsplan for skogen i Fron Almønning", blant annet nedover Vinstergjelet. Planen er vedtatt i 2003 av styret for Fron Almønning som forvalter skogen i Fron statsallmenning som bygdeallmenning.

Fjellplanen "Jotunheimens forgård"

Fjellplanen "Jotunheimens forgård" ble vedtatt som en interkommunal kommunedelplan⁷ av Lillehammer, Nord-Aurdal, Nord-Fron, Gausdal, Sør-Fron, Nordre Land og Etnedal kommunestyre i 2002/2003. Denne planen dekker stort sett foreslåtte verneområder med unntak av delene som ligger i Øystre Slidre kommune. Formålet med den interkommunale planen er å bevare et større, sammenhengende naturområde der en tar vare på det rike dyre- og plantelivet, de kulturhistoriske verdiene og de særlige verdiene for det tradisjonelle friluftslivet. Det skal samtidig legges til rette for bærekraftig næringsutvikling basert på ressursene i området.

Fylkeskommunale planer

Det er ingen fylkeskommunale planer i strid med forslaget om vern i disse områdene.

Eksisterende verneområder

Det er fire eksisterende verneområder vernet etter naturvernloven innenfor de foreslåtte verneområdene. Alle ligger i sin helhet i Gausdal statsallmenning, Gausdal kommune. De fire er:

Ormtjernkampen nasjonalpark, som ble opprettet i 1968 og er Norges minste på ca. 9 km². Formålet er å *"bevare et naturmiljø med urskog og østlandsk fjellandskap i naturlig tilstand der dyre- og plantelivet får utvikle seg mest mulig fritt, samtidig som området skal gi mulighet for opplevelse av urørt natur"*. Dyre- og plantelivet er fredet mot skade og ødeleggelse av enhver art, med unntak av det som skyldes vanlig ferdsel, fiske eller bærplukking. Retten til beite og fiske kan fortsatt utøves og det er adgang til å gjøre opp ild av tørre kvister og greiner, men det er ikke unntak fra fredningsbestemmelsen for jakt.

Ormtjernsmyra naturreservat, som ble opprettet i 1985 og er på ca. 0,8 km². Formålet er å *"bevare et variert bakkemyrkompleks med rik vegetasjon og interessant flora og med mosaikk av myr, granskog og lauvskog"*.

Storlonen naturreservat, som ble opprettet i 1990 og er på ca. 11,5 km². Formålet er å *"bevare et stort og variert våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området, særlig av hensyn til sårbare og hekkende vannfugl"*.

Hynna naturreservat, som også ble opprettet i 1990, er på ca. 15,5 km². Formålet er å *"bevare et stort og variert våtmarksområde og et interessant myrområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området, særlig av hensyn til sårbare og hekkende vannfugl"*. Hynna naturreservat fikk i 2002 status som Ramsarområde⁸.

---

⁷ Felles kommunal temaplan for et begrenset område (areal/tema) som omfatter to eller flere kommuner. Ikke juridisk bindende, men påpeker verdier og danner felles holdningsplattform for bruk og forvaltning av området.

⁸ Området har internasjonal vernestatus som våtmark.

Verna vassdrag

To av vassdragene i området er vernet gjennom Verneplan II (1980) og IV (1993) for vassdrag. Nedbørfeltene dekker til sammen ca 41 % av de foreslåtte verneområdene.

Gausa, vernet i 1980, drenerer i hovedsak fjellpartiene øst for Espedalen og grenser til Dokkavassdraget i vest. Vestre del av vassdraget har sine kilder innenfor planområdet. Nedbørfeltet omfatter også flere vann som omfattes av verneforslaget. Vassdraget drenerer øst- og sørøstover og ut av planområdet.

Etna, vernet i 1993, ligger mellom elvene Begna og Dokka og løper sammen med Dokka like før utløp i Randsfjorden ved tettstedet Dokka. Vassdraget har sine kilder innenfor planområdet i et myrlendt høyfjellslandskap på vannskillet mot Vinstravassdraget. Hovedvassdraget renner stort sett i sør-sørøstlig retning. Nedbørfeltet har flere større innsjøer hvorav Fullsenn er størst med et areal på ca. 5 km². I tillegg kan nevnes Røssjøen/Rotvollfjorden. Etnsenn er eneste innsjø i selve hovedvassdraget innenfor planområdet.

I tillegg til disse to ble Espedalsvatnet og Breisjøen/Breidsjøen vernet gjennom Verneplan I for vassdrag (i 1973). Nedbørfeltet omfattes ikke av vassdragsvernet. Foreslåtte verneområder strekker seg i nordøst ned til begge disse innsjøene i Sør-Fron.

Kraftutbygging

Før vedtaket om vern av Gausa ble det bygd flere mindre kraftverk i vassdraget. Dette berører blant annet Øvre Ongsjøen (Svatsum kraftverk), samt Øvre Reinsjøen, Hornsjøen og Ropptjern (Roppa kraftverk).

2.5 Eiendomsforhold

Verneforslaget omfatter totalt ca. 1186 km². Verneforslaget omfatter deler av kommunene Øystre Slidre (ca. 28 % av arealet i verneforslaget), Nord-Aurdal (ca. 11 %), Etnedal (ca. 1 %), Nordre Land (ca. 3 %), Gausdal (ca. 40 %), Sør-Fron (ca. 11 %) og Nord-Fron (ca. 7 %) i Oppland fylke (se tabell under). Alt er regnet som landareal. Cirka 21 % er privat grunn og 79 % er statlig grunn. Den statlige grunnen er i hovedsak i Øystre Slidre, Gausdal og Nordre Land kommuner. I Nord-Aurdal og Etnedal er alt areal som er foreslått vernet privat grunn. Eiendomsforhold er også vist på vedlagt kart i denne rapporten.

Fordeling av statlig og privat grunn i verneforslaget:

Tabell over arealet av foreslåtte verneområder, samt hvor mye areal av dette som ligger på statsgrunn.

	Areal totalt (km ²)	Areal statsgrunn (km ²)
Ny, utvidet nasjonalpark	582,7	437,2
Fullsenn landskapsvernområde	236,1	166,8
Dokkvatnet landskapsvernområde	18,3	15,6
Espedalen landskapsvernområde	161,1	113,5
Yddin naturreservat	20,1	13,0
Hovsjøen naturreservat	4,8	2,1
Røssjøen naturreservat	24,2	0,9
Skardberga naturreservat	12,1	8,0
Oppsjømyrene naturreservat	14,9	14,9
Hynna naturreservat	66,6	66,6
Hersjømyrin naturreservat	44,9	0

Tabell over berørte kommuners totale areal, samt areal av foreslåtte verneområder som ligger innenfor hver enkel kommune.

Øystre Slidre kommune:	km²
Kommunens totale areal:	883
Foreslåtte verneområder, areal totalt:	328
Areal nasjonalpark:	146
Areal landskapsvern:	159
Areal naturreservat:	23
Nord-Aurdal kommune:	
Kommunens totale areal:	854
Foreslåtte verneområder, areal totalt:	125
Areal nasjonalpark:	49
Areal landskapsvern:	64
Areal naturreservat:	12
Etnedal kommune:	
Kommunens totale areal:	445
Foreslåtte verneområder, areal totalt:	13
Areal nasjonalpark:	-
Areal landskapsvern:	-
Areal naturreservat:	13
Nordre Land kommune:	
Kommunens totale areal:	925
Foreslåtte verneområder, areal totalt:	37
Areal nasjonalpark:	12
Areal landskapsvern:	8
Areal naturreservat:	17
Gausdal kommune:	
Kommunens totale areal:	1150
Foreslåtte verneområder, areal totalt:	474
Areal nasjonalpark:	281
Areal landskapsvern:	115
Areal naturreservat:	78
Sør-Fron kommune:	
Kommunens totale areal:	716
Foreslåtte verneområder, areal totalt:	131
Areal nasjonalpark:	95
Areal landskapsvern:	35
Areal naturreservat:	1
Nord-Fron kommune:	
Kommunens totale areal:	1099
Foreslåtte verneområder, areal totalt:	79
Areal nasjonalpark:	1
Areal landskapsvern:	34
Areal naturreservat:	44

DEL B   Konsekvensutredning – *se
separat rapport*

DEL C Forslag til verneplan

4 Forslag til verneplan

4.1 Valg av verneformer

Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 62 (1991-1992) *Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge*, vedtok Stortinget at en utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark skulle utredes. I tillegg ble Fylkesmannen bedt om å vurdere et forslag om et større verneområde i lavfjellsområdet mellom Gausdal og Valdres der både nasjonalpark og landskapsvern var nevnt som aktuelle verneformer. I likhet med tilsvarende verneplanprosesser innebærer denne verneplanen også en vurdering av om det er områder som ut fra sine verneverdier er mest aktuelle å verne med verneformen naturreservat.

Gjennom verneplanprosessen med innhenting av dokumentasjon, møter, befaringer og konsekvensutredninger, har Fylkesmannen gjennom avveininger mellom verneverdier, brukerinteresser og inngrepstatusen kommet fram til følgende:

- Den indre delen av planområdet foreslås som en større utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. Dette er et i det vesentlige urørt og villmarkspreget naturområde uten større tekniske inngrep. Innenfor området er det fire store inngjerdede utmarkshamninger og andre gjerder, en del buer og enkelte hytter, samt kjørespor inn til hhv. Haldorbu og Svarttjønnholet. Det er tidligere gjennomført rydding av vegetasjon og det er en del mindre anlegg som skilt, bruer, klopper, varder og lignende.
- Tre større delområder foreslås som landskapsvernområder. Disse områdene har en annen inngrepstatus og er i mer intensiv bruk, med veier, masseuttak, campingoppstillingsplasser, støler/setrer, buer, naust og hytter. Området i vest omfatter deler av Nord-Europas mest aktive stølsområde med flere støler som fortsatt har mjølkedrift. I alle tre områdene finnes svært verdifulle kulturlandskap.
- Seks delområder i ytterkant av planområdet foreslås vernet som naturreservater der hovedmålsettingen er å ta vare på spesielle myr- og våtmarksområder som økosystem med et rikt og særpregede fugleliv, sjeldne plantearter og spesielle naturtyper og myrutforminger. Ett av disse områdene er et forslag om utvidelse av eksisterende Hynna naturreservat. Dette området er i dag et Ramsarområde (internasjonal vernestatus). En utvidelse her vil kunne medføre at Oppland får et betydelig større våtmarksområde med slik internasjonal status.
- Ett område i sørøstre del av planområdet foreslås som naturreservat med gammel barskog og tilhørende biologisk mangfold som hovedverneformål. Et vern her har i tillegg til nasjonalparkplanen bakgrunn i målsettingene om økt skogvern med frivillig vern av skog og vern av skog på statsgrunn.
- Eksisterende Storlonen naturreservat foreslås opphevet. Størstedelen av naturreservatet foreslås innlemmet i en utvidet nasjonalpark, mens området fra og med det gamle kjøresporet inn til Nordbua og østover foreslås innlemmet i et av de aktuelle landskapsvernområdene.
- Eksisterende Ormtjærnsmyra naturreservat foreslås også opphevet og innlemmet i sin helhet i Oppsjømyrene naturreservat.
- Det foreslås ikke vern i en del områder i ytterkant av opprinnelig utredningsområde og planområdet (gjelder alle kommuner). Dette skyldes en avveining mellom brukerinteresser og verneverdier. Veien inn til Ormtjærnsætra og Toftsætra og et lite område rundt begge disse setrene i Gausdal kommune, samt mindre områder rundt setrene Gardsætra, Smørslugua og Slugua i Nordre Land kommune vil også ligge utenfor de foreslåtte verneområdene. Dette har sin årsak i uhensiktsmessige grenser og arrondering for eventuelt å innlemme disse i de foreslåtte verneområdene i tillegg til avtaler i forbindelse med frivillig vern av skog.
- Området Helvete som har vært med i verneplanprosessen for Ormtjernkampen - Skaget til og med konsekvensutredningen, er i samråd med grunneierne og referansegruppa for

Gausdal tatt ut av denne prosessen. Området vil i stedet bli fremmet som et naturreservat og følge en egen prosess etter ordningen med frivillig vern av skog.

Valg av verneformer er omtalt og begrunnet nærmere med utgangspunkt i naturmangfoldloven kapittel V.

4.2 Forslag til avgrensninger

Verneforslaget som nå sendes på høring er til dels betydelig endret i forhold til den *opprinnelige utredningsgrensa* fra da planprosessen startet opp våren 2004, se figur i kapittel 2.2. Disse endringene har kommet i to hovedomganger, fram til oppstartsmelding i april 2006 (*planområdet*) og nå til høring av verneforslaget. Det var den *opprinnelige utredningsgrensa* som i hovedsak dannet utgangspunktet for fagrapporteringen til verneplanen. Fram til oppstartsmelding i april 2006 ble det tatt ut til dels store arealer i vest og sør innenfor kommunene Øystre Slidre, Nord-Aurdal og Etnedal i tillegg til mindre justeringer i de øvrige kommuner.

Forslaget til avgrensning av verneområder er også en del endret fra *planområdet* som har vært utredet med tanke på vern, jf. kart i oppstartmeldingen som ble sendt på høring 7.4.2006. Forslagene til avgrensning av verneområdene er dessuten noe endret med bakgrunn i konsekvensutredningen (KU). Ytre avgrensning av alternativ 1 og 2 er lik og definert som *utredningsområdet til KU* (jf. kart over alternativ 1 og 2 til KU). Både oppstartsmeldingen og nevnte kart er tilgjengelige på internettsida www.fylkesmannen.no/ormtjernkampen. Grunnlaget for justering av grenser er en vurdering av verneverdiene opp mot brukerinteresser, samt inngrepstatus. Det samlede arealet i verneforslaget er ca. 1186 km².

Grenser for foreslåtte verneområder går fram av vedlagte kart og grensebeskrivelser. Se også kap. 5.

Nedenfor peker vi på sentrale vurderinger i forhold til dette verneforslaget og på de største endringene som er gjort i forhold til hhv. *planområdet* og *utredningsområdet*, dvs. grensene mellom ulike verneformer i alternativ 1 og 2 til KU:

- Nasjonalparkplanen skal bidra til å verne et representativt utvalg av vår naturarv. Lavfjellet på det indre Østlandet med de naturtyper som preger dette landskapet, er hittil svært dårlig representert.
- Verneforslaget omfatter et frodig og artsrikt lavfjellsområde med stor variasjon i naturtyper. Landskapet preges av myrer, våtmarker, vierområder, bjørkeskog og barskog i et i hovedsak åpent landskapsrom. Store deler av dette har betydelige kvaliteter som lite berørt av tyngre tekniske inngrep. Såkalt "villmarkspregede områder" (områder som ligger mer enn 5 km fra tyngre tekniske inngrep⁹) finnes ved Nordre og Søndre Langsua. Et mindre område øst for Djuptjernskampen har også denne kvaliteten. Andre "inngrepsfrie naturområder" (områder som ligger mellom 1 og 5 km fra tyngre tekniske inngrep) finnes i relativt store deler av området. Det er et nasjonalt mål at gjenværende inngrepsfrie naturområder ikke skal reduseres. Verneplanen med vern av dette helhetlige lavfjellsområdet vil bidra til å oppfylle denne målsettingen.
- Verneforslaget omfatter områder med frodige støls- og seterlandskap. Disse områdene er fortsatt i aktiv bruk med beite, slått, vedhogst med mer, og utgjør levende, vakre og verdifulle kulturlandskap. Det er ønskelig at denne bruken, som har skapt det åpne kulturlandskapet og det spesielle mangfoldet av naturtyper og arter - og således bygger opp under verneformålet, fortsetter.
- Både de inngrepsfrie naturområdene og kulturlandskapet inneholder mange viktige naturtyper av nasjonal og regional verdi. Naturtypene i kulturlandskapet, som f.eks. naturbeitemark og slåttemark, er avhengige av at den tradisjonelle bruken og skjøtselen

⁹ Følgende tiltak og anlegg er i denne sammenheng definert som "tyngre tekniske inngrep": Offentlige veier og jernbanelinjer (ikke tunneller), skogsbil-, traktor-, landbruks-, anleggs-, samt støls- og seterveier, andre private veier med lengde over 50 m, gamle ferdselsveier rustet opp for bruk av traktor og/eller terrenggående kjøretøy, kraftlinjer med spenning på 33 kV eller mer, magasiner og regulerte elver og bekker, kraftstasjoner, rørgater i dagen, kanaler, forbygninger og flomverk (referanse: Direktoratet for naturforvaltning, Inngrepsfrie naturtyper i Norge - INON).

oppretholdes. Disse viktige naturtypene er leveområder for sjeldne, sårbare og utrydningstruede (rødlistede) arter.

- Innenfor verneforslaget er det flere nasjonalt viktige våtmarksområder der verneverdiene er knyttet til fugl og myr/myrutforminger i tillegg til at de også er leveområder for andre rødlistede arter enn fugl. Disse områdene har samtidig store landskapsmessige kvaliteter.
- I Gausdal Vestfjell, på begge sider av Dokkvatnet, over mot Hornsjøen i øst og eksisterende Ormtjernkampen nasjonalpark, Tjyruverket og Skjelhaugen i vest og nord er det nasjonale verneverdier knyttet til gammel barskog.
- Verneforslaget omfatter svært viktige leveområder og til dels hovedutbredelsesområdet for flere utrydningstruede planter, blant annet skjeggklokke, handmarinøkkel og finnmarksstarr, samt flere utrydningstruede arter av våtmarksfugl, blant annet fjellmyrløper, dobbeltbekkasin og myrhauk. Disse artene har Oppland et særskilt ansvar for, og det er et sentralt poeng å verne om deres leveområder. De foreslåtte verneområdene vil også bidra til å ta vare på en rekke andre utrydningstruede arter. Utover utrydningstruede karplanter og fugl gjelder dette spesielt ulike arter beitemarkssopp og arter knyttet til gammel barskog.
- Store deler av verneforslaget omfatter landskap som samlet sett har kvaliteter som gjør det enestående og særlig opplevelsesrikt og som er vurdert å være av nasjonal verdi. Aller høyest verdi har landskapsrommet omkring stølene i alpin sone fått. Dette er et område i Øystre Slidre; Olestølen – Skreddalen – Kjølstølen – Vesleskag - Storeskag.
- Området har mange interessante kulturminner og kulturmiljøer hovedsakelig knyttet til veidekulturen og stølsmiljøet. I fjellområdene i nordvest finnes primært kulturminner knyttet til fangst (fangstgraver for rein). Øst i området er det store systemer av rekker med fangstanlegg for elg knyttet til det store elgtrekket gjennom Espedalen. De fleste av disse siste fangstanleggene ligger utenfor verneforslaget. Spor etter jernutvinning er det mest av i Gausdal. Stølsområdene i Valdres preges av et rikt, levende og godt bevart stølslandskap. Disse områdene med støler er en viktig del av et større område av nasjonal og internasjonal interesse.
- Verneforslaget omfatter områder av stor verdi for friluftslivet. Området er mye brukt gjennom hele året og er lett tilgjengelig. Høstingsbasert friluftsliv preger bruken i større grad enn i mange andre fjellområder. Store arealer er statsellmenning og til dels bygdeallmenning med et unikt tilbud av fjellstyrehytter og åpne buer. Det er åpne buer også innenfor andre deler av verneforslaget. I tillegg har DNT et godt utbygd hytte- og stinett med i alt sju hytter hvorav Liomseter er den eneste betjente. Området er familievennlig og til dels lett tilgjengelig. Langs vegene i området; Vestfjellvegen (fylkesveg 204), vegen inn til Liomseter (langs Dokkvatnet) og inn til Revsjøene er det mye brukte utfartsområder. Turismerelatert friluftsliv er i første rekke knyttet opp mot Espedalen, Lenningen og Beitostølen.

Nedenfor følger en enkel beskrivelse av grensene for de ulike verneforslagene. Beskrivelsen starter i nord, går vestover, deretter sørover, østover og tilbake til nord. Det vises for øvrig til kartvedlegg over verneområdene.

- Hele den nordvestre delen av planområdet er i all hovedsak med i verneforslaget. Den foreslåtte nasjonalparkgrensa strekker seg her langs høyeste regulerte vannkanten (HRV, høyeste regulerte vannstand) i Vinstervassdraget, fra Øyvassosen i Sør-Fron kommune vestover mot stølsgrenda Skindro i Øystre Slidre kommune. Området med hytter og jaktbuer ved Øyvassosen i Fron er ikke aktuelt å ha med i en nasjonalpark og ble derfor tatt ut før konsekvensutredning. Nasjonalparken omfatter fjellpartiet Skaget, Buatinden og Marsteinhøgda og avgrenses i sørvest mot stølene i alpin sone. Grensa går over høydedraget fra Skindro til Skreddalsfjellet og videre ned og rundt Svarthamartinden, Vesleskagshøgdi og Skaget (den høyeste toppen i planområdet på 1685 m.o.h.). Fjellpartiet inneholder to særlig verdifulle lokaliteter i ornitologisk sammenheng; Skindrotjerni med stort artsutvalg, høy tetthet av hekkende vannfugl og markert innslag av utrydningstruede arter, og Skagsflye, her også med stort artsutvalg, til dels høy tetthet av hekkende vannfugl og flere utrydningstruede arter i tillegg til viktige, karakteristiske og verneverdige kvartærgeologiske formler (såkalte Rogenmorener).
- Grensa for nasjonalparken er trukket ned og rundt Svarthamartinden, Vesleskagshøgdi og Skaget bl.a. for å skape større nærhet til nasjonalparken for utøvere av friluftsliv og turister som har utgangspunkt i populære utfartsområder i vest (bl.a. Beitostølen).
- Ingen støler ligger innenfor den foreslåtte nasjonalparken. Den foreslåtte nasjonalparkgrensa trekkes derfor nord for stølsgrendene Vesleskag og Storeskag før den går sørover igjen og følger Etna et stykke videre sørover. Grensa går så nord for Kvittfeten og Flakstadlægeret

fram til Skruvdalsfjellet, men slik at Haldorbu, Fjelldokka og Fjelldokkvatnet blir liggende innenfor nasjonalparken. Haldorbu er et sentralt knutepunkt for Haldorbu fellesdrift. De har en stor utmarkshamning som strekker seg fra Kvitfeten mot Bøllhaug og Søre Langsua, over i Gausdal kommune og videre rundt området nordøst for Fjelldokkvatnet. Det er tatt hensyn til driften av utmarkshamninga i nasjonalparkforskriften. Dette inkluderer bl.a. bruk av et kjørespor mellom Kvitfeten og Haldorbu og noe motorferdsel på barmark i forbindelse med fornying og vedlikehold av gjerder.

- Etter drøftinger i referansegruppa for Øystre Slidre er nasjonalparkgrensa justert noe mellom Skaget og Skruvdalsfjellet etter KU. Et noe større areal er innlemmet i nasjonalparken enn i alternativ 2 til KU. Dette er gjort for å få med hele Skagsflyi og de inngrepsfrie områdene her innenfor nasjonalparken samtidig som det blir enklere grenser og bedre arrondering av verneområdet. Bioforsk sitt dyrkingsfelt ved Bjørnhaugmyrane, som var med i nasjonalparken i alternativ 1 til KU, foreslås utenfor nasjonalparken, dvs. at det ligger innenfor Fullsenn landskapsvernområde.
- Stølene i alpin sone foreslås som del av et større Fullsenn landskapsvernområde. Dette strekker seg rundt nasjonalparken, fra innsjøen Vinstre i nordvest og helt inn i Gausdal kommune sør/sørøst for parken. I den alpine sonen ligger svært autentiske (opprinnelige) stølsmiljøer som små aggregerte enheter innenfor et ellers vidt og åpent landskap. Disse stølsmiljøene gir landskapsrommet en helt spesiell karakter og verdi innenfor planområdet. Avgrensningen i nordvest følger i stor grad statsallmenningsgrensa fra Karifjorden (i Vinstre) til foreslåtte Yddin naturreservat (se nedenfor). Olestølen er tatt med i verneforslaget pga. store kulturmiljøverdier og biologiske verdier. Området rundt Øysterlii, som var med i utredningsområdet til KU, er imidlertid tatt ut etter ønske fra referansegruppa for Øystre Slidre bl.a. fordi dette ligger på privat grunn. Området rundt Kringletjernet, som også er privateid, er en naturlig del av det nevnte landskapsrommet og derfor med i verneforslaget.
- Grensa for Fullsenn landskapsvernområde i utredningsområdet til KU avviker noe fra plangrensa i nordvest, på strekningen Karifjorden – Yddin/Glåmstølen, i hovedsak av mer grensetekniske hensyn. Grensa for utredningsområdet til KU ble imidlertid trukket langs nordre breidd av Nordre og Søre Kjølen istedenfor langs allmenningsgrensa som går midt i disse vannene. Dette for å unngå at vernet skal gjelde for deler av disse innsjøene.
- Våtmarksområdet mellom Yddin og Synhaugen (nord for Yddin), samt våtmarka langs deler av Etna sør for Bjørnhaugmyrane, er vurdert som spesielt verdifullt i ornitologisk sammenheng og foreslås som Yddin naturreservat. Dette området er spesielt viktig for de utrydningstruede artene fjellmyrløper og dobbeltbekkasin, to av artene Oppland har et spesielt ansvar for, samt for trane. Området har i tillegg store naturfaglige kvaliteter knyttet til myrutforming og vegetasjon, bl.a. forekomst av kildevegetasjon og finnmarksstarr, som er en av de andre ansvarsartene for Oppland.
- Området nord og sør for stølsveien inn til Selstølen og Signestølen ble tatt ut før KU for å gi et større rom uten vern omkring stølene og fordi det nord for stølene ikke er spesielle verneverdier. Grensa for Yddin naturreservat er videre justert to steder etter KU. Det er tatt ut arealer fra naturreservatet for å gi mer rom for stølene i området sør for Framstadstølen og Bergstølen. Disse arealene inngår nå i stedet i forslag til Fullsenn landskapsvernområde. Et mindre område rundt et masseuttak nær stølsveien vest for Framstadstølen er tatt helt ut og er ikke med i verneforslaget. Det samme gjelder en noe større del nord og øst for Glåmstølen som er tatt helt ut etter KU etter ønske fra referansegruppa for Øystre Slidre kommune.
- Øst for Yddin naturreservat forlater det foreslåtte Fullsenn landskapsvernområdet den alpine sonen og følger i hovedsak grensa for nedbørfeltet til Etnavassdraget ned til og med deler av Etnsenn. Fullsenn ligger i sin helhet innenfor landskapsvernområdet, med grense til nasjonalparken langs vannkanten i øst. Fra Yddin avgrenses dette området i sørvest av Trøllåshøgde, Synhaugen, Snauehøgde og Synberget fram til Etnlikampen. Herfra omfatter en utstikker av landskapsvernområdet stølsgrendene Etnlii, Tansberg og Lii, de to sistnevnte med svært store verdier både med hensyn til kulturmiljø og biologisk mangfold (naturbeitemarker). Området omfatter nesten hele Tansbergfjorden og avgrenses lengst sør av foreslåtte Hovsjøen naturreservat (se nedenfor).
- Innenfor Fullsenn landskapsvernområde, øst og sør for Yddin, ble tre delområder av ulik størrelse tatt ut av planområdet før KU fordi fagutredningene viste at det ikke var spesielt store verneverdier knyttet til natur- og kulturmiljøene her. Det gjelder et mindre område sør for Nordre Trollåsen og Synhaug, et noe større område mellom Skatrudstølen og Bukuno og et større område mellom Søre Trollåsen, Tansbergfjorden og Lii. Etter KU er også stølsgrendene Nordre Trollåsen, Synhaug og Søre Trollåsen samt området sørvest for Søre Trollåsen (bl.a. Langetjernet) tatt ut etter en avveining mellom bruksintensitet og verneverdier. Selv om dette

siste området til dels har store verneverdier, bl.a. flere naturbeitemarker med nest høyeste verdi (B), er det altså ikke med i verneforslaget. Ingen av naturbeitemarkene her har imidlertid fått høyest verdi (A) som naturtypelokaliteter. De utrydningstruede artene som er registrert her, finnes dessuten på andre naturbeitemarker som ligger innenfor verneforslaget.

- Våtmarksområdet sør for stølsgrenda Lii, inkludert Midtvatnet, Hovsjøen, Hovsjømyrene og Haugerudtjernet, foreslås som Hovsjøen naturreservat. Her er det høy tetthet av hekkende fugl, et stort artsutvalg og innslag av flere rødlistearter, bl.a. stjertand, horndykker og dobbeltbekkasin.
- Sør for stølsgrenda Lii avviker *utredningsområdet til KU* også noe fra *planområdet*. Mindre områder ble tatt ut av Hovsjøen naturreservat etter en vurdering av brukerinteresser opp mot verneverdier, mens Haugerudtjernet, som lå rett utenfor planområdet, ble tatt med. Årsaken til dette siste er at horndykker er observert hekkende ved dette tjernet, og at tjernet er en naturlig del av dette våtmarksøkosystemet. Horndykkeren er en utrydningstruet art som her har en av sine få forekomster i Oppland.
- I Nord-Aurdal er en større sammenhengende og, for verneverdiene, viktig del av *planområdet* helt i sørøst innenfor Fullsenn landskapsvernområde tatt ut før KU. Det ble gjort etter en helhetsvurdering av brukerinteresser (dyrking) og arrondering i forhold til verneverdier, og der brukerinteressene ble prioritert. Naturtypelokalitetene her er svært viktige, men de representerer likevel ikke noe unikt i forhold til tilsvarende naturtypelokaliteter som finnes innenfor øvrige deler av det foreslåtte verneområdet. Det er ikke gjort ytterligere grensejusteringer her etter KU.
- Det er heller ikke gjort grensejusteringer etter KU i den helt sørlige delen av Fullsenn landskapsvernområde og *planområdet* innenfor Etnedal kommune. Arealene her, bl.a. ved Ølsjølii med betydelige kvaliteter knyttet til kulturlandskap og biologisk mangfold, var ikke aktuelle å ta med i våtmarksreservatet (Røssjøen), og de ble vurdert for små til å bli et eget landskapsvernområde. Å knytte disse arealene opp til Fullsenn landskapsvernområde ble heller ikke vurdert som mulig.
- Det foreslåtte Røssjøen naturreservat, dvs. Røssjøen, Steinbui og Sæbu-Røssjøen med tilgrensende myrområder er et svært viktig fugleområde med stort artsutvalg, høy tetthet av hekkende fugler og som leveområde for flere utrydningstruede arter. Dette er et svært viktig hekkeområde for bl.a. dobbeltbekkasin og et våtmarksområde av stor ornitologisk verdi. Samtidig har vestre del av området omkring Røssjøen og Rotvollfjorden til dels store arealer med rikmyrer og høystaudebjørkeskog. Området er derfor foreslått som naturreservat. *Utredningsgrensa til KU*, som i hovedsak tilsvarer grensa for naturreservatet i øst, ble trukket utenom en reguleringsplan for et hyttefelt sør for Lenningen. Det er gjort mindre justeringer i grensa for naturreservatet etter KU bl.a. for å unngå et seterhus og en hytte nær grensa i vest.
- Skardberga med svært verdifull gammel barskog, samt ornitologiske verdier, foreslås som naturreservat. Vern i dette området har dels vært en selvstendig prosess med en kombinasjon av vern av skog på statsgrunn og frivillig vern av skog som Fylkesmannen har samkjørt med denne verneplanprosessen, for bl.a. å se helheten i konsekvensene av vern for planområdet. Den innerste delen av Synnfjorden, ved Lennas utløp, er tatt med i reservatet på grunn av de ornitologiske verdiene her. *Utredningsgrensa til KU* ble trukket rundt Gardsætra og hytter langs veien inn til Gardsætra samt rundt setrene Smørslugua og Slugua av hensyn til brukerinteressene i området, og fordi dette var en forutsetning fra de private grunneierne for å inngå en avtale om frivillig vern. Disse områdene ligger derfor som to små øyer uten vern inne i reservatet.
- Fra Etnsenn fortsetter det foreslåtte Fullsenn landskapsvernområde videre østover i et smalere belte mellom nasjonalparken i nord og de foreslåtte naturreservatene Røssjøen og Skardberga i sør. Landskapsområdet omfatter her flere felægge og støls-/setermiljøer i Nord-Aurdal og Nordre Land med til dels svært verdifulle naturbeitemarker og kulturmiljøer. Oppsjøen er etter KU tatt med i landskapsvernområdet helt i øst etter innspill fra referansegruppa for Nordre Land kommune.
- Fra vannet Fullsenn går nasjonalparkgrensa videre sørøstover til høyden Svarthammar og videre derfra et stykke sør for høydedraget Djuptjernkampen – Røssjøkollane. Området sør for Røssjøkollane er sammen med Ormtjernkampen kjerneområdet for forekomsten av skjeggklokke innenfor planområdet, og ligger inne i den foreslåtte nasjonalparken. Arten vokser dels i rik høystaudebjørkeskog, dels i rike rasmarker. Nasjonalparkgrensa er trukket ned til Vestfjellvegen (Fv204) både vest og øst for vannet Storlægeren, før den går via Middagstippen og Snuen og møter grensa for foreslåtte Oppsjømyrene naturreservat. Ved Oppsjømyrene er grensepunktet for nasjonalparken flyttet sørover etter KU, slik at

nasjonalparkarealet har blitt noe større øst for Snuen på bekostning av landskapsvernområdet. Dette er gjort for å få mer av inngrepsfrie områder innenfor nasjonalparken og av hensyn til arrondering.

- Oppsjømyrene er trolig fylkets viktigste hekkelokalitet for fjellmyrløper og foreslås sammen med Skjervungsmysene som naturreservat. Oppsjømyrene har i tillegg viktige naturtyper som rikmyrer og høystaudebjørkeskog. Vestfjellvegen (Fv204) går gjennom naturreservatet, noe det er tatt høyde for i verneforskriften. Grensa for reservatet er ikke endret etter KU.
- Området rundt Skjervungsmysene, dvs. området fra Nashaugstætra og Gopelsætra, forbi Middagstippen og hele Mannstadlia, ble tatt ut av planområdet og aktuelt Fullsenn landskapsvernområde før KU på grunn av begrensede verneverdier og av hensyn til brukerinteressene, dvs. ønske om dyrking og utvisning av setrer i tillegg til skogbruk.
- Mellom Oppsjømyrene naturreservat og Dokkvatnet omfatter nasjonalparken eksisterende Ormtjernkampen nasjonalpark med tillegg av to mindre områder i sør og sørøst (langs vegen til Ormtjernstætra/Toftsætra og langs elva Dokka) med til dels svært verdifull gammel barskog. I nordvest går nasjonalparkgrensen i hovedsak videre langs søndre bredd av Dokkvatnet og Mjødokka, unntatt ved Ånstadstætra og Tjyruverket. Rett nord for Tjyruverket trekkes nasjonalparken over Dokkelva slik at den også omfatter et mindre område nord for vassdraget med en særegen og verdifull naturtypelokalitet av gammel barskog. Den består av tørr bærlyng- og lavfuruskog på finkornete sedimenter. Det finnes ikke tilsvarende innenfor planområdet.
- Mellom Oppsjømyrene naturreservat og eksisterende nasjonalpark (med nevnte utvidelser) går en smal stripe uten vern som omfatter Ormtjernstætra, Toftsætra og veien inn til disse. Dette området er lite og smalt og egner seg ikke for landskapsvern alene, til tross for at både natur- og kulturmiljøverdiene knyttet til de to setrene er store. Det er heller ikke aktuelt å binde dette sammen med det foreslåtte landskapsvernområdet lenger øst pga. inngrepsituasjonen ved Holsbrua. Området var derfor heller ikke med innenfor utredningsgrensa til KU.
- Dokka elv, fra like nord for Holsbrua, Dokkvatnet og Mjødokka, samt Liomsetervegen inn til Liomseter med sideveier og setergreider foreslås som Dokkvatnet landskapsvernområde. Nasjonalpark er ikke aktuelt på grunn av både inngrepstatus og brukerinteresser. Dette området går som en kile inn i foreslått nasjonalpark. Landskapsvernområdet avgrenses i sørøst av Vestfjellvegen og Gamle Liomsetervegen.
- Etter KU er det gjort mindre justeringer av grensa for Dokkvatnet landskapsvernområde mot nasjonalparken nord for vegen til Liomsæter. Etter ønske fra referansegruppa i Gausdal er grensa justert mellom Dokkolia og Dokkvollan slik at det er mer rom med landskapsvern her av hensyn til seterdrifta. Av samme grunn er grensa justert noe rundt Tjyruverket og Ånstadstætra.
- Etter KU er det gjort en noe større endring av grensa mot nasjonalparken mellom Vågskard og Liomsæter. Arealet sørvest for Liomsetervegen er innlemmet i nasjonalparken, etter innspill fra referansegruppa for Gausdal kommune. Vest for Liomsæter følger den nye grensa Vakkerlibekken og Liomsæterbekken.
- Forslaget til nasjonalpark strekker seg videre nord for dette landskapsvernområdet til Hornsjøen og Revsjøene. Grensa for nasjonalparken mellom Hornsjøen og Revsjøene går nord for Grytlifjellet, over Grytkampen og Nordre Revåkampen, fram til Nedre Revsjøen og følger vannkanten rundt Revsjøene slik at disse blir liggende nordøst for nasjonalparken og innenfor forslag til landskapsvernområde. Nord for Revsjøene innlemmes eksisterende Storlonen naturreservat i nasjonalparken, med unntak av mindre områder nord og øst for kjøresporet inn til Nordbua (se kap. 4.1 over). Nasjonalparkgrensa går videre herfra over Nordbukampen og Rundhøa til Nedre Ågnsjøen.
- I nord er fjellmassivet rundt Storhøa tatt med innenfor forslaget til nasjonalpark, inkl. området rundt Svarttjørnholet. Det er tatt hensyn til bruken av Svarttjørnholet som hestebeite forskriften. Herfra mot Øyvassosen avgrenses nasjonalparken av Vestre Ågna fra Svartbekken til utløpet i elva Vinstra og videre av foreslåtte Hersjømyrin naturreservat. Grensa for nasjonalparken går ned til elva Vinstra og Øvre og Nedre Hersjøen, mens elva og de to innsjøene på denne strekningen omfattes av forslaget til Hersjømyrin naturreservat. Øvre og Nedre Hersjøen og elva er berørt av kraftutbyggingen i Vinstervassdraget og kan derfor ikke være med i en nasjonalpark.
- I dette området er de ovenfor omtalte grensene for nasjonalparken justert en god del etter KU i forhold til både alternativ 1 og 2 til KU. For det første er Storlonen naturreservat nå i hovedsak innlemmet i nasjonalparken. For det andre er nasjonalparkgrensa mellom Storlonen og Ågnsjøene justert (trukket lenger øst enn i alternativ 2 til KU), slik at hele Øvre Ågnsjøen og deler av Nedre Ågnsjøen inngår den foreslåtte nasjonalparken. Til slutt foreslås

nasjonalparkgrensa fra Øvre Ångnsjøen nå nordover til kommunegrensa mellom Sør-Fron og Nord-Fron og følger denne videre rundt Storhøa.

- Lia på nordøstsida av Hornsjøen, fra Hornsjøsætra ned til og med Reinsåsen med setergrender, foreslås som sørøstlig del av et større Espedalen landskapsvernområde. Selve Hornsjøen er regulert og inngår ikke i verneforslaget. Landskapsvernområdet binder sammen den foreslåtte nasjonalparken og forslag til utvidelse av eksisterende Hynna naturreservat i sørøst og øst. Landskapsvernområdet strekker seg videre som et belte nordøst for nasjonalparken helt nord til Snubblia, Vinsterfossen og Jotunheimvegen. Begge Revsjøene ligger i dette landskapsvernområdet. De delene av Storlonen naturreservat som ikke er tatt inn i nasjonalparken, inngår også i dette landskapsvernområdet. Fra nordenden av utvidet Hynna naturreservat går yttergrensa for landskapsvernområdet over Ongsjøfjellet og følger i hovedsak høydedraget og statsallmenningsgrensa videre til Venhøa i Sør-Fron. Ved Ongsjølia og Nedre Megrundstjønnen er det noe privat grunn. Grensa for landskapsvernområdet er trukket helt ned til vannkanten nord i Espedalsvatnet, og går også et stykke langs vannkanten i Breidsjøen. Dette er gjort bl.a. for å få med gradienten fra sjøene og opp til snaufjellet. Her er det dessuten et skarpt vegetasjonsskille som kommer med i landskapsvernområdet; i sør er det granskog ned til vassdraget, mens det i nord er furuskog.
- Til KU inngikk lia langs Hornsjøen (med unntak av Gulsandlia) i aktuell utvidelse av Hynna naturreservat, mens Reinsåsen lå utenfor *utredningsgrensa til KU*. Endringene her er gjort med utgangspunkt i innspill fra både referansegruppa for Gausdal og setereierne på Hornsjøsætra, om at lia på nordøstsida av Hornsjøen burde inngå i landskapsvernområdet framfor naturreservatet. Dette åpnet også for at både Gulsandlia og Reinsåsen kunne inngå i landskapsvernområdet. Reinsåsen er blant de eldste setergrendene i Gausdal og har stor verdi med tanke på kulturmiljøet. Både ved Reinsåsen og Gulsandlia er det naturbeitemarker av regional verdi (viktig, B).
- Verneforslaget inneholder en større utvidelse av eksisterende Hynna naturreservat nord og nordvest for det eksisterende naturreservatet. Utvidelsesområdet omfatter Hykilåsen, Øvre og Nedre Reinsjøen, Brettingsmyra, Mossjømyrin, Langåsen, samt myrene mellom Langåsen og Silviksætrene ved Nedre Ongsjøen. Eksisterende Hynna naturreservat er et av Opplands tre Ramsarområder. Utvidelsen vil innebære at verneområdet framstår som et stort og naturlig avgrenset våtmarkskompleks, blir mer robust mot kanteffekter og får økt spennvidde i naturtyper og biotoper. Utvidelsen bidrar videre til at flere fuglearter på rødlista blir representert i verneområdet samtidig som antall individer av hver art øker. Dette gjelder bl.a. dobbeltbekkasin, horndykker, fjellmyrløper og storlom. Hynna med foreslått utvidelse vil representere det viktigste hekkeområdet for dobbeltbekkasin i hele undersøkelsesområdet. Det er tatt hensyn til Reinsåsvegen, som går gjennom reservatet, i verneforskriften. Det er også tatt hensyn til bruken av veistubben som går fra Reinsåsen ned til Hornsjøen.
- Før KU ble en ytre del av *planområdet* i øst, langs Reinsåsvegen og nordøst for eksisterende Hynna naturreservat, tatt ut. Ytre deler av *planområdet* nord for Nedre Reinsjøen, inkludert Hellebergsætra, Hyttengsætra og Keiken, samt sørøst for Revsjøvegen, ble også tatt ut før KU. Disse områdene var ikke egnet som del av forslaget om utvidelse av Hynna. Etter KU har Fylkesmannen vurdert en rekke innspill fra referansegruppa for Gausdal om å ta ut områder fra utvidelsesforslaget som egner seg til nydyrking og/eller gir større rom rundt setrene i området. Av disse er et område mellom Silvika og Kvisberglien sæter og et større område nord for Langåsen tatt ut av *utredningsområdet til KU* og er ikke med i verneforslaget. Det samme gjelder et område sør for Hykilåsen som ble påpekt som særlig egnet for nydyrking og utvisning av nye setre. Til gjengjeld er et mindre myrområde nord for Reinsåsen, som lå utenfor *utredningsområdet til KU*, tatt med i utvidelsesforslaget fordi dyrkingsinteressene likevel blir ansett som små.
- Et område utenfor forslag til Espedalen landskapsvernområde, lia ned mot Espedalsvatnet, fra Revsjøvegen i sør til Venhøa i nord, ble tatt ut av *planområdet* før KU etter innspill fra Gausdal kommune og referansegruppa for Gausdal. Innenfor dette området er det registrert tre naturtypelokaliteter av regional og lokal verdi (B og C) og et mindre våtmarksområde av lokal/regional verdi. Området som ble tatt ut omfatter så godt som hele den delen av Espedalen der Blackstone Nickel NUF har bergrettigheter¹⁰ og som lå innenfor *planområdet*. Dette inkluderer også "Stormyraforekomsten" som Blackstone har vurdert til å ha størst potensial med tanke på framtidig utvinning og drift og som dermed har størst verdi med tanke på videre aktiviteter. Kun et mindre areal omfattet av bergrettigheter ved Nedre

¹⁰ Bergrettigheter er lete- og undersøkelsesrett til utvinnbare mineraler.

Megrundstjønnen var med i *utredningsområdet til KU*. Dette er fremdeles med i verneforslaget. Fylkesmannen er ikke kjent med at det er noe stort potensial for å finne nikkel her.

- Før KU ble det tatt ut et område lengst nord i *planområdet* i Nord-Fron på grunn av flere større inngrep, bl.a. kraftlinje, et stort kommersielt drevet masseuttak og skytebane. Grensa er likevel trukket slik at de svært verdifulle bekkeløftlokalitetene ovenfor og nedenfor Vinstenfossen er med i det foreslåtte Espedalen landskapsvernområde. Det samme gjelder de urørte delene av terrasseavsetningene i Snubblia – Finnbølslia. Et mindre område i lia mellom Espedalsvatnet og Breidsjøen, ved Espedalen fjellhotell, ble også tatt ut av *planområdet* før KU. Det er i etterkant kun gjort helt mindre grensetekniske justeringer disse to stedene i forhold til *utredningsgrensa til KU*.
- Det store våtmarkskomplekset rundt Øvre og Nedre Hersjøen og Svartbekkmyrin i Sør-Fron og Nord-Fron har en svært stor verdi for fuglefauna knyttet til myr og våtmark. Dette er et spesielt viktig hekkeområde for flere utrydningstruede arter, bl.a. myrhauk og dobbeltbekkasin. Dette er også et viktig hekkeområde for trane. Det foreslås derfor et stort naturreservat her, Hersjømyrin naturreservat. De delene av våtmarkskomplekset som ligger sør og øst for Hersjøene inngår i forslaget til nasjonalpark. Det går en vei gjennom den nordre delen av naturreservatet fra Jotunheimvegen til Øyangen. Det er tatt hensyn til denne i verneforskriften.
- Et større område langs Jotunheimvegen inkludert hele Øyangen, som også tilhører det ovennevnte våtmarkskomplekset, ble tatt ut av *planområdet* og Hersjømyrin naturreservat før KU og er ikke med i verneforslaget. På grunn av inngrepsituasjonen og bruksintensiteten samt et kraftopprustingsprosjekt i Vinstervassdraget var dette området ikke aktuelt som del av forslaget til våtmarksreservat. Det ble også tatt ut et noe mindre område nordøst for Øyvatnet før KU. Forslag til avgrensning av våtmarksreservatet avviker i liten grad fra *utredningsgrensa til KU* da det bare er gjort grensetekniske justeringer.

4.3 Navn

Navn på verneområdene er en del av høringen.

4.3.1 Navn på ny, utvidet nasjonalpark

"Ormtjernkampen – Skaget" er tatt i bruk som et forenklet og bedre beskrivende navn på verneplanprosessen framfor "utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark", men dette er både langt og tungvint og et lite aktuelt navn for nasjonalparken. Det har vært flere navnediskusjoner med bl.a. referansegruppene i løpet av verneplanprosessen. Fylkesmannen utlyste også en navnekonkurranse i februar i år med frist 15. mars. Det kom inn en del forslag, men fra nokså få innsendere.

Fylkesmannen har likevel ikke lyktes i å komme fram til et omforent forslag til nytt navn på nasjonalparken i samråd med referansegruppene. Vi ber derfor spesielt om synspunkter på følgende alternative navn og/eller nye forslag:

- "Huldreheimen nasjonalpark"
"Huldreheimen" er et navn uten lokal tradisjon som allerede er tatt i bruk etter en navnekonkurranse NRK Hedmark og Oppland gjennomførte i samarbeid med Den norske turistforening (DNT). Flere har sendt inn forslag om at dette navnet bør velges også for nasjonalparken.
- "Langsua eller Langsuene nasjonalpark"
Nordre Langsua (1553 m.o.h.) og Søre Langsua (1520 m.o.h.) danner et dominerende fjellparti i området på linje med fjellpartiet Skreddalsfjellet – Skaget. Dette er også de to nest høyeste toppene. Langsuene ligger i hjertet av den foreslåtte nasjonalparken på grensa mellom Gausdal og Sør-Fron ikke langt fra grensa til Øystre Slidre. Rett sørøst for dette fjellpartiet finner vi også det største villmarkspregede området innenfor planområdet (arealer som ligger mer enn 5 km fra tyngre tekniske inngrep). "Langsuleite eller Langsuleia nasjonalpark" ble foreslått i navnekonkurransen.

- "Fjelldokka nasjonalpark"
Fjelldokka drenerer deler av nasjonalparken i Øystre Slidre, Nord-Aurdal og Gausdal, og elva berører grensepunktet mellom de tre kommunene. Navnet ble lansert i referansegruppa for Øystre Slidre. Alternativet "Fjelldokkfaret nasjonalpark" ble foreslått i navnekonkurransen.
- "Skaget nasjonalpark"
Skaget (1685 m.o.h.) er den høyeste toppen i nasjonalparken. Den ligger i sin helhet i Øystre Slidre kommune, nokså nær yttergrensen av nasjonalparken i nordvest. Toppen kan sees fra stort sett hele området. Navnet er foreslått både av referansegruppa for Øystre Slidre og gjennom navnekonkurransen.

4.3.2 Navn på landskapsvernområdene og naturreservatene

Fylkesmannen foreslår videre følgende navn:

"Fullsenn landskapsvernområde"

Landskapsvernområdet strekker seg helt fra Vinstern, lengst nordvest i planområdet, gjennom Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Nordre Land og inn i Gausdal kommune. Det er dermed ikke så lett å finne et felles navn. "Fullsenn" er foreslått siden dette er et stort og landskapsmessig dominerende vann som ligger sentralt omlag midt i området. "Etné" eller "Etna", samt "Stølslægra", har vært nevnt som alternative navn, men uten å få stor oppslutning.

"Dokkvatnet landskapsvernområde"

Dokkvatnet er det mest markante landskapselementet i dette landskapsvernområdet. Dokkvatnet strekker seg gjennom nærmere halvparten av området, og det er enighet lokalt om navnet.

"Espedalen landskapsvernområde"

Den midtre delen av dette landskapsvernområdet ligger langs Espedalen. Selv om landskapsvernområdet strekker seg fra Jotunheimvegen i nord helt ned til Hornsjøen i sør, kan Espedalen synes å være et naturlig navnevalg.

"Yddin naturreservat"

Vannet Yddin grenser bare inn til naturreservatet i sør, men er likevel et landskapselement som er knyttet til dette våtmarksområdet. "Kjølaån" har vært nevnt som alternativ, men fikk ikke stor oppslutning i referansegruppa for Øystre Slidre.

"Hovsjøen naturreservat"

Det er naturlig å kalle dette naturreservatet Hovsjøen, siden vannet Hovsjøen og Hovsjømyrene utgjør mesteparten av området.

"Røssjøen naturreservat"

Røssjøen og Sebu-Røssjøen er de to største vannene innenfor det foreslåtte naturreservatet, og det er enighet lokalt om navneforslaget.

"Skardberga naturreservat"

Navneforslaget er omforent for dette naturreservatet. Både de private grunneierne som er involvert i frivillig vern av skog her og referansegruppa for Nordre Land kommune.

"Oppsjømyrene naturreservat"

Naturreservatet omfatter både Skjervungmyrene og Oppsjømyrene. Det er likevel enighet lokalt om at "Oppsjømyrene" bør være navnet. Det har i ettertid vist seg at det allerede finnes et naturreservat med navnet "Oppsjømyrene" (i Asker, Akershus). Navnet bør derfor endres. "Oppsjømyra" kan være et alternativ.

"Hynna naturreservat"

Dette naturreservatet er en utvidelse av eksisterende Hynna naturreservat som også har status som Ramsarområde. Det er derfor ønskelig at navnet videreføres.

"Hersjømyrin naturreservat"

Navnet er valgt fordi Nedre og Øvre Hersjøen, samt Hersjømyrene/Hersjømyrin utgjør en sentral del av dette naturreservatet.

4.4 Forslag til forskrifter

I konsekvensutredningen (KU) ble det lagt til grunn et 0-alternativ (dagens situasjon), lokaltilpassede forskriftsmaler for hhv. nasjonalpark, landskapsvernområder og naturreservater, inkludert utkast til forskrift for Skardberga naturreservat (Fylkesmannen i Oppland) i tillegg standard forskriftsmal for de tre verneformene (Direktoratet for naturforvaltning), jf. kap. 3.2 og 3.4. Fylkesmannen mener at forslaget til forskrifter ligger innenfor det som er konsekvensutredet.

Etter konsekvensutredningen har Fylkesmannen lagt vekt på å gjøre endringer som følger opp forslag til avbøtende tiltak i KU, og som følger opp innspill fra blant andre referansegruppene og kontaktutvalget. Forskriftene er tilpasset hensynet til både naturverdiene og brukerinteressene så langt dette har latt seg gjøre innenfor rammene til naturmangfoldloven. Det er videre lagt vekt på å lage lokaltilpassede regler med verneformål som sikrer verneverdiene samtidig om forskriftene ikke er laget strengere enn det som er nødvendig for å ivareta verneformål og verneverdier. Det har vært et mål at ulempene for grunneiere og andre brukere av området blir minst mulig.

Verneformålene i forskriftene avspeiler at dette lavfjellsområdet mellom Gausdal og Valdres er et spesielt verdifullt lavfjellsøkosystem med naturtyper som myr, herunder slåttemyr og rikmyr, ferskvann/våtmark, gammel barskog, høystaudebjørkeskog, kalkrike områder i fjellet, rasmark, naturbeitemark og slåttemark samt at det finnes flere særpregede kvartærgeologiske forekomster her. Verneformålene for de tre foreslåtte landskapsvernområdene viser i tillegg at de laveliggende områdene har store verdier som natur- og kulturlandskap med et biologisk mangfold som knytter seg spesielt til den aktive beitebruken. Kulturmiljø- og kulturminneverdiene er store i disse områdene. Hele området er av svært stor verdi for friluftslivet.

De foreslåtte verneforskriftene forbyr lavtflyging mindre enn 300 m over bakken. Dette er gjort spesielt av hensyn til det sårbare fuglelivet i store deler av området, samt av hensyn til annet dyreliv og friluftslivsinteressene. Dette er også gjort for å få like regler og en helhet i forvaltningen av verneverdiene i området. Det er likevel en åpning for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til flyging under 300 m over bakken for beitedyrleding og dyretellinger, samt for bruk av luftfartøy til enkelte andre spesifiserte formål, herunder tamreindrift.

Forslag til forskrifter er kommentert under gjennomgangen av de enkelte områdene i kapittel 5. Vi viser for øvrig til utkastet til forvaltningsplan, som er lagt ved verneplanen som et eget dokument. Dette utkastet utdyper hvordan verneforskriftene vil bli praktisert.

FORSKRIFT FOR NY, UTVIDET NASJONALPARK ("ORMTJERNKAMPEN – SKAGET" NASJONALPARK) I ØYSTRE SLIDRE, NORD-AURDAL, NORDRE LAND, GAUSDAL, SØR-FRON OG NORD-FRON KOMMUNER, OPPLAND FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 77, jf. § 35 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Nasjonalparken berører følgende gnr/bnr:

Øystre Slidre kommune: 31/1, 31/2, 31/3, 31/4, 31/5, 52/1, 53/1, 53/2

Nord-Aurdal kommune: 9002/1

Nordre Land kommune: 148/1

Gausdal kommune: 69/1, 111/1, 217/1, 238/1

Sør-Fron kommune: 16/1, 17/13, 18/1, 170/1, 188/1, Espedalen Bygdealmønning

Nord-Fron kommune: 207/1, 213/1, 222/7, 224/5, 225/10, 225/25, 231/4, 232/1, 408/1, 414/1

Nasjonalparken dekker et totalareal på ca 583 km².

Grensene for nasjonalparken fremgår av vedlagte kart i målestokk ....., datert

Miljøverndepartementet [måned/år]. De nøyaktige grensene for nasjonalparken skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart skal oppbevares i Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Nordre Land, Gausdal, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner, hos Fylkesmannen i Oppland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med "Ormtjernkampen-Skaget" nasjonalpark er å ta vare på et stort, sammenhengende og i det vesentlige urørt og villmarkspreget naturområde som inneholder særegne og representative økosystemer og landskap som er uten tyngre inngrep.

Videre er formålet med nasjonalparken å:

- ta vare på et lavfjellsøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold herunder arter, bestander og naturtyper som myr, ferskvann/våtmark, urskog/gammelskog, høgstaudebjørkeskog, kalkrike områder i fjellet, rasmark og naturbeitemark
- ta vare på vakre og egenartede landskap
- ta vare på særpregede kvartærgeologiske forekomster
- ta vare på kulturminner

Allmennheten skal gis anledning til uforstyrret opplevelse av naturen gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3. Vernebestemmelser

I nasjonalparken skal ingen varig påvirkning av naturmiljø eller kulturminne finne sted, med mindre slik påvirkning er en forutsetning for å ivareta formålet med vernet.

1. Landskapet

1.1 Vern mot inngrep i landskapet

Med de unntak som følger av forskriften pkt. 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, hensetting av campingvogner, motorkjøretøy og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, opplag av båter, gjerder, vegbygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving, utfylling og henleggelse av masse, sprenging og boring, bryting av stein, mineraler og fossiler, fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, festing av bolter, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, skiløyper o.l. Opplistingen av tiltak er ikke uttømmende.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a) vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger som ikke fører til bruksendring. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal og tradisjonell byggeskikk, og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke ombygging eller utvidelse.
- b) vedlikehold av stier, traseer for skiløyper, skilt, bruer, klopper, varder og lignende i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- c) oppsetting av saltstein og lignende i forbindelse med beiting i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) ombygging og mindre utvidelse av bygninger.
- b) oppføring av utedo/vedskjul.
- c) gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- d) oppføring av bygninger, anlegg og innretninger i regi av beitelag til beitebruk og tilsyn av bufe i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- e) oppføring av bygninger, anlegg og innretninger for utøvelse av reindrift i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- f) bygging av bruer og legging av klopper.
- g) oppsetting av skilt og merking av nye stier og skiløyper i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- h) bruksendring av eksisterende bygninger.
- i) opplag av båter.
- j) vedlikehold av eksisterende kjørespor mellom Kvitfeten og Haldorbu.
- k) riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.

Ombygging og utvidelse skal skje i samsvar med lokal og tradisjonell byggeskikk og tilpasses landskapet.

2. Plantelivet

2.1 Vern av plantelivet.

Vegetasjon, herunder døde busker og trær, er vernet mot all skade og ødelegging. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.

2.2 Bestemmelsen i 2.1. er ikke til hinder for:

- a) beite.
- b) skånsom bruk av trevirke til bålbrekking.
- c) plukking av bær og matsopp.
- d) plukking av vanlige planter til eget bruk.
- e) bruk av kvist til snarefangst i samsvar med gjeldende lovverk.

2.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) slått og vedlikehold av eksisterende kulturmark.
- b) uttak av torv, never og lignende for tradisjonelt vedlikehold av bygninger i nasjonalparken.
- c) uttak av ved til buer og hytter i nasjonalparken.
- d) rydding av skog og kratt omkring buer og hytter.

3. Dyrelivet

3.1 Vern av dyrelivet.

Dyrelivet, herunder hi, reir, hekke-, yngle- og gyteplasser, er vernet mot skade og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr på land og i vann er forbudt.

3.2 Bestemmelsen i pkt. 3.1 er ikke til hinder for:

- a) jakt og fangst i samsvar med gjeldende lovverk. (Unntaket gjelder ikke området Ormtjernkampen-Storhaugen i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.)
- b) fiske i samsvar med gjeldende lovverk
- c) skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.

3.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) utsetting av fisk fra lokale fiskestammer hvor dette er gjort tidligere.
- b) kalking av vann og elver som er nødvendig for å hindre at en art dør ut. Det skal gjennom forvaltningsplan, jf. § 5, fastsettes et referanseområde som ikke kan kalkes.
- c) taksering av vilt

4. Kulturminner

4.1 Vern av kulturminner

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Løse kulturminner kan ikke flyttes eller fjernes.

4.2 Forvaltningsmyndighetene kan gi tillatelse til:

Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

5. Ferdsel

5.1 Generelt om ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Organisert ferdsel

Bestemmelsene i denne forskriften er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan, jf. § 5.

5.3 Sykling, organisert bruk av hest, organisert kjøring med hundespann og jakthundtrening

Sykling, organisert bruk av hest, organisert kjøring med hundespann og jakthundtrening er bare tillatt på veier eller traseer og i områder og til tider som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplan, jf. § 5. Bruk av hest til kløving og gjeting er tillatt.

5.4 Regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa deler av nasjonalparken kan Direktoratet for naturforvaltning ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.

5.5 Omlegging av stier

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og skiløyper.

5.6 Telting

Telting ut over én uke på samme sted krever særskilt tillatelse fra forvaltningsmyndigheten. Dette gjelder ikke vanlige vandretelt, jf. forvaltningsplan, jf. § 5.

5.7 Generelle unntak for ferdsel

Reglene i punkt 5 gjelder ikke nødvendig ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken er forbudt.

6.2 Bestemmelsen i pkt. 6.1 er ikke til hinder for:

- a) motorferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring.
- b) nødvendig bruk av snøskuter i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver.
- c) motorferdsel for uttransport av syke/skadde dyr i medhold av lov om dyrevern. Kjøretøy som benyttes skal være skånsom mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) øvingskjøring til formål nevnt i pkt. 6.2 a.
- b) bruk av snøskuter i forbindelse med vedhogst etter pkt. 2.3 c.
- c) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av ved, varer og utstyr til buer og hytter.
- d) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark mellom Synstgardseter og Liomseter eller luftfartøy til Liomseter for transport av gjesters bagasje og personell i forbindelse med drift at turistforeningshytte, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- e) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.
- f) motorferdsel på barmark i forbindelse med vedlikehold og oppsetting av gjerder til utmarkshamminger.
- g) motorferdsel på barmark langs kjørespor mellom Kvitfeten og Haldorbu i forbindelse med jordbruksnæring, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- h) bruk av snøskuter for utkjøring av saltsteiner, etter pkt. 1.2 c, i regi av beitelag.
- i) bruk av snøskuter eller luftfartøy for transport av båt.
- j) bruk av snøskuter for merking av skiløyper etter pkt. 1.2 b og 1.3 g.
- k) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark for preparering og vedlikehold av eksisterende skiløyper over Vesleskaghøgdi og over Storhøa, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- l) bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget eller luftfartøy for uttransport av felt elg og hjort.

- m) bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrif.
- n) bruk av snøskuter og flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med beitedyrleting og dyretellinger.
- o) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy i forbindelse med fiskekultivering og kalking av vann og elver etter pkt. 3.3 a og b.
- p) bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av eksisterende kraftanlegg i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.

7. Forurensning

7.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt. Avfall skal tas med ut av området. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

7.2 Støy

Unødvendig støy er forbudt. Bruk av motordrevet modellfly og lignende er forbudt.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 5. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon osv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

§ 6. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur - og kulturtilstanden som er formålet med vernet.

§ 7. Forvaltnings- og tilsynsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 8. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av nasjonalparken.

§ 9. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.

Samtidig oppheves forskrift 14. juni 1968 nr. 4267 om fredning av Ormtjernkampen nasjonalpark, Gausdal kommune, Oppland, og forskrift 12. oktober 1990 nr. 840 om fredning av Storlonen naturreservat, Gausdal kommune, Oppland.

FORSKRIFT FOR FULLSENN LANDSKAPSVERNOMRÅDE I ØYSTRE SLIDRE KOMMUNE, NORD-AURDAL KOMMUNE, NORDRE LAND KOMMUNE OG GAUSDAL KOMMUNE I OPPLAND FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 77, jf. § 36 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Landskapsvernområdet berører følgende gnr/bnr:

Øystre Slidre kommune: 7/19, 7/27, 10/2, 10/25, 17/2, 17/3, 17/5, 17/14, 17/18, 20/6, 53/1, 53/3, 53/6, 9002/6, 9002/16, 9002/17, 9002/24

Nord-Aurdal kommune: 1/6, 2/1, 2/3, 2/7, 2/8, 2/26, 3/1, 3/2, 3/4, 3/5, 3/7, 3/10, 3/12, 3/15, 3/19, 3/25, 3/40, 3/49, 3/51, 3/53, 3/54, 3/79, 3/93, 3/115, 3/116, 3/121, 3/147, 5/1, 5/2, 5/3, 5/13, 5/31, 5/32, 5/48, 5/52, 6/1, 6/4, 6/7, 6/10, 6/11, 6/14, 6/15, 6/17, 6/29, 6/30, 6/36, 7/1, 7/3, 7/8, 7/9, 7/13, 7/15, 7/16, 7/18, 7/19, 7/23, 7/27, 8/1, 8/3, 8/7, 9/1, 9/2, 9/5, 9/6, 9/9, 9/11, 9/14, 9/19, 9/34, 12/1, 12/3, 12/8, 12/15, 13/4, 13/6, 13/15, 13/44, 14/5, 14/7, 14/17, 15/11, 16/1, 16/4, 16/8, 16/14, 16/20, 16/22, 16/26, 16/40, 16/47, 16/48, 17/1, 18/6, 18/16, 18/34, 18/65, 19/1, 19/4, 19/15, 19/17, 19/21, 20/2, 25/1, 27/1, 27/3, 27/4, 27/12, 34/3, 66/24, 9002/1

Nordre Land kommune: 58/7, 148/1, 155/5, 155/7

Gausdal kommune: 238/1, 242/1, 242/2, 242/3

Landskapsvernområdet dekker et totalareal på ca. 236 km².

Grensene for landskapsvernområdet fremgår av vedlagte kart i målestokk ....., datert Miljøverndepartementet [måned/år]. De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart skal oppbevares i Øystre Slidre kommune, Nord-Aurdal kommune, Nordre Land kommune, Gausdal kommune, hos Fylkesmannen i Oppland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med Fullsenn landskapsvernområde er å ta vare på et natur- og kulturlandskap med økologisk verdi, kulturell verdi, opplevelsesverdi, og som er identitetsskapende.

Videre er formålet med vernet å:

- ta vare på et stort, sammenhengende naturområde med et rikt dyre- og planteliv som preger landskapet.
- ta vare på og opprettholde et egenartet, åpent og vakkert natur- og kulturlandskap der stølslandskapet med beitebruk, stølsbebyggelse og stølsvoller, og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.
- ta vare på biologisk mangfold som preger landskapet herunder naturtyper som naturbeitemark, slåttemark, myr, herunder slåttemyr, ferskvann/våtmark, og arter knyttet til disse.
- ta vare på vassdragsnatur, landskapsformer og kvartærgeologiske forekomster.

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3. Vernebestemmelser

1. Landskapet

I landskapsvernområdet må det ikke gjøres tiltak som kan endre det verna landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Det skal legges vekt på den samlede virkningen av tiltak i området.

1.1 Inngrep i landskapet

Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets særpreg eller karakter. Med de unntak som følger av forskriften pkt. 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, vassdragsregulering, opplag av båter, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, treslagskifte, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, skiløyper o.l. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Opplistingen er ikke uttømmende.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a) drift og vedlikehold av jordbruksareal på eksisterende støler. Retningslinjer for drift blir fastsatt i forvaltningsplan, jf. § 5.
- b) vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal og tradisjonell byggeskikk, og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke utvendig ombygging eller utvidelse.
- c) vedlikehold av eksisterende veier i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- d) vedlikehold av eksisterende stier, traseer for skiløyper, skilt, bruer, klopper, varder og lignende i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- e) hensetting/parkering av campingvogner og bobiler på areal som er spesielt avsatt til formålet i forvaltningsplan, jf. § 5.
- f) opplag av båter i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- g) oppsetting av saltstein og lignende i forbindelse med beiting.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) ombygging og utvidelse av bygninger.
- b) oppføring av utedo/vedskjul.
- c) gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- d) oppføring av nye bygninger, anlegg og innretninger for jordbruksformål, herunder gjerding og oppsetting av sankekvever utenfor stølsvoller og dyrka mark.
- e) oppføring av bygninger, anlegg og innretninger for utøvelse av reindrift.
- f) gjenopptakelse av jordbruksdrift, inkludert stølsdrift på nedlagte stølsvoller.
- g) oppdyrking/beitekultivering av nye areal (i tilknytning til eksisterende støler).
- h) riving av stølsanlegg.
- i) omlegging og opprusting av veier for jord- og skogbruksformål i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- j) tilrettelegging for vinterveier eller barmarkstransport i forbindelse med avvirking av skog etter pkt. 2.3, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- k) opprusting og mindre omlegging av Vestfjellvegen.
- l) bygging av bruer og legging av klopper.
- m) oppsetting av skilt og opparbeiding og merking av nye stier, skiløyper og hundekjøringsløype.
- n) uttak av løsmasser til veivedlikehold fra områder som er spesielt avsatt til formålet i forvaltningsplan, jf. § 5.
- o) legging av jordkabel for framføring av strøm i forbindelse med jordbruk i verneområdet.
- p) etablering av mikrokraftverk i forbindelse med jordbruk i verneområdet.
- q) boring etter vann.

- r) vedlikehold av eksisterende kjørespor mellom Kvitfeten og Haldorbu, og mellom Sebuhaugen, Hundslægeret, Kolhus og Skriulægeret.
- s) riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal og tradisjonell byggeskikk og tilpasses landskapet.

2. Plantelivet

2.1 Beskyttelse av plantelivet

Plantelivet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse som kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Innføring av nye plantearter er forbudt. For dyrka mark gjelder forbudet mot innføring av nye plantearter bare plantearter som gjennom spredning kan redusere verneområdets verdi.

2.2 Bestemmelsene i pkt. 2.1 er ikke til hinder for:

- a) beiting.
- b) bruk av trevirke til bålbrenning.
- c) plukking av vanlige planter til eget bruk.
- d) sanking av bær og matsopp.

2.3 Skogsdrift, hogst av ved og rydding av kratt

- a) Hogst og rydding av kratt er tillatt i samsvar med gjeldende lovverk. Særmerkte, dekorative og døde trær som preger landskapet skal ikke hogges.
- b) Etablering av ny skog skal fortrinnsvis skje ved naturlig foryngelse. Ved behov kan suppleringsplanting av stedeagne treslag benyttes.

3. Dyrelivet

Vernet er ikke til hinder for:

- Jakt, fiske og fangst, samt skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- Utsetting av fisk fra lokale fiskestammer i samsvar med gjeldende lovverk.

4. Kulturminner

4.1 Vern av kulturminner

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse som kan endre landskapet særpreg eller karakter vesentlig. Løse kulturminner kan ikke flyttes eller fjernes dersom det kan endre landskapets egenart vesentlig.

4.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

5. Ferdsl

5.1 Generelt om ferdsl

All ferdsl skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Organisert ferdsel

Bestemmelsene i denne forskriften er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan, jf. § 5.

5.3 Sykling, organisert bruk av hest, organisert kjøring med hundespann og jakthundtrening

Sykling, organisert bruk av hest, organisert kjøring med hundespann og jakthundtrening er bare tillatt til tider og på veier, traseer og i områder som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplan, jf. § 5. Bruk av hest til kløving og gjeting er tillatt.

5.4 Regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa deler av landskapsvernområdet kan Direktoratet for naturforvaltning ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.

5.5 Omlegging av stier

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og skiløyper.

5.6 Generelle unntak for ferdsel

Reglene i punkt 5 gjelder ikke nødvendig ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken, er forbudt.

6.2 Bestemmelsen i punkt 6.1 er ikke til hinder for:

- a) motorferdsel ved militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring.
- b) motorferdsel på innmark og stølsvoller i forbindelse med drift og vedlikehold av jordbruksareal.
- c) motorferdsel på veier slik disse er definert i forvaltningsplan, jf. § 5.
- d) bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for uttransport av felt elg og hjort i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- e) nødvendig bruk av snøskuter i forbindelse med reindrift. Leiekjørere for reieneier eller reindrifansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver.
- f) motorferdsel på vinterføre i forbindelse med hogst i jord- og skogbruk etter pkt. 2.3. Ved slik transport skal det legges vekt på å unngå terrengskader, vegetasjonsslitasje og forstyrrelse av dyrelivet.
- g) motorferdsel for uttransport av syke/skadde dyr i medhold av lov om dyrevern. Kjøretøy som benyttes skal være skånsom mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) øvingskjøring til formål nevnt i pkt. 6.2 a).
- b) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark utenfor stølsvoller og dyrka mark i forbindelse med husdyrhold, herunder for oppsetting av nye gjerder, sankekkeveer og for utkjøring av saltsteiner i regi av beitelag.
- c) motorferdsel på barmark i forbindelse med vedlikehold og oppsetting av nye gjerder og sankekkeveer.

- d) motorferdsel på barmark langs kjørespor mellom Kvitfeten og Haldorbu, og mellom Sebuhaugen, Hundslægeret, Kolhus og Skriulægeret, i forbindelse med jordbruksnæring, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- e) motorferdsel i forbindelse med hogst og rydding av kratt etter pkt. 2.3.
- f) motorferdsel på barmark i forbindelse med tilrettelegging for transport på vinterveier eller barmarkstransport.
- g) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av ved, varer og utstyr til buer, hytter og støler.
- h) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.
- i) bruk av snøskuter eller luftfartøy for transport av båt.
- j) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med merking og preparering av skiløyper og hundekjøringsløype etter 1.2 d og 1.3 m.
- k) bruk av luftfartøy for uttransport av felt elg og hjort i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- l) bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrift.
- m) bruk av snøskuter og flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med beitedyrleting og dyretellinger.
- n) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark, motorbåt eller luftfartøy i forbindelse med fiskekultivering og kalking av vann og elver.
- o) motorferdsel i forbindelse med legging av jordkabel for framføring av strøm og etablering av mikrokraftverk.
- p) motorferdsel i forbindelse med boring etter vann.
- q) bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av eksisterende kraftanlegg i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.

7. Forurensning

7.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

7.2 Reglene i pkt. 7.1 er ikke til hinder for:

- a) bruk av husdyrgjødsel, kunstgjødsel, kalk og sprøytemidler på dyrka mark i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- b) kalking av vann og vassdrag i samsvar med gjeldende lovverk.

7.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) bruk av plantevernmidler for stubbebehandling ved rydding av stølsvoller.
- b) bruk av salt o.l. på eksisterende veier.
- c) bruk av sand o.l. til snøsmelting.

7.4 Støy

Unødvendig støy skal unngås.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 5. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

§ 6. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er formålet med vernet.

§ 7. Forvaltnings- og tilsynsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 8. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av landskapsvernområdet.

§ 9. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.

FORSKRIFT FOR DOKKVATNET LANDSKAPSVERNOMRÅDE I GAUSDAL KOMMUNE I OPPLAND FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 77, jf. § 36 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Landskapsvernområdet berører gnr./bnr. 33/4, 69/2 og 238/1 i Gausdal kommune.

Landskapsvernområdet dekker et totalareal på ca. 18,3 km².

Grensene for landskapsvernområdet fremgår av vedlagte kart i målestokk ....., datert Miljøverndepartementet [måned/år]. De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart skal oppbevares i Gausdal kommune, hos Fylkesmannen i Oppland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med Dokkvatnet landskapsvernområde er å ta vare på et natur- og kulturlandskap med økologisk verdi, kulturell verdi, opplevelsesverdi, og som er identitetsskapende.

Videre er formålet med vernet å:

- ta vare på et stort, sammenhengende naturområde med et rikt dyre- og planteliv som preger landskapet.
- ta vare på og opprettholde et egenartet og vakkert natur- og kulturlandskap der seterlandskapet med beitebruk, seterbebyggelse og setervoller, kulturminner, samt skog og annen vegetasjon, utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.
- ta vare på biologisk mangfold som preger landskapet herunder naturtyper som naturbeitemark, gammel barskog, våtmark og arter knyttet til disse.
- ta vare på vassdragsnatur, landskapsformer med kvartærgeologiske forekomster.

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3. Vernebestemmelser

1. Landskapet

I landskapsvernområdet må det ikke gjøres tiltak som kan endre det verna landskapet sitt særpreg eller karakter vesentlig. Det skal legges vekt på den samlede virkningen av tiltak i området.

1.1 Inngrep i landskapet

Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets særpreg eller karakter. Med de unntak som følger av forskriften pkt. 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger,

hensetting av campingvogner, bobiler og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, vassdragsregulering, opplag av båter, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, treslagskifte, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, skiløyper o.l. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Opplistingen er ikke uttømmende.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a) drift og vedlikehold av jordbruksareal på eksisterende setre. Retningslinjer for drift blir fastsatt i forvaltningsplan, jf. § 5.
- b) vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal og tradisjonell byggeskikk, og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke utvendig ombygging eller utvidelse.
- c) vedlikehold av eksisterende veier i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- d) vedlikehold av eksisterende stier, traseer for skiløyper, skilt, bruer, klopper, varder og lignende i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- e) hensetting/parkering av campingvogner og bobiler på areal som er spesielt avsatt til formålet i forvaltningsplan, jf. § 5.
- f) opplag av båter i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- g) oppsetting av saltstein og lignende i forbindelse med beiting.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) ombygging og utvidelse av bygninger.
- b) oppføring av utedo/vedskjul.
- c) gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- d) oppføring av nye bygninger, anlegg og innretninger for jordbruksformål, herunder gjerding og oppsetting av sankekveer utenfor setervoller og dyrka mark.
- e) oppføring av bygninger, anlegg og innretninger for utøvelse av reindrift.
- f) gjenopptakelse av jordbruksdrift, inkludert seterdrift på nedlagte setervoller.
- g) oppdyrking/beitekulturivering av nye areal (i tilknytning til eksisterende setre).
- h) riving av seteranlegg.
- i) omlegging og opprusting av veier for jord- og skogbruksformål i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- j) tilrettelegging for vinterveier eller barmarkstransport i forbindelse med avvirking av skog etter pkt. 2.4 og 2.5, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- k) bygging av bruer og legging av klopper.
- l) oppsetting av skilt og opparbeiding og merking av nye stier.
- m) uttak av løsmasser til veivedlikehold fra områder som er spesielt avsatt til formålet i forvaltningsplan, jf. § 5.
- n) legging av jordkabel for framføring av strøm i forbindelse med jordbruk i verneområdet.
- o) etablering av mikrokraftverk i forbindelse med jordbruk i verneområdet.
- p) boring etter vann.
- q) vedlikehold av eksisterende kjørespor til værstasjon i Dokklia.
- r) riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal og tradisjonell byggeskikk og tilpasses landskapet.

2. Plantelivet

2.1 Beskyttelse av plantelivet

Plantelivet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse som kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Innføring av nye plantearter er forbudt. For dyrka mark gjelder forbudet mot innføring av nye plantearter bare plantearter som gjennom spredning kan redusere verneområdets verdi.

2.2 Bestemmelsen i pkt. 2.1 er ikke til hinder for:

- a) beiting.
- b) skånsom bruk av trevirke til bålbrekking.
- c) plukking av vanlige planter til eget bruk.
- d) sanking av bær og matsopp.

2.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) rydding av skog og kratt omkring hytter i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplan, jf. § 5.

2.4 Hogst av ved og rydding av kratt

Hogst av ved og rydding av kratt er tillatt i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplan, jf. § 5. Hogst skal skje som plukkhogst. Særmerkede, dekorative og døde trær som preger landskapet skal ikke hogges.

2.5 Skogsdrift

Skogsdrift kan skje i medhold av plan som er godkjent av forvaltningsmyndigheten. En plan skal normalt bygge på følgende retningslinjer:

- lukkede hogstformer skal benyttes
- områder som vesentlig preger skogbildet skal bevares
- bekkedaler, urskogslommer, koller og tiurleiker skal bevares
- arealer med fuktskog skal ikke hogges
- etablering av ny skog skal fortrinnsvis skje ved naturlig foryngelse
- ved behov kan suppleringsplanting av stedeegne treslag benyttes
- særmerkede, dekorative og døde trær som er med på å prege landskapet skal ikke hogges

3. Dyrelivet

Vernet er ikke til hinder for:

- Jakt, fiske og fangst, samt skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- Utsetting av fisk fra lokale fiskestammer i samsvar med gjeldende lovverk.

4. Kulturminner

4.1 Vern av kulturminner

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse som kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Løse kulturminner kan ikke flyttes eller fjernes dersom det kan endre landskapets egenart vesentlig.

4.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

5. Ferdsel

5.1 Generelt om ferdse

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Organisert ferdsel

Bestemmelsene i denne forskriften er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan, jf. § 5.

5.3 Sykling, organisert bruk av hest, organisert kjøring med hundespann og jakthundtrening

Sykling, organisert bruk av hest, organisert kjøring med hundespann og jakthundtrening er bare tillatt til tider og på veier, traseer og i områder som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplan, jf. § 5. Bruk av hest til kløving og gjeting er tillatt.

5.4 Regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa deler av landskapsvernområdet kan Direktoratet for naturforvaltning ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.

5.5 Omlegging av stier

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og skiløyper.

5.6 Generelle unntak for ferdsel

Reglene i punkt 5 gjelder ikke nødvendig ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken, er forbudt.

6.2 Bestemmelsen i punkt 6.1 er ikke til hinder for:

- a) motorferdsel ved militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring.
- b) motorferdsel på innmark og setervoller i forbindelse med drift og vedlikehold av jordbruksareal.
- c) motorferdsel på veier slik disse er definert i forvaltningsplan, jf. § 5.
- d) bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for uttransport av felt elg og hjort i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- e) nødvendig bruk av snøskuter i forbindelse med reindrift. Leiekjørere for reineier eller reindrifansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver.
- f) motorferdsel i samsvar med plan for skogsdrift som er godkjent etter pkt. 2.5. Ved slik transport skal det legges vekt på å unngå terrengskader, vegetasjonsslitasje og forstyrrelse av dyrelivet.
- g) motorferdsel for uttransport av syke/skadde dyr i medhold av lov om dyrevern. Kjøretøy som benyttes skal være skånsom mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) øvingskjøring til formål nevnt i pkt. 6.2 a.

- b) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark utenfor setervoller og dyrka mark i forbindelse med husdyrhold, herunder for oppsetting av nye gjerder, sankekveer og for utkjøring av saltsteiner i regi av beitelag.
- c) motorferdsel på barmark i forbindelse med vedlikehold og oppsetting av nye gjerder og sankekveer.
- d) motorferdsel i forbindelse med vedhogst og rydding av kratt etter pkt. 2.4.
- e) motorferdsel i forbindelse med tilrettelegging for transport på vinterveier eller barmarkstransport.
- f) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av ved, varer og utstyr til buer, hytter og setre.
- g) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark mellom Synstgardseter og Liomseter eller luftfartøy til Liomseter for transport av gjesters bagasje og personell i forbindelse med drift av turistforeningshytte, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- h) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.
- i) bruk av snøskuter i forbindelse med merking av skiløyper etter pkt. 1.2 d.
- j) bruk av luftfartøy for uttransport av felt elg og hjort i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- k) bruk av snøskuter og flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med beitedyrleting og dyretellinger.
- l) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark, motorbåt eller luftfartøy i forbindelse med fiskekultivering og kalking av vann og elver.
- m) motorferdsel i forbindelse med legging av jordkabel for framføring av strøm og etablering av mikrokraftverk.
- n) motorferdsel i forbindelse med boring etter vann.
- o) bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av eksisterende kraftanlegg i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- p) motorferdsel på barmark langs kjørespor til værstasjon i Dokklia i forbindelse med vedlikehold.

7. Forurensning

7.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

7.2 Reglene i pkt. 7.1 er ikke til hinder for:

- a) bruk av husdyrgjødsel, kunstgjødsel, kalk og sprøytemidler på dyrka mark i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- b) kalking av vann og vassdrag i samsvar med gjeldende lovverk og forvaltningsplan, jf. § 5.

7.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) bruk av plantevernmidler for stubbebehandling ved rydding av setervoller.
- b) bruk av salt o.l. på eksisterende veier.
- c) bruk av sand o.l. til snøsmelting.

7.4 Støy

Unødvendig støy skal unngås. Dette er ikke til hinder for bruk av motorisert isbor i forbindelse med fiskekultivering.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 5. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

§ 6. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er formålet med vernet.

§ 7. Forvaltnings- og tilsynsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 8. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av landskapsvernområdet.

§ 9. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.

FORSKRIFT FOR ESPEDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE I GAUSDAL KOMMUNE, SØR-FRON KOMMUNE OG NORD-FRON KOMMUNE I OPPLAND FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 og § 77, jf. § 36 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Landskapsvernområdet berører følgende gnr/bnr:

Gausdal kommune: 97/1, 97/8, 100/4, 109/3, 235/1, 235/2, 238/1, 241/1

Sør-Fron kommune: 89/16, 166/1, 168/1, 170/1, 172/1, 177/1, 414/1, 10000/1, Espedalen

Bygdealmening

Nord-Fron kommune: 201/1, 201/3, 201/10, 201/52, 201/53, 204/4, 204/20, 207/1, 207/45, 207/52, 208/15, 209/1, 209/21, 212/9, 212/27, 212/56, 213/1, 213/34, 214/1, 214/19, 214/20, 214/37, 222/23, 225/10, 225/23, 234/4, 240/7, 248/1, 250/5, 254/1, 256/10, 258/4, 264/6, 264/7, 264/8, 265/4, 265/7, 265/19, 267/4, 267/8, 408/1

Landskapsvernområdet dekker et totalareal på ca. 161 km².

Grensene for landskapsvernområdet fremgår av vedlagte kart i målestokk ....., datert Miljøverndepartementet [måned/år]. De nøyaktige grensene for landskapsvernområdet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart skal oppbevares i Gausdal kommune, Sør-Fron kommune, Nord-Fron kommune og hos Fylkesmannen i Oppland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med Fullsenn landskapsvernområde er å ta vare på et natur- og kulturlandskap med økologisk verdi, kulturell verdi, opplevelsesverdi, og som er identitetsskapende.

Videre er formålet med vernet å:

- ta vare på et stort, sammenhengende naturområde med et rikt dyre- og planteliv som preger landskapet.
- ta vare på og opprettholde et egenartet og vakkert natur- og kulturlandskap der seterlandskapet med beitebruk, seterbebyggelse og setervoller, kulturminner, samt skog og annen vegetasjon, utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.
- ta vare på biologisk mangfold som preger landskapet, herunder naturtyper som naturbeitemark, slåttemark, bekkekløft og bergvegg, gammel barskog, myr, herunder rikmyr, ferskvann/våtmark, og arter knyttet til disse.
- ta vare på landskapsformer og kvartærgeologiske forekomster.

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av naturvennlig og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

§ 3. Vernebestemmelser

1. Landskapet

I landskapsvernområdet må det ikke gjøres tiltak som kan endre det verna landskapet sitt særpreg eller karakter vesentlig. Det skal legges vekt på den samlede virkningen av tiltak i området.

1.1 Inngrep i landskapet

Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets særpreg eller karakter. Med de unntak som følger av forskriften pkt. 1.2 og 1.3 er det forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, hensetting av campingvogner, bobiler og maskiner, etablering av oppdrettsanlegg, vassdragsregulering, opplag av båter, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av større stein og blokker, mineraler eller fossiler, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, treslagskifte, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, opparbeiding og merking av stier, skiløyper o.l. Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse. Opplistingen er ikke uttømmende.

1.2 Bestemmelsene i pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a) drift og vedlikehold av jordbruksareal på eksisterende setre. Retningslinjer for drift blir fastsatt i forvaltningsplan, jf. § 5.
- b) vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger. Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal og tradisjonell byggeskikk, og tilpasses landskapet. Vedlikehold omfatter ikke utvendig ombygging eller utvidelse.
- c) vedlikehold av eksisterende veier i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- d) vedlikehold av eksisterende stier, traseer for skiløyper og hundekjøringsløype, skilt, bruer, klopper, varder og lignende i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- e) drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg og nødvendig istandsetting ved akutt utfall.
- f) oppgradering/fornyelse av kraftanlegg og kraftlinjer for heving av spenningsnivå og øking av linjetverrsnitt når dette ikke fører til vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.
- g) hensetting/parkering av campingvogner og bobiler på areal som er spesielt avsatt til formålet i forvaltningsplan, jf. § 5.
- h) opplag av båter i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- i) oppsetting av saltstein og lignende i forbindelse med beiting.

1.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) ombygging og utvidelse av bygninger.
- b) oppføring av utedo/vedskjul.
- c) gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- d) oppføring av nye bygninger, anlegg og innretninger for jordbruksformål, herunder gjerding og oppsetting av sankekveer utenfor setervoller og dyrka mark.
- e) oppføring av bygninger, anlegg og innretninger for utøvelse av reindrift.
- f) gjenopptakelse av jordbruksdrift, inkludert seterdrift på nedlagte setervoller.
- g) oppdyrking/beitekultivering av nye areal (i tilknytning til eksisterende setre).
- h) riving av seteranlegg.
- i) omlegging og opprusting av veier for jord- og skogbruksformål i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- j) tilrettelegging for vinterveier eller barmarkstransport i forbindelse med avvirking av skog etter pkt. 2.4 og 2.5, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- k) bygging av bruer og legging av klopper.
- l) oppsetting av skilt og opparbeiding og merking av nye stier og skiløyper.
- m) oppgradering/fornyelse av energi- og kraftanlegg som ikke faller inn under § 3 pkt. 1.2 f.
- n) uttak av løsmasser til veivedlikehold fra områder som er spesielt avsatt til formålet i forvaltningsplan, jf. § 5.

- o) legging av jordkabel for framføring av strøm i forbindelse med jordbruk i verneområdet.
- p) etablering av mikrokraftverk i forbindelse med jordbruk i verneområdet.
- q) boring etter vann.
- r) vedlikehold av eksisterende kjørespor mellom Reinsåsen og Hornsjøsætra og mellom Vetafjellet og Bødalsnysætra.
- s) riving av gamle bygninger, anlegg og innretninger og oppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk.

Ombygging, utvidelse og nybygg skal skje i samsvar med lokal og tradisjonell byggeskikk og tilpasses landskapet.

2. Plantelivet

2.1 Beskyttelse av plantelivet

Plantelivet skal beskyttes mot skade og ødeleggelse som kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Innføring av nye plantearter er forbudt. For dyrka mark gjelder forbudet mot innføring av nye plantearter bare plantearter som gjennom spredning kan redusere verneområdets verdi.

2.2 Bestemmelsen i pkt. 2.1 er ikke til hinder for:

- a) beiting.
- b) skånsom bruk av trevirke til bålrensning.
- c) plukking av vanlige planter til eget bruk.
- d) sanking av bær og matsopp.

2.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) rydding av skog og kratt omkring hytter i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplan, jf. § 5.

2.4 Hogst av ved og rydding av kratt

Hogst av ved og rydding av kratt er tillatt i samsvar med retningslinjer fastsatt i forvaltningsplan, jf. § 5. Hogst skal skje som plukkhogst. Særmerkede, dekorative og døde trær som preger landskapet skal ikke hogges.

2.5 Skogsdrift

Skogsdrift kan skje i medhold av plan som er godkjent av forvaltningsmyndigheten. En plan skal normalt bygge på følgende retningslinjer:

- lukkede hogstformer skal benyttes
- områder som vesentlig preger skogbildet skal bevares
- bekkedaler, urskogslommer, koller og tiurleiker skal bevares
- arealer med fuktskog skal ikke hogges
- etablering av ny skog skal fortrinnsvis skje ved naturlig foryngelse
- ved behov kan suppleringsplanting av stedeegne treslag benyttes
- særmerkede, dekorative og døde trær som er med på å prege landskapet skal ikke hogges

3. Dyrelivet

Vernet er ikke til hinder for:

- Jakt, fiske og fangst, samt skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- Utsetting av fisk fra lokale fiskestammer i samsvar med gjeldende lovverk.

4. Kulturminner

4.1 Vern av kulturminner

Kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse som kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Løse kulturminner kan ikke flyttes eller fjernes dersom det kan endre landskapet egenart vesentlig.

4.2 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.

5. Ferdsel

5.1 Generelt om ferdsel

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

5.2 Organisert ferdsel

Bestemmelsene i denne forskriften er ikke til hinder for organisert turvirksomhet til fots så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha særskilt tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplan, jf. § 5.

5.3 Sykling, organisert bruk av hest, organisert kjøring med hundespann og jakthundtrening

Sykling, organisert bruk av hest, organisert kjøring med hundespann og jakthundtrening er bare tillatt til tider og på veier, traseer og i områder som er godkjent for slik bruk i forvaltningsplan, jf. § 5. Bruk av hest til kløving og gjeting er tillatt.

5.4 Regulering av ferdsel

Innenfor nærmere avgrensa deler av landskapsvernområdet kan Direktoratet for naturforvaltning ved særskilt forskrift regulere eller forby ferdsel som kan skade naturmiljøet.

5.5 Omlegging av stier

Av hensyn til naturmiljøet og kulturminner kan forvaltningsmyndigheten legge om eller kreve fjernet merking av stier og skiløyper.

5.6 Generelle unntak for ferdsel

Reglene i punkt 5 gjelder ikke nødvendig ferdsel ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i samband med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten.

6. Motorferdsel

6.1 Forbud mot motorferdsel

Motorferdsel til lands, til vanns og i lufta under 300 meter fra bakken, er forbudt.

6.2 Bestemmelsen i punkt 6.1 er ikke til hinder for:

- a) motorferdsel ved militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtels- og forvaltningsoppgaver bestemt av forvaltningsmyndigheten. Bestemmelsen gjelder ikke øvingskjøring.
- b) motorferdsel på innmark og setervoller i forbindelse med drift og vedlikehold av jordbruksareal.
- c) motorferdsel på veier slik disse er definert i forvaltningsplan, jf. § 5.

- d) bruk av lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget for uttransport av felt elg og hjort i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- e) nødvendig bruk av snøskuter i forbindelse med reindrift. Leiekjørere for reieneier eller reindrifansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver.
- f) motorferdsel i samsvar med plan for skogsdrift som er godkjent etter 2.5. Ved slik transport skal det legges vekt på å unngå terrengskader, vegetasjonsslitasje og forstyrrelse av dyrelivet.
- g) motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på kraftlinjer og kraftanlegg. Det skal i ettertid sendes melding til forvaltningsmyndigheten.
- h) motorferdsel for uttransport av syke/skadde dyr i medhold av lov om dyrevern. Kjøretøy som benyttes skal være skånsom mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.

6.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) øvingskjøring til formål nevnt i pkt. 6.2 a).
- b) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark utenfor setervoller og dyrka mark i forbindelse med husdyrhold, herunder for oppsetting av nye gjerder, sankekveer og for utkjøring av saltsteiner i regi av beitelag.
- c) motorferdsel på barmark i forbindelse med vedlikehold og oppsetting av nye gjerder og sankekveer.
- d) motorferdsel på barmark langs kjørespor mellom Reinsåsen og Hornsjøsætra og mellom Vetafjellet og Bødalsnysætra i forbindelse med jordbruksnæring, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- e) motorferdsel i forbindelse med vedhogst og rydding av kratt etter pkt. 2.4.
- f) motorferdsel på barmark i forbindelse med tilrettelegging for transport på vinterveier eller barmarkstransport.
- g) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av ved, varer og utstyr til buer, hytter og setre.
- h) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark mellom Synstgardseter og Liomseter eller luftfartøy til Liomseter for transport av gjesters bagasje og personell i forbindelse med drift av turistforeningshytte, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- i) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg og innretninger.
- j) bruk av snøskuter eller luftfartøy for transport av båt.
- k) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark i forbindelse med merking og preparering av skiløyper og hundekjøringsløype etter 1.2 d) og 1.3 l).
- l) bruk av luftfartøy for uttransport av felt elg og hjort i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- m) bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrift.
- n) bruk av snøskuter og flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med beitedyrleting og dyretellinger.
- o) motorferdsel i forbindelse med drift, vedlikehold og oppgradering/fornyelse av eksisterende kraftanlegg etter pkt. 1.2 e) og f), og 1.3 m).
- p) bruk av beltekjøretøy på snødekt mark, motorbåt eller luftfartøy i forbindelse med fiskekultivering og kalking av vann og elver.
- q) motorferdsel i forbindelse med legging av jordkabel for framføring av strøm og etablering av mikrokraftverk.
- r) motorferdsel i forbindelse med boring etter vann.
- s) bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av eksisterende kraftanlegg i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.

7. Forurensning

7.1 Forbud mot forurensning

Forurensning og forsøpling er forbudt. All bruk av kjemiske midler som kan påvirke naturmiljøet er forbudt.

7.2 Reglene i pkt. 7.1 er ikke til hinder for:

- a) bruk av husdyrgjødsel, kunstgjødsel, kalk og sprøytemidler på dyrka mark i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 5.
- b) kalking av vann og vassdrag i samsvar med gjeldende lovverk.

7.3 Forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til:

- a) bruk av plantevernmidler for stubbebehandling ved rydding av setervoller.
- b) bruk av salt o.l. på eksisterende veier.
- c) bruk av sand o.l. til snøsmelting.

7.4 Støy

Unødvendig støy skal unngås.

§ 4. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 5. Forvaltningsplan

Det skal utarbeides en forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning, skjøtsel, tilrettelegging, informasjon mv. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Direktoratet for naturforvaltning.

§ 6. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er formålet med vernet.

§ 7. Forvaltnings- og tilsynsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som er forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 8. Rådgivende utvalg

Det kan opprettes et rådgivende utvalg for forvaltningen av landskapsvernområdet.

§ 9. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.

Samtidig oppheves forskrift 12. oktober 1990 nr. 840 om fredning av Storlonen naturreservat, Gausdal kommune, Oppland.

FORSKRIFT FOR YDDIN NATURRESERVAT I ØYSTRE SLIDRE KOMMUNE, OPPLAND FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Naturreservatet berører gnr./bnr. 27/5, 53/1 og 9002/4 i Øystre Slidre kommune.

Naturreservatet dekker et totalareal på 20,1 km².

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk ..., datert Miljøverndepartementet [måned/år]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Øystre Slidre kommune, hos Fylkesmannen i Oppland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftkartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med Yddin naturreservat er å ta vare på et spesielt myr- og våtmarksområde og et svært viktig leveområde for sjeldne og sårbare plante- og fuglearter.

Videre er formålet med naturreservatet å ta vare på et område med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, plante- og dyrearter og naturlige økologiske prosesser. Reservatet er stort og variert og har spesielle naturtyper som rikmyrer, kilder og meandrerende elvepartier i tillegg til beitepåvirket vegetasjon og spesielle myrutforminger. Området har et stort artsmangfold med et rikt og særpregede fugleliv. Reservatet har også stor pedagogisk og vitenskapelig betydning.

§ 3. Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i formålet med vernet.

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt. Hunder må ikke slippes løs.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Teltning og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt i perioden 1. april t.o.m. 31. juli.
- e) Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

- f) Bruk av robåt, kano e.l. er forbudt.
- g) Bruk av modellbåter og modellfly er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for:

- a) Beiting.
- b) Sanking av bær og matsopp.
- c) Fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Jakt og fangst på hjortedyr, hønsefugl og hare i samsvar med gjeldende lovverk.
- e) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- f) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, herunder gjerder.
- g) Bruk av hund til tillatt jakt i lovlig jakttid og gjeterhunder for gjeting og sanking av beitedyr.
- h) Bruk av robåt, kano e.l. i Etna og Kjølaåni f.o.m. 1. august i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- i) Skånsom bruk av trevirke til bålbrekking i perioden 16. september t.o.m. 31. mars.

§ 5. Regulering av ferdsel

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) All ferdsel skal skje varsamt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
- b) Motorferdsel til lands og til vanns og i lufta under 300 m fra bakken er forbudt.
- c) Bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning er forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Bestemmelsene om ferdsel er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Dette unntaket gjelder ikke øvingskjøring.
- b) Nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- c) Nødvendig bruk av snøskuter i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver.
- d) Bruk av hest for uttransport av felt elg og storvilt og i forbindelse med tilsyn av beitedyr.

§ 7. Unntak det kan gis dispensasjon til

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk etter gjeldende lovverk.
- b) Trening av jakthund i perioden 21. august t.o.m. 31. mars.
- c) Oppsetting av gjerder, sankekveer og saltstein i forbindelse med beiting.
- d) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- e) Rydding av skog og kratt omkring buer og hytter i naturreservatet.
- f) Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper og gamle ferdselsveier.
- g) Istandsetting og vedlikehold av kulturminner.
- h) Begrenset bruk av robåt, kano eller tilsvarende framkomstmiddel så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

- i) Opplag av båt.
- j) Ridning langs bestemte traseer i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- k) Avgrenset bruk av reservatet i samband med arrangement i § 3 bokstav e).

Forvaltningsmyndigheten kan videre gi dispensasjon til nødvendig motorferdsel i forbindelse med:

- l) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, jf. § 4 bokstav f).
- m) Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 bokstav a).
- n) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk, jf. § 7 bokstav a).
- o) Oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein, jf. § 7 bokstav c).
- p) Bruk av snøskuter eller prepareringsmaskin for merking og oppkjøring av eksisterende skiløyper, jf. § 7 bokstav f).
- q) Uttransport av felt elg og hjort med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- r) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av ved, varer og utstyr.
- s) Flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med reindrift.
- t) Bruk av snøskuter og flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med beitedyrleting.

§ 8. Generelle dispensasjonsregler

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er formålet med vernet.

§ 10. Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av naturreservatet.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

FORSKRIFT FOR HOVSJØEN NATURRESERVAT I ØYSTRE SLIDRE OG NORD-AURDAL KOMMUNER, OPPLAND FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.:

Øystre Slidre kommune: 47/92, 53/1, 46/1, 49/1, 49/2.

Nord-Aurdal kommune: 1/2, 1/16, 3/8, 9/4, 9/5, 9002/1

Naturreservatet dekker et totalareal på 4,8 km².

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk ..., datert Miljøverndepartementet [måned/år]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Øystre Slidre kommune, Nord-Aurdal kommune, hos fylkesmannen i Oppland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med Hovsjøen naturreservat er å ta vare på et spesielt myr- og våtmarksområde og et viktig leveområde for sjeldne og sårbare fuglearter.

Videre er formålet med naturreservatet å ta vare på et område med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, plante- og dyrearter og naturlige økologiske prosesser. Reservatet er variert og har et rikt og særpreget fugleliv med stor tetthet av hekkende fugl. Det er naturbeitemark i området.

§ 3. Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i formålet med vernet.

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt. Hunder må ikke slippes løs.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Telting og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt i perioden 1. april t.o.m. 31. juli.

- e) Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.
- f) Bruk av robåt, kano, seilbrett e.l. er forbudt.
- g) Bruk av modellbåter og modellfly er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for:

- a) Beiting.
- b) Sanking av bær og matsopp.
- c) Fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Jakt og fangst på hjortedyr, hønsefugl og hare i samsvar med gjeldende lovverk.
- e) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- f) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, herunder gjerder.
- g) Bruk av hund til tillatt jakt i lovlig jakttid og gjeterhunder for gjeting og sanking av beitedyr.
- h) Bruk av robåt i Hovsjøen og Midtvatnet i forbindelse med fiske i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- i) Bruk av robåt, kano e.l. i Hovsjøen og Midtvatnet f.o.m. 1. august i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- j) Skånsom bruk av trevirke til bålbrekking i perioden 16. september t.o.m. 31. mars.

§ 5. Regulering av ferdsel

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) All ferdsel skal skje varsamt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
- b) Motorferdsel til lands og til vanns og i lufta under 300 m fra bakken er forbudt.
- c) Bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning er forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Bestemmelsene om ferdsel er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Dette unntaket gjelder ikke øvingskjøring.
- b) Nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- c) Nødvendig bruk av snøskuter i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindrifftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver.
- d) Bruk av hest for uttransport av felt elg og stovilt og i forbindelse med tilsyn av beitedyr.

§ 7. Unntak det kan gis dispensasjon til

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk i samsvar med gjeldende lovverk.
- b) Trening av jakthund i perioden 21. august t.o.m. 31. mars.
- c) Oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein i forbindelse med beiting.
- d) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- e) Rydding av skog og kratt omkring buer og hytter i naturreservatet.
- f) Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, skiløype og gamle ferdselsveier.

- g) Istandsetting og vedlikehold av kulturminner.
- h) Begrenset bruk av robåt, kano eller tilsvarende framkomstmiddel så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.
- i) Opplag av båt.
- j) Avgrenset bruk av reservatet i samband med arrangement i § 3 bokstav e).

Forvaltningsmyndigheten kan videre gi dispensasjon til nødvendig motorferdsel i forbindelse med:

- k) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, jf. § 4 bokstav f).
- l) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk, jf. § 7 bokstav a).
- m) Oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein, jf. § 7 bokstav c).
- n) Bruk av snøskuter eller prepareringsmaskin for merking og oppkjøring av eksisterende skiløype, jf. § 7 bokstav f).
- o) Bruk av snøskuter for transport av båt, jf. § 7 bokstav i).
- p) Uttransport av felt elg og hjort med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- q) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av ved, varer og utstyr til buer og hytter i området.
- r) Bruk av snøskuter og flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med beitedyrleting.

§ 8. Generelle dispensasjonsregler

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er formålet med vernet.

§ 10. Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av naturreservatet.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

FORSKRIFT FOR RØSSJØEN NATURRESERVAT I NORD-AURDAL, ETNEDAL OG NORDRE LAND KOMMUNER, OPPLAND FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.:

Nord-Aurdal kommune: 16/9, 16/49, 34/1, 34/2, 9002/1

Etnedal kommune: 32/3, 32/5, 32/12, 32/26, 32/27, 32/89, 33/1, 33/2, 33/3, 33/4, 33/5, 33/11, 33/17, 33/22, 33/25, 33/29, 33/31, 33/41, 33/45, 33/50, 33/74, 33/221, 34/1, 34/12, 35/6, 35/9, 35/36, 151/1, 152/1

Nordre Land kommune: 147/1, 148/1

Naturreservatet dekker et totalareal på 24,2 km².

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk ..., datert Miljøverndepartementet [måned/år]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Nord-Aurdal kommune, Etnedal kommune, Nordre Land kommune, hos fylkesmannen i Oppland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med Røssjøen naturreservat er å ta vare på et spesielt myr- og våtmarksområde og et svært viktig leveområde for sjeldne og sårbare plante- og fuglearter.

Videre er formålet med naturreservatet å ta vare på et område med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, plante- og dyrearter og naturlige økologiske prosesser. Reservatet er stort og variert og har spesielle naturtyper som rikmyrer og høgstaudevegetasjon i tillegg til gammel barskog og beitepåvirket vegetasjon. Området har et stort artsmangfold med et rikt og særpreget fugleliv. Reservatet har også særskilt pedagogisk og vitenskapelig betydning som referanseområde.

§ 3. Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i formålet med vernet.

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt. Hunder må ikke slippes løs.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av

avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.

- d) Telting og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt i perioden 1. april t.o.m. 31. juli.
- e) Bruk av naturreservatet til telteleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.
- f) Bruk av robåt, kano, seilbrett e.l. er forbudt
- g) Bruk av modellbåter og modellfly er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for:

- a) Beiting.
- b) Sanking av bær og matsopp.
- c) Fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Jakt og fangst på hjortedyr, hønsefugl og hare i samsvar med gjeldende lovverk.
- e) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- f) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, herunder gjerder.
- g) Bruk av hund til tillatt jakt i lovlig jakttid og gjeterhunder for gjeting og sanking av beitedyr.
- h) Bruk av robåt på Røssjøen, Rotvollfjorden, i Steinbui og Sebu-Røssjøen i forbindelse med fiske i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- i) Bruk av robåt, kano e.l. på Røssjøen, Rotvollfjorden og i Sebu-Røssjøen f.o.m. 1. august i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- j) Skånsom bruk av trevirke til bålbrenning i perioden 16. september t.o.m. 31. mars.

§ 5. Regulering av ferdsel

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) All ferdsel skal skje varsamt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
- b) Motorferdsel til lands og til vanns og i lufta under 300 m fra bakken er forbudt.
- c) Bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning er forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Bestemmelsene om ferdsel er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Dette unntaket gjelder ikke øvingskjøring.
- b) Nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- c) Nødvendig bruk av snøskuter i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver.
- d) Bruk av hest for uttransport av felt elg og storvilt og i forbindelse med tilsyn av beitedyr.

§ 7. Unntak det kan gis dispensasjon til

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk i samsvar med gjeldende lovverk.
- b) Trening av jakthund i perioden 21. august t.o.m. 31. mars.
- c) Oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein i forbindelse med beiting.

- d) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- e) Rydding av skog og kratt omkring buer og hytter i naturreservatet.
- f) Uttak av ved til buer og hytter i naturreservatet.
- g) Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper og gamle ferdselsveier.
- h) Istandsetting og vedlikehold av kulturminner.
- i) Begrenset bruk av robåt, kano eller tilsvarende framkomstmiddel så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.
- j) Opplag av båt.
- k) Ridning langs bestemte traseer i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- l) Avgrenset bruk av reservatet i samband med arrangement i § 3 bokstav e).
- m) Vedlikehold av kjørespor mellom Sebuhaugen og Hundslægeret.

Forvaltningsmyndigheten kan videre gi dispensasjon til nødvendig motorferdsel i forbindelse med:

- n) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, jf. § 4 bokstav f).
- o) Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 bokstav a).
- p) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk, jf. § 7 bokstav a).
- q) Oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein, jf. § 7 bokstav c).
- r) Bruk av snøskuter eller prepareringsmaskin for merking og oppkjøring av eksisterende skiløyper, jf. § 7 bokstav g).
- s) Bruk av snøskuter for transport av båt, jf. § 7 bokstav j).
- t) Uttransport av felt elg og hjort med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- u) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av ved, varer og utstyr til buer, hytter og støler.
- v) Motorferdsel på barmark langs kjørespor mellom Sebuhaugen og Hundslægeret i forbindelse med jordbruk.
- w) Flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med reindrift.
- x) Bruk av snøskuter og flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med beitedyrleteing.

§ 8. Generelle dispensasjonsregler

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er formålet med vernet.

§ 10. Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av naturreservatet.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttrædelse

Denne forskrift træder i kraft straks.

FORSKRIFT FOR SKARDBERGA NATURRESERVAT I NORDRE LAND OG GAUSDAL KOMMUNER, OPPLAND FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: 52/5, 52/14, 148/1 og Synnfjell sameie i Nordre Land kommune, 238/1 i Gausdal kommune og 20/25 og 21/4 i Søndre Land kommune (disse eiendommene ligger i Nordre Land kommune men er matrikulert i Søndre Land kommune).

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 12,1 km².

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk .....datert Miljøverndepartementet [måned/år]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Nordre Land kommune, i Gausdal kommune, hos Fylkesmannen i Oppland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med Skardberga naturreservat er å ta vare på et forholdsvis urørt skogområde i form av en velutviklet gammel fjellgranskog og et arts mangfold særpreget av flere kravfulle og truede karplanter, sopp- og lavarter.

Videre er formålet med naturreservatet å ta vare på et område med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, plante- og dyrearter og naturlige økologiske prosesser. Reservatet har stor variasjon i vegetasjons-, skog- og naturtyper, herunder også våtmark, og har stedvis god kontinuitet i død ved. Området er representativt for fjellgranskog i regionen.

§ 3. Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i formålet med vernet.

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Nye plantearter må ikke innføres. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.

- d) Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for:

- a) Beiting
- b) Sanking av bær og matsopp.
- c) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Oppsetting av midlertidige, mobile jakttårn for storviltjakt.
- e) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- f) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger.
- g) Vedlikehold av eksisterende veg til Gardsetra.
- h) Brenning av bål med tørrkvist fra bakken eller medbrakt ved, i samsvar med gjeldende lovverk.
- i) Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier og skiløyper avmerket på vernekartet.

§ 5. Regulering av ferdsel

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) All ferdsel skal skje varsamt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
- b) Motorferdsel til lands og til vanns og i lufta under 300 m fra bakken er forbudt.
- c) Bruk av sykkel, hest og kjerre, samt ridning er forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Bestemmelsene om ferdsel er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Dette unntaket gjelder ikke øvingskjøring.
- b) Nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- c) Nødvendig bruk av snøskuter i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver.
- d) Uttransport av felt elg og hjort med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- e) Bruk av motorbåt på Synnfjorden i forbindelse med fiske for de med fiskerettigheter.
- f) Motorferdsel på vegen til Gardsetra.
- g) Bruk av hest for uttransport av felt elg og hjort og for uttransport og tilsyn av beitedyr.

§ 7. Unntak det kan gis dispensasjon til

Forvaltningsmyndighetene kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk etter gjeldende lovverk.
- b) Oppsetting av gjerder og sanketrøer i forbindelse med beiting.
- c) Etablering av saltplasser for husdyr.
- d) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- e) Etablering av nye stier og løyper.
- f) Istandsetting og vedlikehold av kulturminner.

- g) Opplag av båt.
- h) Bruk av sykkel og ridning langs bestemte traseer.
- i) Avgrenset bruk av reservatet i samband med arrangement i § 3 bokstav d).
- j) Mindre utbedringer av eksisterende veg til Gardsetra.
- k) Etablering av veg til Slugua seter.
- l) Framføring av strøm i jordkabel til Slugua seter og Gardsetra.

Forvaltningsmyndigheten kan videre gi dispensasjon til nødvendig motorferdsel i forbindelse med:

- m) vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, jf. § 4 bokstav f).
- n) øvingskjøring for formål, jf. § 6 bokstav a).
- o) uttransport av felt elg og hjort med annet kjøretøy enn lett terrenggående beltekjøretøy, jf. § 6 bokstav d).
- p) tiltak i forbindelse med vilt og fisk, jf. § 7 bokstav a).
- q) oppsetting av gjerder og sanketrøer, jf. § 7 bokstav b).
- r) etablering av saltplasser for husdyr, jf. § 7 bokstav c).
- s) bruk av snøskuter og prepareringsmasking for oppkjøring av skiløyper og trekkhundløype, jf. § 4 bokstav i) og § 7 bokstav e).
- t) mindre utbedringer av eksisterende veg til Gardsetra, jf. § 7 bokstav j).
- u) etablering av veg til Slugua seter, jf. § 7 bokstav k).
- v) legging av jordkabel for framføring av strøm til Slugua seter og Gardsetra, jf. § 7 bokstav l).
- w) bruk av lett beltekjøretøy på vinterføre for transport av ved, materialer og utstyr til setrer og hytter.
- x) bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrift.
- y) bruk av snøskuter og luftfartøy i forbindelse med beitedyrleting.

§ 8. Generelle dispensasjonsbestemmelser

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er formålet med vernet.

§ 10. Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av naturreservatet.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskrift.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskrift trer i kraft straks.

FORSKRIFT FOR OPPSJØMYRENE NATURRESERVAT I NORDRE LAND OG GAUSDAL KOMMUNER, OPPLAND FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.:
Nordre Land kommune: 148/1, 155/12, 155/13
Gausdal kommune: 238/1, 242/4, 242/5

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 14,9 km².

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk ..., datert Miljøverndepartementet [måned/år]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Nordre Land kommune og Gausdal kommune, hos fylkesmannen i Oppland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med Oppsjømyrene naturreservat er å ta vare på et spesielt myr- og våtmarksområde og et svært viktig leveområde for sjeldne og sårbare plante- og fuglearter.

Videre er formålet med naturreservatet å ta vare på et område med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, plante- og dyrearter og naturlige økologiske prosesser. Reservatet er stort og variert og har spesielle naturtyper som naturbeitemark, rikmyrer, og høgstaudebjørkeskog i tillegg til spesielle myrutforminger. Området har et stort arts mangfold med et rikt og særpreget fugleliv. Reservatet har også stor pedagogisk og vitenskapelig betydning.

§ 3. Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i formålet med vernet.

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt. Hunder må ikke slippes løs.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen er ikke uttømmende.
- d) Camping, telting og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt i perioden 1. april t.o.m. 31. juli.

- e) Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.
- f) Bruk av robåt, kano, seilbrett e.l. er forbudt.
- g) Bruk av modellbåter og modellfly er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for:

- a) Beiting.
- b) Sanking av bær og matsopp.
- c) Fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Jakt og fangst på hjortedyr, hønsefugl og hare i samsvar med gjeldende lovverk.
- e) Vedlikehold av Vestfjellvegen.
- f) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- g) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, herunder gjerder.
- h) Hensetting/parkering av campingvogner og bobiler på areal som er spesielt avsatt til formålet i forvaltningsplan, jf. § 10.
- i) Bruk av hund til tillatt jakt i lovlig jakttid og gjeterhunder for gjeting og sanking av beitedyr.
- j) Bruk av robåt i Toftsætervatnet og Snæra i forbindelse med fiske i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- k) Bruk av robåt, kano e.l. i Toftsætervatnet og Snæra f.o.m. 1. august i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- l) Skånsom bruk av trevirke til bålbrenning i perioden 16. september t.o.m. 31. mars.

§ 5. Regulering av ferdsel

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) All ferdsel skal skje varsamt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
- b) Motorferdsel til lands og til vanns og i lufta under 300 m fra bakken er forbudt.
- c) Bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning utenom eksisterende vei, er forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Bestemmelsene om ferdsel er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Dette unntaket gjelder ikke øvingskjøring.
- b) Nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- c) Nødvendig bruk av snøskuter i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver.
- d) Motorferdsel på Vestfjellvegen.
- e) Bruk av hest for uttransport av felt elg og storvilt og i forbindelse med tilsyn av beitedyr.

§ 7. Unntak det kan gis dispensasjon til

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk i samsvar med gjeldende lovverk.
- b) Trening av jakthund i perioden 21. august t.o.m. 31. mars.
- c) Oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein i forbindelse med beiting.

- d) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- e) Rydding av skog og kratt omkring buer og hytter i naturreservatet.
- f) Uttak av ved til buer og hytter i naturreservatet.
- g) Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper og gamle ferdselsveier.
- h) Begrenset bruk av robåt, kano eller tilsvarende framkomstmiddel så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.
- i) Istandsetting og vedlikehold av kulturminner.
- j) Opplag av båt.
- k) Avgrenset bruk av reservatet i samband med arrangement i § 3 bokstav e).
- l) Opprusting og mindre omlegging av Vestfjellvegen.

Forvaltningsmyndigheten kan videre gi dispensasjon til nødvendig motorferdsel i forbindelse med:

- m) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, jf. § 4 bokstav g).
- n) Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 bokstav a).
- o) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk, jf. § 7 bokstav a).
- p) Oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein, jf. § 7 bokstav c).
- q) Bruk av snøskuter eller prepareringsmaskin for merking og oppkjøring av eksisterende skiløyper, jf. § 7 bokstav g).
- r) Bruk av snøskuter for transport av båt, jf. § 7 bokstav i).
- s) Uttransport av felt elg og hjort med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- t) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av ved, varer og utstyr til buer, hytter og setre.
- u) Bruk av snøskuter og flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med beitedyrleting.
- v) Bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av eksisterende kraftanlegg i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.

§ 8. Generelle dispensasjonsregler

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er formålet med vernet.

§ 10. Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av naturreservatet.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Samtidig oppheves forskrift 18. januar 1985 nr. 51 om fredning av Ormtjernsmyra naturreservat, Gausdal kommune, Oppland.

FORSKRIFT FOR HYNNA NATURRESERVAT I GAUSDAL KOMMUNE, OPPLAND FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Naturreservatet berører gnr./bnr. 238/1 i Gausdal kommune.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 66,6 km².

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk ..., datert Miljøverndepartementet [måned/år]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Gausdal kommune, hos fylkesmannen i Oppland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med Hynna naturreservat er å ta vare på et spesielt myr- og våtmarksområde og et svært viktig leveområde for sjeldne og sårbare plante- og fuglearter.

Videre er formålet med naturreservatet å ta vare på et område med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, plante- og dyrearter og naturlige økologiske prosesser. Reservatet er meget stort og variert og har spesielle naturtyper som bekkekløft og bergvegg og naturbeitemark i tillegg til spesielle myrutforminger og gammel barskog. Området har et stort artsmangfold med et rikt og særpreget fugleliv. Reservatet har også stor pedagogisk og vitenskapelig betydning.

§ 3. Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i formålet med vernet.

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt. Hunder må ikke slippes løs.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen er ikke uttømmende.
- d) Camping, telting og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt i perioden 1. april t.o.m. 31. juli.
- e) Bruk av naturreservatet til telteirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.

- f) Bruk av robåt, kano, seilbrett e.l. er forbudt.
- g) Bruk av modellbåter og modellfly er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for:

- a) Beiting.
- b) Sanking av bær og matsopp.
- c) Fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Jakt og fangst på hjortedyr, hønsefugl og hare i samsvar med gjeldende lovverk.
- e) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- f) Vedlikehold av Reinsåsvegen fram til Reinsåsen.
- g) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, herunder gjerder.
- h) Bruk av hund til tillatt jakt i lovlig jakttid og gjeterhunder for gjeting og sanking av beitedyr.
- i) Bruk av robåt på Store Glåmen, Valåttjønnen, Krokstjønnen, Øvre Valdrestjønnen, Obleiken, Øvre Reinsjøen og Nedre Reinsjøen i forbindelse med fiske i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- j) Bruk av robåt, kano eller lignende på Nedre Reinsjøen f.o.m. 1. august i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- k) Drift, vedlikehold og nødvendig istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg.
- l) Skånsom bruk av trevirke til bålbrenning i perioden 16. september t.o.m. 31. mars.

§ 5. Regulering av ferdsel

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- All ferdsel skal skje varsamt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
- Motorferdsel til lands og til vanns og i lufta under 300 m fra bakken er forbudt.
- Bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning er forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Bestemmelsene om ferdsel er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Dette unntaket gjelder ikke øvingskjøring.
- b) Nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- c) Nødvendig bruk av snøskuter i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reinerer eller reindrifansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver.
- d) Motorferdsel på Reinsåsvegen fram til Reinsåsen.
- e) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i etterkant sendes melding til forvaltningsmyndigheten.
- f) Bruk av hest for uttransport av felt elg og hjort i forbindelse med tilsyn av beitedyr.
- g) Bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning på Reinsåsvegen fram til Reinsåsen
- h) Bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning på veien fra Reinsåsen til Hornsjøen i perioden 1. august t.o.m. 31. mars.

§ 7. Unntak det kan gis dispensasjon til

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk i samsvar med gjeldende lovverk.
- b) Trening av jakthund i perioden 21. august t.o.m. 31. mars.
- c) Oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein i forbindelse med beiting.
- d) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- e) Rydding av skog og kratt omkring buer og hytter i naturreservatet.
- f) Uttak av ved til buer og hytter i naturreservatet.
- g) Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper, hundekjøringsløype og gamle ferdselsveier.
- h) Istandsetting og vedlikehold av kulturminner.
- i) Begrenset bruk av robåt, kano eller tilsvarende framkomstmiddel så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.
- j) Opplag av båt.
- k) Ridning langs bestemte traseer i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- l) Avgrenset bruk av reservatet i samband med arrangement i § 3 bokstav e).
- m) Vedlikehold av veien mellom Reinsåsen og Hornsjøen.

Forvaltningsmyndigheten kan videre gi dispensasjon til nødvendig motorferdsel i forbindelse med:

- n) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, jf. § 4 bokstav g).
- o) Drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg, jf. § 4 bokstav k).
- p) Bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av eksisterende kraftanlegg i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- q) Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 bokstav a).
- r) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk, jf. § 7 bokstav a).
- s) Oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein, jf. § 7 bokstav c).
- t) Bruk av snøskuter eller prepareringsmaskin for merking og oppkjøring av eksisterende skiløyper, jf. § 7 bokstav g).
- u) Bruk av snøskuter for merking og oppkjøring av hundekjøringsløype fram t.o.m. 31. mars, jf. § 7 bokstav g).
- v) Bruk av snøskuter for transport av båt, § 7 bokstav j).
- w) Uttransport av felt elg og hjort med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- x) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av ved, varer og utstyr til buer, hytter og setre.
- y) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark mellom Synstgardseter og Liomseter eller luftfartøy til Liomseter for transport av gjesters bagasje og personell i forbindelse med drift av turistforeningshytte, i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- z) Bruk av snøskuter og flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med beitedyrleting.
- å) Motorferdsel på veien mellom Reinsåsen og Hornsjøen.

§ 8. Generelle dispensasjonsregler

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er formålet med vernet.

§ 10. Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av naturreservatet.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

Samtidig oppheves forskrift 12. oktober 1990 nr. 839 om fredning av Hynna naturreservat, Gausdal kommune, Oppland.

FORSKRIFT FOR HERSJØMYRIN NATURRESERVAT I NORD-FRON OG SØR-FRON KOMMUNE, OPPLAND FYLKE

Fastsatt ved kongelig resolusjon [dato] med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Miljøverndepartementet.

§ 1. Avgrensning

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.:

Nord-Fron kommune: 204/4, 208/1, 212/64, 214/1, 214/19, 225/10, 234/1, 235/1, 246/1, 254/1, 256/10, 258/4, 260/21, 260/60, 414/1

Sør-Fron kommune: Espedalen bygdealmønning

Naturreservatet dekker et totalareal på 44,9 km².

Grensene for naturreservatet går fram av kart i målestokk ..., datert Miljøverndepartementet [måned/år]. De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Nord-Fron kommune og Sør-Fron kommune, hos fylkesmannen i Oppland, i Direktoratet for naturforvaltning og i Miljøverndepartementet. Det samme gjelder jordskiftekartet som lages etter grensemerking.

§ 2. Formål

Formålet med Hersjømyrin naturreservat er å ta vare på et spesielt myr- og våtmarksområde og et svært viktig leveområde for sjeldne og sårbare plante- og fuglearter.

Videre er formålet med naturreservatet å ta vare på et område med særlig verdi for biologisk mangfold i form av naturtyper, økosystemer, plante- og dyrearter og naturlige økologiske prosesser. Reservatet er stort og variert og har spesielle myrutforminger. Området har et stort artsmangfold med et rikt og særpreget fugleliv. Reservatet har også stor pedagogisk og vitenskapelig betydning.

§ 3. Vernebestemmelser

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i formålet med vernet.

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra reservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødvendig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt. Hunder må ikke slippes løs.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker e.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling eller lagring av masse, utføring av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking eller bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Oppstillingen er ikke uttømmende.
- d) Camping, telting og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt i perioden 1.april t.o.m. 31. juli.

- e) Bruk av naturreservatet til teltleirer, idrettsarrangementer eller andre større arrangementer er forbudt.
- f) Bruk av robåt, kano e.l. er forbudt.
- g) Bruk av modellbåter og modellfly er forbudt.

§ 4. Generelle unntak fra vernebestemmelsene

Vernebestemmelsene er ikke til hinder for:

- a) Beiting.
- b) Sanking av bær og matsopp.
- c) Fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Jakt og fangst på hjortedyr, hønsefugl og hare i samsvar med gjeldende lovverk.
- e) Skadefelling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- f) Vedlikehold av eksisterende vei mellom Veslefjellet og Øyangen.
- g) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, herunder gjerder.
- h) Bruk av hund til tillatt jakt i lovlig jakttid og gjeterhunder for gjeting og sanking av beitedyr.
- i) Bruk av robåt i Øvre og Nedre Hersjøen i forbindelse med fiske i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- j) Bruk av robåt, kano eller lignende i Øvre og Nedre Hersjøen f.o.m. 1. august i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- k) Drift, vedlikehold og nødvendig istandsetting ved akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg.
- l). Oppgradering/fornyelse av kraftledninger for heving av spenningsnivå og økning av linjetverrsnitt når dette ikke forutsetter vesentlige fysiske endringer i forhold til verneformålet.
- m) Skånsom bruk av trevirke til bålbrenning i perioden 16. september t.o.m. 31. mars.

§ 5. Regulering av ferdsel

For naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) All ferdsel skal skje varsamt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.
- b) Motorferdsel til lands og til vanns og i lufta under 300 m fra bakken er forbudt.
- c) Bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning utenom eksisterende vei er forbudt.

§ 6. Generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene

Bestemmelsene om ferdsel er ikke til hinder for:

- a) Gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i ambulans-, politi-, brannvern-, rednings- og oppsynsøyemed, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Dette unntaket gjelder ikke øvingskjøring.
- b) Nødvendig motorferdsel for uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøring.
- c) Nødvendig bruk av snøskuter i forbindelse med utøvelse av reindrift. Leiekjører for reineier eller reindriftsansvarlig må medbringe skriftlig dokumentasjon/avtale med oppdragsgiver.
- d) Motorferdsel på eksisterende vei mellom Veslefjellet og Øyangen.
- e) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med akutt utfall på eksisterende energi- og kraftanlegg. Ved bruk av motorisert transport skal det i ettertid sendes melding til forvaltningsmyndigheten.
- f) Bruk av hest for uttransport av felt elg og storvilt og i forbindelse med tilsyn av beitedyr.

§ 7. Unntak det kan gis dispensasjon til

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk i samsvar med gjeldende lovverk.
- b) Trening av jakthund i perioden f.o.m. 21. august t.o.m. 31. mars.
- c) Oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein i forbindelse med beiting.
- d) Gjenoppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er gått tapt ved brann eller naturskade.
- e) Rydding av skog og kratt omkring buer og hytter i naturreservatet.
- f) Uttak av ved til buer og hytter i naturreservatet.
- g) Merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper og gamle ferdselsveier.
- h) Istandsetting og vedlikehold av kulturminner.
- i) Begrenset bruk av robåt, kano eller tilsvarende framkomstmiddel så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.
- j) Opplag av båt.
- k) Ridning langs bestemte traseer i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- l) Avgrenset bruk av reservatet i samband med arrangement i § 3 bokstav e).
- m) Terskelbygging og andre elveløpsjusteringer av Vinstra elv.

Forvaltningsmyndigheten kan videre gi dispensasjon til nødvendig motorferdsel i forbindelse med:

- n) Vedlikehold av eksisterende bygninger, anlegg og innretninger, jf. § 4 bokstav g).
- o) Drift og vedlikehold av eksisterende energi- og kraftanlegg og ved oppgradering/fornyelse av kraftledninger, jf. § 4 bokstav k) og l).
- p) Bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av eksisterende kraftanlegg i samsvar med forvaltningsplan, jf. § 10.
- q) Øvingskjøring for formål nevnt i § 6 bokstav a).
- r) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk, jf. § 7 bokstav a).
- s) Oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein, jf. § 7 bokstav c).
- t) Bruk av snøskuter for merking av eksisterende skiløyper, jf. § 7 bokstav g).
- u) Bruk av snøskuter for transport av båt, jf. § 7 bokstav j).
- v) Terskelbygging og andre elveløpsjusteringer av Vinstra elv, jf. § 7 bokstav m).
- w) Uttransport av felt elg og hjort med lett terrenggående beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- x) Bruk av beltekjøretøy på snødekt mark eller luftfartøy for transport av ved, varer og utstyr til buer og hytter.
- y) Flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med reindrift.
- z) Bruk av snøskuter og flyging lavere enn 300 meter over bakken i forbindelse med beitedyrleting.

§ 8. Generelle dispensasjonsregler

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. Skjøtsel

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- og kulturtilstanden som er formålet med vernet.

§ 10. Forvaltningsplan

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning og skjøtsel av naturreservatet.

§ 11. Forvaltningsmyndighet

Direktoratet for naturforvaltning fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. Ikrafttredelse

Denne forskriften trer i kraft straks.

4.5 Forvaltning av verneområdene

4.5.1 Forvaltningsmyndighet

Regjeringen har bestemt at store verneområder som bl.a. nasjonalparker og landskapsvernområder skal sikres lokal forvaltning gjennom et interkommunalt verneområdestyre. Verneområdestyret skal sørge for en helhetlig samlet forvaltning av området basert på nasjonale og internasjonale føringer. Styrets sekretariatsfunksjon skal legges til en statlig ansatt verneområdeforvalter med kontorplassering i geografisk tilknytning til verneområdet, gjerne i et nasjonalparksenter eller andre liknende infosentre og sammen med et fagmiljø, f. eks. Statens naturoppsyn, naturveiledere, annen lokal myndighet m.m. Dette vil styrke samhandlingen med lokalmiljøet.

Kommuner som ønsker det kan dessuten få forvaltningsansvaret for små verneområder, forutsatt at de kan dokumentere at de har tilstrekkelige ressurser, god naturfaglig kompetanse, et effektivt og faglig forsvarlig forvaltningsmiljø, og gode samarbeidsrutiner med grunneiere, brukergrupper og organisasjoner. Dersom kommunene ikke ønsker å ha forvaltningsansvaret eller ikke oppfyller kravene, skal fylkesmannen være forvaltningsmyndighet. For naturreservater som ligger i tilknytning til store verneområder, kan disse forvaltes sammen med disse av et interkommunalt verneområdestyre.

De sju berørte kommunene har hatt en prosess seg imellom siden våren 2007 som bl.a. dreier seg om drøfting og utforming av en modell for lokal forvaltning. Denne prosessen er ikke slutført, men Fylkesmannen kjenner til at de fleste kommunene ønsker lokal forvaltning bl.a. med et felles, interkommunalt organ. Dette samsvarer godt med regjeringens beslutning.

Fylkesmannen er opptatt av å opprettholde den gode dialogen mellom kommuner, grunneiere, andre lokale interesser, og regionalt statlig nivå som vi har hatt i verneplanprosessen. Det er viktig at det også i framtiden finnes gode møteplasser for dialog for å finne fram til gode løsninger som fremmer bruk og næringsutvikling med vernet som premiss, og sikrer en helhetlig og enhetlig forvaltning av verneområdene i "Ormtjernkampen – Skaget".

I forbindelse med sin endelige tilrådning til DN etter høringen vil Fylkesmannen komme med sin tilrådning om hvordan forvaltningen av de ulike verneområdene bør organiseres på grunnlag av regjeringens beslutning om forvaltningsmodell og høringsuttalelsene.

Fylkesmannen tilrår uavhengig av forvaltningsmodell at det blir opprettet et rådgivende utvalg. Et slikt utvalg vil ikke ha formell myndighet etter verneforskriften, men skal gi råd til ansvarlig forvaltningsmyndighet. De skal gi råd i viktige saker som dreier seg om forvaltningen av verneområdene og drøfte hvordan en kan få til en god balanse mellom bruk og vern. Forvaltningsmyndigheten og andre med interesser i området kan be utvalget om uttalelse i saker, og utvalget kan på selvstendig grunnlag ta opp saker med ansvarlig forvaltningsmyndighet. Utvalget bør også ha en gjennomgang av økonomien i forvaltningen og være med på å prioritere tiltak.

Grunneierne har et stort ansvar for forvaltning og skjøtsel av sine eiendommer og må involveres aktivt i forvaltningen.

4.5.2 Forvaltningsplan og skjøtselsplaner

Alle nasjonalparker og landskapsvernområder skal ha en forvaltningsplan. Det er et mål at også alle naturreservater skal ha en slik plan. En forvaltningsplan skal fremme formålet med vernet og gi nærmere retningslinjer for praktisering av verneforskriftene. Planen skal være et overordnet styringsredskap til bruk for forvaltningsmyndighetene for å sikre at nasjonale, politiske føringer for naturvernet i Norge blir fulgt opp i praksis.

Forvaltningsplanen skal samtidig gi oversikt over viktige problemstillinger som berører forholdet mellom vern og bruk og skissere tiltak som kan gjennomføres for å fremme en balansert forvaltning og bruk innenfor de rammene som verneformålet setter. Lokalsamfunnet, grunneiere, annet næringsliv og kommuner har interesser i forbindelse med bruk og forvaltning av området, og det er derfor viktig å involvere de i arbeidet med forvaltningsplanen.

Etter den nye naturmangfoldloven skal det for nasjonalparker og landskapsvernområder foreligge et utkast til forvaltningsplan seinest samtidig med vernevedtaket. Det samme gjelder skjøtselsplan der det er behov for slike tiltak. Kravet om skjøtselsplan gjelder også naturreservater dersom bruk er en forutsetning for å ivareta verneformålet. Vedlagt denne saken følger derfor et utkast til forvaltningsplan som utdyper forslaget til bestemmelser i verneforskriftene for å gi en bedre avklaring mellom bruk og vern. Per i dag er det ikke vurdert å være behov for skjøtselsplaner innenfor de foreslåtte verneområdene.

Utkastet til forvaltningsplan bygger på de foreslåtte verneforskriftene. Siden verneforskriftene først blir vedtatt ved Kgl. res. vil det bli utarbeidet et endelig forslag til forvaltningsplan etter et vedtak om oppretting av verneområdene som omfattes av denne planen. Dette forslaget vil så bli sendt på en bred høring på samme måte som selve verneplanen. Den endelige forvaltningsplanen skal godkjennes av DN.

Det vil seinere på bakgrunn av forvaltningsplanen være aktuelt å utarbeide skjøtselsplaner for noen verneområder eller deler av disse der forvaltningsplanen ikke dekker problemstillingene godt nok.

Mye av verneverdiene innenfor området er knyttet til kulturbetingede landskap og naturtyper. Disse er i stor grad skapt av jordbruket og stølsbruken. Det blir derfor viktig å opprettholde denne bruken i områdene, i tillegg til at det noen steder kan bli behov for mer direkte målrettet skjøtsel.

4.5.3 Naturoppsyn

Hovedutfordringene for naturoppsynet innenfor de aktuelle verneområdene vil være:

- å gi informasjon og veiledning til brukere og besøkende
- å kontrollere, rapportere og reagere på brudd på verneforskriftene og annet lov-/regelverk
- å gjennomføre skjøtsel og tilrettelegging for bruk av nasjonalparken og de andre verneområdene
- å holde oversikt/opsyn med status over natur- og kulturverdiene i området, med særlig vekt på sårbare og truede arter
- å føre tilsyn og utføre eventuelt vedlikehold på statlig eiendom, som f. eks. informasjons- og merkemateriell

Området "Ormtjernkampen – Skaget" ligger i nærheten av relativt store turistdestinasjoner som Beitostølen, Lenningen, Spåtind og Espedalen. Dette medfører til dels stor trafikk og en aktivt friluftsbruk inn mot og innenfor de aktuelle verneområdene. Bruken av området gjør også at det er en nokså omfattende motorisert ferdsel i og omkring området i dag. Dette krever et aktivt oppsyn som bidrar med informasjon, veiledning og kontroll. Av spesielle naturverdier som bør følges opp, er de artene som står på den norske rødlista og som kan karakteriseres som ansvarsarter for området (f. eks. myrhauk, dobbeltbekkasin, fjellmyrløper, skjeggklokke, finmarksstarr og handmarinøkkel) i tillegg til andre rovfuglforekomster.

Oppsynet innenfor de nye verneområdene vil bli organisert gjennom Statens naturoppsyn (SNO). SNO ble opprettet med hjemmel i Lov om naturoppsyn av 21.6.1996, som et bidrag til å nå nasjonale miljømål. Lov om naturoppsyn hjemler et helhetlig naturoppsyn innenfor følgende særlover, naturmangfoldloven, friluftsløven, viltloven, lakse- og innlandsfiskekloven, motorferdselloven, kulturminneloven og deler av forurensningsloven. SNO sine viktigste oppgaver er:

- å ivareta nasjonale miljømål
- kontroll i forhold til lover, forskrifter og annet regelverk
- forebygge miljøkriminalitet
- veiledning og informasjon
- praktiske skjøtselsoppgaver av ulik art
- registrering og dokumentasjon

SNO bør også samarbeide med og kjøpe tjenester fra eksisterende lokalt oppsyn. Slikt oppsyn finnes bl.a. i Øystre Slidre fjellstyre, Gausdal fjellstyre, Torpa fjellstyre, Fron fjellstyre, Espedalen bygdeallmenning, Skrautvål Sameige og Ton/Lenningen utmarkslag. Innenfor området er det i dag allerede etablert et samarbeid og tjenestekjøp mellom SNO og fjellstyrene i Øystre Slidre og Gausdal. Dette fungerer meget bra og bør utvikles videre etter et utvidet vernevedtak for å få et godt oppsyn i området. Tjenestekjøpsordninger med de øvrige aktørene må vurderes etter behov.

4.5.4 Informasjon

Det bør være god informasjon til brukerne av verneområdene og som møter disse på en positiv måte. Det er nødvendig med informasjonstavler og skilt ved innfallsportene og de mest brukte stiene og løypene som går inn i området.

Viktige steder for informasjon er turisthyttene, større parkeringsplasser, ved veger inn i området og i sentrum av tettstedene rundt området. Oppsetting av informasjonstavler må ha tillatelse fra grunneierne.

I tillegg til denne tradisjonelle informasjonen bør det opprettes en egen hjemmeside hvor forvaltningsmyndigheten informerer om verneverdier, regelverk, bruk, atkomst, opplevelsesmuligheter, overnatting etc. Slik informasjon bør kobles opp mot kommuner og reiselivsnæring og ha en regional tilnærming. Det er viktig at det settes av tilstrekkelig med midler til dette.

Det bør også vurderes besøks-/informasjonssentre knyttet til verneområdene både på Valdres- og Gudbrandsdalssida. Disse vil måtte få ei viktig rolle i formidling av verdier og bruk. Stedsvalg, størrelse, autorisasjon, form og innhold i disse sentrene bør avklares videre i prosessen.

4.6 Erstatning

Erstatning som følge av oppretting av nasjonalpark, landskapsvernområde og naturreservat blir regulert av den nye naturmangfoldloven §§ 50 og 51 som lyder:

§ 50. (erstatning til eiere og rettighetshavere i verneområder)
"En eier eller rettighetshaver i eiendom som helt eller delvis blir vernet som nasjonalpark, landskapsvernområde, naturreservat, biotopvernområde eller marint verneområde, har rett til erstatning fra staten for økonomisk tap når et vern medfører en vanskeliggjøring av igangværende bruk. For bruk som trenger tillatelse fra offentlig myndighet, gjelder retten til erstatning bare hvis tillatelse er gitt før det er foretatt kunngjøring etter § 42.

Når vilkårene etter første ledd er oppfylt, fastsettes erstatningen for tap i igangværende bruk i samsvar med utmålingsreglene i lov 6. april 1984 nr. 17 om vederlag ved oreigning av fast eiendom (ekspropriasjonserstatningslova). Ved anvendelsen av nevnte lov § 10 er det tidspunktet for vernevedtaket som skal legges til grunn.

Kongen fastsetter ved forskrift hva som regnes som igangværende bruk for virksomhet i henhold til

- utvinningstillatelse etter lov 29. november 1996 nr. 72 om petroleumsvirksomhet (petroleumsloven),
- utmål etter lov 30. juni 1972 om bergverk (bergverksloven),
- mineralloven."

Som det fremgår av paragrafen, har grunneiere og rettighetshavere krav på erstatning når et vernevedtak medfører økonomisk tap som følge av at eksisterende bruk blir vanskeliggjort. Restriksjonsnivået for verneområdet går fram av verneforskriften for hvert område. Som eksisterende bruk regnes den bruken som faktisk foregår på vernetidspunktet, i motsetning til bruk som har opphørt eller ikke har kommet i gang. Hva som skal sees på som vanskeliggjøring og selvstendig eksisterende bruk, i motsetning til bruk som bare er ledd i annen bruk, må likevel avgjøres konkret. For skogbruksvirksomhet er kravet til erstatning oppfylt dersom det er sannsynlig at grunneier/rettighetshaver ville ha drevet skogbruk med økonomisk overskudd på det vernede arealet dersom området ikke ble vernet.

Retten til erstatning for restriksjoner på bruksendring som krever offentlig tillatelse (for eksempel hyttebygging, kraftutbygging og lignende) gjelder bare dersom slik tillatelse var gitt før det ble kunngjort oppstart av verneplanarbeidet.

Dette er nye regler i forhold til den tidligere naturvernloven. Samlet sett innebærer dette at grunneiere og rettighetshavere får en vesentlig bedre erstatningsordning enn før. Erstatningsreglene for alle kategorier vern er like. Det vil være virkningen av et vernevedtak for den enkelte grunneier eller rettighetshaver som er avgjørende for erstatningsspørsmålet, ikke den vernekategori som benyttes. *"Staten skal senest ett år etter at vernevedtaket ble truffet, gi tilbud om erstatning etter § 50 til en eier eller rettighetshaver som har fremsatt skriftlig krav om dette innen fire måneder fra vernevedtaket. Departementet kan forlenge fristen og kan også gi oppfriskning for oversittelse av fristen. Bestemmelser i lov 17. juni 2005 nr. 90 om meklings og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) om oppfriskning gjelder så langt de passer.*

Blir tilbudet ikke akseptert, kan eier eller rettighetshaver senest seks måneder etter at det ble gitt, sette frem krav for fylkesmannen om at staten begjærer rettslig skjønn for tingretten til fastsetting av erstatning etter § 50.

Skjønnen holdes etter reglene i lov 1. juni 1917 nr. 1 om skjønn og ekspropriasjonssaker (skjønnsprosessloven) og reglene i dette ledd. Tingretten kan gi oppfriskning for oversittelse av fristen i annet ledd etter reglene i tvisteloven. For saksomkostninger ved underskjønn gjelder skjønnsprosessloven § 42. Ved overskjønn begjært av staten skal staten dekke grunneierens nødvendige omkostninger. Ved overskjønn begjært av grunneieren får reglene i tvisteloven kapittel 20 anvendelse."

Dersom det ikke oppnås enighet om størrelsen på erstatningen, kan grunneiere og rettighetshavere senest seks måneder etter at statens tilbud ble gitt, sette frem krav for fylkesmannen om at staten begjærer rettslig skjønn for tingretten til fastsetting av erstatningen.

Grunneiere vil normalt få dekket nødvendige saksomkostnader i første instans (underskjønn). Dersom en grunneier krever overskjønn, vil grunneier normalt få dekket sine kostnader dersom han/hun oppnår et bedre resultat enn ved underskjønnet. Dersom staten krever overskjønn, vil grunneier få dekket nødvendige saksomkostnader. Erstatning etter naturmangfoldloven blir utbetalt som et engangsbeløp, og det vil i tillegg bli utbetalt saknadsrente for perioden mellom vernevedtak og utbetaling av erstatning.

4.7 Nærmere undersøkelser

Kunnskap om hekkende rovfugl i området må oppdateres. Slik informasjon bør skaffes til veie før utarbeiding av den endelige forvaltningsplanen. Det er naturlig å fokusere på rødlisteartene kongeørn, jaktfalk og fjellvåk. Dette er viktig i forhold til eventuell regulering og kanalisering av ferdsel. På lokaliteter der det er aktuelt med slik regulering og kanalisering av ferdselen av hensyn til hekkende rovfugl, bør ferdselen registreres før og etter at tiltak iverksettes. Dette for å kunne målrette tiltakene best mulig, og kontrollere at tiltakene fungerer etter hensikten.

Kartlegging av vinterbestanden av elg i Gausdal (Dokkfare) bør videreføres. Det samme gjelder en bedre kartlegging av trekkveger for elg. Dette vil være viktig for den videre forvaltningen av verneområdene.

Kulturbetingede plantearter (karplanter og marklevende sopp) bør kartlegges bedre av hensyn til behovet for konkrete skjøtselstiltak.

Fylkesmannen mener det ikke er nødvendig med nærmere undersøkelser for å kunne fatte et vernevedtak.

4.8 Forslag til overvåkning

Overvåkning av tilstanden i kulturlandskapet bør prioriteres i forvaltnings- og skjøtselssammenheng. Registreringene utført i 2004-2006 gir et godt utgangspunkt for å vurdere endringer og hvor det eventuelt bør settes inn spesielle tiltak. Det bør opprettes botaniske prøveflater i ulike typer kulturlandskap, f. eks. aktive stølslag med mjølkeproduksjon, støler med kun beite, stølsvoller i attgroing, buer med beitevoller, beitede utmarksarealer og krattknuste områder. Dette vil kunne danne grunnlag for prioritering av skjøtsel.

Det bør med jevne mellomrom foretas registreringer og overvåking av rødlistearter som verneområdene har viktige populasjoner av, f. eks. myrhauk, fjellmyrløper, dobbeltbekkasin, skjeggklokke, finnmarsstarr og handmarinøkkel.

For spesielt sårbare lokaliteter kan det være behov for overvåking av ferdselen. Dette kan det først tas stilling til når nye undersøkelser er gjennomført (jfr. 4.7).

For å kunne gjennomføre en målstyrt forvaltning av parken, er det viktig å ha kunnskap om hvordan bruken av området eventuelt endres. Per i dag er det imidlertid ikke utviklet noe system for overvåking av ferdsel i nasjonalparker i Norge. En pilot for ferdselsregistrering er i gang i Rondane nasjonalpark, og det anbefales å avvente resultatene fra dette prosjektet.

4.9 Innspill og merknader i verneplanprosessen

I brev av 18. september 1992 fra Miljøverndepartementet til berørte kommuner og fylkeskommuner ba departementet om at det ble unngått planlegging og/eller iverksetting av tiltak og naturinngrep som vil kunne redusere/ødelegge verneverdier i de områder som er til behandling etter nasjonalparkplanen. Dette blir å anse som en rikspolitisk retningslinje. Samtidig kom Miljøverndepartementet med en henstilling til grunneiere, rettighetshavere og andre berørte parter om ikke å foreta vesentlige inngrep i de aktuelle verneområdene inntil vernespørsmålet er avklart.

Dette er bakgrunnen for at Fylkesmannen har fått til uttalelse og vurdering en del saker som ellers normalt ikke ville vært sendt til en slik behandling.

Under følger en oversikt over viktige innspill og enkeltsaker som har kommet opp i løpet av verneplanprosessen. Dette gjelder bare varige inngrep. Fylkesmannen har ikke tatt stilling til tiltakene der dette ikke går fram i oversikten.

Med mindre noe annet går fram her, gjelder disse sakene områder som ligger innenfor forslaget til vernegrenser. Øvrige saker ligger innenfor plangrensa.

Øystre Slidre kommune

Stølsvegen Moane – Fullsend søkte i november 2004 om masseuttak ved Sørre Trollåsen, "Strypadn". Fylkesmannen ba i 2005 om at et alternativt masseuttak ble vurdert, men signaliserte at dersom Strypadn ble vurdert å være det beste, kunne dette aksepteres, også om området skulle bli omfattet av et framtidig vern som landskapsvernområde. Det er senere utarbeidet en reguleringsplan for masseuttaket som kommunen egengodkjente i februar 2009. Nærmeste hyttenabo har sendt inn klage på vedtaket. Reguleringsplanområdet for Sørre Trollåsen ligger ikke innenfor Fylkesmannens høringsforslag.

DNT Oslo og Omegn har kommet med ønske om ny hytte til erstatning for Storeskag. Fylkesmannen har signalisert at dette er svært vanskelig å akseptere i det aktuelle området som vil være en del av Fullsenn landskapsvernområde.

I juni 2007 mottok Fylkesmannen varsel om oppstart av arbeid med reguleringsplan for "Huldrestølen" i et område ved Sørre Trollåsen, vist som LNF-område i kommuneplanen. Hensikten med reguleringsplanen var å legge til rette for tilleggsnæring med stølsopplevelser, reiselivs- og fritidstilbud knyttet til en framtidig støl som var tenkt oppført inntil et eksisterende landbruksareal. Området lå den gang innenfor aktuelt landskapsvernområde. I slike områder vil videreføring av

tradisjonelt landbruk ikke være i konflikt med verneformålet, i motsetning til annen utbygging. Fylkesmannen varslet derfor innsigelse (juli 2007) dersom reguleringsplanen skulle bli fremmet før verneplanprosessen er sluttført. Planutvalget i Øystre Slidre kommune sa nei til planene i sitt vedtak i saken høsten 2008. Det aktuelle området ved Sørre Trollåsen er ikke med i Fylkesmannens høringsforslag.

En gårdbruker søkte i juni 2007 om å få rive og bygge opp igjen et naust ved Fjelltjednet. Samme gårdbruker søkte i april 2008 om å få rive et annet naust ved Stryta, som deles med en annen gård, og bygge opp nytt og utvidet naust samme sted med plass til to båter. Begge naust ligger innenfor foreslåtte Fullsenn landskapsvernområde. Fylkesmannen ga uttalelser om at søknadene kunne innvilges under forutsetning om at raffthøyden ikke ble høyere enn den opprinnelige og at tradisjonell byggeskikk ble fulgt (juni 2008).

Fylkesmannen mottok innspill fra stølseierne på Lii (Lien) i september 2007. På støslaget er det ni støler som da var i aktiv bruk med mjølkeproduksjon. Innspillet gikk bl.a. på at de i framtida vil kunne ha behov for å føre fram strøm, etablere nye masseuttak for vedlikehold av stølsveien, samt mulighet for å bygge vannverk som kan forsyne støslaget med nok vann av god nok kvalitet for å tilfredsstille krav fra Mattilsynet. Det er tatt hensyn til dette i forslaget til verneforskrift for Fullsenn landskapsvernområde.

En privatperson fikk dispensasjon fra kommunen i desember 2007 til å oppføre to nye bygg, et anneks på 38 m² og uthus på 18 m² ved eksisterende hytte på 34 m² på Brendeøddin, i snaufjellet og ca. 12 m fra strandlinja på sørsiden av vannet Vinstre. Saken hadde verken vært på høring til regionale høringsinstanser slik dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven skal, eller sendt til Fylkesmannen for uttalelse slik denne typen saker skal, jf. brev av 18.9.1992 fra Miljøverndepartementet om tiltak i områder som er under planlegging for vern. Hytta ligger innenfor foreslått nasjonalpark. Fylkesmannen oppdaget saken via en søknad om lufttransport for frakt av materialer, og krevde midlertidig stans til saken var behandlet på rett måte. Både Oppland fylkeskommune og Fylkesmannen frarådte kommunen å gi dispensasjon i sine høringsuttalelser i september 2008 fordi det ikke foreligger særlig grunn til å gi dispensasjon, samt at saken kan gi presedens for tilsvarende fritidseiendommer i det samme området. Planutvalget i Øystre Slidre kommune behandlet så saken i november 2008, og avslo søknaden. Søker klaget på avslaget. Fylkesmannen tok ikke klagen til følge og stadfestet kommunens vedtak (juli 2009).

Bøllhaug Feleger søkte i januar 2008 om å rive eksisterende uthus, omdisponere eksisterende gjeterbu til uthus og oppføre ny gjeterbu innenfor forslag til nasjonalpark mellom Storeskag og Haldorbu. Søknaden innebar ingen økning i bygningsmasse. Fylkesmannen gikk inn for at søknaden ble innvilget (juni 2008). Bøllhaug Feleger har i etterkant (mars 2009) søkt om å få bygge opp den nye gjeterbua med uthus ca. 75 m lenger øst pga. grunnforholdene. Fylkesmannen hadde ingen innvendinger til dette forutsatt at eksisterende bygningsmasse rives (mai 2009).

Fylkesmannen fikk i april 2008 brev fra Haldorbu fellesdrift som har en saue- og storfehamning (utmarkshamning) på 78 km² i hovedsak innenfor området som foreslås vernet som nasjonalpark. Hamningen ligger på ca. 900-1400 m.o.h. og er inngjerda. Brevet omfatter en grundig orientering om dagens bruk, inkludert det store arbeidet med restaurering og oppsetting av nye gjerder som er gjennomført fra 2004, samt behov for motorferdsel i forbindelse med dette. Fylkesmannen inviterte Haldorbu fellesdrift til et møte med referansegruppa i Øystre Slidre i september 2008. Liomseter/Gausdal fellesdrift og Gausdal fjellstyre ble også invitert og deltok på møtet. Det er åpning for vedlikehold av gjerder i verneforskriftene. Etter søknad kan det også gis tillatelse til oppsetting av nye gjerder, inkludert motorisert ferdsel i den forbindelse.

En stølseier søkte i april 2008 om å rive og bygge opp igjen en skåle på Sørre Skreddalen i forbindelse med bruk av stølen til beite. Stølen ligger innenfor foreslåtte Fullsenn landskapsvernområde. Fylkesmannen hadde ingen innvendinger (juli 2008).

En stølseier på Lii (Lien) søkte i juni 2008 om å få fjerne et frittstående kokehus/uthus og bygge et nytt til samme formål på ca. 16m² inntil fjøset på stølen. Stølen er i bruk med ammekyr på beite og gjenoppstart av mjølkeproduksjon er under planlegging. Stølen ligger i foreslåtte Fullsenn landskapsvernområde. Både dagens beitebruk og planene om å gjenoppta mjølkeproduksjon på stølen er positivt for verneformålet. Fylkesmannen gikk derfor inn for at han fikk innvilget søknaden i uttalelse til saken (september 2008).

En stølseier på Sørre Trollåsen søkte i september 2008 om å få bygge nytt sel til erstatning for to brakker som har fungert som "sel" siden 1990-tallet. Stølseieren har planer om å starte opp med ammekyr i nær framtid. Fylkesmannen hadde ingen innvendinger under forutsetning om at planene om oppstart med ammekyr gjennomføres (oktober 2008). Sørre Trollåsen ligger ikke innenfor Fylkesmannens høringsforslag.

En stølseier søkte i november 2008 om å få oppføre et tilbygg på 24m² på eksisterende sel han har på 47 m² ved Vesleskag. Han drev med egen mjølkedrift der til og med 2002. Etter dette har garden vært i samdrift, men selet benyttes fortsatt i forbindelse med drifta og stølsjordet benyttes fortsatt til beite. Fylkesmannen hadde ingen innvendinger til søknaden under forutsetning av at stølsjordet fortsatt benyttes til beite, samt at tilbygget oppføres i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet (november 2008).

Øystre Slidre kommune igangsatte i februar/mars 2008 arbeidet med en kommunedelplan, Gravfjellsplanen, som delvis overlapper med planområdet. Utgangspunktet for planarbeidet er bl.a. at det er lagt inn strøm på mange av stølene og hyttene i området og at det nå er behov for å lage en helhetlig plan for vann- og avløp. Fylkesmannen forutsatte i sin uttalelse til varsel om oppstart (mai 2008) at det ikke blir planlagt utbygging eller andre tiltak som reduserer verneverdiene innenfor planområdet. Fylkesmannen har også vært i muntlig kontakt med prosjektleder for planen i etterkant, og det er i utgangspunktet ingen konflikt mellom de to planarbeidene.

En hytteeier fikk dispensasjon fra kommunen i mars 2009 til å oppføre et uthus/anneks på 29m² på en fritidseiendom (fritidsfeste) ved Tansberg, som fra før er bebygd med en hytte på 65m² og et gammelt uthus/fjøs på 20m². Denne saken hadde Fylkesmannen heller ikke fått på høring slik dispensasjonssaker etter plan- og bygningsloven skal, eller for uttalelse, jf. Miljøverndepartementets brev av 18.9.1992, men en mindre del av saken som omhandlet flytting av et gjerde ble oversendt fra Statskog. Fylkesmannen ba i mai kommunen om midlertidig å stanse saken. Fylkesmannen sendte så en uttalelse om at dispensasjonen bør omgjøres til restaurering av eksisterende uthus, eller riving av dette og oppføring av nytt med samme størrelse og for samme bruk (juni 2009).

En stølseier søkte om riving og oppbygging av nytt naust ved Tansbergfjorden i januar 2009. Ifølge Statskog sitt arkiv fra 1975 var naustet på den tid ca. 11m² stort. Størrelsen på eksisterende naust som skal rives er det ikke opplyst om. Av tegninger vedlagt søknaden framgår det at størrelsen på nytt naust er ca. 24m². Fylkesmannen har uttalt at det bør kunne gis tillatelse til riving og oppbygging av nytt naust, forutsatt at lokal byggeskikk følges og at størrelsen reduseres til maks 18m², som er den størrelsesbegrensningen Øystre Slidre fjellstyre har satt (mai 2009).

Skaget - Bitihorn sankelag søkte i februar 2009 om å bygge lasteplass ved sorteringskve ved Stryta i Skreddalen, samt bygge ut sankelagets sorteringsanlegg og gjerde inn et større areal ved Vesleskag. Både Stryta og Vesleskag ligger i foreslåtte Fullsenn landskapsvernområde. Beiting er en forutsetning for bevaring av kulturlandskapet, noe som igjen er en viktig del av verneformålet her. Fylkesmannen stilte seg derfor positiv til begge søknadene (mai 2009).

Bioforsk Øst Løken søkte i mai 2009 om å flytte gjerdet rundt innmarka på stølen på Bergset slik at stølsvollen blir noe utvidet. Fylkesmannen hadde ingen innvendinger til dette (mai 2009).

Nord-Aurdal kommune

En gårdbruker søkte i juli 2007 om å oppføre en kombinert gjeterbu/sjukebinge for storfe ved Skogalægeret, samt fôrlager og redskapsskjul, i forbindelse med beitebruk på egen bruksjord. Fylkesmannen fikk søknaden oversendt fra kommunen. Sammen med oversendelsen viste kommunen til tilsvarende søknad i samme område, som tidlig i prosessen ble godkjent etter at muntlig uttalelse fra Fylkesmannen ble innhentet. Skogalægeret ligger innenfor foreslåtte Fullsenn landskapsvernområde. Fylkesmannen ser positivt på at områder tas aktivt i bruk til beite, og uttalte på denne bakgrunnen at søknaden kan innvilges. Det er imidlertid ønskelig å begrense antall slike bygninger i området til det som er nødvendig i forbindelse med beitebruk. Ifølge opplysninger fra søker selv, samt fra Skrautvål sameige, vil det ikke bli aktuelt med flere bygninger i dette området enn disse to.

Av drifts- og sikkerhetsmessige hensyn søkte Skrautvål stølsveg i april 2008 om å få bygge ny bru over Etna ved Helleset. Slike hensyn er tilstrekkelig grunn til å få bygge ny bru og tiltaket berører heller ikke noen spesielle verdier knyttet til biologisk mangfold langs vassdraget. Fylkesmannen uttalte seg derfor positivt, og mente også at det var en god løsning å legge den nye brua inntil den gamle slik at inngrepet ved omlegging av veien ned mot brua ble minst mulig.

Fylkesmannen har også vært i dialog med både kommunen og Skrautvål sameige / Skrautvål stølsveg vedrørende behov for et nytt masseuttak for uttak av slitasjelagsgrus til vedlikehold av stølsveien. De har tidligere ønsket å ta i bruk en forekomst sør for Hellestølen, mellom Krosstjednet og Etna, den såkalte "Hellesetforekomsten". Fylkesmannen har ikke kunnet anbefale uttak her pga. beliggenheten inntil det verna vassdraget Etna og av hensyn til landskapsverdier og estetikk. Fylkesmannen gjennomførte tilleggsundersøkelser av aktuelle grusforekomster sommeren 2008 i samråd med kommunen og sameiet. Rapporten viste at forekomsten mellom Sløaøyin og stølsvegen videre til Svarthammar (betegnet "Sløaøyin") også er egnet til produksjon av slitasjelagsgrus. I tillegg er mulighetene for atkomst, skjerming av uttaket og lagring av ferdig grus bedre enn i de andre forekomstene som er undersøkt. Arealet som berøres av uttaket vil også være mindre her enn for de andre forekomstene. Fylkesmannen vil derfor kunne anbefale "Sløaøyin" som stamuttak for stølsvegene i denne delen av Skrautvål sameige. Årsmøtet i Skrautvål sameige vedtok imidlertid at de ikke ønsket "Sløaøyin" som stamuttak. Dette av hensyn til nærheten til en støl. Det er trolig nok masse i eksisterende stamuttak slik at saken kan utsettes og løses etter et vernevedtak. Det er hjemmel for å gi tillatelse til uttak av løsmasser fra områder som er spesielt avsatt til formålet i foreslått verneforskrift for Fullsenn landskapsvernområde.

En stølseier søkte i april 2009 om å sette opp en eldre låve på ca. 65m² på stølen sin ved Baustin. Låven skal benyttes til lager og le for husdyr i forbindelse med at han skal ta i bruk et nytt areal til beite. Baustin ligger innenfor foreslåtte Fullsenn landskapsvernområde. Fylkesmannen ser positivt på at mer av området blir tatt i bruk som beite, men har stilt spørsmålstegn ved behovet for mer bebyggelse på stølen og ved låvens utforming med vinduer. Fylkesmannen ba derfor i sin uttalelse (mai 2009) landbruksmyndigheten om å vurdere behovet for bygningen, og har videre understreket at dersom han får føre opp bygningen, må det bl.a. settes vilkår om at den kun benyttes til jordbruksformål.

Etnedal kommune

Det har ikke kommet inn enkeltsaker eller konkrete innspill som gjelder varige inngrep i Etnedal sin del av planområdet. Etnedal kommune har imidlertid gitt Fylkesmannen et konkret innspill til grenser for foreslåtte Røssjøen naturreservat (se delkap. 5.7.1).

Nordre Land kommune

Vinteren 2007/2008 mottok kommunen søknad om å få etablere en ny, permanent hundekjøringsløype inkl. tillatelse til å kjøre opp denne med jevne mellomrom med snøskuter. Løypa skal anlegges bl.a. for å skille hundekjøring og vanlig skiløping. Deler av løypa går gjennom foreslåtte Skardberga naturreservat og foreslåtte Fullsenn landskapsvernområde. Fylkesmannen har informert kommunen og fjellstyret om at det er nødvendig med mer nøyaktig avmerking av traseen på kart (april 2008) før uttalelse kan gis i saken. Det har også vært tatt direkte kontakt med søker, men Fylkesmannen har p.t. ennå ikke mottatt dette. Fylkesmannen har likevel signalisert at de i utgangspunktet er positive til søknaden. Det er tatt hensyn til muligheten for hundekjørings-/trekkhundløypa i foreslåtte forskrifter.

Fylkesmannen fikk i mai 2008 oversendt en søknad om utvisning av seter og/eller tilleggsjord fra 2002 til uttalelse fra Statskog. Det aktuelle arealet ligger innenfor planområdet for verneplanprosessen, men området var ikke vist med noen aktuell verneform til konsekvensutredningen. Fylkesmannen stilte seg positiv til utvisning av ny seter og/eller tilleggsjord under forutsetning av at utvisningen av seter skjer utenfor aktuell grense for foreslåtte Skardberga naturreservat og med såpass god buffer at eventuell grøfting i forbindelse med ny seter ikke får betydning for dette forslaget (juli 2008). Fylkesmannen ba også om at utvisningen skjer i tilknytning til eksisterende setrer i området.

Gausdal kommune

Allerede i sitt innspill til oppstartmeldingen i juni 2006 påpekte Gausdal kommune at det foregår undersøkelser om eventuell ny gruvedrift i Espedalsområdet. Kommunen ba om at et eventuelt verneforslag ikke legger begrensninger på undersøkelser og eventuell gruvedrift i det aktuelle området. Fylkesmannen har også hatt direkte kontakt med Blackstone Nickel NUF som nå innehar leterettighetene (mutingene). Deres mutingsområder ble, med ett unntak, tatt ut før KU-en og lå ikke inne i *utredningsområdet for KU-en*. Unntaket er et relativt lite område rundt Megrundstjerna. Formannskapet i Gausdal kommune vedtok et nytt innspill til verneplanprosessen i februar 2009 hvor det bl.a. ba om at "Fylkesmannen flytter grensa for foreslått verneområde, slik at den ikke blir til hinder for eventuell utvinning av registrert nikkelmalmforekomst ved Megrundstjerna". Fylkesmannen har likevel beholdt dette området i verneforslaget til høring. Dette av hensyn til verneverdiene i området. Dessuten er dette et relativt lite areal helt i ytterkant av leteområdet, samt at det, etter Fylkesmannens kunnskap, ikke er registrerte nikkelmalmforekomster her, kun et område med rett til å lete (mutinger).

Gausdal kommune oversendte i februar 2007 en sak om spørsmål om riving eller bruksendring av seterhus i Ongsjølia innenfor foreslåtte Espedalen landskapsvernområde. Gausdal fjellstyre har tidligere vedtatt at setra har "falt i det fri", og både fjellstyret og Statskog har krevd bebyggelsen fjernet. Det må imidlertid foreligge en rivingstillatelse før dette kan skje. Fjellstyret søkte derfor kommunen om rivingstillatelse, mens eierne av setra har søkt fjellstyret om bruksendring av seterhuset til fritidsformål. Fylkesmannen uttalte at en bruksendring av seterhuset til fritidsformål ikke trenger å være i strid med et eventuelt framtidig vern av området (april 2007), forutsatt at seterhusets opprinnelige utseende (eksteriør) og dets omgivelser bevares slik de er i dag, samt at atkomsten inn til setra/fritidsboligen vil måtte beholdes slik den er i dag uten veg.

Gausdal fjellstyre oversendte i februar 2008 en søknad fra Bødal Vest sauesankelag (nå Bødal og Olstad Vest Beitelag BA) om få å sette opp gjerde for beitedyr innenfor foreslått utvidelse av Hynna naturreservat. Fylkesmannen formidlet til fjellstyret at oppsett av aktuelle gjerdestrekninger, jf. kart vedlagt søknaden, er greit under forutsetning av at det legges vekt på å unngå terreng- og slitasjeskader i forbindelse med oppsetting av gjerdene (april 2008). Fylkesmannen overlot til fjellstyret i samarbeid med sauesankelaget å finne gode løsninger for plassering av klyvere og grunder.

En gårdbruker søkte i mars 2008 om å få utvist ca. 6000 mål tilleggsjord på Reinsåsen. Fylkesmannen har i brev meddelt at det ikke er aktuelt å behandle en så omfattende søknad før vernespørsmålet er nærmere avklart (mai 2008). Den sørvestre delen av området ligger innenfor eksisterende Hynna naturreservat og oppdyrking her er uansett uaktuelt, jf. forskriften for Hynna kap. IV punkt 1. De øvrige arealene ligger innenfor forslag til Espedalen landskapsvernområde.

En hytteeier henvendte seg til Fylkesmannen i januar 2009 vedrørende eget ønske om å flytte hytta si ved Grytsaga primært ned på oversiden av Liomsetervegen, sekundært noen meter bortenfor dagens beliggenhet. Hytta trenger omfattende restaurering og ligger i dag inntil en skråning med stort sig av overflatevann ned mot hytta. Fylkesmannen har mottatt en søknad som er oversendt Statskog, fjellstyret og Gausdal kommune. Det vil være positivt om hytta kan flyttes ut av den foreslåtte nasjonalparken slik at den i stedet blir liggende innenfor Dokkvatnet landskapsvernområde. Det aller gunstigste ville likevel være om hytta flyttes ut av hele planområdet. Fylkesmannen vil formelt uttale seg til saken ved kommunens behandling av denne.

Lillehammer og Omland Turistforening (LOT) har ønske om ny hytte ved Bødalsnysetra innenfor foreslått Espedalen landskapsvernområde. Fylkesmannen har drøftet dette i møte (desember 2008) med Gausdal fjellstyre og Statskog, og i nytt møte med DNT Oslo og Omland og Lillehammer og Omegn Turistforening (juni 2009). Fylkesmannen har forståelse for behovet for en overnattingsmulighet i det aktuelle området ut fra det stinettet som finnes. Bødalsnysetra har imidlertid et viktig biologisk mangfold og kulturmiljø. Det er ikke hjemler for et nybygg innenfor det foreslåtte landskapsvernområdet. Denne saken vil bli et tema under høringen.

DNT Oslo og Omegn har et ønske om utvidelse på Liomseter. Dette er drøftet i et møte med Fylkesmannen (juni 2009). Det er tatt inn hjemler for dette i verneforskriften for Dokkvatnet landskapsvernområde. Saken vil måtte få sin avklaring etter et eventuelt vernevedtak.

Gausdal fjellstyre sendte inn et innspill om aktuelle seter- og dyrkingsområder i februar 2009 etter at de hadde gjennomført en prosess som også involverte Gausdal Bondelag, Gausdal Bonde- og Småbrukerlag, Statskog og Gausdal kommune. Innspillet ble grundig gjennomgått i det siste møtet i referansegruppa for Gausdal kommune før endelig utforming av høringsforslaget. På møtet ble det også bedt om å vurdere enkelte andre områder som burde legges inn under verneformen landskapsvernområde framfor andre verneformer eller unntas helt fra verneforslaget. Fylkesmannen har tatt hensyn til flere av innspillene (jf. kap. 4.2 og kap. 5).

Det foreligger en søknad fra Dock beitelag (mai 2009) om å få sette opp samleleve ved Grytsætra innenfor forslag til Dokkvatnet landskapsvernområde. Tiltaket vil ikke være i strid med verneformål eller verneverdier. Det vil være positivt å legge til rette for beite i området.

Sør-Fron kommune

Det har ikke kommet inn enkeltsaker eller konkrete innspill som gjelder varige inngrep i Sør-Fron sin del av planområdet.

Nord-Fron kommune

Det har ikke kommet inn enkeltsaker eller konkrete innspill som gjelder varige inngrep i Nord-Fron sin del av planområdet.

5 Enkeltområder

I utkastet til forvaltningsplan er det gitt utdypende retningslinjer for de enkelte reglene i forskriftene. Dette er ordnet tematisk; jordbruk og skogbruk, reindrift, friluftsliv og reiseliv, hytter og andre bygninger, motorferdsel, tekniske inngrep osv.

Kapitlene nedenfor inneholder en gjennomgang av de enkelte verneområdene med vekt på de avbøtende tiltakene vi har gjort i forslaget etter drøftinger i referansegruppene og kontaktutvalget, innspill fra kommunene og ulike andre aktører/brukergrupper og konsekvensutredningene. De avbøtende tiltakene er knyttet til justering av grenser, justering/tillegg i forskrifter, presiseringer/utdypinger i utkastet til forvaltningsplan og valg av verneformer. Ved vurdering av avbøtende tiltak er det gjort avveininger mellom å sikre verneverdiene og å ta hensyn til brukerinteressene på en slik måte at vernereglene ikke blir strengere og mer omfattende enn det som er nødvendig av hensyn til verneformål og verneverdier.

5.1 Ny utvidet nasjonalpark ("Ormtjernkampen – Skaget" nasjonalpark)

5.1.1 Avgrensning

For avgrensning av yttergrensene og grensene til de andre foreslåtte verneområdene, se vedlagte kart og beskrivelse i kap. 4.2. Se også omtale av avgrensning for de andre verneområdene under dette kapitlet (kap. 5).

Ved avgrensning av nasjonalparken er det først og fremst lagt vekt på å fange opp store sammenhengende områder uten tyngre tekniske inngrep og de verdiene som er nevnt i formålsparagrafen. At grensa går nær infrastruktur i enkelte områder, legger til rette for å tilby korte turer inn i nasjonalparken og annen markedsføring i bl.a. reiselivssammenheng. Justering av grensene etter konsekvensutredning (KU) er beskrevet i kapittel 4.2. Der framgår det bl.a. at grensa mellom Skaget og Skruvdalsfjellet er justert slik at nasjonalparkarealet er noe større enn i alternativ 2 til KU, mens Bioforsk sitt dyrkingsfelt ved Bjørnhaugmyrane, som lå i nasjonalparken i alternativ 1, nå ligger i tilgrensende landskaspvernområde. De tre skogsreservatene i Dokkfaret fra alternativ 1 til KU (Hornsjøkampen, Mjøddokkberga og Skjelhaugen) inngår i sin helhet i nasjonalparken med mindre justeringer i grenser. Det fremmes ikke alternativt forslag om naturreservater på disse arealene. Fylkesmannen mener at nasjonalpark på en god nok måte vil ivareta verneverdiene i de aktuelle skogområdene. Fylkesmannen viser i denne sammenheng til at den nye naturmangfoldloven innfører lik erstatning for alle tre verneformer, jf. kap. 4.6. Videre framgår det av beskrivelsen i kap. 4.2 at store deler av Storlonen naturreservat innlemmes i nasjonalparken. Endringen i verneform fra naturreservat til nasjonalpark vil i liten grad svekke mulighetene for å ivareta verneverdiene i området¹¹. Forslaget om nasjonalpark innebærer at det vil være lov å jakte på vannfugl og ikke bare hjortevilt, hønsefugl og hare som i nåværende naturreservat, bruk av båt/kano vil være tillatt, noe det bare i begrenset grad er lov til med dagens reservatbestemmelser, og i nasjonalpark er friluftsliv en del av verneformålet i motsetning til i et naturreservat. Samtidig vil motorferdselbestemmelsene i nasjonalparken bli strengere enn dagens bestemmelser i reservatet. Formålet med å innlemme de påtenkte skogsreservatene og oppheve Storlonen naturreservat har vært å unngå å få for mange verneområder med ulike verneformer og bestemmelser. Færre verneområder vil gjøre det enklere for både forvaltningen og brukere av området. Dette har også vært viktig for referansegruppa for Gausdal kommune. Når det gjelder muligheten for å ivareta verneverdiene i skog i en nasjonalpark i forhold til naturreservat, er forskjellene små.

---

¹¹ Formålet med eksisterende Storlonen naturreservat er "å bevare et stort og variert våtmarksområde med vegetasjon, fugleliv og annet dyreliv som naturlig er knyttet til området, særlig av hensyn til sårbare og hekkende vannfugl" (kap. III i forskriften).

Etter høring kan det bli aktuelt å trekke grensa for nasjonalparken langs Vinstervassdraget noen meter sørover ved Bjørnhølen (Øystre Slidre kommune) for å være helt sikker på å gå klar av Eidsiva Vannkraft AS sine planer om å bygge et kraftverk i eller ved dammen i Vinstern.

5.1.2 Forskrift

Verneformålet avspeiler at det dreier seg om å ta vare på et av de største lavfjellsområdene vi har igjen i Sør-Norge uten tyngre tekniske inngrep inkludert villmarkspregede naturområder. Formålet er å verne om dette verdifulle lavfjellsøkosystemet med naturtyper som myr, ferskvann/våtmark, urskog/gammel barskog, høystaudebjørkeskog, kalkrike områder i fjellet, rasmark og naturbeitemark, med de artene som lever der, samt særpregede kvartærgelogeiske forekomster, kulturminner og egenartede landskapsformer. Allmennheten skal gis anledning til naturopplevelse gjennom naturvennlig friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Det var allerede gjort mange tilpasninger til lokale forhold i Fylkesmannens lokaltilpassede forskriftsmal for nasjonalpark som lå til grunn for KU-en. I den foreslåtte verneforskriften er det nå også tatt inn helt spesielle hensyn til behovene Haldorbu fellesdrift og andre fellesdrifter og beitelag har i forbindelse med drift av de store utmarkshamningene i nasjonalparken. Dette gjelder bl.a. muligheten for kjøring på barmark langs eksisterende kjørespor til Haldorbu og for oppsetting av gjerder. Disse forholdene er utdypet nærmere i utkastet til forvaltningsplan.

Etter KU-en er det også tatt inn bestemmelser om oppsetting av saltstein og mulighet for å gi tillatelse til oppføring av utedo/vedskjul. Videre åpnes det for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til nødvendig inngrep i forbindelse med artsforvaltning (herunder de store rovdyra), rydding av skog og kratt rundt buer og hytter, bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrift og bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av kraftanlegg. I tillegg er muligheten for å gi tillatelse til skadefelling av store rovdyr presisert.

Vi viser ellers til forslag til forskrift for nasjonalparken under kap. 4.4 ovenfor og utdypende kommentarer til de enkelte bestemmelsene i utkastet til forvaltningsplan.

5.1.3 Merknader og kommentarer

Ut fra innspill i prosessen og anbefalinger i konsekvensutredningene vil Fylkesmannen spesielt gi følgende kommentarer:

Skrautvål Sameige har under hele verneplanprosessen gitt uttrykk for at de ikke ønsker å bli berørt av noe form for vern. Det er likevel større aksept for nasjonalpark og naturreservat på aktuelle arealer innenfor deres eiendommer enn landskapsvern i stølsområdene. Vernespørsmålet blir i hovedsak vurdert ut fra verneverdier og ev. konflikter med brukerinteresser. Eiendomsforholdene blir i en slik sammenheng sekundære. Denne problemstillingen blir i første rekke aktualisert dersom det er to likeverdige arealer hvor det ene er statlig/offentlig eid og det andre er privat, og det ene arealet kan utgå uten at det i særlig grad svekker det totale vernet. Verneverdiene på arealene innenfor Skrautvål Sameige er dokumentert å være store, til dels unike og de utfyller det øvrige verneforslaget på en svært god måte. Til nå er det tatt ut til dels betydelige arealer innenfor sameiet som tidligere lå innenfor planområdet. Fylkesmannen har derfor valgt og beholde de gjenværende arealene innefor sameiet til høring. Dette gjelder både forslag til nasjonalpark, Fullsenn landskapsvernområde og Røssjøen naturreservat.

I det siste møtet i referansegruppa for Fron før høring ble nasjonalpark rundt Storhøa diskutert. Referansegruppa ønsker landskapsvernområde her framfor nasjonalpark, først og fremst fordi vern i form av nasjonalpark vil stenge for muligheten til å ta opp igjen seterdrift på Svarttjønnholet en gang i framtida. Fylkesmannen har likevel i samråd med Direktoratet for naturforvaltning foreslått nasjonalpark på dette arealet (jf. gjennomgangen under kap. 4.2). Bakgrunnen for dette er verneverdiene i området, særlig knyttet til landskap, inngrepssituasjonen og ønsket om mest mulig nasjonalpark når forholdene ligger til rette for dette.

I Fron har det siden 1970-tallet vært benyttet en type militært beltekjøretøy, en såkalt muskegg, for utfrakt av felt elg i de store myrområdene sør og øst for Hersjøene. Muligheten for fortsatt bruk har vært drøftet i referansegruppa for Nord-Fron og Sør-Fron og Fylkesmannen var også med på befarung i området i august 2007. Fylkesmannen har i samråd med Direktoratet for naturforvaltning besluttet at

høringsforslaget ikke skal åpne for bruk av annet enn lett beltegående kjøretøy (elgtrekk og tilsvarende) for utfrakt av felt storvilt. Dette gjelder generelt for alle de foreslåtte verneområdene. Miljøverndepartementet har i brev av 8.2.2008 til Fylkesmannen i Nord-Trøndelag gitt klare føringer på at det ikke er ønskelig å åpne for bruk av andre typer kjøretøy innenfor nasjonalparkene enn elgtrekk eller lignende.

I det siste møtet i referansegruppa for Øystre Slidre kommune før høring ble det nevnt at det er behov for tynning i bjørkeliene rundt Haldorbu av hensyn til forholdene for beite. Dette er det ingen åpning for i forslaget til forskrift for nasjonalparken fordi det i utgangspunktet ikke er grunnlag i naturmangfoldloven for å tillate hogst i nasjonalpark. Fylkesmannen vil befare dette området under høringsperioden for å kunne vurdere denne problemstillingen nærmere.

Fylkesmannen har ønsket å høre på et forslag om videreføring av jaktforbudet i Ormtjernkampen nasjonalpark i et område som inkluderer dagens nasjonalpark med mindre utvidelser. Utvidelsen avgrenses i øst og nord av Dokkvatnet og Mjødokka, i vest av Snæresbekken og i sør av vegen inn til Ormtjernsætra/Toftsætra. Forslaget har fått liten støtte i referansegruppene. Det er også vanskelig å finne gode argumenter for et slikt jaktforbud av hensyn til dyreliv og annet biologisk mangfold. Fylkesmannen vil likevel høre på om et slikt jaktforbud kan ha noe for seg for friluftsliv og naturopplevelse.

5.2 Fullsenn landskapsvernområde

5.2.1 Avgrensning

Landskapet med stølene i alpin sone har svært stor verdi og har fått den aller høyeste verdien (A1), nasjonal verdi, i fagrapporten om landskap. Dette åpne landskapet er enestående og svært opplevelsesrikt. Også det øvrige landskapet er svært verdifullt med et stort mangfold. Det er også svært store verdier knyttet til viktige naturtyper i kulturlandskapet. Dette dreier seg først og fremst om naturbeitemarker, som hittil i stor grad verken har vært gjødslet eller sprøytet, i tillegg til slåttemarker og slåttemyrer. Disse lokalitetene er viktige leveområder for en rekke utrydningstruede beitemarkssopp og karplanter. Det er videre lagt vekt på å få med de mest verdifulle kulturmiljøene i landskapsvernområdet, særlig der disse er kombinert med de mest verdifulle naturtypelokalitetene. Det har ikke vært aktuelt å legge noen av stølsområdene innenfor nasjonalparken på grunn av både veinettet, bebyggelse og den aktive bruken. Området har også store verdier for biologisk mangfold knyttet til myr og våtmark.

I vedlagte kart og beskrivelse i kap. 4.2 framgår det bl.a. at arealet rundt Øysterlii inn til grensa for statsallmenningen er tatt ut etter KU-en. Stølsgrendene Nordre Trollåsen, Synhaug og Søre Trollåsen inkludert området sørvest for Søre Trollåsen er også tatt ut etter en avveining mellom bruksintensitet og verneverdier. Stølsgrendene Etnlii, Tansberg og Lii er beholdt innenfor landskapsvernområdet til tross for at bruksintensiteten her også er stor. Dette fordi verneverdiene, både knyttet til landskap, biologisk mangfold og kulturmiljøer, er større her, særlig innenfor de to sistnevnte stølsområdene.

5.2.2 Forskrift

Verneformålet synliggjør at dette er et egenartet og vakkert natur- og kulturlandskap der stølslandskapet med beitebruk, stølsbebyggelse og stølsvoller, vegetasjon, biologisk mangfold og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart. Verneformålet viser også at dette er et stort, sammenhengende naturområde med et rikt dyre- og planteliv og verdifulle kvartærgeologiske forekomster. Alt dette skal tas vare på og opprettholdes.

Utformingen av verneforskriften har hatt som mål å fremme og å gi tilstrekkelig rom for at den aktive stølsbruken i området kan videreføres og utvikles i en form som også ivaretar verneverdiene. For å beholde det åpne landskapet er det dessuten viktig at det ikke legges unødige hindringer i veien for hogst og rydding av skog og kratt. Stølsbruken er det viktigste virkemiddelet for å ta vare på og opprettholde verneverdiene knyttet til kulturlandskapet. Det dreier seg blant annet om beite og hogst for å holde landskapet åpent, vedlikehold av bygningsmassen og riktig bruk og skjøtsel av verdifulle naturbeitemarker og slåttemarker.

I de fleste tilfeller der aktiviteter eller tiltak krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten etter søknad, vil forvaltningsmyndigheten kunne gi flerårige tillatelser.

Det var allerede gjort mange tilpasninger til lokale forhold i Fylkesmannens lokaltilpassede forskriftsmal for landskapsvernområder som lå til grunn for KU-en. I disse forskriftene var det åpning for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til gjenopptakelse av jordbruksdrift, inkludert stølsdrift, på nedlagte stølsvoller etter søknad. Etter KU-en er det også tatt inn en bestemmelse som åpner for at det kan gis tillatelse til oppdyrking/beitekulturivering av nye areal. Legg merke til at forskriften inneholder to alternativer til denne bestemmelsen. I det ene alternativet kan det bare gis tillatelse til oppdyrking/beitekulturivering av nye areal som ligger *i tilknytning til eksisterende støler*. Det andre alternativet setter ikke dette kravet. Det er videre tatt inn en bestemmelse som gir åpning for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til motorferdsel på barmark til støler uten veiforbindelse etter søknad og i forbindelse med jordbruksnæring.

Det er tatt de samme hensyn til Haldorbu fellesdrift og andre fellesdrifter og beitelag i forskriften for dette området som i nasjonalparken med tanke på drift. Det vil si at det kan gis tillatelse til oppsetting av gjerder og motorferdsel i den forbindelse både på vinterføre og på barmark. Etter søknad kan det også tillates motorferdsel for boring etter vann.

I etterkant av KU-en er det også gjort en del endringer når det gjelder bestemmelser om skogsdrift, hogst av ved og rydding av kratt. Det er ingen spesielle verneverdier knyttet til skog i dette området. Forskriften er derfor nå utformet slik at det skal være enkelt å bidra til å holde landskapet åpent. Hogst og rydding av kratt er tillatt i samsvar med gjeldende lovverk (skogbruksloven). Særmærkte, dekorative og døde trær som er med på å prege landskapet skal likevel ikke hogges. Det er også gjort justeringer i bestemmelsene for motorferdsel i forbindelse med skogsdrift, hogst av ved og rydding av kratt, med samme formål om at det skal være enkelt å bidra til å holde landskapet åpent. Det er bl.a. tillatt med motorferdsel på vinterføre i forbindelse med hogst i jord- og skogbruk, mens motorferdsel i forbindelse med hogst og rydding av kratt, både på vinterføre og barmark, kan tillates etter søknad. Også bestemmelsen om at det etter søknad kan tillates motorferdsel for tilrettelegging av transport på vinterveier eller barmarkstransport vil bidra til at landskapet kan holdes åpent.

Det er tatt inn et helt nytt pkt. 4 om vern av kulturminner som er identisk med tilsvarende punkt i nasjonalparkforskriften. Dette innebærer at kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse som kan endre landskapet særpreg eller karakter vesentlig. Løse kulturminner kan ikke flyttes eller fjernes dersom det kan endre landskapets egenart vesentlig.

Det kan etter forskriften nå gis tillatelse til bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av kraftanlegg på samme måte som i nasjonalparken.

Etter KU er det også tatt inn nye bestemmelser under § 3 pkt. 7 om forurensning. Nytt pkt. 7.2 formaliserer hvordan de mest verdifulle naturtypelokalitetene i kulturlandskapet, først og fremst naturbeitemarkene og slåttemarkene, skal forvaltes. Disse arealene vil bli spesifisert i en forvaltningsplan. Her vil det ikke være lov å bruke husdyrgjødsel, kunstgjødsel, kalk eller sprøytemidler. På all annen dyrket mark vil dette være tillatt.

Med nye pkt. 7.3 a) og b) kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til bruk av plantevernmidler for stubbebehandling ved rydding av stølsvoller og til bruk av salt o.l. på stølsveier.

5.2.3 Merknader og kommentarer

Ut fra innspill i prosessen og anbefalinger i konsekvensutredningene vil Fylkesmannen spesielt gi følgende kommentarer:

Det er fra en del hold kommet fram ønsker om at de private områdene i Øystre Slidre i sin helhet bør utgå fra verneforslaget for Fullsenn landskapsvernområde slik at dette vernet bare vil omfatte statsallmenning i kommunen. Dette gjelder stølsgrenda Ole og et område ved Kringletjønn (ved Øysterlii). Av hensyn til spesielle verdier knyttet til biologisk mangfold, kulturmiljø og landskap foreslås områdene likevel innlemmet i landskapsvernområdet.

Når det gjelder oppdyrking/beitekulturivering av nye areal, er det grunner som taler for at dette ikke bør være låst til arealer som ligger i tilknytning til eksisterende støler. Som regel vil en slik tilknytning være

naturlig, men i enkelte tilfeller kan det av hensyn til biologisk mangfold, landskap og kulturmiljøer være fordelaktig at nye dyrkede arealer legges noe vekk fra eksisterende støler. Her må det gjennomføres en konkret avveining i hvert enkelt tilfelle. Det er viktig at høringsinstansene kommer med synspunkter på dette.

Det har kommet innspill i prosessen om behovet for sammenbinding av stølsveger i Øystre Slidre og Nord-Aurdal. I referansegruppene har det vært ulike holdninger til dette. I forslag til forskrifter er det ikke åpnet for bygging av slike veier. Vegbygging er i utgangspunktet forbudt i landskapsvernområder og vil i de aktuelle sakene være konfliktfylt i forhold til landskapsverdier, nærhet til verna vassdrag og endret inngrepssituasjon.

For en kommentar om Skrautvål Sameige viser vil til kap. 5.1.3 ovenfor om nasjonalparken.

5.3 Dokkvatnet landskapsvernområde

5.3.1 Avgrensning

Dalføret innover fra Holsætra, langs Dokkvatnet, Mjødokka og innover til Liomseter har store verneverdier knyttet til både seterlandskapet, gammel fjellbarskog, langs vassdraget særlig til furuskogen, og til viktige naturtyper i seterlandskapet. Vassdraget setter sitt store preg på landskapet. Deler av dalføret er et viktig vinterbeiteområde for elg som trekker inn i Gausdal Vestfjell og Murudalen i hovedsak fra områder sør og vest for dette vinterbeiteområdet. Et slikt høytliggende vinterbeiteområde er svært uvanlig, og fangstanlegg viser at elgens bruk av området har lange tradisjoner. Området langs veien inn til Liomseter med sideveier er preget av aktiv bruk med masseuttak, tilrettelegging for rekreasjon og friluftsliv og en rekke setre. På grunn av disse inngrepene og den aktive bruken er det ikke aktuelt å innlemme arealene i nasjonalparken. Området foreslås derfor vernet som landskapsvernområde.

I vedlagte kart og beskrivelse under kap. 4.2 framgår det bl.a. at grensene rundt flere av setrene er justert noe etter KU-en slik at det er mer rom med landskapsvern rundt disse framfor nasjonalpark.

Grensa er videre justert mellom Vågskard og Liomsæter slik at et areal sørvest for Liomsetervegen nå etter KU er omgjort fra landskapsvern til nasjonalpark etter innspill fra referansegruppa for Gausdal kommune. Vest for Liomsæter følger den nye grensea Vakkerlibekken og Liomsæterbekken.

5.3.2 Forskrift

Verneformålet avspeiler at dette er en del av et stort, sammenhengende naturområde med et rikt dyre- og planteliv og verdifulle kvartærgeologiske forekomster. Verneformålet avspeiler videre at dette er et egenartet og vakkert natur- og kulturlandskap der seterlandskapet med beitebruk, seterbebyggelse og setervoller, biologisk mangfold og kulturminner, samt skog og annen vegetasjon, utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

Utformingen av verneforskriften har hatt som mål å gi tilstrekkelig rom for at det aktive jordbruket og noe av skogbruket i området kan videreføres og utvikles i en form som også ivaretar verneverdiene.

I de fleste tilfeller der aktiviteter eller tiltak krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten etter søknad, vil forvaltningsmyndigheten ev. kunne gi flerårige tillatelser.

Det var allerede gjort mange tilpasninger til lokale forhold i Fylkesmannens lokaltilpassede forskriftsmal for landskapsvernområder som lå til grunn for KU-en. I disse forskriftene var det åpning for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til gjenopptakelse av jordbruksdrift, inkludert seterdrift, på nedlagte setervoller etter søknad. Etter KU-en er det også tatt inn en bestemmelse som åpner for at det kan gis tillatelse til oppdyrking/beitekulturering av nye areal. Legg merke til at forskriften inneholder to alternativer til denne bestemmelsen. I det ene alternativet kan det bare gis tillatelse til oppdyrking/beitekulturering av nye areal som ligger *i tilknytning til eksisterende setrer*. Det andre alternativet setter ikke dette kravet. Betydningen av å beholde en mulighet for å kunne ta i bruk nye areal som ligger innenfor foreslåtte landskapsvernområder dersom det skulle oppstå behov for det en

eller annen gang i framtida, er spesielt vektlagt av referansegruppa for Gausdal kommune. Dette gjelder imidlertid også i foreslåtte landskapsvernområder innenfor de andre kommunene.

I forskriften er det tatt inn bestemmelser som hjemler motorisert ferdsel på barmark etter søknad i forbindelse med oppsetting og vedlikehold av gjerder og sankekvever. Etter søknad kan det også tillates motorferdsel for boring etter vann.

Skogsdrift kan skje i medhold av plan som er godkjent av forvaltningsmyndigheten. Retningslinjer for skogsdrift er angitt i forskriften. Bakgrunnen for at skogsdrift må gjennomføres etter en egen plan og ikke bare etter skogbruksloven, er at skogen i området har verneverdier som tilsier spesielle hensyn, og at det er ønskelig at mye av skoglandskapet beholder preget av lukket skog. Hogst av ved og rydding av kratt rundt og til bruk på setrer, buer og hytter skal foregå etter retningslinjer fastsatt i forvaltningsplanen. Mye av den ordinære vedhogsten vil sannsynligvis også kunne være en naturlig del av den ovennevnte skogbruksplanen. Motorisert ferdsel i forbindelse med skogsdrift som foregår etter skogbruksplanen trenger ingen spesiell tillatelse. Motorisert ferdsel i forbindelse med vedhogst og krattrydding utenom skogbruksplanen må derimot ha særskilt tillatelse. Det er tatt inn en bestemmelse som hjemler motorferdsel for tilrettelegging av transport på vinterveier eller barmarkstransport etter søknad.

Eidsiva Energi har en værstasjon i Dokklia som de har et kjørespor fram til og som de bruker en sjelden gang i forbindelse med vedlikehold. Det er tatt inn bestemmelser som ivaretar vedlikehold og bruk av dette kjøresporet etter søknad.

Det er tatt inn en bestemmelse som hjemler transport av bagasje for gjester og personell med beltekjøretøy etter søknad til Liomseter i forbindelse med drift av turistforeningshytta.

Det er tatt inn et helt nytt pkt. 4 om vern av kulturminner som er identisk med tilsvarende punkt i nasjonalparkforskriften. Dette innebærer at kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse som kan endre landskapet særpreg eller karakter vesentlig. Løse kulturminner kan ikke flyttes eller fjernes dersom det kan endre landskapets egenart vesentlig.

Etter forskriften kan det gis tillatelse til bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av kraftanlegg på samme måte som i nasjonalparken.

Etter KU-en er det også tatt inn nye bestemmelser under § 3 pkt. 7 om forurensning. Nytt pkt. 7.2 presiserer hvordan de mest verdifulle naturtypelokalitetene i kulturlandskapet, først og fremst naturbeitemarkene, skal forvaltes. Disse arealene vil bli spesifisert i en forvaltningsplan. Her vil det ikke være lov å bruke husdyrgjødsel, kunstgjødsel, kalk eller sprøytemidler. På all annen dyrket mark, vil dette være tillatt.

Med nye pkt. 7.3 a) og b) kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til bruk av plantevernmidler for stubbebehandling ved rydding av stølsvoller og til bruk av salt o.l. på seterveier.

5.3.3 Merknader og kommentarer

Ut fra innspill i prosessen og anbefalinger i konsekvensutredningene vil Fylkesmannen spesielt gi følgende kommentarer:

På siste møte i referansegruppa for Gausdal kom det innspill om å se nærmere på grensene mellom Dokkvatnet landskapsvernområde og nasjonalparken slik at mer av den drivverdige skogen kunne bli liggende innenfor landskapsvernområdet. Verneverdiene knyttet til skogen er dokumentert å være store og av en slik karakter at Fylkesmannen mener at grensa mellom de to verneformene i det aktuelle området bør være som tidligere foreslått. Nasjonalparken vil i denne sammenheng også være viktig for å oppnå mål i skogvernpolitikken der vern av skog på statsgrunn blir sett på som et viktig virkemiddel i tillegg til frivillig vern.

Etter KU-en og som en følge av en tilleggsregistrering av verneverdier knyttet til furuskogen i området, foreslås nasjonalparkgrensa å krysse over Dokkelva i vestenden av Dokkvatnet for å få med et mindre areal av en verdifull sandfuruskog. Denne grensa kan synes uhensiktsmessig. Av hensyn til verneverdiene innenfor sandfuruslogen mener Fylkesmannen likevel at det vil være riktig å foreslå nasjonalpark på dette arealet framfor landskapsvernområde.

Når det gjelder oppdyrking/beitekultur av nye areal, er det grunner som taler for at dette ikke bør være låst til arealer som ligger i tilknytning til eksisterende setrer. Som regel vil en slik tilknytning være naturlig, men i enkelte tilfeller kan det av hensyn til biologisk mangfold, landskap og kulturmiljøer være fordelaktig at nye dyrkede arealer legges noe vekk fra eksisterende setrer. Her må det gjennomføres en konkret avveining i hvert enkelt tilfelle. Det er viktig at høringsinstansene kommer med synspunkter på dette.

Innenfor området er det ved Revåfoten regulert et område for masseuttak. Etter den nye naturmangfoldloven vil reguleringsplanbestemmelsene nå være underordnet forskriften for landskapsvernområdet, noe som ikke var tilfellet i den gamle naturvernloven. Det er lite trolig at dette vil få konsekvenser for eksisterende masseuttak. Regelverket for reguleringsplanen må imidlertid innpasses i forvaltningsplanen.

Fram tamreinlag ønsker åpning for bruk av helikopter også her i forbindelse med flytting av flokken på forvinteren fra Øystre Slidre og Nord-Aurdal til høst-/vinterbeite på Synnfjell i Nordre Land. De har imidlertid ikke brukt helikopter her tidligere, og behovet i Dokkfaret synes å være lite. Helikopterbruk kan komme i konflikt med hensynet til elgen som har dette som et sentralt område for sitt vinterbeite. Det er derfor ikke tatt med noen hjemmel til helikopterbruk i forskriften.

5.4 Espedalen landskapsvernområde

5.4.1 Avgrensning

Dette langstrakte området som går fra Reinsåsen i sørøst helt opp til Snubblia og Jotunheimvegen i nordvest, har store verneverdier knyttet til både natur- og kulturlandskap, våtmark, bekkeløft/bergvegg, kvartærgeologi og delvis også gammel barskog. Det er ikke like mange setrer her som fortsatt er i drift sammenlignet med Valdres og delvis også andre områder i Gausdal. Det er likevel registrert flere svært verdifulle kulturbetingede naturtypelokaliteter (naturbeitemarken og slåtteenger) innenfor dette området tilknyttet setrer i aktiv bruk. Skogverdiene er knyttet til gammelskogrester av granskog i Sør-Fron, samt rester av både gammel granskog og gammel furuskog i Nord-Fron.

På bakgrunn av KU-en foreslår Fylkesmannen at lia på nordøstsiden av Hornsjøen innlemmes i Espedalen landskapsvernområde i stedet for Hynna naturreservat, og at landskapsvernområdet trekkes videre sørøstover til og med Reinsåsen. Det framgår videre at Storlonen naturreservat er delvis innlemmet i landskapsvernområdet, samt at det er valgt en mellomløsning mellom alternativ 1 og 2 som lå til grunn for KU-en for grensa mellom nasjonalparken og landskapsvernområdet i nord i området Ågnsjøene og Storhøpiggen. Ved Storlonen har aktiviteten rundt Revsjøene, kjøresporet inn til Nordbua og en rekke hytter og buer i dette området, bl.a. rundt Nordbuvatnet, vært grunnlaget for at dette er foreslått som en del av landskapsvernområdet og ikke nasjonalparken.

Venlimyrin, Venhøa og Espedalen. Foto: Alexandra Abrahamson

5.4.2 Forskrift

Verneformålet avspeiler at dette er et stort, sammenhengende naturområde med et rikt dyre- og planteliv, og verdifulle kvartærgeologiske forekomster. Verneformålet avspeiler videre at dette er et egenartet og vakkert natur- og kulturlandskap der seterlandskapet med beitebruk, seterbebyggelse og setervoller, biologisk mangfold og kulturminner, samt skog og annen vegetasjon, utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

Utformingen av verneforskriften har hatt som mål å gi tilstrekkelig rom for at det aktive jordbruket og mye av skogbruket i området kan videreføres og utvikles i en form som også ivaretar verneverdiene.

I de fleste tilfeller der aktiviteter eller tiltak krever tillatelse fra forvaltningsmyndigheten etter søknad, vil forvaltningsmyndigheten kunne gi flerårige tillatelser.

Det var allerede gjort mange tilpasninger til lokale forhold i Fylkesmannens lokaltilpassede forskriftsmal for landskapsvernområder som lå til grunn for KU-en. I disse forskriftene var det åpning for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til gjenopptakelse av jordbruksdrift, inkludert seterdrift, på nedlagte setervoller etter søknad. Etter KU-en er det også tatt inn en bestemmelse som åpner for at det kan gis tillatelse til oppdyrking/beitekulturivering av nye areal. Legg merke til at forskriften inneholder to alternativer til denne bestemmelsen. I det ene alternativet kan det bare gis tillatelse til oppdyrking/beitekulturivering av nye areal som ligger *i tilknytning til eksisterende setrer*. Det andre alternativet setter ikke dette kravet. Betydningen av å beholde en mulighet for å kunne ta i bruk nye areal som ligger innenfor foreslåtte landskapsvernområder dersom det skulle oppstå behov for det en eller annen gang i framtida, er spesielt vektlagt av referansegruppa for Gausdal kommune. Dette gjelder imidlertid også i foreslåtte landskapsvernområder innenfor de andre kommunene.

For dette landskapsvernområdet er det videre tatt inn en bestemmelse som gir åpning for at forvaltningsmyndigheten kan gi tillatelse til motorferdsel på barmark til setrer uten veiforbindelse etter søknad og i forbindelse med jordbruksnæring. Dette gjelder kjøresporene mellom Reinsåsen og Hornsjøsætra og mellom Vetafjellet og Bødalsnysætra og inkluderer også vedlikehold av disse kjøresporene.

I forskriften er det dessuten tatt inn bestemmelser om at det etter søknad også kan gis tillatelse til motorisert ferdseil på barmark i forbindelse med oppsetting og vedlikehold av gjerder og sankekveer. Etter søknad kan det også tillates motorferdsel for boring etter vann.

Det er tatt inn en bestemmelse som kan tillate bruk av luftfartøy i forbindelse med reindrift.

Skogsdrift kan skje i medhold av plan som er godkjent av forvaltningsmyndigheten. Retningslinjer for denne skogsdriften er angitt i forskriften. Bakgrunnen for at skogsdrift må gjennomføres etter en egen plan og ikke bare etter skogbruksloven, som tidligere i prosessen har vært mest aktuelt, er at noe av skogen i området har verneverdier som tilsier spesielle hensyn, og at det er ønskelig at mye av skoglandskapet beholder preget av lukket skog. Hogst av ved og rydding av kratt rundt og til bruk på setrer, buer og hytter skal foregå etter retningslinjer fastsatt i forvaltningsplanen. Det vil sannsynligvis være naturlig at noe av den ordinære vedhogsten bør tas inn som en del av den ovennevnte skogbruksplanen. Motorisert ferdseil i forbindelse med skogsdrift som foregår etter skogbruksplanen trenger ingen spesiell tillatelse. Motorisert ferdseil i forbindelse med vedhogst og krattrydding utenom skogbruksplanen må derimot ha særskilt tillatelse. Det er tatt inn en bestemmelse om at det etter søknad kan gis tillatelse til motorferdsel for tilrettelegging av transport på vinterveier eller barmarkstransport.

Det er tatt inn en bestemmelse som hjemler transport av bagasje for gjester og personell med beltekjøretøy etter søknad til Liomseter i forbindelse med drift av turistforeningshytta.

Det er tatt inn et helt nytt pkt. 4 om vern av kulturminner som er identisk med tilsvarende punkt i nasjonalparkforskriften. Dette innebærer at kulturminner skal beskyttes mot skade og ødeleggelse som kan endre landskapet særpreg eller karakter vesentlig. Løse kulturminner kan ikke flyttes eller fjernes dersom det kan endre landskapets egenart vesentlig.

Det kan etter forskriften gis tillatelse til bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av kraftanlegg på samme måte som i nasjonalparken.

Etter KU-en er det tatt inn nye bestemmelser under § 3 pkt. 7. om forurensning i forskriften. Nytt pkt. 7.2 presiserer hvordan de mest verdifulle naturtypelokalitetene i kulturlandskapet, først og fremst naturbeitemarkene og slåtteeengene, skal forvaltes. Disse arealene vil bli spesifisert i en forvaltningsplan. Her vil det ikke være lov å bruke husdyrgjødsel, kunstgjødsel, kalk eller sprøytemidler. På all annen dyrket mark vil dette være lov uten å måtte søke først.

Med nye pkt. 7.3 a) og b) kan forvaltningsmyndigheten gi tillatelse til bruk av plantevernmidler for stubbebehandling ved rydding av stølsvoller og til bruk av salt o.l. på stølsveier.

5.4.3 Merknader og kommentarer

Ut fra innspill i prosessen og anbefalinger i konsekvensutredningene vil Fylkesmannen spesielt gi følgende kommentarer:

Etter innspill i prosessen, særlig i fra referansegruppa i Gausdal og Gausdal kommune, er det gjort betydelige grenseendringer i forhold til planområdet. Dette gjelder lia ned mot Espedalen, i området Reinsåsen – Hornsjøsætra og ved Revsjøene. Gausdal kommune har også hatt som ønske om å ta ut området ved Nedre Megrundstjønnen. Området ved Megrundtjønnna er en del av et landskap som har fått nest høyeste verdiklassifisering (A2), nasjonal verdi. Den foreslåtte grensa er god og naturlig i forhold til både landskapsverdier og arrondering. Kommunens innspill til grense er uheldig i så måte. Vi er ikke kjent med om Blackstone Nickel NUF, som har bergrettigheter i Espedalsområdet, mener det er et spesielt stort potensial for å finne drivbare nikkelforekomster i dette området. Dette potesialet er i første rekke knyttet til området ved Stormyra som er trukket ut av verneforslaget. Området ved Megrundstjønnna foreslås derfor innenfor landskapsvernområdet.

For en vurdering av verneformen omkring Storhøa viser vi til kommentarene under nasjonalpark.

Når det gjelder oppdyrking/beitekulturering av nye areal, er det grunner som taler for at dette ikke bør være låst til arealer som ligger i tilknytning til eksisterende setrer. Som regel vil en slik tilknytning være naturlig, men i enkelte tilfeller kan det av hensyn til biologisk mangfold, landskap og kulturmiljøer være fordelaktig at nye dyrkede arealer legges noe vekk fra eksisterende setrer. Her må det gjennomføres en konkret avveining i hvert enkelt tilfelle. Det er viktig at høringsinstansene kommer med synspunkter på dette.

Motorferdsel på barmark til buer, hytter og tidligere setrer som nå brukes til fritidsformål er ikke tillatt etter den foreslåtte forskriften. Flere av disse har tidligere benyttet gamle kjørespor. Det kan likevel gis tillatelse til kjøring langs kjørespor på barmark i forbindelse med jordbruksnæring etter søknad.

Innenfor området er det i forbindelse med reguleringsplanen for Samgarden/Snubbmoen regulert et område for bl.a. naturvernformål. Arealer som i denne planen er regulert til masseuttak og skytebane ligger utenfor forslaget til vern, men landskapsvernområdet grenser inntil skytebanen i øst. Etter den nye naturmangfoldloven vil reguleringsplanbestemmelsene nå være underordnet forskriften for landskapsvernområdet.

5.5 Yddin naturreservat

5.5.1 Avgrensning

Ved avgrensningen er det lagt vekt på å få med det store, helhetlige og sammenhengende våtmarkskomplekset og de nasjonale verneverdiene som er knyttet til dette. Først og fremst er dette fuglelivet, myr/myrutforminger og myrtyper og botanikk med spesiell vekt på arten finnmarksstarr som er i kategorien nær truet i den nasjonale rødlista. Kilder og kildehorisonter (sammenhengende kildeframsprung over et større område) i området er viktige i seg selv, men de er enda viktigere for myrenes og våtmarkenes vannhusholdning. Myrene har også stor verdi for landskapet og naturopplevelse.

Området grenser i sør til Yddin, i vest til veg og støler og i nord og øst til Fullsenn landskapsvernområde og støler innenfor dette området.

5.5.2 Forskrift

Formålet med det foreslåtte Yddin naturreservat er knyttet til det store og varierte våtmarkskomplekset med et sjeldent og sårbart plante- og fugleliv, og spesielle myrutforminger og naturtyper som rikmyrer, kilder og meanderende elvepartier.

Det er gjort spesielle tilpasninger i forskrifta for i størst mulig grad å imøtekomme brukerinteressene i områder. Dette gjelder særlig i forhold til oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein i forbindelse med beiting, trening av jakthund, rydding av skog og kratt omkring buer/hytter, merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper og gamle ferdselsveger, ridning, transport av ved, varer og utstyr og bruk av luftfartøy under 300m i forbindelse med reindrift.

5.5.3 Merknader og kommentarer

Ut fra innspill i prosessen og anbefalinger i konsekvensutredningene vil Fylkesmannen spesielt gi følgende kommentarer:

På siste møte i referansegruppa for Øystre Slidre kommune før høring, ble det foreslått å ta ut store arealer (mer enn halvparten) fra verneforslaget. Hele arealet som ligger øst for stien mellom Trollåshøgdi og Bergstølen ble foreslått tatt ut på grunn av et ønske om frihet til å drive hogst og beite her for bl.a. å hindre gjengroing, spesielt rundt Ethhovda. Det ble også vist til behov for transport av ved på vinterføre fra Ethhovda til Bergstølen og ev. videre uttransport langs den vinterbrøytete veien. Arealene øst for den nevnte stien har store verneverdier både på arts- og naturtypenivå. Det vises også til verneverdiene når det gjelder det særlige behovet for å ta vare på et stort, sammenhengende og helhetlig våtmarkskompleks. Fylkesmannen foreslår bevisst å ta med noe av bjørkeskogen rundt Ethhovda som en buffersone mot våtmarka, og mener at det finnes store arealer ellers i det foreslåtte landskapsvernområdet som bør prioriteres for rydding og hogst. Det er dessuten tatt inn en hjemmel om at det kan gis tillatelse til transport av bl.a. ved gjennom reservatet i forslaget til forskrift.

Det ble videre på samme møte foreslått å ta ut arealer i sørvest der Yddebu Sameige har kartfestet bruksteiger for mulig nydyrking, samt å gi mer rom sør for hhv. Selstølen/Signestølen og Framstadstølen/Bergstølen. Til slutt ble det foreslått å ta ut områder nord og øst for Glåmstølen. Av disse innspillene har Fylkesmannen tatt hensyn til det siste og tatt ut et noe større areal nord for Glåmstølen før høring. Dette vil ikke redusere verneverdiene vesentlig. Ut over dette er de områdene som ble foreslått tatt ut svært viktige for å ivareta verneformålet, verneverdiene og vannhusholdningen i våtmarksområdet. Fylkesmannen har allerede etter KU-en justert grensa i det aktuelle området en god del slik at flere bruksteiger opp mot Selstølen/Signestølen ligger utenfor det foreslåtte naturreservatet, og slik at avstanden fra de aktuelle stølene til reservatgrensa har blitt større. Grensa foreslås trukket så langt ned fra stølene som det lar seg gjøre slik at et flertall av de rike vannkildene likevel kommer innenfor forslag til verneområde. I tillegg er det viktige forekomster av den rødlistede arten finnmarksstarr, som Oppland har et spesielt ansvar for å ta vare på, sør for Selstølen og Signestølen. Disse arealene foreslås innenfor naturreservatet.

Det har kommet innspill på muligheten for veg mellom Glåmstølen og Signestølen av hensyn til mjølketransporten i området. En slik veg vil komme i direkte konflikt med de mest sentrale delene av våtmarksområdet for fugl, myrtyper og myrvegetasjon. Det er ikke åpnet for å kunne tillate veg innenfor forsalg til verneforskrift.

Forslaget til naturreservat overlapper i sørvest også i stor grad med planområdet for Gravfjellsplanen (kommunedelplan), som Øystre Slidre kommune igangsatte i 2008. Fylkesmannen har vært i dialog med både kommunen og planlegger, og det er i utgangspunktet ingen konflikt mellom dette planarbeidet og verneplanen. Fylkesmannen har forutsatt at det ikke blir planlagt utbygging eller andre tiltak som reduserer verneverdiene. Området som overlapper med nevnte bruksteiger ligger allerede inne i gjeldende arealdel i kommuneplanen som naturområde (vern av våtmarksområde), med de samme grensene som forslaget til Yddin naturreservat. Fylkesmannen har signalisert at grensa for reservatet inn mot stølsveien nord for bruksteigene ev. kan justeres noe etter høring dersom det er nødvendig i forhold til legging av vann og kloakk.

Fylkesmannen og referansegruppa har i en tidligere fase hatt møte og befart området med bruksteiger sammen med representanter for sameiet. Fylkesmannen er likevel innstilt på å delta på et

nytt møte med Yddebu sameige under høringen. Det vil i den sammenhengen være viktig også å vurdere alternative dyrkingsteiger som ligger utenfor foreslått reservat.

Etter den foreslåtte forskriften vil telting og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering være forbudt i perioden 1. april t.o.m. 31. juli. Bålbrenning er forbudt i perioden 1. april – 15. september. Forbudene foreslås for å redusere forstyrrelser på fuglelivet i hekkeperioden. Tidsrommet for et forbud mot bålbrenning er en utvidelse i forhold til bestemmelsene etter Brann- og eksplosjonsvernloven der bålbrenningsforbudet er i perioden 15. april – 15. september.

5.6 Hovsjøen naturreservat

5.6.1 Avgrensning

Ved avgrensningen er det lagt særlig vekt på å ta vare på helheten i våtmarksområdet samtidig som en utelater bygninger og andre inngrep i området. Særlig hensynet til to fuglearter, dobbeltbekkasin og horndykker, har vært avgjørende for grensa opp mot stølslaget Lii og i sør ved Haugerudtjernet. Førstnevnte art har Norge og spesielt Oppland et særlig ansvar for å ta vare på.

Området grenser mot fastmark i vest, sør og øst og mot stølslaget Lii i nord. I sør grenser området også til et hyttefelt.

5.6.2 Forskrift

Formålet med opprettelsen av Hovsjøen naturreservat er å ta vare på et variert våtmarksområde med høy tetthet av hekkende våtmarksfugl med forekomst av flere arter som står på den norske rødlista over utrydningstruede arter.

Det er gjort spesielle tilpasninger i forskrifta for i størst mulig grad å imøtekomme brukerinteressene i området. Dette gjelder særlig i forhold til oppsetting av gjerder, sankekveer og saltstein i forbindelse med beiting, trening av jakthund, rydding av skog og kratt omkring buer/hytter, merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper og gamle ferdselsveger, oppkjøring av skiløype, transport av ved, varer og utstyr, bruk av robåt i Hovsjøen og Midtvatnet i forbindelse med fiske og bruk av robåt, kano e.l. i de samme vannene fra 1. august også til annen bruk enn fiske.

5.6.3 Merknader og kommentarer

Ut fra innspill i prosessen og anbefalinger i konsekvensutredningene vil Fylkesmannen spesielt gi følgende kommentarer:

Mindre areal av to små private teiger ved Haugerudtjernet er trukket innenfor forslag til grense for naturreservatet. Dette er gjort for å ta vare på en av de ytterst få hekkelokalitetene i Oppland for den rødlistede arten horndykker. Samtidig er dette tjernet en naturlig del av våtmarksøkosystemet omkring Hovsjøen. Slik sikrer forslaget at en ivaretar et mer helhetlig økosystem.

I sørøst er grensa for reservatet endret slik at flere mindre private teiger utgår fra verneforslaget. Dette er gjort av hensyn til nærheten til hytter og hyttefeltet i området og fordi fuglelivet i dette området er noe mer ordinært.

Det har vært et ønske om å trekke grensa for naturreservatet lenger vekk fra stølslaget på Lii samtidig som det av hensyn til beitet må kunne tillates rydding av bl.a. gran og einer. Grensa er trukket noe lenger vekk fra stølene etter KU-en, men ikke så langt som noen har foreslått. Grunnen til dette er at det i området er en spillplass for dobbeltbekkasin. Av hensyn til denne arten kan det i nærheten av stølslaget være aktuelt med skjøteselstiltak, noe som samtidig vil være gunstig for å opprettholde et godt beite i området.

Det har vært påpekt at det i nærheten til stølslaget på Lii vil være nødvendig å bruke motorisert framkomstmiddel for å transportere ut skadde husdyr. Dette er det gitt hjemmel for i forslag til verneforskriften for naturreservatet etter søknad.

Etter KU-en er det for Midtvatnet og Hovsjøen åpnet for bruk av båt i forbindelse med fiske og annen friluftsbruk. Det siste er tidsbegrenset til å gjelde fra 1. august. Dette regelverket er utformet slik for å redusere forstyrrelsene på fuglelivet under hekketida. Det samme er bestemmelsene om at telting og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt i perioden 1. april t.o.m. 31. juli, og forbudet mot bålbrekking i perioden 1. april – 15. september. Tidsrommet for et forbud mot bålbrekking er en utvidelse i forhold til bestemmelsene etter Brann- og eksplosjonsvernloven der bålbrekkingsforbudet er i perioden 15. april – 15. september.

Det er videre et behov for å frakte inn og ut båter som ligger i opplag innenfor området. I verneforskriften er opplag av båt tillatt etter søknad, og det kan gis tillatelse til ut- og inntransport av båt med bruk av snøskuter.

Det har vært satt ut fisk i Midtvatnet. Dette vil det fortsatt være mulig å få lov til etter søknad.

5.7 Røssjøen naturreservat

5.7.1 Avgrensning

Området er et stort og variert våtmarkskompleks med innslag av gammel barskog, høystaudebjørkeskog og rikmyr. De to sistnevnte naturtypene er særlig å finne i utkanten av området i sørvest. Ved avgrensningen av forslag til verneområde har det blitt tillagt stor vekt å få med disse. Det har derfor vært viktig å få med hele våtmarkssystemet med omkringliggende verdier knyttet til skogen innenfor verneforslaget. Området har nasjonal verneverdi.

Området grenser i nord og vest til det foreslåtte Fullsenn landskapsvernområde, i sør til overgang til mer fastmark, skog og setrer og i øst til hytte- og reiselivsutbyggingen omkring Lenningen i tillegg til Vestfjellvegen (fylkesveg 204).

5.7.2 Forskrift

I tillegg til å sikre et stort og variert våtmarkskompleks med innslag av verdifull skog og rikmyr, er det mest sentrale ved verneformålet å ta vare på et svært viktig leveområde for sjeldne og sårbare fuglearter.

Det er gjort spesielle tilpasninger i forskrifta for i størst mulig grad å imøtekomme brukerinteressene i området. Dette gjelder særlig i forhold til oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein i forbindelse med beiting, trening av jakthund, rydding av skog og kratt omkring buer/hytter, uttak av ved til buer og hytter, ridning, merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper og gamle ferdselsveger, oppkjøring av skiløype, transport av ved, varer og utstyr, vedlikehold og bruk av kjøresporet mellom Sebuhaugen og Hundslægeret i forbindelse med jordbruk, bruk av robåt i Røssjøen, Rotvollfjorden, Sebu-Røssjøen og Steinbui i forbindelse med fiske, bruk av robåt, kano e.l. i de tre førstnevnte vannene fra 1. august også til annen bruk enn fiske og bruk av luftfartøy under 300m i forbindelse med reindrift.

5.7.3 Merknader og kommentarer

Ut fra innspill i prosessen og anbefalinger i konsekvensutredningene vil Fylkesmannen spesielt gi følgende kommentarer:

Etnedal kommune har kommet med et konkret innspill til grenser for foreslåtte Røssjøen naturreservat. Fylkesmannens forslag til grenser går noe lenger sør enn dette. Grunnen til dette er ønsket om å få med større deler av det verdifulle våtmarkssystemet med de fugleartene som holder til der. Verneforslaget er likevel noe redusert i sør og sørøst etter innspillet fra kommunen slik at forslaget i

dette området framstår som et kompromiss mellom kommunens forslag og Fylkesmannens opprinnelige avgrensning. Ingen vesentlige verneverdier går tapt som en følge av denne reduksjonen.

I øst er det ved avgrensningen også tatt hensyn til en reguleringsplan for hytteutbygging mot Lenningen slik at denne ligger utenfor verneforslaget. Heller ikke her er det registrert særlige verdier for biologisk mangfold.

Ved Røssjørompa er opplagsplasser for båter og arealer for friluftsliv/rekreasjon holdt utenfor verneforslaget.

Etter KU-en er det gjort grensejusteringer ved Røssjøstølene slik at buer/hytter er lagt utenom det foreslåtte naturreservatet.

Et innspill etter KU-en har vært at det bør være mulig å hogge ved til buer og hytter innenfor naturreservatet. Dette er det gitt hjemmel for i verneforskriften etter søknad. Det samme gjelder vedlikehold av gamle ferdselsveger og bruk av luftfartøy under 300m i forbindelse med tamreindrift.

Etter KU-en er det for Røssjøen, Rotvollfjorden, Sebu-Røssjøen og Steinbui åpnet for bruk av båt i forbindelse med fiske og for de tre førstnevnte vannene også annen friluftsbruk. Det siste er tidsbegrenset til å gjelde fra 1. august. Dette regelverket er utformet slik for å redusere forstyrrelsene på fuglelivet under hekketida. Det samme er bestemmelsene om at telting og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt i perioden 1. april t.o.m. 31. juli, og forbudet mot bålbrekking i perioden 1. april – 15. september. Tidsrommet for et forbud mot bålbrekking er en utvidelse i forhold til bestemmelsene etter Brann- og eksplosjonsvernloven der bålbrekkingsforbudet er i perioden 15. april – 15. september.

De store verneverdiene i området omkring Røssjøen og Rotvollfjorden ble spesielt godt dokumentert i forbindelse med behandlingen av konsesjonssøknaden for utbygging av Etna og Dokka. Som en følge av at det ikke ble gitt konsesjon for utbygging av Etna, ba Miljøverndepartementet i 1986 Fylkesmannen i Oppland om å utrede spørsmålet om vern av dette området. I forståelse med Etnedal og Nord-Aurdal kommuner er ikke dette spørsmålet tatt opp til nærmere vurdering før nå.

5.8 Skardberga naturreservat

5.8.1 Avgrensning

Ved avgrensningen er det lagt vesentlig vekt på å få med den mest velutviklede delen av den gamle fjellgranskogen og furuskogen i området. Det er også vektlagt å få med verdiene knyttet til våtmarksområdet ved utløpet av Lenna i Synnfjorden. Samtidig er det tatt hensyn til den aktivt drevne skogen opp mot Vestfjellvegen (fylkesveg 204), seterområdene Slugua/Smørslugua, Gardsetra, Lundsetra og mulig nydyrking/seterutvisning langs Synnfjellvegen.

Området grenser til Fullsenn landskapsvernområde i nord, myr og lite produktiv skog i vest og sørvest, Synnfjellet i sør og Synnfjorden og setrer/mulig utvisningsområder for nye setrer i øst.

5.8.2 Forskrift

Formålet er å ta vare på et forholdsvis urørt skogøkosystem med i det vesentlige gammel fjellgranskog som har et artsmangfold særpreget av flere kravfulle og truede plantearter. Området har stor variasjon i vegetasjons- og skogtyper og har stedvis god kontinuitet i død ved.

Det er gjort spesielle tilpasninger i forskrifta for å ta hensyn til bl.a. bruk, vedlikehold og mindre utbedringer av vegen til Gardsetra, etablering av veg til Slugua, framføring av strøm i jordkabel til Slugua og Gardsetra, bruk av motorbåt på Synnfjorden i forbindelse med fiske, etablering av nye stier og løyper, bruk av sykkel og ridning, bruk av snøskuter og prepareringsmaskin for oppkjøring av skiløyper og trekkhundløype og bruk av luftfartøy i forbindelse med tamreindrift.

5.8.3 Merknader og kommentarer

Ut fra innspill i prosessen og anbefalinger i konsekvensutredningene vil Fylkesmannen spesielt gi følgende kommentarer:

Forslaget til Skardberga naturreservat er egentlig en del av verneplanen for skog i Norge. Området grenser inntil området for utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. Det har derfor vært enighet om at Skardberga burde være en del av denne prosessen for på den måten å se på området og konsekvenser for lokalsamfunnet som en helhet. Den nordre delen av området ligger på statsallmenninger (Torpa og Gausdal), mens den søndre delen er privateid (flere eiendommer). Fra de private grunneierne har det kommet inn et tilbud om frivillig vern. Det er ført forhandlinger med disse og det er enighet om grenser og forskrifter. P.g.a. manglende skogbruksdata er erstatningsspørsmålet ikke ferdigforhandlet.

Etter at det ble oppnådd enighet om forskrifter for området, har den nye naturmangfoldloven medført at oppsettet av forskriften er noe endret. Det reelle innholdet er derimot ikke forandret.

Det er tidligere i prosessen tatt hensyn til mulig utvisning av nye seter og nydyrking ned for Synnfjellvegen ved at forslag til vernegrense er trukket vestover. Det kan fortsatt være en konflikt her. Dette må avklares videre i prosessen.

I den foreslåtte verneforskriften er det åpning for at det kan gis tillatelse til etablering en egen trekkhundløype i den nordre delen av området for bl.a. å unngå brukerkonflikt med vanlige skiløpere på skiløypa langs Vestfjellvegen. Den endelige traseen for denne løypa må fastsettes som en del av den videre forvaltningen av området.

5.9 Oppsjømyrene naturreservat

5.9.1 Avgrensning

Ved avgrensningen er det lagt særlig vekt på å få med hele det nasjonalt verdifulle, store og varierte våtmarkskomplekset inklusive Skjervungsmyrene i sør. På den måten blir det en stor spennvidde i ulike myrutforminger og fattig-rik gradienten. Når Skjervungsmyrene er foreslått tatt med, vil det samtidig innebære at Vestfjellvegen (fylkesveg 204) kommer innenfor verneforslaget. Det er tatt hensyn til dette i verneforskriften. Det er ved avgrensningen også lagt vekt på å få med naturtyper som naturbeitemark og høystaudebjørkeskog som ligger i utkanten av verneforslaget. Eksisterende Ormtjernsmyra naturreservat (vedtatt 18.1.1985 som en del av verneplanen for myr i Oppland) er foreslått opphevet og innlemmet i det nye naturreservatet. På den måten blir området mer helhetlig, og en slipper å forholde seg til flere ulike verneområder med grenser og forskrifter.

Området grenser i nord og vest til den foreslåtte nasjonalparken og Fullsenn landskapsvernområde, i sør til veg, hytter og vannet Store Skervungen og i øst og nord til produktive skogområder i Mannstadlia, seter og vegen inn til Toftsætra.

5.9.2 Forskrift

I tillegg til å sikre et stort og variert økosystem og våtmarkskompleks er formålet med naturreservatet å ta vare på et svært viktig leveområde for sjeldne og sårbare plante- og fuglearter. Vern om spesielle naturtyper som rikmyr, høystaudebjørkeskog og naturbeitemark er også en viktig del av formålet.

Det er gjort spesielle tilpasninger i forskrifta for i størst mulig grad å imøtekomme brukerinteressene i området. Dette gjelder særlig i forhold til oppsetting av gjerder, sankekveer og saltstein i forbindelse med beiting, trening av jakthund, rydding av skog og kratt omkring buer/hytter, uttak av ved til buer og hytter, merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper og gamle ferdselsveger, oppkjøring av skiløyper, transport av ved, varer og utstyr, bruk, vedlikehold, opprusting og mindre omlegging av Vestfjellvegen, hensetting/parkering av campingvogner og bobiler langs Vestfjellvegen, bruk av robåt i Toftsætervatnet og Snæra i forbindelse med fiske, bruk av robåt, kano e.l. i de samme vannene fra 1. august også til annen bruk enn fiske, bruk av luffartøy under 300m i

forbindelse med reindrift og bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av eksisterende kraftanlegg.

5.9.3 Merknader og kommentarer

Ut fra innspill i prosessen og anbefalinger i konsekvensutredningene vil Fylkesmannen spesielt gi følgende kommentarer:

For referansegruppa for Nordre Land har det vært viktig å ta hensyn til Vestfjellvegen (fylkesveg 204) i forskriften for naturreservatet. Dette gjelder både muligheten for en viss opprusting og mindre utrettinger/utbedringer av et par svinger, i tillegg til at den tilretteleggingen som allerede er gjort for hensetting og parkering av campingvogner og bobiler kan videreføres. Det er tatt hensyn til dette i forskriften.

Toftsætervatnet og Snæra er noe tilrettelagt for båtbruk av fjellstyret i Gausdal. Etter KU-en er det derfor åpnet for bruk av båt i forbindelse med fiske og også annen friluftsbredning for disse vannene. Det siste er tidsbegrenset til å gjelde fra 1. august. Dette regelverket er utformet slik for å redusere forstyrrelsene på fuglelivet under hekketida. Det samme er bestemmelsene om at telting og oppsetting av kamouflasjeinnretninger for fotografering er forbudt i perioden 1. april t.o.m. 31. juli, og forbudet mot bålbrekking i perioden 1. april – 15. september. Tidsrommet for et forbud mot bålbrekking er en utvidelse i forhold til bestemmelsene etter Brann- og eksplosjonsvernloven der bålbrekkingsforbudet er i perioden 15. april – 15. september.

5.10 Hynna naturreservat

5.10.1 Avgrensning

Det foreslås en utvidelse av eksisterende Hynna naturreservat som ble vedtatt vernet 12.10.1990 som en del av verneplanen for våtmarksområder i Oppland. Naturreservatet har status som Ramsarområde (internasjonal verneverdi). Eksisterende reservat med forslag til utvidelse er et nasjonalt verneverdig, meget stort og variert våtmarksområde med spesielle myrutforminger, i tillegg til at det har en del arealer med gammel, verdifull barskog. Denne størrelsen og variasjonen gjør at området er særlig viktig for fuglefaunaen i området. Det har et særlig rikt (store populasjoner) og særpreget fugleliv med stort artsmangfold. Dette er forhold som har vært avgjørende for avgrensningen av området.

Området grenser i sør ned mot Kittilbu og Vestfjellvegen, i sørøst til utviste dyrkingsparseller, mulig nye dyrkingsfelt og Ropptjøret (regulert), i øst i hovedsak til skog og privat grunn, i nord mot Revsjøvegen og setrer og i vest til forslag til Espedalen landskapsvernområde, Hornsjøen (regulert) og den foreslåtte nasjonalparken.

5.10.2 Forskrift

Formålet med naturreservatet er å ta vare på et spesielt myr-, våtmarks- og skogområde som økosystem. I tillegg til dette og størrelsen, rikhet og artsmangfold som nevnt over, er formålet med opprettelsen også å bevare et svært viktig leveområde for sjeldne og sårbare (rødlistede) plante- og fuglearter knyttet til myr og våtmark.

Det er gjort spesielle tilpasninger i forskrifta for i størst mulig grad å imøtekomme brukerinteressene i området. Dette gjelder særlig i forhold til oppsetting av gjerder, sankekvever og saltstein i forbindelse med beiting, trening av jakthund, rydding av skog og kratt omkring buer/hytter, uttak av ved til buer og hytter, merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper og gamle ferdselsveger, oppkjøring av skiløyper og hundekjøringsløype, ridning langs bestemte traseer, transport av ved, varer og utstyr, bruk av beltekjøretøy på snødekt mark mellom Synstgardseter og Liomseter eller luftfartøy til Liomseter for transport av bagasje og personell i forbindelse med drift av turistforningshytta, bruk og vedlikehold av Reinsåsvegen fram til Reinsåsen og vege mellom Reinsåsen og Hornsjøen, bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning på de to vegene, bruk av robåt

på Store Glåmen, Vålåtjønnet, Kroktjønet, Øvre Valdrestjønet, Obleiken, Øvre Reinsjøen og Nedre Reinsjøen i forbindelse med fiske, bruk av robåt, kano e.l. på Nedre Reinsjøen fra 1. august også til annen bruk enn fiske og bruk av snøskuter for snømåling i forbindelse med drift av eksisterende kraftanlegg.

5.10.3 Merknader og kommentarer

Ut fra innspill i prosessen og anbefalinger i konsekvensutredningene vil Fylkesmannen spesielt gi følgende kommentarer:

Før KU-en ble det tatt ut flere arealer i østre del av planområdet. Etter innspill fra Gausdal kommune, referansegruppa for Gausdal og setereiere er det etter KU-en gjort en god del endringer i avgrensning av det aktuelle naturreservatet.

- Området mellom Reinsåsen og Hornsjøen/Hornsjøsætra er tatt ut og i stedet foreslått som en del av Espedalen landskapsvernområde. Dette av hensyn til mulig dyrking, utvisning av nye setrer og kjøresporene i området.
- Av hensyn til mulig nydyrking og rom rundt setrene er det tatt ut arealer ved Silvika, Langåsen og Hykilåsen.
- Et mindre areal myr nord for Reinsåsen foreslås innenfor naturreservatet.

Det er i forskriften tatt hensyn til bruk og vedlikehold av de to vegene som ligger innenfor verneforslaget. Reinsåsvegen fram til Reinsåsen er i vanlig bruk. Vegene mellom Reinsåsen og Hornsjøen har låg standard, er lite brukt, er stengt med låst bom og går gjennom et svært sårbart område for fuglelivet. Bestemmelsene i den foreslåtte forskriften er derfor noe forskjellige for disse vegene, bl.a. må det søkes om kjøring ned til Hornsjøen. Dette er for øvrig i tråd med gjeldende forvaltning av eksisterende reservat. Fuglelivet er særlig sårbart under hekkeperioden, noe som er årsaken til at bruk av sykkel, hest og kjerre og ridning ikke er tillatt på sistnevnte veg før etter 1. august.

Etter KU-en er det for Store Glåmen, Vålåtjønnet, Kroktjønet, Øvre Valdrestjønet, Obleiken, Øvre Reinsjøen og Nedre Reinsjøen åpnet for bruk av båt i forbindelse med fiske og for sistnevnte vann også annen friluftsbruk. Det siste er tidsbegrenset til å gjelde fra 1. august. Dette regelverket er utformet slik for å redusere forstyrrelsene på fuglelivet under hekketida. Det samme er bestemmelsene om at telting og oppsetting av kamuflasjennretninger for fotografering er forbudt i perioden 1. april t.o.m. 31. juli, og forbudet mot bålbrekking i perioden 1. april – 15. september. Tidsrommet for et forbud mot bålbrekking er en utvidelse i forhold til bestemmelsene etter Brann- og eksplosjonsvernloven der bålbrekkingsforbudet er i perioden 15. april – 15. september.

Etter en eventuell utvidelse vil Hynna omfatte et meget stort og variert våtmarksøkosystem. Utvidelsen vil være viktig for flere rødlistede fuglearter, herunder arter som planområdet og Oppland har et særlig ansvar for å ta vare på. Sannsynligheten for at også utvidelsesarealet får Ramsar-status er stor. Naturreservatet vil derfor framstå som et område med viktige internasjonale verneverdier.

5.11 Hersjømyrin naturreservat

5.11.1 Avgrensning

Ved avgrensningen er det lagt særlig vekt på å få med helheten i det nasjonalt verdifulle, store og varierte våtmarkskomplekset og samtidig sikre at hekkeområdene for det rike og særpregede fuglelivet kommer innenfor grensene. Det har også vært viktig å knytte de søndre og nordre delene av våtmarksområdet sammen til en enhet. Det regulerte vannet Øyangen er holdt utenfor verneforslaget selv om dette skaper en dårligere arrondering av området. Den oppdemte Nedre Hersjøen og den regulerte delen av elva Vinstra fra dette vannet og til der Svartbekken munner ut i Vinstra er lagt innenfor verneforslaget for på den måten å få en helhetlig arrondering av verneområdene og for å knytte dette naturreservatet sammen med nasjonalparken i sørøst.

Området grenser etter dette til forslaget til ny nasjonalpark i sør og sørøst, til forslag til Espedalen landskapsvernområde i øst og nord, til Jotunheimvegen, Øyangen, veg til Øyvassosen og fastmark med skrinn fjellbjørkeskog i vest.

5.11.2 Forskrift

Formålet med opprettelsen av naturreservatet er å ta vare på et stort og variert våtmarksøkosystem med spesielle myrutforminger og et rikt og særpreget fugleliv med stort artsmangfold og flere sjeldne og sårbare (rødlistede) plante og fuglearter.

Det er gjort spesielle tilpasninger i forskrifta for i størst mulig grad å imøtekomme brukerinteressene i området. Dette gjelder særlig i forhold til oppsetting av gjerder, sankekveer og saltstein i forbindelse med beiting, trening av jakthund, rydding av skog og kratt omkring buer/hytter, uttak av ved til buer og hytter, merking, rydding og vedlikehold av eksisterende stier, skiløyper og gamle ferdselsveger, bruk av snøskuter for merking av eksisterende skiløyper, ridning langs bestemte traseer, transport av ved, varer og utstyr, bruk og vedlikehold av vegen mellom Veslefjellet og Øyangen, bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning på den samme vegen, bruk av robåt i Øvre og Nedre Hersjøen i forbindelse med fiske, bruk av robåt, kano e.l. på de samme vannene fra 1. august også til annen bruk enn fiske, drift og vedlikehold av kraftanlegg inklusive snømåling, terskelbygging og andre elveløpsjusteringer av Vinstra elv og bruk av luftfartøy under 300m i forbindelse med reindrift.

5.11.3 Merknader og kommentarer

Ut fra innspill i prosessen og anbefalinger i konsekvensutredningene vil Fylkesmannen spesielt gi følgende kommentarer:

Ved avgresningen er det tatt hensyn til et mulig nytt kraftverk mellom Kaldfjorden og Øyangen.

Det har fra lokalt hold vært stilt spørsmål om den såkalte Krogeneshytta, som nylig er kjøpt av Espedalen Bygdeallmenning, kan tas ut av verneforslaget. Ut fra verneverdiene i våtmarksområdet omkring denne hytta og arrondering har ikke dette blitt sett på som aktuelt. Det er tatt hensyn til bruk og vedlikehold av hytta og andre bygninger i området i verneforskriften.

Det er tidligere brukt ulike typer motorkjøretøy for å frakte elgslakt ut av området. Dette har avsatt til dels dype spor i terrenget. I verneforskriften er det derfor kun gitt rom for bruk av lett terrenggående beltetekjøretøy i tillegg til bruk av hest for slik utfrakt. Det har vært diskutert om det kan brukes annet og tyngrer kjøretøy på den gamle atkomstvegen til Hersjøene som går gjennom området, til det aktuelle formålet. Dette ligger ikke inne i forslaget. Det har dessuten vært benyttet motorbåt på Hersjøene for å frakte elgjegere og elgslakt. Heller ikke dette er det gitt rom for i forslag til verneforskrift.

I den nylig reviderte konsesjonen for regulering av Vinstervassdraget er det tatt inn en mulighet for bygging av terskler og justere elveløpet slik at aktuell minstevassføring kan gå i ett konsentrert løp. Det er tatt inn en bestemmelse som gir hjemmel til dette etter søknad fordi det kan være fordelaktig for det biologiske mangfoldet i vassdraget.

Etter KU-en er det for Øvre og Nedre Hersjøen åpnet for bruk av båt i forbindelse med fiske og annen friluftsbredning. Det siste er tidsbegrenset til å gjelde fra 1. august. Dette regelverket er utformet slik for å redusere forstyrrelsene på fuglelivet under hekketida. Det samme er bestemmelsene om at telting og oppsetting av kamuflasjeinnretninger for fotografering er forbudt i perioden 1. april t.o.m. 31. juli, og forbudet mot bålrensning i perioden 1. april – 15. september. Tidsrommet for et forbud mot bålrensning er en utvidelse i forhold til bestemmelsene etter Brann- og eksplosjonsvernloven der bålrensningsforbudet er i perioden 15. april – 15. september.

6 Økonomiske og administrative konsekvenser

Det vil være behov for økonomiske midler til nødvendige informasjons- og tilretteleggingstiltak i forbindelse med opprettelse av en utvidet nasjonalpark og tilhørende landskapsvernområder og naturreservater. Videre er det i dette området et særskilt behov for midler for å oppnå god og målrettet forvaltning. Det innebærer blant annet å stimulere til ønsket bruk og skjøtsel av kulturlandskapet for å ta vare på de spesielle verdiene som den aktive bruken gjennom flere århundrer har skapt.

Mye av verneverdiene innenfor landskapsvernområdene er knyttet til kulturbetingede landskap og naturtyper. Disse er i stor grad skapt av jordbruk og stølsdrift. For å ta vare på og videreutvikle disse verneverdiene, er derfor opprettholdelse av stølsdrift og beitebruk avgjørende. Behovet for støtte til bruk og skjøtsel vil etter hvert kunne utgjøre betydelige midler. De ulike tilskuddsordningene for å styrke stølsdrifta generelt innenfor jordbruksavtalen må derfor bedres. Det må dessuten vurderes om tilskudd til dyr på beite og stølsdrift innenfor landskapsvernområdene skal prioriteres innenfor de ulike ordningene som finnes, SMIL og RMP. Dette vil være i tråd med nasjonale føringer om å dreie tilskuddene i en mer målrettet retning bl.a. mot ordninger der gevinsten for landskap og natur- og kulturmiljø er størst. Per i dag er det i Oppland ingen slike virkemidler rettet spesielt mot verneområder framfor andre stølsområder. Vi er kjent med at slike ordninger finnes i andre fylker. Ut over dette vil det være nødvendig å bruke en god del midler for å ta vare på spesielle naturtyper med et særlig skjøtelsbehov, f. eks. naturbeitemarker og slåtteeenger. Dette er midler som i tillegg til RMP også må tas fra Miljøverndepartementets budsjettposter for denne type skjøtselstiltak. Behovet for midler er vanskelig å anslå, men det er liten tvil om at det over tid vil være snakk om en betydelig økning av slike midler som rettes mot avgrensede og prioriterte områder både innenfor jordbruksavtalen og over Miljøverndepartementets budsjett.

Planområdet er et aktivt brukt friluftslivsområde. Verneverdiene og verneformålet tilsier at særlig nasjonalparken og landskapsvernområdene kan brukes og tilrettelegges for det enkle og naturvennlige friluftslivet. Dette vil igjen ha positive ringvirkninger for reiselivet omkring planområdet. Midler til friluftstiltak innenfor Miljøverndepartementets budsjett bør derfor i årene framover i større grad styres inn mot de aktuelle verneområdene og randsonene omkring slik at økt verdiskaping kan skje samtidig som verneverdiene ivaretas.

Fylkesmannen mener det er nødvendig med et godt naturoppsyn i området. Oppsynet bør styrkes med etablering av egne stillinger i Statens naturoppsyn (SNO) og kjøp av tjenester fra eksisterende lokalt oppsyn. Det er allerede etablert et samarbeid og tjenestekjøp mellom SNO og fjellstyrene i Øystre Slidre og Gausdal. Dette bør utvikles videre, og det må vurderes tjenestekjøpsordninger også med andre lokale aktører ved behov. Det bør etableres oppsynskoordinatorer knyttet til oppsyn i regi av SNO i både Gudbrandsdalen og i Valdres. Oppfølging av skjøtsel i samarbeid med grunneierne bør være en viktig oppgave for SNO i tillegg til andre oppgaver.

Utarbeidelse, høring og ferdigstilling av en forvaltningsplan for verneområdene i "Ormtjernkampen – Skaget" vil kreve minst 2 årsverk. I tillegg bør det nokså raskt settes av midler til utarbeidning av skjøtelsplaner for alle de tre landskapsvernområdene og Hovsjøen naturreservat, hver med ca. ½ - 1 årsverk. På sikt bør det også vurderes å utarbeide skjøtelsplaner for de øvrige fem våtmarksreservatene.

Utøvelse av forvaltningsmyndighet for verneområdene vil kreve minst 2 årsverk hvert år utenom oppsyn og utarbeidelse av forvaltningsplan.

Fylkesmannen legger til grunn at utgifter til vern og forvaltning av verneområdene, som grensemerking, oppsyn og erstatning, vil skje innenfor Miljøverndepartementets gjeldende budsjetttrammer.

Fylkesmannen har merket seg at mange ønsker næringsfond, økonomisk kompensasjon for tapte muligheter for framtidig næringsutvikling eller lignende. Fylkesmannen viser til at vern kan gi økte muligheter for verdiskaping og visse former for næringsutvikling. Samtidig er det slik at det arealmessige handlingsrommet blir avgrenset i

kommuner som får en høy andel av sitt areal vernet. Fylkesmannen har derfor i tidligere høringsuttalelse til både Kommunal- og regionaldepartementet og Miljøverndepartementet bedt om at det blir utløst ekstra inntekter årlig gjennom inntektssystemet til slike kommuner. Fylkesmannen viser videre til bl.a. ordningene Nasjonalparkriket og Skjåkprosjektet som arbeider med vern og bruk. Fylkesmannen viser ellers til at det årlig settes av midler til tiltak som skjøtsel og informasjon i verneområdene.

Fylkesmannen vil komme med mer konkrete anbefalinger i vår endelige tilrådning til Direktoratet for naturforvaltning etter høringen.

Referanser, kart og andre vedlegg

Referanser

Konsekvensutredninger

Alvereng, P. 2008 Vern av Ormtjernkampen-Skaget. Konsekvensutredning. Tema: Hytter og andre bygninger. Miljøfaglig Utredning rapport 2008-36.

Amundsen, S. M. og Eng, B. E. 2008 Ormtjernkampen-Skaget, utvidet vern. KU, delrapport "Annet næringsliv". Asplan Viak, Rapport P 519000

Andersen, O. 2008. Friluftsliv og naturopplevelse i Ormtjernkampen - Skaget. Konsekvenser av vern. NINA Rapport 414.

Finne, M. og Huseby K. 2008. Ormtjernkampen-Skaget nasjonalpark med tilgrensende verneområder – virkninger og konsekvenser for jordbruk, skogbruk og tamreindrift. SWECO rapport nr. 142751-1-A01.

Fjeldstad, H. 2008. Vern av Ormtjernkampen-Skaget. Konsekvensutredning tema Naturmiljø og biologisk mangfold. Miljøfaglig Utredning rapport 2008-44.

Gjære, J. 2008. Konsekvensutredning Verneplan for Ormtjernkampen – Skaget. Samferdsel og annen infrastruktur. AsplanViak, arkivreferanse 516378_Samferdsel_v2.

Melby, M. W. 2008. Vern av Ormtjernkampen-Skaget. Konsekvensutredning. Tema: Kraftressurser. Miljøfaglig Utredning rapport 2008-33.

Melby, M. W. 2008. Vern av Ormtjernkampen-Skaget. Konsekvensutredning. Tema: Landskap. Miljøfaglig Utredning rapport 2008-38.

Mortensen, M. 2008. Verneplanprosessen for Ormtjernkampen-Skaget, konsekvenser for forsvarets virksomhet og annen operativ- og øvelsesvirksomhet. SWECO rapport nr. 142741-1.

Nesbakken, A., Narmo, L. E. og Myrvoll, E. R. 2008. Konsekvensutredning verneplan for Ormtjernkampen-Skaget, Oppland. Delt tema kulturminner og kulturmiljø. NIKU Oppdragsrapport landskapsavd. 28/08.

Ståvi, J. M. og Aasetre, J. 2008. Konsekvensutredning verneplan for Ormtjernkampen – Skaget, Lokal identitet, bruk og framtidig forvaltning samt virkninger for lokalsamfunnene. Asplan Viak, arkivreferanse 518671/05.

Øian, H. 2008. Verneplan for utvidelse av Ormtjernkampen-Skaget nasjonalpark. Konsekvenser for reiseliv. NINA Rapport 415.

Rapporter

Andersen, O. og Aas, Ø. 2005. Statuskartlegging av friluftsliv og reiseliv i forbindelse med utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. NINA Rapport 33.

Fjeldstad, H., Gaarder, G. og Larsen, B.H. 2005. Flora, vegetasjon og naturtyper i utredningsområdet for utvidelsen av Ormtjernkampen nasjonalpark, Oppland. Miljøfaglig Utredning rapport 2005-14.

Fylkesmannen i Oppland, miljøvern avdelingen 2007. Brukerrapport. Utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. Rapport nr. 2/07.

Hofton, T. H. 2009. Biologiske registreringer av tre skogområder i tilknytning til Ormtjernkampen nasjonalpark. Biofokus rapport 2009-3.

Høitomt, G. 2005. Utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. Fugl – pattedyr – krypdyr/amfibier – fisk. Norsk Ornitologisk Forening avdeling Oppland, rapport.

Høitomt, G. 2007. Gjennomførte feltregistreringer av fugl sommeren 2006 og revidert oversikt over rødlistearter. Norsk Ornitologisk Forening avdeling Oppland, rapport.

Larsen, B. H. og Gaarder, G. 2007. Utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. Botaniske tilleggsregistreringer i 2006. Miljøfaglig Utredning rapport 2007-16.

Melby, M. W. 2004. Foreslått utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. Landskapsanalyse/-evaluering. Miljøfaglig Utredning rapport 2004-25.

Melby, M. W. 2004. Foreslått utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. Berggrunnsgeologi og kvartærgeologi. Miljøfaglig Utredning rapport 2004-26.

Oppland fylkeskommune 2008. Utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark. Kulturminner og kulturmiljø. Gausdal, Sør-Fron, Nord-Fron, Øystre Slidre, Nord-Aurdal, Etnedal, Nordre Land. Upublisert fagrapport.

Skarstad, H.J., Daugstad, K., Lunnan, T., Sickel, H. 2008. Vilkår og tiltak for å oppretthalde stølsdrift i og utanfor verneområde. Bioforsk rapport nr. 3(174)2008.

Østeraas, T. 2006. Ormtjernkampen nasjonalpark - Grusforekomster i Ormtjernkampensandområder. Interconsult, oppdragsnummer 117069.

Østeraas, T. 2008. Verneplan Ormtjernkampen-Skaget. Tilleggsundersøkelser av grusforekomster i Skrautvål sameie. Tiliattech AS.

Annet

Artsdatabanken, www.artsdatabanken.no, august 2009.

Direktoratet for naturforvaltning. DN-rapport nr 3 – 1996. Forvaltning av nasjonalparker.

Direktoratet for naturforvaltning. Håndbok 17 – 2001 (revidert 2008). Områdevern og forvaltning (nettutgave).

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Ormtjernkampen nasjonalpark – Fastsatt utredningsprogram for utvidelse av området. Brev av 8. mai 2007 til Fylkesmannen i Oppland.

Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen 2007. Konsekvensutredningsprogram for Ormtjernkampen-Skaget, fastsatt 8. mai 2007.

Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen 2007. 0-alternativ i konsekvensutredningsprogrammet, notat av 14. april 2008.

Fylkesmannen i Oppland 2006. Utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark - melding om oppstart av planarbeid etter naturvernloven og tilhørende konsekvensutredning etter plan- og bygningsloven. Brev av 6. april 2006.

Innst. S. nr. 124 (1992-93). Innstilling fra kommunal- og miljøvernkomiteen om ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge.

Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) av 19. juni 2009.

Norges Offentlige Utredninger 1986. Ny landsplan for nasjonalparker. NOU 1986:13.

St.meld. nr. 62 (1991-92). Ny landsplan for nasjonalparker og andre større verneområder i Norge.

Statistisk sentralbyrå, www.ssb.no, august 2009

Store norske leksikon, www.snl.no, august 2009

Vedlegg

NB! På temakartene vises utredningsområdet til KU og/eller planområdet, jamfør forklaring i kapittel 2.2. Utredningsområdet til KU og planområdet er noe større enn høringsforslaget.

Vedlegg 1

Grensebeskrivelser for foreslåtte verneområder, Fylkesmannens høringsforslag.

Vedlegg 2

Innspill til oppstartmeldingen.

Vedlegg 3

Oversikt over prioriterte naturtyper og verneverdige skogområder i planområdet for verneplanprosessen Ormtjernkampen – Skaget, jf. temakart (separat vedlegg). Miljøfaglig Utredning, juni 2009.

Kart over verneforslaget

1. Samlekart – foreslått ny, utvidet nasjonalpark, Fullsenn, Dokkvatnet og Espedalen landskapsvernområder, samt tilgrensende nye/utvidede naturreservater. (Fylkesmannens høringsforslag, september 2009.) Separat vedlegg (A0).
2. Yddin naturreservat. Separat vedlegg (A1).
3. Hovsjøen naturreservat. Separat vedlegg (A2).
4. Røssjøen naturreservat. Separat vedlegg (A1).
5. Skardberga naturreservat. Separat vedlegg (A1).
6. Oppsjømyrene naturreservat. Separat vedlegg (A1).
7. 20 stk. kart med utsnitt av utvalgte grenser/områder. Vedlegg i del A og C, her.

Temakart

8. Prioriterte naturtyper og verneverdige skogområder i planområdet for verneplanprosessen Ormtjernkampen – Skaget. Separat vedlegg (A1).
9. Viktige fuglelokaliteter/våtmarksområder og viltområder. Vedlegg i del B.
10. Kulturminner og kulturmiljø (KU verneplan Ormtjernkampen – Skaget. Kulturmiljø jf. kulturminner og terreng). Vedlegg i del B.
11. Landskapsområder og evalueringsklasser. Vedlegg i del B.
12. Verna vassdrag, eksisterende verneområder og inngrepsfrie naturområder (INON-områder). Vedlegg i del B.
13. Berggrunn. Vedlegg i del B.
14. Organiserte beitelag. Vedlegg i del B.
15. Arealbruk, Fram tamreinlag. Vedlegg i del B.
16. Hytter og andre bygninger. Vedlegg i del B.
17. Friluftsliv – stier og skiløyper. Vedlegg i del B.

18. Friluftsliv – treningsfelt for jakthunder og hundekjøringsløype. Vedlegg i del B.

Andre kart

19. Eiendomsforhold. Vedlegg i del A og C, her.

Vedlegg 1

Grensebeskrivelse for verneområder ved utvidelse av Ormtjernkampen nasjonalpark – høringsforslag

Grensa går i rett linje fra det ene grensepunktet til det neste, dersom det ikke står noe annet på en egen linje mellom to grensepunkt. Grensepunkt som ikke er faste punkt i terrenget som kan beskrives, er angitt med ca. høydenivå og plassering i forhold til forrige grensepunkt (*tekst i kursiv*). Ved avvik mellom grensebeskrivelse og grenser inntegnet på kart, er det kartet som gjelder.

Ny, utvidet nasjonalpark (Np)

Beskrivelsen av grensa starter i grensepunktet B01 i sørøst (Middagstippen i Gausdal kommune), og går mot klokka rundt forslaget til nasjonalpark. Der det ikke står noe annet går grensen i rett linje videre til neste grensepunkt.

Pkt.	Evt. felles med annet verneomr.	m.o.h.	Omtale av grensepunkt	Kommune
B01	F. lvo	1036	Toppunkt på 1036 m.o.h. (Middagstippen)	Nordre Land
B02	F. lvo	1111	Toppunkt på 1111 m.o.h. (ved Snuen)	Gausdal
B03	O. nr		= F42 (grensepunkt for Oppsjømyrene naturreservat)	Gausdal
B04	O. nr		= F41	Gausdal
B05	O. nr		= F40	Gausdal
B06	O. nr		= F39	Gausdal
B07	O. nr		= F38	Gausdal
B08	O. nr		= F37	Gausdal
B09a	O. nr		= F36	Gausdal
B09b	O. nr		= F35	Gausdal
	O. nr		(felles grense med Oppsjømyrene NR følger bekk mellom Toftsætervatnet og Toftsætra)	Gausdal
B10	O. nr		= F34	Gausdal
B11		ca. 950-60	(<i>nordvest for forrige grensepunkt, og nordvest for Toftsætra</i>)	Gausdal
B12		ca. 930	(<i>øst/nordøst for forrige grensepunkt, og nordøst for Toftsætra</i>)	Gausdal
B13a			15 meter fra midten av veien inn til Toftsætra, på nordøstsida	Gausdal
			Grensa følger så Toftsætervegen østover, 15 meter fra midtlinja på nordsiden av veien	Gausdal
B13b			15 meter fra midten av veikryss vest for Ormtjernsætra, på nordvestsida av krysset	Gausdal
			Grensa følger så Ormtjernsetervegen østover, 15 meter fra midtlinja på nordsiden av veien	Gausdal
B14			15 meter fra midten av Ormtjernsetervegen, på nordøstsida	Gausdal
B15	D. lvo		I vannkant, vestre bredd av Dokkelva	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så vestre vannkant av Dokkelva og videre sørvestre vannkant av Dokkvatnet nord- og nordvestover	Gausdal
B16	D. lvo		I vannkant, sørvestre bredd av Dokkvatnet ved Ånstatsætra	Gausdal
B17	D. lvo	ca. 815-20	(<i>sørvest for forrige grensepunkt, sør for Ånstatsætra</i>)	Gausdal
B18	D. lvo	ca. 800	(<i>nordvest for forrige grensepunkt, sør for Hestsundet</i>)	Gausdal
B19	D. lvo		I vannkant, sørvestre bredd av Dokkvatnet (<i>sørøst for Hestsundet</i>)	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så sørlig vannkant av Dokkvatnet videre nordvestover	Gausdal
B20a	D. lvo		I vannkant, ytterst på odde på sørlig bredd av Dokkelvas utløp nord i Dokkvatnet	Gausdal
B20b	D. lvo		I vannkant, ytterst på odde på nordlig bredd av Dokkelvas utløp nord i Dokkvatnet	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så sørvestlig vannkant i Dokkvatnet videre nordvestover	Gausdal
B20c	D. lvo		I vannkant på sørlig bredd av det søndre utløpet av Revåa i Dokkvatnet	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så sørlig vannkant i Revåa vest-/nordvestover	Gausdal
B20d	D. lvo		Ved utløp av bekk i søndre løp av Revåa	Gausdal

	D. lvo		Grensa følger så bekken vestover	Gausdal
B20e	D. lvo		Ved bekk	Gausdal
B20f	D. lvo	ca. 800-10	(sør/sørvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
B20g	D. lvo		I vannkant på sørlig bredd av Dokkelvas løp mellom Karsjøen og Dokkvatnet	Gausdal
B20h	D. lvo	ca. 790	(sør/sørøst for forrige grensepunkt, rett øst for Tjyruværket)	Gausdal
B21	D. lvo		Ved bekk (som renner mot Tjyruværket fra sør)	Gausdal
B22	D. lvo	ca. 790	(vest/nordvest for forrige grensepunkt, sørvest for Tjyruværket)	Gausdal
B23	D. lvo		I vannkant på sørlig bredd av Karsjøen	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så vannkant langs sørlig bredd i Karsjøen, gjennom Stuva og i Mjødokka	Gausdal
B24	D. lvo		I sørlig vannkant i Mjødokka, ved utløpet av Snæresbekken	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så Snæresbekken (vestlig løp der den er delt) sør-/sørøstover	Gausdal
B25	D. lvo		Ved Snæresbekken	Gausdal
B26	D. lvo	ca. 920-30	(vest/sørvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
B27	D. lvo	ca. 870	(nordvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
B28	D. lvo	ca. 820	(nord/nordøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
B29	D. lvo		15 meter fra midten av veien til Grytsætra, på sørsiden av veien	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så veien nordvestover, 15 meter fra midtlinja på sørvestsiden av veien	Gausdal
B30	D. lvo		Ved Skjela (i djupålen) og 15 m fra midten av veien inn til Grytsætra, på vestsiden av veien	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så Skjela (djupålen) vest-/sørvestover	Gausdal
B31	D. lvo		Ved Skjela (i djupålen)	Gausdal
B32	D. lvo		I vannkant, ved utløpet av bekk fra sørvenden av Nyvatnet	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så sørvestlig vannkant i Nyvatnet nordvestover	Gausdal
B33	D. lvo		I vannkant, ved innløpet av Tortjernbekken i Nyvatnet	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så Tortjernbekken videre nordvestover	Gausdal
B34	D. lvo		Ved Tortjernbekken og samtidig 15 meter fra Vågskarvegen, på sørøstsiden av veien	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så Vågskarvegen sørvestover, 15 meter fra midtlinja på sørsiden av veien	Gausdal
B35	D. lvo		15 meter fra midten av Vågskarvegen, på sørsiden	Gausdal
B36	D. lvo		I vannkant, i bukt nord i Vågskarvatnet	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så nordlig vannkant i Vågskarvatnet østover	Gausdal
B37	D. lvo		I vannkant på nordsiden av innløpet til Skjela fra Vågskarvatnet	Gausdal
B38a	D. lvo		I vannkant på sørsiden av innløpet til Skjela fra Vågskarvatnet	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så østlig vannkant i Vågskarvatnet sørøstover	Gausdal
B38b	D. lvo		I vannkant, ved utløpet av Skjellbreisbekken i Vågskarvatnet	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så sørlig vannkant i Vågskarvatnet vest/nordvestover	Gausdal
B39	D. lvo		I vannkant i bukt sørvest i Vågskardvatnet	Gausdal
B40	D. lvo	ca. 900	(vest for forrige grensepunkt)	Gausdal
B41	D. lvo	ca. 900-20	(nordvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
B42	D. lvo		Ved Fjelldokka	Gausdal
B43a	D. lvo	ca. 840-60	(øst/nordøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
B43b	D. lvo	963	Høydepunkt 963 m.o.h. (Tortjønnaugen)	Gausdal
B43c	D. lvo	985	Høydepunkt 985 m.o.h. (Liomsæterhaugen)	Gausdal
B43d	D. lvo		Ved Vakkerlibekken (bekkekryss rett sør for Liomsæter)	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så Vakkerlibekken nordover	Gausdal
B44	D. lvo		Ved Vakkerlibekken (bekkekryss sørvest for Liomsæter)	Gausdal
	D. lvo		Grensa følger så bekk videre nordover	Gausdal
B45	D. lvo		Ved bekk (nord for Liomsæter)	Gausdal
B46	D. lvo		Høydepunkt 974 m.o.h. (nordøst for Liomsæter)	Gausdal
B47	D. lvo	ca. 990-1000	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
B48	D. lvo		15 meter nordøst for midten av kryss der traktorvei til Tortjernlia tar av	Gausdal

			fra Liomsætervegen	
	D. Ivo		Grensa følger så Liomsætervegen sørøstover	Gausdal
B49	D. Ivo		15 meter fra midten av Liomsætervegen, på nord(øst)siden	Gausdal
B50	D. Ivo	ca. 830	(øst/sørøst for forrige grensepunkt, nord for Mjødokksætra)	Gausdal
B51	D. Ivo		15 meter fra midten av Liomsætervegen, på nordsiden	Gausdal
	D. Ivo		Grensa følger så Liomsætervegen øst-/nordøstover, 15 meter fra midtlinja på nordsiden av veien	Gausdal
B52	D. Ivo		15 m fra midten av veikryss der vei til Karsjøen tar av fra Liomsætervegen, nordvestsiden av krysset	Gausdal
	D. Ivo		Grensa følger så Liomsætervegen nord-/nordøstover	Gausdal
B53	D. Ivo		15 m vest for midten av Liomsætervegen og samtidig ved Veslebekken (før den renner ut i Revåa)	Gausdal
	D. Ivo		Grensa følger så Veslebekken vest/nordvestover	Gausdal
B54	D. Ivo		Ved Veslebekken (nordvest for Røyhaugen)	Gausdal
B55	D. Ivo	1004,74	Toppunkt (trig.pkt.) på 1004,74 m.o.h. (Druktjørnhaugen)	Gausdal
B56	D. Ivo		15 meter fra midten av veien inn til Kaldstadsætra og Aulestadsætra (nordøst for veien)	Gausdal
	D. Ivo		Grensa følger så veien sørøstover, 15 meter fra midtlinja på nordøstsiden av veien	Gausdal
B57	D. Ivo		15 meter fra midten av veien inn til Kaldstadsætra og Aulestadsætra (nordøst for veien)	Gausdal
B58	D. Ivo		I vannkant på nordøstlig bredde i vestre/søndre løp av Revåa	Gausdal
B59	D. Ivo	ca. 790	(øst for forrige grensepunkt)	Gausdal
B60	D. Ivo	ca. 830-40	(nordøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
B61	D. Ivo	ca. 800-10	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
B62	D. Ivo	ca. 790-95	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
B63	D. Ivo	793	Høyde (793 m.o.h.)	Gausdal
B64	D. Ivo	ca. 790	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
B65	D. Ivo	796	Høyde (796 m.o.h., nord/nordøst for Hestsundet i Dokkvatnet)	Gausdal
B66	D. Ivo		Ved bekk (nordøst for Hestsundet i Dokkvatnet)	Gausdal
B67	D. Ivo	ca. 795	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
B68	D. Ivo		Høyde (880,5 m.o.h., nord for Dokkvollan)	Gausdal
B69	D. Ivo		15 meter fra midten av Liomsætervegen, nordøst for veien	Gausdal
B70	D. Ivo	ca. 860-65	(øst for forrige grensepunkt)	Gausdal
B71	D. Ivo	ca. 860	(sørøst for forrige grensepunkt, nord for Nedre Dokklia)	Gausdal
B72	D. Ivo	ca. 885	(sørøst for forrige grensepunkt, vest for Øvre Dokklia)	Gausdal
B73	D. Ivo	ca. 915-20	(nordøst for forrige grensepunkt, nord for Øvre Dokklia)	Gausdal
B74	D. Ivo	ca. 920	(sørøst for forrige grensepunkt, øst for Øvre Dokklia)	Gausdal
B75a	D. Ivo	ca. 860-65	(sørvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
B75b	D. Ivo		10 meter fra midten av Gamle Liomsætervegen (nordøst for veien)	Gausdal
	D. Ivo		Grensa følger så Gamle Liomsætervegen sørøstover, 10 meter fra midtlinja på nordøstsiden av veien	Gausdal
B75c	D. Ivo		10 meter fra midten av Gamle Liomsætervegen (nordøst for veien)	Gausdal
B75d	Hyn. nr		I eksisterende grense for Hynna naturreservat (sørøst for Obleiken)	Gausdal
	Hyn. nr		Grensa følger så eksisterende grense for Hynna naturreservat nordover	Gausdal
B75e	Hyn. nr		I vannkant (høyeste regulerte vannstand, hrv.) i Hornsjøen og samtidig i eksisterende grense for Hynna naturreservat	Gausdal
			Grensa følger så vestlig vannkant (hrv.) i Hornsjøen nordvestover	Gausdal
B75f	E. Ivo		I vannkant (hrv.) nordvest i Hornsjøen, ved utløp av bekk	Gausdal
	E. Ivo		Grensa følger så bekken vestover	Gausdal
B75g	E. Ivo		Ved bekk	Gausdal
B75h	E. Ivo	1028,5	Toppunkt på 1028,5 m.o.h. (Fjelltoe)	Gausdal
B75i	E. Ivo		I sørvestlig vannkant av bekken/elva Gryta	Gausdal
	E. Ivo		Grensa følger så Gryta nordvestover	Gausdal
B75j	E. Ivo		Ved Gryta, ved utløpet av bekk fra Omundtjørnet	Gausdal
B76	E. Ivo	984	Toppunkt (trig.pkt.) på 984 m.o.h. (Grytkampen)	Gausdal

B77	E. lvo	1050	Høydepunkt på 1050 m.o.h. (del av Nordre Revåkampen, øst/nordøst for toppunktet)	Gausdal
B78	E. lvo		I vannkant, ved innløpet av Revåa i Nedre Revsjøen (i øst)	Gausdal
	E. lvo		Grensa følger så sørlig, siden vestlig vannkant i Nedre Revsjøen vestover og så nordover	Gausdal
B79	E. lvo		I vannkant, ved utløpet av Risåa lengst nord i Nedre Revsjøen	Gausdal
	E. lvo		Grensa følger så Risåa nordvestover	Gausdal
B80	E. lvo		Ved Risåa	Gausdal
B81a	E. lvo		I eksisterende grense for Storlonen NR, i vannkant (nordvest) i Øvre Revsjøen	Gausdal
	E. lvo		Grensa følger så vannkanten rundt Øvre Revsjøen i nord og videre sørøstover	Gausdal
B81b	E. lvo		I østlig vannkant i Revsjøen, ved utløp av bekk	Gausdal
	E. lvo		Grensa følger så bekken nordøstover	Gausdal
B81c	E. lvo		Ved bekk (bekkekne)	Gausdal
B81d	E. lvo	1055,5	Høydepunkt 1055,5 m.o.h. (sør for Hundtjernet)	Gausdal
B81e	E. lvo		Ved Hundtjernbekken (bekkekne, vest for Hundtjernet)	Gausdal
B81f	E. lvo		I eksisterende grense for Storlonen NR (høydepunkt, sør for Leppbekken)	Gausdal
B81g	E. lvo	1021	Høydepunkt 1021 m.o.h.	Gausdal
B81h	E. lvo	1024	I eksisterende grense for Storlonen NR (høydepunkt 1024 m.o.h., vest for Norbuvatnet)	Gausdal
	E. lvo		Grensa følger så eksisterende grense for Storlonen NR nordvestover	Gausdal
B81i	E. lvo		I eksisterende grense for Storlonen NR (sørvest for Nordbua)	Gausdal
B82	E. lvo	1080	Høydepunkt 1080 m.o.h.	Gausdal
B83a	E. lvo	1226	Høydepunkt 1226 m.o.h., Nordbukampen	Gausdal
B83b	E. lvo	1207	Høydepunkt 1207 m.o.h.	Sør-Fron
B83c	E. lvo	1252	Høydepunkt 1252 m.o.h., Rundhøa	Sør-Fron
B83d	E. lvo		I vannkant, østre bredd av Nedre Agnsjøen	Sør-Fron
B84	E. lvo		I vannkant, vestre bredd av Nedre Agnsjøen	Sør-Fron
B85	E. lvo	1146	Høydepunkt 1146 m.o.h.	Sør-Fron
B86a	E. lvo	1217	Høydepunkt 1217 m.o.h.	Sør-Fron
B86b	E. lvo		Høydepunkt øst for det nordligste (og minste) av Skarvtjønnå	Sør-Fron
B86c	E. lvo	1289	Høydepunkt 1289 m.o.h., Tunehornet	Sør-Fron
B86d	E. lvo	1138	Høydepunkt 1138 m.o.h., Vakthaugen	Sør-Fron
B86e	E. lvo	1062	Høydepunkt 1062 m.o.h., Bjørnehaugen	Sør-Fron
B86f	E. lvo		I knekkpunkt i kommunegrensa mellom Sør-Fron og Nord-Fron på Bjørnehaugen	Sør-Fron/ Nord-Fron
	E. lvo		Grensa følger så kommunegrensa mellom Sør-Fron og Nord-Fron vest- og sørover	Sør-Fron/ Nord-Fron
B87	E. lvo		I komm.grensa mellom Sør-Fron og Nord-Fron og samtidig ved Vestre Ågna, ved utløpet av Svartbekken	Sør-Fron/ Nord-Fron
	E. lvo		Grensa følger så Vestre Ågna (djupålen) vestover	Nord-Fron
B88a	E. lvo og Her. nr		I vannkant på østre bredd av elva Vinstra, ved utløpet av Vestre Ågna (djupålen)	Nord-Fron
	Her. nr		(felles grense med Hersjømyrin NR følger østlig vannkant av elva Vinstra sørover)	Nord-Fron/ Sør-Fron
B88b	Her. nr		= K21 (grensepunkt for Hersjømyrin naturreservat)	Sør-Fron
B88c	Her. nr		= K20	Sør-Fron
	Her. nr		(felles grense med Hersjømyrin NR følger sør-/sørøstlig vannkant i Nedre Hersjøen vestover)	Sør-Fron
B88d	Her. nr		= K19	Sør-Fron
B88e	Her. nr		= K18	Sør-Fron
	Her. nr		(felles grense med Hersjømyrin NR følger sør-/sørvestlig vannkant i Nedre Hersjøen og siden Øvre Hersjøen nordvestover)	Sør-Fron
B88f	Her. nr		= K17	Sør-Fron
			Grensa følger så østlig/sørlig vannkant av "elva Vinstra" vestover	Sør-Fron
B89			I vannkant, på sørsiden av tørrlagt elv/bekk (Vinstra) mellom Øysvassosen ned til Hersjøene	Sør-Fron

nyttB90		ca. 1020	(sør for forrige grensepunkt)	Sør-Fron
nyttB91		ca. 1020-40	(sørvest for forrige grensepunkt)	Sør-Fron
B92			I vannkant (høyeste regulerte vannstand, hrv.) i Øyvatnet	Sør-Fron
			Grensa følger så sørlig vannkant (hrv.) i Øyvatnet/Kaldfjorden/Sandvatnet vestover, videre langs sørlig vannkant forbi Nedre og Øvre Bjørnholen og rundt Brendeøddin	Sør-Fron/ Øystre Slidre
B93	F. lvo		I vannkant (hrv.), i bukt sørøst i Nauarviki i Vinstre	Øystre Slidre
B94	F. lvo	ca. 1040-60	(sør/sørøst for forrige grensepunkt, øst for Skindro)	Øystre Slidre
B95	F. lvo	ca. 1060	(sørvest for forrige grensepunkt, sør for Skindro)	Øystre Slidre
B96	F. lvo	1311	Toppunkt på 1311 m.o.h.	Øystre Slidre
B97	F. lvo	1398	Toppunkt (trig.pkt.) på 1398 m.o.h. (nord for Fjelltjednet)	Øystre Slidre
B98	F. lvo	1397	Toppunkt (trig.pkt.) på 1397 m.o.h.	Øystre Slidre
B99	F. lvo	1414	Toppunkt på 1414 m.o.h.	Øystre Slidre
B100	F. lvo	1200	Toppunkt på 1200 m.o.h. (Storhamaren)	Øystre Slidre
B101	F. lvo	1148	Toppunkt på 1148 m.o.h.	Øystre Slidre
B102	F. lvo	1169	Toppunkt på 1169 m.o.h. (sør for Vesleskagshøgdi)	Øystre Slidre
B103	F. lvo	ca. 1200	(nordøst for forrige grensepunkt, vest for Storeskag)	Øystre Slidre
B104	F. lvo		Ved Skriubekken	Øystre Slidre
B105a	F. lvo		Ved bekkekryss (der to bekker løper sammen til Etne, sørøst for Storeskag)	Øystre Slidre
	F. lvo		Grensa følger så Etne videre sørøstover	Øystre Slidre
B105b	F. lvo		Ved bekkekryss mellom Etne og Fetabekken	Øystre Slidre
B105c	F. lvo	985	Høydepunkt 985 m.o.h.	Øystre Slidre
B106	F. lvo	972	Høydepunkt på 972 m.o.h. (nordøst for Kvitteten)	Øystre Slidre
B107	F. lvo	ca. 1040-60	(sørøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
B108	F. lvo	1057	Høydepunkt på 1057 m.o.h.	Øystre Slidre
B108b	F. lvo		I kommunegrensa mellom Øystre Slidre og Nord-Aurdal	Øystre Slidre/ Nord-Aurdal
B109	F. lvo	1088	Toppunkt på 1088 m.o.h. (Skruvdalsfjellet)	Nord-Aurdal
B110	F. lvo		Ved bekk (øst for Skogalægeret)	Nord-Aurdal
B111	F. lvo		I vannkant, ved utløpet av Steintjernbekken i Fullsenn	Nord-Aurdal
	F. lvo		Grensa følger så østlig vannkant i Fullsenn sør-/sørvestover	Nord-Aurdal
B112	F. lvo		I vannkant, ved utløpet av Fjellbekken i Fullsenn	Nord-Aurdal
	F. lvo		Grensa følger så Fjellbekken sørøstover	Nord-Aurdal
B113	F. lvo		Ved Fjellbekken	Nord-Aurdal
B114	F. lvo	ca. 1060	(sør/sørøst for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
B115	F. lvo	1078	Toppunkt (trig.pkt.) på 1078 m.o.h. (Svarthammar)	Nord-Aurdal
B116	F. lvo	1070	Toppunkt på 1070 m.o.h. (nordøst for Smørhammar)	Nord-Aurdal
B117	F. lvo	1152	Toppunkt (trig.pkt.) på 1152 m.o.h. (Hundsdalshøgdi)	Nord-Aurdal
B118	F. lvo	1085	Toppunkt (trig.pkt.) på 1085 m.o.h. (Geiteberget)	Nord-Aurdal
B119	F. lvo	1075	Toppunkt (trig.pkt.) på 1075 m.o.h. (Veslefjellet)	Nordre Land
B120	F. lvo		15 meter fra midten av Vestfjellvegen (Fv 204), på nordsiden	Nordre Land
	F. lvo		Grensa følger så Vestfjellvegen østover, 15 meter fra midtlinja på nordsiden av veien	Nordre Land
B121a	F. lvo		Ved bekk og 15 meter fra midten av Vestfjellvegen, på nordsiden av veien	Nordre Land
	F. lvo		Grensa følger så bekken vestover til Storlægeren	Nordre Land
B121b	F. lvo		I vannkant innerst i bukt helt øst i Storlægeren, ved innløpet av bekken	Nordre Land
	F. lvo		Grensa følger så østlig vannkant i Storlægeren nordvestover	Nordre Land
B122	F. lvo		I vannkant, nordøst i Storlægeren	Nordre Land
B123	F. lvo	ca. 970-75	(øst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
B124	F. lvo		15 meter fra midten av Vestfjellvegen, på nordsiden	Nordre Land
	F. lvo		Grensa følger så Vestfjellvegen østover, 15 meter fra midtlinja på nordsiden av veien	Nordre Land

B125	F. Ivo		15 meter fra midten av Vestfjellvegen, på nordsiden	Nordre Land
B01	F. Ivo		(se over)	Nordre Land
Fullsenn landskapsvernområde (F. Ivo)				
Beskrivelsen av grensa starter i grensepunktet W01 i nordvest, og går mot klokka rundt forslaget til Fullsenn landskapsvernområde. Der det ikke står noe annet går grensen i rett linje videre til neste grensepunkt. (Punktet W111 eksisterer ikke.)				
Pkt.	Evt. felles med annet verneomr.	m.o.h.	Omtale av grensepunkt	Kommune
W01			I vannkant, ved utløp av bekk i Karifjorden	Øystre Slidre
W02		1233	Toppunkt på 1233 m.o.h. (Svoloberget)	Øystre Slidre
W03			I vannkant, innerst i bukt nord for Odden i Olevatnet	Øystre Slidre
			Grensa følger så nord-/nordøstlig vannkant i Olevatnet øst-/sørøstover	Øystre Slidre
W04			I vannkant ved utløpet av bekk øst i Olevatnet	Øystre Slidre
W05a			Høydepunkt (trig.pkt.) 1160 m.o.h. (Øysterliiknappen) og samtidig i allmenningsgrensa for Øystre Slidre statsallmenning	Øystre Slidre
W05b			I allmenningsgrensa for Øystre Slidre statsallmenning (øst for veien inn til Skreddalen)	Øystre Slidre
W05c		ca. 1040	(sørøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
W06		ca. 1080	(sørøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
W07			I vannkant, ved utløpet av bekk i Nordre Kjølen	Øystre Slidre
			Grensa følger så nordlig vannkant i Nordre Kjølen sørøstover	Øystre Slidre
W08		1016	I vannkant, ved innløpet av bekk fra Nordre Kjølen til Søre Kjølen	Øystre Slidre
			Grensa følger så bekken fra Nordre Kjølen til Søre Kjølen	Øystre Slidre
W09		1014	I vannkant, ved utløpet av bekk fra Nordre Kjølen, lengst sørvest i Søre Kjølen	Øystre Slidre
			Grensa følger så nordlig vannkant i Søre Kjølen østover	Øystre Slidre
W10			I vannkant, ved innløpet av Kjølaåni lengst øst i Søre Kjølen og samtidig i statsallm.grensa	Øystre Slidre
			Grensa følger så Kjølaåni (djupålen) sørøstover	Øystre Slidre
W11	Y. nr		Ved Kjølaåni (i djupålen) og samtidig i grensa for Yddin naturreservat)	Øystre Slidre
W12a	Y. nr		= J11 (grensepkt. for Yddin naturreservat)	Øystre Slidre
W12b	Y. nr		= J10	Øystre Slidre
	Y. nr		(felles grense med Yddin NR følger bekk nordøstover)	Øystre Slidre
W13	Y. nr		= J09	Øystre Slidre
W14	Y. nr		= J08	Øystre Slidre
W15	Y. nr		= J07	Øystre Slidre
W16	Y. nr		= J06	Øystre Slidre
W17	Y. nr		= J05	Øystre Slidre
	Y. nr		(felles grense med Yddin NR følger stølsveien østover, 15 m fra midtlinja på sørsiden av veien)	Øystre Slidre
W18	Y. nr		= J04	Øystre Slidre
W19	Y. nr		= J03	Øystre Slidre
W20	Y. nr		= J02	Øystre Slidre
W21	Y. nr		= J01	Øystre Slidre
W22	Y. nr		= J59	Øystre Slidre
W23	Y. nr		= J58	Øystre Slidre
W24	Y. nr		= J57	Øystre Slidre
W25	Y. nr		= J56	Øystre Slidre
W26	Y. nr		= J55	Øystre Slidre
W27	Y. nr		= J54	Øystre Slidre
W28	Y. nr		= J53	Øystre Slidre
W29	Y. nr		= J52	Øystre Slidre
W30	Y. nr		= J51	Øystre Slidre
W31	Y. nr		= J50	Øystre Slidre
W32	Y. nr		= J49	Øystre Slidre

W33	Y. nr		= J48	Øystre Slidre
W34	Y. nr		= J47	Øystre Slidre
W35	Y. nr		= J46	Øystre Slidre
W36	Y. nr		= J45	Øystre Slidre
W37	Y. nr		= J44	Øystre Slidre
W38		1015	Høydepunkt 1015 m.o.h. (Trøllåshøgde)	Øystre Slidre
W39		1085	Høydepunkt 1085 m.o.h. (Synhaugen)	Øystre Slidre
W40		1048	Høydepunkt 1048 m.o.h.	Øystre Slidre
W41		1056	Høydepunkt 1056 m.o.h. (Snauehøgde)	Øystre Slidre
W42		1018	Høydepunkt 1018 m.o.h. (Lurvehøgde)	Øystre Slidre
W43		988,5	Høydepunkt 988,5 m.o.h. (Synberg)	Øystre Slidre
W44		ca. 870-880	(øst/sørøst for forrige grensepunkt, nordvest for Fullsennvegen)	Øystre Slidre
W45		987	Høydepunkt 987 m.o.h. (Etnberge)	Øystre Slidre
W48		1077	Høydepunkt 1077 m.o.h. (Saurshovd Ø/Etnlikampen)	Øystre Slidre
W49		1011	Toppunkt på 1011 m.o.h.	Øystre Slidre
W50		1079	Toppunkt på 1079 m.o.h. (Skogapruåsen)	Øystre Slidre
W51			Ved Reina	Øystre Slidre
			Grensa følger så Reina medstrøms (sørover)	Øystre Slidre
W52	Hov. nr		= E19 (grensepkt. for Hovsjøen naturreservat)	Øystre Slidre
W53	Hov. nr		= E20	Øystre Slidre
W54	Hov. nr		= E21	Øystre Slidre
W55	Hov. nr		= E22	Øystre Slidre
W56	Hov. nr		= E23 (gr.pkt. for Hovsjøen NR og i kommunegrensa mellom Øystre Slidre og Nord-Aurdal)	Øystre Slidre/ Nord-Aurdal
			Grensa følger så kommunegrensa mellom Øystre Slidre og Nord-Aurdal videre nordøstover	Øystre Slidre/ Nord-Aurdal
W57			I kommunegrensa mellom Øystre Slidre og Nord-Aurdal	Nord-Aurdal
W58		ca. 890	(nordøst for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
W59a		ca. 850-855	(sørøst for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
W59b		906	Høydepunkt 906 m.o.h.	Nord-Aurdal
W60		904,5	Høydepunkt 904,5 m.o.h.	Nord-Aurdal
W61		ca. 925-930	(sørøst for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
W62			I vannkant på østlig breidd av Etnsenn, ytterst på liten odde	Nord-Aurdal
W63			I kommunegrensa mellom Nord-Aurdal og Etnedal	Nord-Aurdal/ Etnedal
			Grensa følger så kommunegrensa mellom Nord-Aurdal og Etnedal videre nordøstover	Nord-Aurdal/ Etnedal
W64	R. nr		= G01 (grensepkt. for Røssjøen naturreservat)	Nord-Aurdal
W65	R. nr		= G49	Nord-Aurdal
W66	R. nr		= G48	Nord-Aurdal
W67	R. nr		= G47	Nord-Aurdal
W68	R. nr		= G46	Nord-Aurdal
W69	R. nr		= G45	Nord-Aurdal
W70	R. nr		= G44	Nord-Aurdal
	R. nr		(felles grense med Røssjøen NR følger vestlig vannkant i Røssjøen videre nordover)	Nord-Aurdal
W71	R. nr		= G43	Nord-Aurdal
W72	R. nr		= G42	Nord-Aurdal
W73	R. nr		= G41	Nord-Aurdal
W74	R. nr		= G40	Nord-Aurdal
W75	R. nr		= G39	Nord-Aurdal
W76	R. nr		= G38	Nord-Aurdal
W77	R. nr		= G37	Nord-Aurdal
W78	R. nr		= G36	Nord-Aurdal

W79	R. nr		= G35	Nord-Aurdal
W80	R. nr		= G34	Nord-Aurdal
W81	R. nr		= G33	Nord-Aurdal
W82	R. nr		= G32	Nord-Aurdal
W83	R. nr		= G31	Nord-Aurdal
W84	R. nr		= G30	Nord-Aurdal
W85	R. nr		= G29	Nord-Aurdal
W86	R. nr		= G28	Nord-Aurdal
W87	R. nr		= G27	Nord-Aurdal
W88	R. nr		= G26	Nord-Aurdal
W89	R. nr		= G25	Nord-Aurdal
W90a	R. nr		= G24	Nord-Aurdal
W90b	R. nr		= G23	Nord-Aurdal
W90c	R. nr		= G22	Nord-Aurdal
	R. nr		(felles grense med Røssjøen NR følger nordlig vannkant i Sebu-Røssjøen øst-/nordøstover)	Nord-Aurdal
W91	R. nr		= G21 (felles grensepunkt med Røssjøen NR)	Nord-Aurdal
W92a			15 meter fra midten av Vestfjellvegen (Fv 204), på nordvestsida (og sør for Tronhusvegen)	Nordre Land
W92b		998,5	Toppunkt 998,5 m.o.h.	Nordre Land
W92c			I vannkant ved innløp av bekk i tjern (964,5 m.o.h.)	Nordre Land
W93	S. nr		= nyttH23 (grensepkt. for Skardberga naturreservat)	Nordre Land
	S. nr		(felles grense med Skardberga NR følger bekk nordøstover)	Nordre Land
W94	S. nr		= H22	Nordre Land
W95	S. nr		= H21	Nordre Land
W96	S. nr		= H20	Nordre Land
W97	S. nr		= H19	Nordre Land
W98	S. nr		= H18	Nordre Land
W99	S. nr		= H17	Nordre Land
W100	S. nr		= H16	Nordre Land
W101	S. nr		= H15	Nordre Land
W102	S. nr		= H14	Nordre Land
W103	S. nr		= H13	Gausdal
W104	S. nr		= H12	Gausdal
W105	S. nr		= H11	Gausdal
W106	S. nr		= H10	Gausdal
W107	S. nr		= H09	Gausdal/ Nordre Land
			Grensa følger så Oppsjøbekken nordover	Gausdal/ Nordre Land
W107b			Ved Oppsjøbekken	Gausdal/ Nordre Land
W107c			15 m fra midten av Vestfjellvegen, på vestsiden	Gausdal
			Grensa følger så Vestfjellvegen nord-/nordøstover, 15 m fra midtlinja på vestsiden av veien	Gausdal
W107d			15 m fra midten av Vestfj.v. (vestsiden) og i vannkant på sørvestre bredd av Oppsjøbekken	Gausdal/ Nordre Land
			Grensa følger så vannkanten langs sørvestre bredd av Oppsjøbekken mot Oppsjøen	Gausdal/ Nordre Land
W107e			I vannkant ved innløpet av Oppsjøbekken fra Oppsjøen (sørvestre bredd av innløpet)	Gausdal/ Nordre Land
W107f			I vannkant ved innløpet av Oppsjøbekken fra Oppsjøen (nordøstre bredd av innløpet)	Nordre Land
			Grensa følger så sørøstlig vannkant i Oppsjøen øst- og nordover	Nordre Land
W107g	O. nr		= F02 (grensepkt. for Oppsjømyrene naturreservat)	Nordre Land
	O. nr		(felles grense med Oppsjømyrene NR følger nordøstlig vannkant i Oppsjøen nordvestover)	Nordre Land
W107h	O. nr		= F01	Nordre Land/

				Gausdal
	O. nr		(felles grense med Oppsjømyrene NR følger vannkanten nord i Oppsjøen vestover)	Nordre Land/ Gausdal
W108	O. nr		= F43	Gausdal
W109	O. nr og Np		= B03 = F42 (grensepkt. for Oppsjømyrene NR, og for nasjonalparken)	Gausdal
W110	Np		= B02	Gausdal
W112	Np	1036	= B01 (Middagstippen 1036 m.o.h.)	Nordre Land
W113	Np		= B125	Nordre Land
	Np		(felles grense med Np følger så Vestfjellvegen vestover, 15 m fra midtlinja på nordsiden)	Nordre Land
W114	Np		= B124	Nordre Land
W115	Np		= B123	Nordre Land
W116	Np		= B122	Nordre Land
	Np		(felles grense med Np følger så østlig vannkant i Storlægeren sørøstover)	Nordre Land
W117a	Np		= B121b	Nordre Land
	Np		(felles grense med Np følger så bekk østover, mot Vestfjellvegen)	Nordre Land
W117b	Np		= B121a	Nordre Land
	Np		(felles grense med Np følger så Vestfjellvegen videre vestover, 15 m fra midtlinja på nordsiden av veien)	Nordre Land
W117c	Np		= B120	Nordre Land
W118	Np		= B119	Nordre Land
W119	Np		= B118	Nord-Aurdal
W120	Np		= B117	Nord-Aurdal
W121	Np		= B116	Nord-Aurdal
W122	Np		= B115	Nord-Aurdal
W123	Np		= B114	Nord-Aurdal
W124	Np		= B113	Nord-Aurdal
	Np		(felles grense med Np følger så Fjellbekken nordvestover til Fullsenn)	Nord-Aurdal
W125	Np		= B112	Nord-Aurdal
	Np		(felles grense med Np følger så østlig vannkant i Fullsenn nord-/nordøstover)	Nord-Aurdal
W126	Np		= B111	Nord-Aurdal
W127	Np		= B110	Nord-Aurdal
W128	Np		= B109 (Skruvdalsfjellet 1088 m.o.h.)	Nord-Aurdal
W128b	Np		= B108b	Øystre Slidre
W129	Np		= B108	Øystre Slidre
W130	Np		= B107	Øystre Slidre
W131	Np		= B106	Øystre Slidre
W132a	Np		= B105c	Øystre Slidre
W132b	Np		= B105b	Øystre Slidre
	Np		(felles grense med Np følger så elva Etne nordvestover)	Øystre Slidre
W132c	Np		= B105a	Øystre Slidre
W133	Np		= B104	Øystre Slidre
W134	Np		= B103	Øystre Slidre
W135	Np		= B102	Øystre Slidre
W136	Np		= B101	Øystre Slidre
W137	Np		= B100	Øystre Slidre
W138	Np		= B99	Øystre Slidre
W139	Np		= B98	Øystre Slidre
W140	Np		= B97	Øystre Slidre
W141	Np		= B96	Øystre Slidre
W142	Np		= B95	Øystre Slidre
W143	Np		= B94	Øystre Slidre
W144	Np		= B93	Øystre Slidre

			Grensa følger så sørlig vannkant i Vinstre sørvestover, tilbake til W01	Øystre Slidre
W01			(se over)	Øystre Slidre
Dokkvatnet landskapsvernområde (D. Ivo)				
Beskrivelsen av grensa starter i grensepunktet X01 i sørøst, og går mot klokka rundt forslaget til Dokkvatnet landskapsvernområde. Der det ikke står noe annet går grensen i rett linje videre til neste grensepunkt.				
Pkt.	Evt. felles med annet verneomr.	m.o.h.	Omtale av grensepunkt	Kommune
X01			15 m nord for midten av Vestfjellvegen og 10 m vest for midten av Gml. Liomsætervegen	Gausdal
			Grensa følger så Gml. Liomsætervegen nordvestover, 10 m fra midtlinja på vestsiden av veien	Gausdal
X02			10 meter fra midten av Gamle Liomsætervegen, på sørvestsida	Gausdal
X03	Np		= B75c (grensepunkt for ny, utvidet nasjonalpark, Np)	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger Gml. Liomsæterv. nordvestover, 10 m fra midtlinja på nordøstsiden av veien)	Gausdal
X04	Np		= B75b	Gausdal
X05	Np		= B75a	Gausdal
X06	Np		= B74	Gausdal
X07	Np		= B73	Gausdal
X08	Np		= B72	Gausdal
X09	Np		= B71	Gausdal
X10	Np		= B70	Gausdal
X11	Np		= B69	Gausdal
X12	Np		= B68	Gausdal
X13	Np		= B67	Gausdal
X14	Np		= B66	Gausdal
X15	Np		= B65	Gausdal
X16	Np		= B64	Gausdal
X17	Np		= B63	Gausdal
X18	Np		= B62	Gausdal
X19	Np		= B61	Gausdal
X20	Np		= B60	Gausdal
X21	Np		= B59	Gausdal
X22	Np		= B58	Gausdal
X23	Np		= B57	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger veien mot Kalstadsætra nordøstover, 15 m fra midtlinja på nordøstsiden av veien)	Gausdal
X24a	Np		= B56	Gausdal
X24b	Np		= B55 (Druktjørnhaugen)	Gausdal
X24c	Np		= B54	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger Veslebekken øst-/sørøstover)	Gausdal
X24d	Np		= B53	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger Liomsætervegen sør-/sørvestover)	Gausdal
X24e	Np		= B52	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger Liomsætervegen vest-/sørvestover)	Gausdal
X24f	Np		= B51	Gausdal
X24g	Np		= B50	Gausdal
X25	Np		= B49	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger Liomsætervegen nordvestover)	Gausdal
X26	Np		= B48	Gausdal
X27	Np		= B47	Gausdal
X28	Np		= B46 (høyde 974 m.o.h. nordøst for Liomsæter)	Gausdal
X29	Np		= B45 (ved bekk nord for Liomsæter)	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger bekk sørover)	Gausdal

X30	Np		= B44	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger bekk sørover)	Gausdal
X31a	Np		= B43d	Gausdal
X31b	Np		= B43c	Gausdal
X31c	Np		= B43b	Gausdal
X31d	Np		= B43a	Gausdal
X32	Np		= B42	Gausdal
X33	Np		= B41	Gausdal
X34	Np		= B40	Gausdal
X35	Np		= B39 (i vannkant sørvest i Vågskarvatnet)	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger sørlig vannkant i Vågskarvatnet øst/sørøstover)	Gausdal
X36	Np		= B38b	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger østlig vannkant i Vågskarvatnet nordvestover)	Gausdal
X37	Np		= B38a (i vannkant på sørsiden av innløpet av Skjela fra Vågskarvatnet)	Gausdal
X38	Np		= B37 (i vannkant på nordsiden av innløpet til Skjela fra Vågskarvatnet)	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger nordlig vannkant i Vågskarvatnet vestover)	Gausdal
X39	Np		= B36	Gausdal
X40	Np		= B35	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger Vågskarvegen øst-/nordøstover, på sørsiden av veien)	Gausdal
X41	Np		= B34	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger Tortjernbekken sørøstover)	Gausdal
X42	Np		= B33	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger sørvestlig vannkant i Nyvatnet sørøstover)	Gausdal
X43	Np		= B32	Gausdal
X44	Np		= B31	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger djupålen i Skjela østover)	Gausdal
X45	Np		= B30	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger veien mot Grytsætra, på sørvestsiden av veien)	Gausdal
X46	Np		= B29	Gausdal
X46b	Np		= B28	Gausdal
X47	Np		= B27	Gausdal
X48	Np		= B26	Gausdal
X49	Np		= B25	Gausdal
			(felles grense med Np følger Snæresbekken nord-/nordvestover)	Gausdal
X50	Np		= B24	Gausdal
			(felles grense med Np følger sørlig vannkant i Mjødokka, gjennom Stuva og i Karsjøen)	Gausdal
X51	Np		= B23	Gausdal
X52	Np		= B22	Gausdal
X53	Np		= B21	Gausdal
X54a	Np		= B20h	Gausdal
X54b	Np		= B20g	Gausdal
X54c	Np		= B20f	Gausdal
X54d	Np		= B20e	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger bekk østover)	Gausdal
X54e	Np		= B20d (i vannkant ved utløp av bekk i søndre løp av Revåa)	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger sørlig vannkant i søndre løp av Revåa)	Gausdal
X54f	Np		= B20c	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger sørvestlig vannkant lengst nord i Dokkvatnet, sørøstover)	Gausdal

X54g	Np		= B20b	Gausdal
X54h	Np		= B20a	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger sørlig vannkant i Dokkvatnet øst-/sørøstover)	Gausdal
X55	Np		= B19 (i sørlig vannkant av Dokkvatnet, sør for Hestsundet, nordvest for Ånstadsætra)	Gausdal
X56	Np		= B18	Gausdal
X57	Np		= B17	Gausdal
X58	Np		= B16	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger sørlig vannkant i Dokkvatnet videre sørøstover)	Gausdal
X59	Np		= B15 (i vannkant på vestre bredd av Dokkelva)	Gausdal
X60			15 meter fra midten av Liomsætervegen, på vestsida	Gausdal
X61			15 meter fra midten av Vestfjellvegen (Fv 204), på nordøstsida	Gausdal
			Grensa følger så Vestfjellvegen østover, 15 meter fra midtlinja på nordsiden av veien	Gausdal
X01			(se over)	Gausdal

Espedalen landskapsvernområde (E. Ivo)

Beskrivelsen av grensa starter i grensepunktet Y01a i nordøst, og går mot klokka rundt forslaget til Espedalen landskapsvernområde. Der det ikke står noe annet går grensen i rett linje videre til neste grensepunkt. (Punktet Y25 eksisterer ikke.)

Pkt.	Evt. felles med annet verneomr.	m.o.h.	Omtale av grensepunkt	Kommune
Y01a			I vannkant i Espedalsvatnet ved utløpet av Gulliksbekken	Sør-Fron
			Grensa følger så Gulliksbekken oppstrøms	Sør-Fron
Y01b			Ved Gulliksbekken	Sør-Fron
Y01c		768,5	Høydepunkt 768,5 m.o.h.	Sør-Fron
Y02a		797,5	Høydepunkt 797,5 m.o.h.	Sør-Fron
Y02b		812	Høydepunkt 812 m.o.h.	Sør-Fron
Y03			Høydepunkt	Sør-Fron
Y04			I vannkant i Breisjøen	Sør-Fron
			Grensa følger så nordvestlig vannkant i Breisjøen videre nordvestover	Sør-Fron
Y05			I vannkant innerst i bukt i Stabbursvika i Breisjøen	Sør-Fron
Y06			Høydepunkt nord for Rundpiken	Nord-Fron
Y07		ca. 725-730	(nordvest for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
Y08		ca. 730	(vest/nordvest for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
Y09		ca. 740	(sør/sørvest for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
Y10		ca. 745-750	(sørvest for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
Y11			15 meter fra midten av Jotunheimvegen, på østsiden av veien	Nord-Fron
			Grensa følger så Jotunheimvegen vestover og siden sørover	Nord-Fron
Y12	Her. nr		= K28 (grensepkt. for Hersjømyrin naturreservat)	Nord-Fron
Y13	Her. nr		= K27	Nord-Fron
Y14	Her. nr		= K26	Nord-Fron
Y15	Her. nr		= K25	Nord-Fron
Y16	Her. nr		= K24	Nord-Fron
	Her. nr		(felles grense med Hersjømyrin NR følger vestlig vannkant av elva Vinstra sørover)	Nord-Fron
Y17a	Her. nr		= K23	Nord-Fron
Y17b	Her. nr		= K22	Nord-Fron
	Her. nr		(felles grense med Hersjømyrin NR følger østlig vannkant av elva Vinstra sørover)	Nord-Fron
Y18	Np og Her. nr		= B88a (grensepkt. for ny, utvidet nasjonalpark, Np)	Nord-Fron
	Np		(felles grense med Np følger så Vestre Ågna østover)	Nord-Fron

Y19	Np		= B87	Nord-Fron/ Sør-Fron
	Np		(felles grense med Np følger så kommunegrensa mellom Nord-Fron og Sør-Fron nordover)	Nord-Fron/ Sør-Fron
Y20a	Np		= B86f	Nord-Fron/ Sør-Fron
Y20b	Np		= B86e	Sør-Fron
Y20c	Np		= B86d	Sør-Fron
Y20d	Np		= B86c	Sør-Fron
Y20e	Np		= B86b	Sør-Fron
Y20f	Np		= B86a	Sør-Fron
Y21	Np		= B85	Sør-Fron
Y22	Np		= B84	Sør-Fron
Y23a	Np		= B83d	Sør-Fron
Y23b	Np		= B83c	Sør-Fron
Y23c	Np		= B83b	Sør-Fron
Y23d	Np		= B83a	Gausdal
Y24a	Np		= B82	Gausdal
Y24b	Np		= B81i	Gausdal
Y24c	Np		= B81h	Gausdal
Y24d	Np		= B81g	Gausdal
Y24e	Np		= B81f	Gausdal
Y24f	Np		= B81e	Gausdal
Y24g	Np		= B81d	Gausdal
Y24h	Np		= B81c	Gausdal
Y24i	Np		= B81b	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger så vannkanten i Øvre Revsjøen nordvestover og siden sørøver)	Gausdal
Y24j	Np		= B81a	Gausdal
Y26	Np		= B80	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger så Risåa sørøstover til Nedre Revsjøen)	Gausdal
Y27	Np		= B79	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger så vestlig og siden sørlig vannkant i Nedre Revsjøen østover)	Gausdal
Y28	Np		= B78	Gausdal
Y29	Np		= B77	Gausdal
Y30	Np		= B76	Gausdal
Y30b	Np		= B75j (ved Gryta, ved utløpet av bekk fra Omundtjørnet)	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger så Gryta sørøstover)	Gausdal
Y30c	Np		= B75i	Gausdal
Y30d	Np		= B75h (toppunkt, Fjelltoe)	Gausdal
Y31	Np		= B75g	Gausdal
	Np		(felles grense med Np følger så bekk østover til Hornsjøen)	Gausdal
Y32	Np		= B75f	Gausdal
			Grensa følger så vannkanten i Hornsjøen (høyeste regulerte vannstand) østover og siden sørøstover	Gausdal
Y33a	Hyn. nr		= L30 (grensepkt. for utvidet Hynna naturreservat)	Gausdal
Y33b	Hyn. nr		= L29	Gausdal
Y33c	Hyn. nr		= L28	Gausdal
Y33d	Hyn. nr		= L27	Gausdal
Y33e	Hyn. nr		= L26	Gausdal
Y33f	Hyn. nr		= L25	Gausdal
Y33g	Hyn. nr		= L24	Gausdal
Y33h	Hyn. nr		= L23	Gausdal
Y33i	Hyn. nr		= L22	Gausdal
Y33j	Hyn. nr		= L21	Gausdal

Y33k	Hyn. nr		= L20	Gausdal
Y33l	Hyn. nr		= L19	Gausdal
Y33m	Hyn. nr		= L18	Gausdal
Y34	Hyn. nr		= L17	Gausdal
	Hyn. nr		(felles grense med utvidet Hynna NR følger Mossa sørover)	Gausdal
Y35	Hyn. nr		= L84	Gausdal
Y36	Hyn. nr		= L83	Gausdal
Y37	Hyn. nr		= L82	Gausdal
Y38	Hyn. nr		= L81	Gausdal
Y39	Hyn. nr		= L80	Gausdal
Y40	Hyn. nr		= L79	Gausdal
Y41	Hyn. nr		= L78	Gausdal
Y42	Hyn. nr		= L77	Gausdal
Y43	Hyn. nr		= L76	Gausdal
Y44		ca. 1040	(sørvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
Y45			Midten av Revsjøvegen (rett nord for Vetafjellet)	Gausdal
Y46		1028	Toppunkt på 1028 m.o.h.	Gausdal
Y47		1362	Toppunkt (trig.pkt.) på 1362 m.o.h. (Ongsjøfjellet), og samtidig i statsallmenningsgrensa	Gausdal
			Grensa følger så statsallmenningsgrensa videre nordvestover	Gausdal
Y48		1182	Toppunkt (trig.pkt.) på 1182 m.o.h.	Gausdal
Y49		1224	Toppunkt på 1224 m.o.h. (Venhøa)	Sør-Fron
Y50			I vannkant, på sørvestlig breidd av Espedalsvatnet (ved Gravskardliberga)	Sør-Fron
			Grensa følger så vannkanten i Espedalsvatnet videre nordvestover	Sør-Fron
Y01a			(se over)	Sør-Fron

Yddin naturreservat (Y. nr)

Beskrivelsen av grensa starter i grensepunktet som ligger lengst nord (J01) og går mot klokka rundt forslaget til Yddin naturreservat. Der det ikke står noe annet går grensen i rett linje videre til neste grensepunkt.

Pkt.	Evt. felles med annet verneomr.	m.o.h.	Omtale av grensepunkt	Kommune
J01	F. lvo		Topp-/høydepunkt, Gamlestølsberget 1007 m.o.h.	Øystre Slidre
J02	F. lvo	ca. 950-960	(sørvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J03	F. lvo	ca. 960	(vest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J04	F. lvo		15 m fra midten av stølsveien til Berset/Bergset (på sørsiden)	Øystre Slidre
	F. lvo		Grensa følger så stølsveien sørvestover, 15 meter fra midtlinja på sørøstsiden av veien	Øystre Slidre
J05	F. lvo		15 m fra midten av stølsveien til Berset/Bergset (på sørøstsiden)	Øystre Slidre
J06	F. lvo	ca. 950	(sørvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J07	F. lvo		Høydepunkt på 948,8 m.o.h.	Øystre Slidre
J08	F. lvo	ca. 955-60	(vest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J09	F. lvo		Ved bekk	Øystre Slidre
	F. lvo		Grensa følger så bekken sør-/sørvestover	Øystre Slidre
J10	F. lvo		Ved bekk	Øystre Slidre
J11	F. lvo	ca. 940-45	(sørvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J12		ca. 950	(sørvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J13			15 meter fra midten av stølsveien til Røbølsstølen (på østsiden)	Øystre Slidre
			Grensa følger så stølsveien sørover, 15 meter fra midtlinja på østsiden av veien	Øystre Slidre
J14			15 meter fra midten av stølsveien til Røbølsstølen (på østsiden)	Øystre Slidre
J15		ca. 935-40	(sørøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J16		ca. 925	(sørøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J17		ca. 915-20	(sør for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre

J18		ca. 915-20	(sørøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J19		ca. 900	(sør/sørøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J20		ca. 885-90	(sør/sørvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J21		ca. 880-85	(vest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J22			Ved Signestølsbekken	Øystre Slidre
J23		ca. 890-95	(nordvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J24		ca. 885-90	(på liten høyde vest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J25			Ved bekk	Øystre Slidre
J26			15 meter fra midten av stølsveien til Røbølstølen (på østsiden)	Øystre Slidre
			Grensa følger så stølsveien sørvestover, 15 meter fra midtlinja på sørøstsiden av veien	Øystre Slidre
J27			15 meter fra midten av stølsveien til Røbølstølen (på østsiden)	Øystre Slidre
J28		ca. 880-85	(sør for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J29		ca. 885	(sørvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J30			15 meter fra midten av stølsveien til Yddebu (på nordsiden)	Øystre Slidre
			Grensa følger så stølsveien østover, 15 meter fra midtlinja på nordsiden av veien	Øystre Slidre
J31			15 meter fra midten av stølsveien til Yddebu (på nordsiden)	Øystre Slidre
J32		ca. 860	(øst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J33		ca. 855-60	(sør for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J34			I vannkant vest i Yddin, nord for Yddeosen	Øystre Slidre
			Grensa følger så nordlig vannkant i Yddin østover	Øystre Slidre
J35			I nordlig vannkant i Yddin og samtidig i vestlig bredd av utløpet til Rauåne	Øystre Slidre
J36			I nordlig vannkant i Yddin og samtidig i østlig bredd av utløpet til Rauåne	Øystre Slidre
			Grensa følger så nordlig vannkant i Yddin videre østover	Øystre Slidre
J37			I nordlig vannkant i Yddin og samtidig i vestlig bredd av utløpet til Kjølaåne	Øystre Slidre
J38			I nordlig vannkant i Yddin og samtidig i østlig bredd av utløpet til Kjølaåne	Øystre Slidre
			Grensa følger så nordlig vannkant i Yddin videre østover	Øystre Slidre
J39			I vannkant på nordre bredd av Yddin, sørvest for Glåmstølen	Øystre Slidre
J40a		ca. 860-65	(nordøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J40b		ca. 865	(nordvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J40c		ca. 865-70	(nordøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J40d		ca. 880	(øst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J40e		ca. 880-85	(øst/sørøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J41		ca. 885-90	(nordøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J42		ca. 890-900	(øst/nordøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J43		ca. 890-900	(nordvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J44	F. Ivo	ca. 960	(nordøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J45	F. Ivo	ca. 950-60	(nordvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J46	F. Ivo		Ved bekk	Øystre Slidre
J47	F. Ivo	ca. 970	(nordøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J48	F. Ivo	ca. 960	(nordøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J49	F. Ivo	ca. 950-60	(sørøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J50	F. Ivo	ca. 940	(sørøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J51	F. Ivo	ca. 920-30	(øst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J52	F. Ivo		Ved søndre Venelibekken	Øystre Slidre
J53	F. Ivo		Ved nordre Venelibekken	Øystre Slidre
J54	F. Ivo	ca. 920-30	(nordvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J55	F. Ivo	ca. 920-30	(nordvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J56	F. Ivo	ca. 930	(nord for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J57	F. Ivo	ca. 940-50	(øst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre

J58	F. lvo	ca. 940-50	(nordvest for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
J59	F. lvo		I sørøstlig breidd av elva Etne (rett sørvest for Nystølen)	Øystre Slidre
J01	F. lvo		(se over)	Øystre Slidre
Hovsjøen naturreservat (Hov. nr)				
Beskrivelsen av grensa starter i grensepunktet E01 i nordøst og går med klokka rundt forslaget til Hovsjøen naturreservat. Der det ikke står noe annet går grensen i rett linje videre til neste grensepunkt.				
Pkt.	Evt. felles med annet verneomr.	m.o.h.	Omtale av grensepunkt	Kommune
E01			I komm.grensa mellom Øystre Slidre og N.-Aurdal, i vannkant nordøstlig breidd av Hovsjøen	Øystre Slidre/ Nord-Aurdal
			Grensa følger så vannkanten i Hovsjøen videre sørøstover	Nord-Aurdal
E02			I vannkant innerst i liten vik (nord)øst i Hovsjøen	Nord-Aurdal
E03			Ved bekk (bekkekne) øst for Hovsjøen	Nord-Aurdal
E04		ca. 925	(sørøst for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
E05			I eiendomsdelet mellom Skrautvål sameige (9002/1) og gnr/bnr 14/48	Nord-Aurdal
			Grensa følger så eiendomsdelet mellom Skrautvål sameige og gnr/bnr 14/48	Nord-Aurdal
E06			I eiendomsdelet mellom Skrautvål sameige, gnr/bnr 14/48 og gnr/bnr 13/2	Nord-Aurdal
			Grensa følger så eiendomsdelet mellom Skrautvål sameige og private teiger i sør	Nord-Aurdal
E07			I eiendomsdele mellom sameiget, gnr/bnr 9/3 og gnr/bnr 1/2	Nord-Aurdal
E08			Ved bekk	Nord-Aurdal
E09		ca. 905	(sørvest for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
E10			I eiendomsdelet mellom gnr/bnr 1/16 og gnr/bnr 3/8	Nord-Aurdal
			Grensa følger så eiendomsdelet mellom gnr/bnr 1/16 og gnr/bnr 3/8	Nord-Aurdal
E11			I eiendomsdelet mellom Skrautvål sameige, gnr/bnr 1/16 og gnr/bnr 3/8	Nord-Aurdal
			Grensa følger så eiendomsdelet mellom Skrautvål sameige og private teiger i sør	Nord-Aurdal
E12			I komm.grensa ØS - N-A og samtidig i eiendomsdelet mellom Skr. sameige og gnr/bnr 2/12	Nord-Aurdal/ Øystre Slidre
E13			I eiendomsdelet mellom Øystre Slidre statsallmenning og Juviken sameige	Øystre Slidre
			Grensa følger så eiendomsdelet mellom Øystre Slidre statsallm. og Juviken sameige	Øystre Slidre
E14			I eiendomsdelet mellom Øystre Slidre statsallmenning og Juviken sameige	Øystre Slidre
E15		945	Høydepunkt på 945 m.o.h.	Øystre Slidre
E16			I vannkant på sørvestre breidd av Midtvatnet	Øystre Slidre
			Grensa følger så vannkanten i Midtvatnet videre nordvestover	Øystre Slidre
E17			I vannkant ved utløpet av bekk fra Veslevatn til Midtvatnet	Øystre Slidre
			Grensa følger så vannkanten i Midtvatnet videre nord/nordøstover	Øystre Slidre
E18			I vannkant innerst i bukt nordvest i Midtvatnet	Øystre Slidre
E19	F. lvo		Ved Reina	Øystre Slidre
E20	F. lvo	ca. 920-25	(nordøst for forrige grensepunkt)	Øystre Slidre
E21	F. lvo		Ved bekk (nærmeste bekk ut for sørøstlig hjørne av stølsgrenda Lii/Lien)	Øystre Slidre
E22	F. lvo		Ved bekk (3. sørøst for stølsgrenda Lii/Lien)	Øystre Slidre
E23	F. lvo		I kommunegrensa mellom Øystre Slidre og Nord-Aurdal	Øystre Slidre/ Nord-Aurdal
			Grensa følger så kommunegrensa mellom Øystre Slidre og Nord-Aurdal videre sørvestover tilbake til E01	Øystre Slidre/ Nord-Aurdal
E01			(se over)	Øystre Slidre/ Nord-Aurdal
Røssjøen naturreservat (R. nr)				

Beskrivelsen av grensa starter i grensepunktet G01 i vest og går mot klokka rundt forslaget til Røssjøen naturreservat. Der det ikke står noe annet går grensen i rett linje videre til neste grensepunkt.

Pkt.	Evt. felles med annet verneomr.	m.o.h.	Omtale av grensepunkt	Kommune
G01	F. lvo		I komm.grensa mellom Nord-Aurdal og Etnedal, sørvest for Røssjøen	Nord-Aurdal/ Etnedal
G02		ca. 935	(sørøst for forrige grensepunkt)	Etnedal
G03		ca. 940	(sør/sørøst for forrige grensepunkt)	Etnedal
G04			I vannkant på vestlig bredd av Rotvollfjorden	Etnedal
G05			I vannkant på østlig bredd av Rotvollfjorden	Etnedal
G06		ca. 920-25	(øst for forrige grensepunkt)	Etnedal
G07			Ved bekk	Etnedal
G08		ca. 940	(øst for forrige grensepunkt)	Etnedal
G09		ca. 960-65	(sørøst for forrige grensepunkt)	Etnedal
G10		ca. 955-60	(sørøst for forrige grensepunkt, ved bekk og ved sti mellom Slaveriet og Rotvollstølen)	Etnedal
G11		ca. 965-70	(øst/nordøst for forrige grensepunkt)	Etnedal
G12		ca. 970	(nordøst for forrige grensepunkt, ved sti)	Etnedal
G13		1009,5	Høydepunkt, 1009,5 m.o.h.	Etnedal
G14		999,7	Høydepunkt (trig.pkt.), 999,7 m.o.h., Hølbekknabben	Etnedal
G15			Ved Hyttebekken	Etnedal
G16		ca. 945-50	(nord/nordøst for forrige grensepunkt, ved stikryss)	Etnedal
G17		ca. 985-90	(nordøst for forrige grensepunkt)	Etnedal
G18			15 meter fra midten av Vestfjellvegen (Fv 204), på nordvestsida Grensa følger så Vestfjellvegen nord-/nordøstover, 15 meter fra midtlinja på vestsiden av veien	Nordre Land Nordre Land
G19			15 meter fra midten av Vestfjellvegen (Fv 204), på nordsida	Nordre Land
G20			I vannkant, ved utløpet av bekk, øst i Sebu-Røssjøen ("Røssjørumpa")	Nordre Land
G21	F. lvo		I vannkant på nordlig bredd, øst i Sebu-Røssjøen ("Røssjørumpa")	Nordre Land
	F. lvo		Grensa følger så nordlig vannkant i Sebu-Røssjøen videre vestover	Nordre Land/ Nord-Aurdal
G22	F. lvo		I vannkant på odde/nes vest i Sebu-Røssjøen	Nord-Aurdal
G23	F. lvo	1005	Toppunkt 1005 m.o.h.	Nord-Aurdal
G24	F. lvo	1006,5	Toppunkt 1006,5 m.o.h.	Nord-Aurdal
G25	F. lvo	1018	Toppunkt 1018 m.o.h.	Nord-Aurdal
G26	F. lvo	987,6	Høydepunkt 987,6 m.o.h.	Nord-Aurdal
G27	F. lvo	983	Høydepunkt 983 m.o.h.	Nord-Aurdal
G28	F. lvo		Ved bekk (løp lengst sør)	Nord-Aurdal
G29	F. lvo	ca. 930-35	(sørøst for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
G30	F. lvo		Ved bekk	Nord-Aurdal
G31	F. lvo	ca. 950	(nordvest for forrige grensepunkt, ved sti)	Nord-Aurdal
G32	F. lvo	ca. 940-45	(vest/nordvest for forrige grensepunkt, ved stidele)	Nord-Aurdal
G33	F. lvo		Ved bekk (og sti)	Nord-Aurdal
G34	F. lvo	ca. 945	(nordvest for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
G35	F. lvo	ca. 940	(nordvest for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
G36	F. lvo	ca. 920	(nordvest for forrige grensepunkt, ved sti)	Nord-Aurdal
G37	F. lvo	ca. 930-35	(nordvest for forrige grensepunkt, ved sti)	Nord-Aurdal
G38	F. lvo	ca. 910	(vest/nordvest for forrige grensepunkt, ved sti)	Nord-Aurdal
G39	F. lvo	ca. 905	(sørvest for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
G40	F. lvo	926,5	Høydepunkt 926,5 m.o.h.	Nord-Aurdal
G41	F. lvo	ca. 910	(sørøst for forrige grensepunkt, ved sti)	Nord-Aurdal
G42	F. lvo	ca. 905-10	(sør for forrige grensepunkt, ved sti)	Nord-Aurdal
G43	F. lvo		I vannkant, ved utløp av bekk nordvest i Røssjøen Grensa følger så nordvestlig vannkant i Røssjøen videre sør-/sørvestover	Nord-Aurdal Nordre Land
G44	F. lvo		I vannkant, på vestre bredd av Røssjøen	Nord-Aurdal

G45	F. lvo	ca. 895-900	(nordvest for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
G46	F. lvo		Ved bekk	Nord-Aurdal
G47	F. lvo	ca. 905	(sørvest for forrige grensepunkt, ved sti)	Nord-Aurdal
G48	F. lvo	ca. 910	(sørøst for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
G49	F. lvo	ca. 920	(sørøst for forrige grensepunkt)	Nord-Aurdal
G01	F. lvo		(se over)	Nord-Aurdal/ Etnedal
Skardberga naturreservat (S. nr)				
Beskrivelsen av grensa starter i grensepunktet H01 i øst og går mot klokka rundt forslaget til Skardberga naturreservat. Der det ikke står noe annet går grensen i rett linje videre til neste grensepunkt. (NB: Punktet H27 eksisterer ikke.) Videre er grensa				
Pkt.	Evt. felles med annet verneomr.	m.o.h.	Omtale av grensepunkt	Kommune
H01			I vannkant i Synnfjorden og i eiendomsdelet mellom gnr/bnr 20/25 og gnr/bnr 52/39	Nordre Land
			Grensa følger så sørvestlig vannkant i Synnfjorden videre nordvestover	Nordre Land
nyttH02			I vannkant i Synnfjorden	Nordre Land
nyttH03			I vannkant nord i Synnfjorden	Nordre Land
			Grensa følger så vannkant nord i Synnfjorden videre nordøstover	Nordre Land
H04			I vannkant ved utløpet av bekk i Synnfjorden	Nordre Land
			Grensa følger så bekk videre nord/nordøstover	Nordre Land
H05			Ved bekk	Nordre Land
H06			15 meter fra midten av vei	Nordre Land
			Grensa følger så veien videre nordover, 15 meter fra midtlinja på vestsiden av veien	Nordre Land
H07			15 meter fra midten av vei	Nordre Land
H08			Ved bekk som renner mot Nashaugsetra	Nordre Land
H09	F. lvo		Ved Oppsjøbekken og samtidig i kommunegrensa mellom Gausdal og Nordre Land	Nordre Land/ Gausdal
H10	F. lvo		Ved bekk	Gausdal
H11	F. lvo	ca. 885-90	(sørvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
H12	F. lvo	ca. 905	(sørvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
H13	F. lvo		I kommunegrensa mellom Gausdal og Nordre Land	Gausdal/ Nordre Land
H14	F. lvo	ca. 900	(sørvest for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H15	F. lvo		Ved bekk	Nordre Land
H16	F. lvo		Toppunkt	Nordre Land
H17	F. lvo	873,5	Toppunkt på 873,5 m.o.h., mellom Gardsætervegen og Vestfjellvegen (F204)	Nordre Land
H18	F. lvo		I Gardsætervegen (midt i)	Nordre Land
H19	F. lvo	ca. 855	(sørvest for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H20	F. lvo	ca. 855	(sørvest for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H21	F. lvo	ca. 860-65	(sørvest for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H22	F. lvo		Ved bekk sør/sørvest for Lundsætrene	Nordre Land
	F. lvo		Grensa følger så bekken videre vest- og sørvestover	Nordre Land
nyttH23	F. lvo		Ved bekk	Nordre Land
			Grensa følger så bekken videre sørover	Nordre Land
nyttH24			Ved innløp av bekk i (nytt) tjern	Nordre Land
			Grensa følger så østlig vannkant sørover rundt tjernet	Nordre Land
nyttH25			I vannkant i (nytt) tjern	Nordre Land
nyttH26		965,5	Ved utløp av bekk i tjern (965,5 m.o.h.)	Nordre Land
			Grensa følger så østlig vannkant sørover rundt tjernet	Nordre Land
H28		965,5	I vannkant helt sør i tjern (965,5 m.o.h.)	Nordre Land
H29		988	Toppunkt på 988 m.o.h.	Nordre Land

H30			I vannkant innerst i bukt lengst øst i Nedre Lenningsvatnet	Nordre Land
H31			Ved Lenna	Nordre Land
			Grensa følger så Lenna videre øst- og nordøstover	Nordre Land
H32			Ved Lenna, oppstrøms for der Hovdevassbekken renner ut i Lenna	Nordre Land
H33			I eiendomsgrensa mellom gnr/bnr 52/5 og 52/6	Nordre Land
H34		ca. 1005	(nord/nordøst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H35		ca. 1005	(nordøst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H36			Ved bekk som renner nordøstover fra Budeiputten	Nordre Land
H37			Ved bekk	Nordre Land
H38			I eiendomsdelet mellom gnr/bnr 20/25 og 52/39	Nordre Land
			Grensa følger så eiendomsdelet mellom gnr/bnr 20/25 og gnr/bnr 52/39 nordøstover tilbake til H01	Nordre Land
H01			(se over)	Nordre Land
Grense rundt Gardsætra og utskilte hyttetomter (i Skardberga naturreservat):				
H100			I eiendomsdelet mellom gnr/bnr 52/5 og 52/14, sørøst for Gardsætra	Nordre Land
H101		ca. 930	(nordøst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H102			I eiendomsdelet mellom gnr/bnr 52/5 og 52/14, knekkpunkt/hjørne nord(øst) for Gardsætra	Nordre Land
			Grensa følger så eiendomsdelet mellom gnr/bnr 52/5 og gnr/bnr 52/14	Nordre Land
H103			I eiendomsdelet mellom gnr/bnr 52/5 og 52/14, knekkpunkt nord(vest) for Gardsætra	Nordre Land
H104			I eiendomsdelet mellom gnr/bnr 52/5 og 52/14, nord(øst) for gnr/bnr 52/56	Nordre Land
			Grensa følger så eiendomsdelet mellom gnr/bnr 52/5 og gnr/bnr 52/14	Nordre Land
H105			I eiendomsdelet mellom gnr/bnr 52/5 og 52/14	Nordre Land
H106		ca. 850	(sørvest for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H107		ca. 925	(sørøst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H100			(se over)	Nordre Land
Grense rundt Slugua og Smørslugua setre (i Skardberga naturreservat):				
H200		ca. 855	(ved sti, vest for Smørslugua)	Nordre Land
H201		ca. 860-65	(sørøst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H202		ca. 860	(øst/sørøst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H203		ca. 805	(nord/nordøst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H204		ca. 800	(nordvest for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H205			I eiendomsdelet mellom gnr/bnr 20/25 og 21/4	Nordre Land
H206		ca. 805-10	(sørvest for forrige grensepunkt)	Nordre Land
H200			(se over)	Nordre Land
Oppsjømyrene naturreservat (O. nr)				
Beskrivelsen av grensa starter i grensepunktet F01 i sørvest og går mot klokka rundt forslaget til Oppsjømyrene naturreservat. Der det ikke står noe annet går grensen i rett linje videre til neste grensepunkt.				
Pkt.	Evt. felles med annet verneomr.	m.o.h.	Omtale av grensepunkt	Kommune
F01	F. Ivo		I komm.grensa mellom Gausdal og Nordre Land og i vannkant på nordvestre breidd av Oppsjøen	Gausdal/ Nordre Land
	F. Ivo		Grensen følger så vannkanten i Oppsjøen sørøstover	Nordre Land
F02	F. Ivo		I vannkant innerst i liten bukt lengst øst i Oppsjøen	Nordre Land
F03			I Vestfjellvegen (Fv 204, midt i)	Nordre Land
F04		ca. 905-10	(sørøst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
F05		ca. 900-05	(sør/sørøst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
F06		ca. 910	(øst/sørøst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
F07		ca. 900	(sørøst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
F08			Ved Skjervungsbekken	Nordre Land
			Grensa følger så Skjervungsbekken videre nordøstover	Nordre Land
F09			I vannkant ved utløpet av Skjervungsbekken i Store Skjervungen	Nordre Land

			Grensa følger så vannkanten nordvest i Store Skjervungen sørøstover og så nordover	Nordre Land
F10			I vannkant ved utløpet av liten bekk fra tjern/putt i nordvestlig hjørne av Store Skjervungen	Nordre Land
F11			75 m vest for bygning på liten odde i nordvestlig hjørne av Store Skjervungen	Nordre Land
F12			I vannkant innerst i vik, rett nord for bygningen nevnt i forrige punkt	Nordre Land
			Grensa følger så nordlig vannkant i Store Skjervungen videre sørøstover	Nordre Land
F13			I vannkant ved utløp av bekk (nord) øst i Store Skjervungen	Nordre Land
F14		975	Toppunkt på 975 m.o.h. rett øst for Store Skjervungen	Nordre Land
F15		962,5	Toppunkt på 962,5 m.o.h.	Nordre Land
F16		ca. 945-50	(nordøst for forrige grensepunkt)	Nordre Land
F17		ca. 925	(nordvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
F18		ca. 900	(nordøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
F19			Ved bekk (bekkekne)	Gausdal
F20		ca. 885	(nord/nordvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
F21			Ved bekk	Gausdal
F22			Ved bekk	Gausdal
F23		ca. 900-05	(vest/sørvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
F24		ca. 900-05	(nordvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
F25		ca. 920	(vest for forrige grensepunkt)	Gausdal
F26			I Vestfjellvegen (Fv 204, midt i)	Gausdal
F27		ca. 910	(vest for forrige grensepunkt)	Gausdal
F28			I eksisterende grense til Ormtjernmyra naturreservat (nordvest for Paulsrud sæter)	Gausdal
			Grensa følger så eksisterende grense rundt hele Ormtjernmyra naturreservat (mot klokka)	Gausdal
F29			I sørvestlig hjørne av eksisterende grense (knekkpunkt) til Ormtjernmyra naturreservat	Gausdal
F30		ca. 885	(nordvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
F31			15 meter fra midten av Toftsætervegen	Gausdal
			Grensa følger så Toftsætervegen nordvestover, 15 meter fra midtlinja på sørvestsiden av veien	Gausdal
F31			15 meter fra midten av Toftsætervegen	Gausdal
F33		ca. 910-20	(vest for forrige grensepunkt)	Gausdal
F34			Ved bekk på vei fra Toftsætra til Toftsætervatnet	Gausdal
			Grensa følger så bekken sør- og vestover	Gausdal
F35			Ved bekk på vei fra Toftsætra til Toftsætervatnet	Gausdal
F36			Ved Snæresbekken	Gausdal
F37		ca. 880-90	(sørvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
F38			Ved bekk som renner sørfra ut i Toftsætervatnets sørende	Gausdal
F39			Ved bekk som renner sørfra ut i smalest parti på Smalsnæra	Gausdal
F40			Ved bekk som renner sørfra og ut i Snæra	Gausdal
F41			Ved bekk som renner ut i sørøstre del av Snæra	Gausdal
F42	F. Ivo	ca. 910-15	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
F43	F. Ivo		Punkt i vannkant, lengst vest i Oppsjøen, og komm.grensa mellom Gausdal og Nordre Land	Gausdal/ Nordre Land
	F. Ivo		Grensa følger så vannkanten i Oppsjøen nordøstover og siden sørøstover	Gausdal/ Nordre Land
F01	F. Ivo		(se over)	Gausdal/ Nordre Land

Utvidet Hynna naturreservat (Hyn. nr)

Beskrivelsen av grensa starter i grensepunktet L17 i sørvest og går mot klokka rundt forslaget til utvidet Hynna naturreservat. Der det ikke står noe annet går grensen i rett linje videre til neste grensepunkt. (NB: Punktene L01-L16 og L73-74 eksisterer i

Pkt.	Evt. felles	m.o.h.	Omtale av grensepunkt	Kommune
------	-------------	--------	-----------------------	---------

	med annet verneomr.			
L17	E. lvo		Ved Mossa, i djupålen, ved utløpet av bekk fra Horntjønet	Gausdal
L18	E. lvo	ca. 885	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
L19	E. lvo	ca. 895-900	(sørøst for forrige grensepunkt, sør/sørøst for Brettingsmyra)	Gausdal
L20	E. lvo	ca. 910-15	(sør/sørøst for forrige grensepunkt, nær Reinsåsraket)	Gausdal
L21	E. lvo	ca. 915	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
L22	E. lvo	982,5	Toppunkt 982,5 moh (Høglíkollen)	Gausdal
L23	E. lvo	911,5	Toppunkt 911,5 moh	Gausdal
L24	E. lvo	ca. 890-95	(sør/sørøst for forrige grensepunkt, nordvest for Reinsåsvegen ved Midtre Aulstad)	Gausdal
L25	E. lvo		15 m fra midten av Reinsåsvegen, på nordsiden	Gausdal
L26	E. lvo		I grense til festetomt til Vangum sæter (sørøstre hjørne)	Gausdal
L27	E. lvo		I eksisterende grense for Hynna naturreservat og samtidig ved bekk (sør for Sørbøsætra)	Gausdal
L28	E. lvo	ca. 870	(nordvest for forrige grensepunkt, ved sti)	Gausdal
L29	E. lvo	ca. 865-70	(nordvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
L30	E. lvo		I vannkant (høyeste regulerte vannstand, hrv.) i Hornsjøen, på nordvestlig bredd	Gausdal
			Grensa følger så vannkanten i Hornsjøen sørøstover til eksisterende grense for Hynna naturreservat	Gausdal
	Np		Grensa følger så vannkanten i Hornsjøen og eksisterende grense for Hynna naturreservat videre, (naturreservatet har felles grense med nasjonalparken fra det punktet der grensa forlater Hornsjøen lengst sørvest i vannet, til et punkt i eksisterende grense	Gausdal
L31			I eksisterende grense for Hynna NR (knekkpunkt lengst sør, nordvest for Kittilbu)	Gausdal
L32		ca. 825	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
L33			I grense til festetomt (i nordøstre hjørne) på nordsiden av Fv 204, vest for Kittilbu	Gausdal
L34		ca. 820	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
L35			I grense til festetomt (i nordligste knekkpunkt) nordøst for Øvre Grimstad sæter	Gausdal
L36		837	Toppunkt 837 m.o.h. (nordøst for Kittilbutjernet)	Gausdal
L37			15 m fra midten av Vestfjellvegen (Fv 204), på nordsiden av veien	Gausdal
			Grensa følger så Vestfjellvegen østover, 15 meter fra midtlinja på nordsiden av veien	Gausdal
L38			15 m fra midten av Vestfjellvegen (Fv 204), på nordsiden av veien	Gausdal
L39			Ved bekk	Gausdal
L40		ca. 845-50	(nord/nordvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
L41			Ved bekk (som renner vestover og ut i Øvre Kroktjernet)	Gausdal
			Grensa følger så bekken nordvestover	Gausdal
L42			Ved bekk (som renner vestover og ut i Øvre Kroktjernet)	Gausdal
L43			I eksisterende grense for Hynna naturreservat (nord/nordøst for Øvre Kroktjernet)	Gausdal
			Grensa følger så eksisterende grense for Hynna naturreservat videre nordvestover	Gausdal
L44			I eksisterende grense for Hynna og i eiendomsgrensa til Hynnåsen sæter (vestre hjørne)	Gausdal
			Grensa følger så eiendomsgrensa til Hynnåsen sæter nordøstover	Gausdal
L45			I eiendomsgrensa til Hynnåsen sæter (i nordvest)	Gausdal
L46		ca. 855	(nord/nordvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
L47			15 meter fra midten av Reinsåsveien, på nordsiden	Gausdal
L48a		ca. 900	(nord/nordvest for forrige grensepunkt, nordøst for Rønningsslettet)	Gausdal
L48b		ca. 945	(nordøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
L48c		ca. 950	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
L48d		ca. 935	(øst/sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
L49		ca. 885-90	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal

L50		ca. 860-65	(sørøst for forrige grensepunkt, nord for utvist festetomt nr. 23)	Gausdal
L51		ca. 850-55	(øst/sørøst for forrige grensepunkt, nord for utvist festetomt nr. 20)	Gausdal
L52		836	Høydepunkt 836 m.o.h. (nordøst for Valåa)	Gausdal
L53		ca. 835	(nordøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
L54		ca. 840	(nordøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
L55			I statsallmenningsgrensa	Gausdal
			Grensa følger så statsallmenningsgrensa videre nordvestover	Gausdal
L56			I statsallmenn.grensa og i eiendomsdelet mellom gnr/bnr 68/5 og 75/1 (vest for Svarttjernet)	Gausdal
L57			15 meter fra midten av veien inn til Hellebergsætra, på østsiden av veien	Gausdal
			Grensa følger så veien mot Hellebergsætra, 15 meter fra midtlinja på sørøstsiden av veien	Gausdal
L58			15 meter fra midten av veien til Hellebergsætra der den krysser Reinsåa, på østsiden av veien	Gausdal
L59			I vannkant ved innløpet av Reinsåa fra Nedre Reinsjøen	Gausdal
			Grensa følger så nordlig vannkant i Nedre Reinsjøen vestover rundt Hellebergsætra	Gausdal
L60			I vannkant ved utløpet av bekk i Nedre Reinsjøen	Gausdal
L61		915	Høydepunkt 915 m.o.h.	Gausdal
L62			Ved bekk (bekkekne), sør for Nymo sæter	Gausdal
			Grensa følger så bekken nordvestover	Gausdal
L63			Ved bekk, sør for Bergland sæter	Gausdal
L64		983	Høydepunkt 983 m.o.h.	Gausdal
L65		988,75	Høydepunkt (trig.pkt.) 988,75 m.o.h.	Gausdal
L66			I statsallmenningsgrensa (hjørnepunkt i eiendomsdelet mellom statsallm. og gnr/bnr 79/2)	Gausdal
			Grensa følger så statsallmenningsgrensa videre nordvestover	Gausdal
L67a			I statsallmenningsgrensa og samtidig i eiendomsdelet mellom gnr/bnr 85/5 og gnr/bnr 87/1	Gausdal
L67b		ca. 925	(sørvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
L67c		ca. 910	(nordvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
L67d		ca. 935	(sørvest for forrige grensepunkt)	Gausdal
L67e			Ved Krottjernbekken	Gausdal
			Grensa følger så Krottjernbekken vest-/nordvestover	Gausdal
L67f			Ved Krottjernbekken	Gausdal
L68			I statsallmenningsgrensa (eiendomsdelet mellom statsallm. og gnr/bnr 92/24)	Gausdal
			Grensa følger så statsallmenningsgrensa, først sørvestover, så videre nordvestover	Gausdal
L69			I statsallm.grensa og 15 meter fra midten av veien til Revsjøene (på sørsiden av veien)	Gausdal
			Grensa følger så Revsjøvegen nordvest- og siden sørvestover, 15 m fra midtlinja på sørsiden av veien	Gausdal
L70			15 meter fra midten av veien til Revsjøene (på sørøstsiden av veien)	Gausdal
nyttL71		ca. 980-990	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
nyttL72			Ved bekk (sør for Silvika)	Gausdal
L75		ca. 990-1000	(sør/sørvest for forrige grensepkt., rett ved nordøstre hjørne av tomta til Kvisberglien sæter)	Gausdal
L76	E. lvo		Ved bekk	Gausdal
L77	E. lvo	ca. 1010	(sørøst for forrige grensepunkt)	Gausdal
L78	E. lvo	ca. 1030	(sør/sørøst for forrige grensepunkt, ved Mossjøråket nordvest for Storhaugen)	Gausdal
L79	E. lvo	1034	Høydepunkt 1034 m.o.h.	Gausdal
L80	E. lvo	1026	Høydepunkt 1026 m.o.h.	Gausdal
L81	E. lvo	1021,82	Høydepunkt (trig.pkt.) 1021,82 m.o.h. (Mossjøkirka)	Gausdal
L82	E. lvo	1002,5	Høydepunkt 1002,5 m.o.h.	Gausdal
L83	E. lvo	977,5	Høydepunkt 977,5 m.o.h. (Mossjøfjellet)	Gausdal

L84	E. Ivo		Ved Mossa, i djupålen	Gausdal
	E. Ivo		Grensa følger så djupålen i Mossa tilbake til første grensepunkt, L17	Gausdal
L17	E. Ivo		(se over)	Gausdal
Hersjømyrin naturreservat (Her. nr)				
Beskrivelsen av grensa starter i grensepunktet K01 i vest (lengst sør i Øyangen), og går mot klokka rundt forslaget til Hersjømyrin naturreservat. Der det ikke står noe annet går grensen i rett linje videre til neste grensepunkt.				
Pkt.	Evt. felles med annet verneomr.	m.o.h.	Omtale av grensepunkt	Kommune
K01			I vannkant (høyeste regulerte vannstand, hrv.), ved liten odde sør i Øyangen	Nord-Fron
K02		ca. 1010	(sørvest for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
K03		ca. 1020-30	(sørvest for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
K04			15 meter fra midten av vei, på sørøstsiden	Nord-Fron
			Grensa følger så veien sørvestover, 15 meter fra midten på sørøstsiden av veien	Nord-Fron
K05			15 m fra midten av veikryss (på østsiden) der veien til Merravika tar av fra veien til Øyvassosen	Nord-Fron
			Grensa følger så veien videre mot Øyvassosen, 15 m fra midtlinja på nordøstsiden av veien	Nord-Fron
K06			15 meter fra midten av veien som går inn til Øyvassosen, på nordøstsiden	Nord-Fron
K07		1044	Høydepunkt 1044 m.o.h.	Nord-Fron
K08		ca. 1020	(nordøst for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
K09		1044	Høydepunkt 1044 m.o.h.	Nord-Fron
K10		1085,61	Høydepunkt (trig.pkt.) 1085,61 m.o.h.	Nord-Fron
K11		1070,5	Høydepunkt 1070,5 m.o.h.	Nord-Fron
K12			Ved bekk (som lenger nedstrøms møter Vesletjønnbekken og siden renner ut i Ø. Hersjøen)	Nord-Fron
K13		ca. 1050-60	(sør/sørøst for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
K14		ca. 1020	(sørøst for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
K15			I vannkant ved utløp av bekk lengst vest i Øvre Hersjøen	Nord-Fron
			Grensa følger så sørlig vannkant i Øvre Hersjøen sør- og østover	Nord-Fron
K16			I vannkant ved liten odde på vestsiden av Vinstras utløp i Øvre Hersjøen	Nord-Fron
K17	Np		I vannkant ved liten odde på østsiden av Vinstras utløp i Øvre Hersjøen	Sør-Fron
	Np		Grensa følger så sør-/sørvestlig vannkant i Øvre og siden Nedre Hersjøen videre sørøstover	Sør-Fron
K18	Np		I vannkant på nordvestsiden av utløp til bekk i Nedre Hersjøen	Sør-Fron
K19	Np		I vannkant på sørøstsiden av utløp til bekk i Nedre Hersjøen	Sør-Fron
	Np		Grensa følger så sør-/sørøstlig vannkant i Nedre Hersjøen videre østover	Sør-Fron
K20	Np		I vannkant og samtidig sørøstlig ende av terskel i Nedre Hersjøen	Sør-Fron
K21	Np		I (sør)østlig vannkant av elva Vinstra	Sør-Fron
	Np og E. Ivo		Grensa følger så østlig vannkant av elva Vinstra videre nordover	Sør-Fron/ Nord-Fron
K22	E. Ivo		I østlig vannkant av elva Vinstra (rett nord for utløpet av Vestre Ågna i elva Vinstra)	Nord-Fron
K23	E. Ivo		I vestlig vannkant av elva Vinstra	Nord-Fron
	E. Ivo		Grensa følger så vestlig vannkant av elva Vinstra videre nord-/nordvestover	Nord-Fron
K24	E. Ivo		I vestlig vannkant av elva Vinstra, på grensestein i eiendomsdelet mellom gnr/bnr 234/1 og 235/1	Nord-Fron
K25	E. Ivo	ca. 990-1000	(vest/nordvest for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
K26	E. Ivo	ca. 960-70	(nord/nordøst for forrige grensepunkt)	Nord-Fron

K27	E. lvo	ca. 980	(vest/nordvest for forrige grensepunkt, litt nord for Rundlona på bekken/elva Hølsa)	Nord-Fron
K28	E. lvo		15 meter fra midten av Jotunheimvegen (på sørsiden av veien)	Nord-Fron
			Grensa følger så Jotunheimvegen vestover, 15 meter fra midtlinja på sørsiden av veien	Nord-Fron
K29			15 meter fra midten av Jotunheimvegen (på sørøstsiden av veien)	Nord-Fron
K30			15 m fra midten av vei (nord for Øyangen, der kraftlinja krysser veien, et stykke vest for Rolandsvika), på nordøstsiden av veien	Nord-Fron
K31		ca. 1000	(øst for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
K32			Lite høydepunkt (sørøst for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
K33			15 meter fra kryss (på vestsiden) mellom veien inn til Øyangosen og vei som tar av vestover	Nord-Fron
K34		ca. 1000	(sørøst for forrige grensepunkt)	Nord-Fron
K35			I vannkant, innerst i liten vik (øst i Veslevatnet)	Nord-Fron
			Grensa følger så østlig/sørlig vannkant i Veslevatnet/Øyangen sørvestover	Nord-Fron
K01			(se over)	Nord-Fron

Vedlegg 2

Innspill til oppstartmeldingen.

Innspill til oppstartsmelding Ormtjernkampen

– stikkordsmessig oppsummering per 1. oktober 2006¹.

Se www.fylkesmannen.no/ormtjernkampen for hele innspillene.

De 52 innspillene er sortert på følgende måte:

- **Kommuner**
- **Etater, organisasjoner og næringsinteresser**
- **Grunneiere og rettighetshavere**
- **Privatpersoner**

Forkortelser: NP= nasjonalpark, NR= naturreservat, LVO= landskapsvernområde, KU= konsekvensutredning, omr = område, nvl =naturvernloven, pbl= plan- og bygningsloven

Det som er skrevet i "anførselstegn" er direkte sitat fra innspillene

Nr	Fra hvem	Innspill – stikkordsmessig oppsummert
KOMMUNER		
1	Gausdal kommune (to innspill)	<ul style="list-style-type: none"> • Ønsker klarere presisering av at plangrense ikke er vernegrense • Dokumentasjon av eksisterende bruk bør gis en høyere prioritet; – dette gr. lag for å kunne vurdere konsekvensene • Viktige KU- tema: betydning av vern for eksisterende og ny næringsutvikling og lokal eller sentral forvaltning • Kun to mindre områder som er inngrepsfrie (>5km fra tyngre teknisk inngrep) • Ønsker vurdering av oppheving av jaktforbud • Svært viktig at verneplanforslaget ikke legger begrensninger på undersøkelser/malmleting og eventuell gruvedrift. • Svært uheldig at leting har stanset opp, og stiller seg bak uttalelsen til Sulfidmalm: flytt grensa for å frigi malm-leteomr ved Roasetra. Justering av plangrensa må skje så fort som mulig. • Oppstartsmeldingen gir god oversikt over bakgrunn og videre planprosess
2	Etnedal kommune	<ul style="list-style-type: none"> • Aktuelt området er "et lågfjellsområde som har vært preget av aktiv bruk", bør derfor tillate aktiv forvaltning og muligheter for tilrettelegging, næringsvirksomhet, verdiskaping og gode vilkår for tidsmessig landbruk • vern kan bidra til ny aktivitet og økt omsetning innen reiseliv • Vil bruke randsonen aktivt – Lenningen: fritidsbebyggelse • KU: vil vern legge begrensninger for aktivitet i randsonen?<ul style="list-style-type: none"> - Ved/bio-energi - Beite - Hytter/landbruk: Mulig tap av arb. plasser som følge av redusert aktivitet/hyttebygging/hyttemarkedet (finnes hytter innefor planomr også) - Annet Næringsliv: må også omfatte skiferbrudd og uttak av torv • Vern bør kompenseres fullt ut overfor berørte grunneiere • Har ikke gode erfaringer i forhold til kompensasjon ved vern. Ønsker eget næringsfond og egne oppsynsstillinger • Ønsker Ølsjølia og Slaveriet seteromr utenfor vern • Foreslår avgrensning for Naturreservat ved Røssjøen/Rotvollfjorden/Steinbui (kart vedlagt uttalelsen)
3	Sør-Fron kommune	<ul style="list-style-type: none"> • Ser positivt på verneplanarbeidet • Ønsker at plangrensa trekkes over dagens skoggrense vest for Espedalsvatnet og Breisjøen til Venlimyrin • Navn på framtidig verneomr må være ett alle kommuner har et forhold til • Omr nedafor skoggrensa vest for Espedalsvatnet og Breisjøen er prega av trad. Landbruksdrift og friluftsliv, og omr har ikke store dokumenterte

¹ Rettet opp 8. januar 2007. Ved en feiltakelse kom ikke innpillet fra Bygdalista i Gausdal (nå nr. 32) med i den opprinnelige oppsummeringen som ble sendt ut i desember.

		<p>verneverdier, derfor ikke egna som NP.</p> <ul style="list-style-type: none"> • I LVO kan tradisjonell bruk fortsette, men nye tiltak må vurderes av forvaltningsmyndigheten – som kan bli lokal • Viser til planen Jotunheimens forgård – ta vare på tradisjonell bruk
4	Øystre Slidre kommune	<p>Saksframlegg behandlet av planutvalg og kommunestyret (enstemmig vedtak). Stikkordsmessig oppsummering av vurdering og vedtak:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det må settes av nok tid slik at det blir lagt til rette for god og reell medvirkning, erfaringsmessig 5-10 år. - framlagt dokumentasjon (fra fagrapporter) er i hovedsak i samsvar med tidligere kommunal kartlegging av biologisk mangfold og stølsprosjektet., de naturfaglige registreringene er utfyllende - positivt at det er utarbeida sumkart for fleire av fagrapportene, dette gir oversikt, men vesentlig mangel at data frå brukerrapporten mangler helt (må få inn støler med aktiv drift på kartet, jf stølsrapporten s 22) - verneverdier i ØS knytta til myr, våtmark, landskap og stølsmiljø - Stølsomr fremdeles viktige for trad. landbruksdrift - Kulturminnerrapporten sin del for ØS må revideres, bla basert på tidlig utgave av stølsprosj. - viktigste brukerinteresser i området er knytta til landbruk, reiseliv og friluftsliv - Innafor planomr (2005) 44 aktive støler/18 støslag med 510 mjølkekyr + ungdyr og kalver, 5000 sau. - 8 støslag utan mjølkeprod, totalt ca 200 bruk m støler - Største areal med fulldykra mark og flest dyr i søndre del - Stor skepsis uttrykt til vern i forhold til <ul style="list-style-type: none"> • stølsomr med aktiv stølsdrift/mjølkeproduksjon • problem med attgroing i stølsomr • mulig vern av private omr som NR i heimre/ytre del av omr (Hovsjøen-Midvatnet og nordøst for Yddin) - LVO aktuell verneform i stølsomr, men mener at også dette er "konserverende", mener at aktiv stølsdrift i eksisterende LVO ellers i landet er ubetydelig. - LVO best egna der "stølsmiljøet i stor grad fungerer som kulissar, og ikkje er ein viktig del av den tradisjonelle drifta som bør kunne utvikla seg etter tida og tilhøva". Sjøl med tilpasning av verneforskrift er det skepsis til om dette kan ivareta både bruk og vern. - Alternativ til LVO er planlegging etter pbl/stølsprosjektet (hensynssoner i LNF-omr), jf også Landbruk+ og Valdres natur- og kulturpark - ELLER samordna planprosess etter pbl og nvl – for å løse konflikter mellom bruk og vern for eksempel ved at fylkeskommunen lager fylkesdelplan (for ØS og Nord Aurdal) - Gjengroing: bekymring for at vern vil føre til større vansker og fleire formaliteter i forhold til rydding og hogst. Vanlig at hogst er tillat i LVO etter vernskogbestemmelsene, derfor vil trolig revidering av vernskogforskrifta være viktigere enn spørsmålet om LVO eller ikke - Hovsjøen – Midvatnet + Strengemyrkompleks øst for Yddin – "Etter rådmannen sin vurdering har dette området også høgast verneverdi ut frå føreliggande dokumentasjon" – naturlig med vidare vurdering av disse områda, hvis ikke tilsvarende verdier blir funnet lenger inn. - KU – program må dekke <ul style="list-style-type: none"> • resipientinteresser (kan gå inn under for eksempel reiseliv) • generelt: langsiktig tidsperspektiv minst fram til ev vernevedtak, spesielt for omr med aktiv stølsdrift. • landbruk • tamreindrift • natur- og kulturlandskap • naturmiljø • kulturmiljø- og minne • næringsliv og sysselsetting • friluftsliv • motorferdsel • hytter • veger og masseuttak, anna infrastruktur • dyrking, beitekulturvering og inngjerding • nybygg og restaurering av landbruksbygninger

		<ul style="list-style-type: none"> • gjengroing (og tiltak for å motvirke dette) • vasskraftutbygging og drikkevannskilder • gards-/stølsturisme, hytteutleie • hogst, fornying og treslagsskifte <ul style="list-style-type: none"> - aksepterer utredning av vern for indre del av området (ikke områder med aktiv stølsdrift) - målet med vern synes utklart - områder vest for dagens Ormtjernkampen NP nok til å utfylle naturkvalitetene (trenger ikke areal i ØS for dette), undrende til store utvidinga av verneområdet i forhold til SNR sin tilråding på 14.5km² - Største trussel for verneinteressene i ØS er gjengroing, må derfor ha egne KU om dette - (Brev til ØS og NA kommuner sept. 06 sier at det ikke vil bli gjort endringer i plangrensene nå, jf ønske om uttak av områder)
5	Nord Aurdal kommune	<p>Saken behandlet i formannskapet og kommunestyret (enstemmig vedtak). Saksframlegg laga i samarbeid med ØS kommune</p> <p>Stikkordsmessig fra vurdering:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Det må settes av nok tid slik at det blir lagt til rette for god og reell medvirkning, erfaringsmessig 5-10 år. - framlagt dokumentasjon (fra fagrappporter) er i hovedsak i samsvar med tidligere kommunal kartlegging av biologisk mangfold, de naturfaglige registreringene er utfyllende - positivt at det er utarbeida sumkart for flere av fagrapportene, dette gir oversikt, men mangel at data frå brukerrapporten mangler helt (ta inn støler med aktiv drift på kartet) - verneverdier i NA knytta til myr, våtmark, landskap og kulturmiljø/landskap - Stølsomr fremdeles viktige for trad. landbruksdrift - viktigste brukerinteresser i området er knytta til landbruk, reiseliv og friluftsliv - Innafor planomr 5 aktive støler med 124 +55 mjølkekyr + ca 300 ungdyr og kalver, 2500 sau. - Stor skepsis uttrykt til vern i forhold til <ul style="list-style-type: none"> • stølsomr med aktiv stølsdrift/mjølkeproduksjon • problem med attgroing i stølsomr • mulig tidsmessig utvikling av landbruket (nydyrking, nye driftsformer ol) - LVO aktuell verneform i stølsomr, men mener at også dette er "konserverende", mener at aktiv stølsdrift i eksisterende LVO ellers i landet er ubetydelig. - LVO best egna der "stølsmiljøet i stor grad fungerer som kulissar, og ikkje er ein viktig del av den tradisjonelle drifta som bør kunne utvikla seg etter tida og tilhøva". Sjøl med tilpasning av verneforskrift er det skepsis til om dette kan ivareta både bruk og vern. - Alternativ til LVO er planlegging etter pbl/stølsprosjektet (hensynssoner i LNF omr), jf også Landbruk+ og Valdres natur og kulturpark - ELLER samordna planprosess etter pbl og nvl – for å løse konflikter mellom bruk og vern for eksempel ved at fylkeskommunen lager fylkesdelplan (for NA og Øystre Slidre). - Kommunen må ev få økte ressurser til slikt planarb. - hvis prosess etter pbl må kommunestyrene si seg villige til å vedta en plan som innebærer en arealpolitikk tett opp til det staten ønsker å oppnå gjennom vern, og som er mer restriktiv enn i dag. Konkret vil dette bety en kommunedelplan som blant annet vil <ul style="list-style-type: none"> • være restriktiv mhp påbygg og nye bygg på eksisterende hytter/tomter • forby hyttebygging og andre nybygg (utenfor landbruksbygg nødvendige for drift) • være svært restriktiv mhp motorferdsel - Gjengroing: bekymring for at vern vil føre til større vansker og flere formaliteter i forhold til rydding og hogst. Vanlig at hogst er tillat i LVO etter vernskogbestemmelsene, derfor vil trolig revidering av vernskogforskrifta være viktigere enn spørsmålet om LVO eller ikke. - Hovsjøen, Fullsenn, Etnsenn, Røssjøen og Sebu-Røssjøen har høg

		<p>verneverdi – naturlig med videre vurdering av disse områda, viss ikke tilsvarende verdier blir funnet lenger inn</p> <ul style="list-style-type: none"> - verna områder kan gi et konkurransefortrinn i reiselivssammenheng, vern er derfor ikke entydig negativt for kommunen - Ikke spesielle merknader til KU (utover tidsperspektiv og resipientinteresser) <p><u>Enstemmig vedtak:</u> "Nord-Aurdal kommune har forståelse for at Ormtjernkampen nasjonalpark kan utvides. NA kommune mener imidlertid at foreslått areal i Skrautvål sameige ikkje bør omfattes av dette og at området i sin helhet blir tatt ut allereie nå. Kulturlandskapet, stølslivet og reiseliv må kunne forvaltest lokalt i henhold til plan- og bygningsloven".</p> <p>(Brev til ØS og NA kommuner sept. 06 sier at det ikke vil bli gjort endringer i plangrensene nå, jf ønske om uttak av områder).</p>
6	Søndre Land kommune	<ul style="list-style-type: none"> • Er eiere av Tronhus hesteavlsseter og to parseller (34/2 i N. Aurdal og 147/1 i Nordre Land) • Ber om at rettighetene til bruk av hesteavlssetra og fiske blir ivaretatt som før
7	Oppland fylkeskommune	<ul style="list-style-type: none"> - Planområdet oppfattes som svært stort i forhold til dagens Ormtjernkampen NP, og savner nærmere begrunnelse for å ta utgangspunkt i så stort planområde. Begrunnelse viktig for å oppnå god forståelse/forankring av verneplanomr blant berørte - Pbl bør vurderes som alternativ til vern etter nvl. - Positivt at lokal medvirkning har fått bred plass i planarb. Det må settes av nok tid slik at medvirkningen blir reell dvs. ikke for stram tidsplan - KU <ul style="list-style-type: none"> • næringsutvikling, jakt, fiske og friluftsliv forutsettes belyst, • også utviklingsmulighetene! • lokal identitet og symbolverdier knytta til planområdet er viktig jf. KU for Reinheimen! - Viser ellers til kulturminnerapport fra fylkeskommunen - Viktig å få sikret en representativ del av lavfjellsregion for kulturminnevernet – bla som referanseområder - Oppland er Nord Europas viktigste seterregion, seterbruk som driftsform må sikres, dette er kulturvern av internasjonal verdi, og vil være trekkplaster for turister - Utfordring å sikre kulturmiljøene og samtidig legge til rette for varig regningssvarende drift. Videre prosess, regelverk og forvaltningsplaner må ta hensyn til dette • Bruksendring kan bidra til å sikre kulturmiljøer og være positivt sett i forhold til formålet i et LVO
ETATER, ORGANISASJONER OG NÆRINGSINTERESSER		
8	Kommunenes Sentralforbund	<ul style="list-style-type: none"> • Gir ikke innspill i saken
9	Vitenskapsmuseet	<ul style="list-style-type: none"> • Gir ikke uttalelse
10	Statsnett	<ul style="list-style-type: none"> • Planomr berører kraftledning Øvre Vinstra – Fåberg • KU om kraftledninger, kraftverk og vasskraftutbygging må se utover planomr med tanke på framtidig utvikling av hovednettet. <ul style="list-style-type: none"> - Drift og vedlikehold – motorisert ferdsel og forstyrrelse av vilt - Hogst langs kraftlinjer - Endring av bygninger/anlegg (visuelt/teknisk, transport/anleggstrafikk) - Ev ny ledninger - unntaksbestemmelser • Statsnett har ingen konkrete planer innen planomr, men kan være aktuelt med forsterking av nettet og ny leding
11	Riksantikvaren	Kulturminner, kulturmiljø og -landskap synes godt ivaretatt i planarbeidet og som tema i KU.
12	Reindriftsforvaltningene i Sør-Trøndelag/Hedmark	<ul style="list-style-type: none"> • Registrerer at tamreindrift er tatt med som KU-tema • Oppfordrer til dialog med Framtamreinlag slik at reindriftas interesser og behov blir ivaretatt
13	Sulfidmalm AS	<ul style="list-style-type: none"> • Sulfidmalm (Falconbridge) har investert over 16 mill i nikkelmalmleting (mutingsrettigheter) i Espedalen siden 2002 • Har funnet betydningsfull "nikkelsulfidressurs i Stormyra-området" (under bakken), men må lete og finne mer før det ev blir snakk om gruedrift.

		<ul style="list-style-type: none"> • Hvis det blir vern i området ser de for seg at en ev drivverdig ressurs ikke kan utnyttes og de har derfor stopper videre kartleggingsarbeid/leting og mener dette sender et "negativt signal for fremtidig utenlandsk investering av denne slag i Norge" • Foreslår endret plangrense, slik at bl. a Stormyra blir utenfor videre verne vurdering jf. kart i uttalelsen • Espedalsomr har geologi som er dannet i samme periode som Voiseys Bay i Canada der det er funnet store nikkelforekomster, det er derfor forhåpninger til Espedalen/Stormyra • Stormyra er estimert til å inneholde 312,000 tonn med 2,38% Ni, 1,02% Cu og 0,08%Co til en estimert verdi på US\$200 millioner.
14	Østre Slidre Skogeigarlag, Ø. S. Bondelag, Ø. S. Bonde- og Småbrukarlag	<ul style="list-style-type: none"> • Hva bør vernes og hvordan bør vernet praktiseres? – Bruk og forvaltning er viktige stikkord. • Hvordan har dagens Ormtjernkampen NP utviklet seg siden vernetidspkt? Hva er man fornøyd med? Og hva ikke? • Hva har næringslivet tap/vunnet på vernet? Antall besøk? • "Hvor langt har urskogen kommet?" • Ønsker følgende KU tema: <ul style="list-style-type: none"> ○ Hva med konsekvensene for bygdesamfunnet av de lover og forskrifter vi allerede har som for eksempel Fjelloven? ○ Beite og tilsyn ○ Stølsdrift – levende kulturlandskap ○ Hva er konsekvensen når terreng blir urskog? ○ Hestehold • Foreslår at Ormtjernkampen kan utvides til 10x dagens størrelse, forutsatt at verneverdiene i østlandets lavfjellsområder blir ivaretatt.
15	Forum for Natur og Friluftliv Oppland (forum for 16 frivillige organisasjoner)	<ul style="list-style-type: none"> • Glad for at prosessen i forhold til mulig vern av dette "flotte lavalpine fjellområdet" nå er i gang • Området er et "bruksfjell" – framtidig forvaltning må ikke være til hinder for fortsatt bruk • Mener størst mulig omr bør vernes som NP • Mener det bør bli vern helt ned til Espedalsvatnet for å få en naturlig avgrensing • Ønsker planområdet utvidet; også områder sør for FV 204 (pga et NR og kulturlandskapet der) • Ønsker at opparbeidede stier opprettholdes og at det kan være overnattingsmuligheter med passende dagsmarsjer mellom. Ønske om å etablere overnattingsmulighet mellom Kittilbu og Liomseter. • I seterområder er det mest naturlig med LVO slik at seterdrift og beite kan fortsette. Staten må gå inn med støtte som til drift i samsvar med vernereglene. • "viktig å fortsatt stimulere til økt bruk av enkelte verneområder i reiselivssammenheng, og vi mener at det i det aktuelle planområdet er gode muligheter." - økoturisme • Dagens campingplasser kan videreføres, men ikke videreutvikles. Villcamping bør stoppes i ev NP • Inngrepsfrie omr må vernes som NP/NR • Foreslår ulike soner i vernområdet, jf forslag til ny naturmangfoldlov • Veiene til Liomseter, Revsjøene, Storeskag og Toftsætra kan inngå i NP hvis omr rundt tilfredsstillende krav til NP • Legg vekt på at det nye vernområdet blir en aktiv rikdom for bygd og folk, jf praksis i utlandet.
16	Glommen og Laagens Brukseierforening	<ul style="list-style-type: none"> • Stiller spørsmål ved at planområdet omfatter regulerte vassdrag • Regulerte vassdrag har tekniske installasjoner som krever inspeksjoner og vedlikehold, og det er motorisert ferdsel i forbindelse med dette og snømålinger – dette må tas hensyn til ved ev vern • KU: utredningen om vannkraftressursene må se både på eksisterende bruk og ev framtidig mer-utnytting • Konesjonsvilkårene for Vinstravassdraget er under revisjon og nå til behandling i Olje og Energi dep. • GLB er interessert i å delta i planforum el.
17	Norges Skogeierforbund	<p>KU -tema reiseliv er for snevert hvis bare konsekvenser for reisevirksomhet som har aktivitet i området skal vurderes. Det må også vurderes "muligheter for framtidige etableringer av nye virksomheter i området, både bedrifter og andre aktiviteter". Viser til Soria Moria erklæringen og "Fjellteksten".</p>

18	Espedalen Skisenter	<p>Har ansvar for løypenett (sommer og vinter) + varmetuer (Tonebu ligger i planomr.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mener vern vil være med på å underbygge deres profil som den "vennlige villmark" og at det blir et kvalitetsstempel hvis det blir landskapsvern/nasjonalpark i nærheten. • Mener uberørt natur er en naturressurs på linje med metaller, olje og trevirke. • Påpeker at det er avgjørende for næringslivet i Espedalen at skiløypene er av god kvalitet (godt preparerte osv) og at det er åpne varmetuer, understreker at dette tilbudet må kunne opprettholdes ved ev. vern.
19	Gausdal Jeger- og Fiskerforening	<ul style="list-style-type: none"> • Positive til verneplan. Tidligere generasjoners bruk (sæterdrift, jakt og fiske) har lagt grunnlaget for vern, og dette må tas med i vurderingene når verneform skal utredes og velges. • Ønsker å ta vare på elgstammen som har vinterbeite i Gausdal. Elgstammen i Gausdal bør gis en mer sentral plass, og behandles mer på linje med villrein. • Opptatt av at tradisjonell bruk skal kunne fortsette og mener at nye kommersielle virksomheter som kan ødelegge/forstyrre tradisjonell bruk ikke må tillates. • Bruksretter må opprettholdes. • Påpeker at vurdering av vern må bygge på korrekt kunnskap om tidligere tiders og nåværende bruk av området. • Foreslår nytt tema for KU: Trekkhundkjøring (næringsvirksomhet, trening, konkurranser) vs. Elgstammens leveområder og overlevelses muligheter om vinteren. • Påpeker at det er nødvendig med strengt oppsyn innenfor ev verneområde.
20	Østre Gausdal bonde og småbrukerlag	<ul style="list-style-type: none"> • Bruken av fjellområdet (setring, beite, jakt, fiske, uttak av ved og tømmer) gjennom århundrer er det som gjør området spesielt, og er fortsatt viktig for landbruket i bygdene rundt. • "Vi vil ved et eventuelt vern miste den lokale råderetten over ressursene". • Til KU-programmet: <ul style="list-style-type: none"> ○ Setring, beiting og fordyrking kan komme i konflikt med andre næringsinteresser ○ Motorisert ferdsel er nødvendig i dagens landbruk, må kunne fortsette med dette (minimum: få løyver/disp.) ○ Må kunne hogge for å lage/sette i stand gode beiter/seterløkker (gjengroing) ○ Må være muligheter for uttak av rovdyr ○ Massetak må til for å vedlikeholde/bygge veier
21	Naturvernforbundet i Gausdal	<ul style="list-style-type: none"> • Ønsker prinsipielt å "verne mest mulig areal etter strengest mulige bestemmelser" • – ønsker planomr utvidet mot Lillehammer og at dagens Ormtj.k. NP og Hynna NR knyttessammen i ny NP, • - samt NP i fjellområdene vest og nord i Gausdal (dvs store, sammenhengende omr som NP). • Ønsker aktivt vern, ikke "osteklokkevern" • Foreslår bruksrestriksjoner på vegen inn til Liomseter slik at vegen kan inngå i NP • Ikke er grunnlag for jaktforbud
22	Vannkraft Øst As	<ul style="list-style-type: none"> - Oppland Energi er regulant på Dokkfløymagasinet og gjennomfører snømåling i tilsigene Dokka og Synna. - Opplandskraft DA har inntak i Øyangen, og vurderer et nytt mindre kraftverk som skal utnytte fallet mellom Kaldfjorden og Øyangen - Eidsiva Vannkraft er regulant på Hornsjøen, Ropptjern og overføring av Valåa. - Drift og vedlikehold krever motorisert ferdsel og må tas hensyn til.
23	Dalseter Høyfjellshotell	<ul style="list-style-type: none"> - Positive til utvidelse av NP og ev LVO på vestsiden av Espedalen. - Samtidig viktig å kunne opprettholde et godt løypenett (preparering osv) som i dag for driften av hotellet.
24	Helvete naturpark	<ul style="list-style-type: none"> - I utgangspunktet positive til at Helvete og Dritudalen blir omfatta av vern - vil ha garanti for at de kan fortsette sin virksomhet som i dag og ha armslag til å utvide - grensa mot øst bør ikke gå helt opp til rv 255 - tilsyn med Helvete og Dritudalen bør legges til Dalbakken Fjellgård - Navnet her bør være Helvete Naturreservat, ellers Ormtjønncampen i

		tråd med lokal uttale
25	Statens landbruksforvaltning	<ul style="list-style-type: none"> - Ser positivt på KU knyttet til landbruk, denne må inkludere småskala turisme - ser positivt på medvirkningsprosessen det er lagt opp til, åpen medvirkning også viktig ved forvaltnings- og skjøtselsplaner
26	Bergvesenet	<ul style="list-style-type: none"> - Ønsker at den nord-østre delen av planområdet tas ut pga de kjente og mulige malmforekomstene som finnes innen et bestemt geologisk miljø på begge sider av Espedalsvatnet. Jf. Berggrunnskart for Lillehammer 1:250000. - Sulfidmalm har mutingsrettigheter i Espedalsomr - Ny leteaktivitet skyldes ny undersøkelsesfilosofi og – metoder, kombinert med høye metallpriser på verdensmarkedet. - Undersøkelsene strekker seg ofte over flere år - Planlagte undersøkelser er foreløpig lagt på is - KU – flere undersøkelser nødvendig for å kunne gjennomføre en tilstrekkelig utredning av ev utnytting av malmressursene - KU – Steinmasser – vurdering av kvaliteten på bergartene nødvendig, jf NGU sin database for puk og grus
27	Svatsum E-verk	<p>Eid av 8 bøkker i Ø. Svatsum</p> <ul style="list-style-type: none"> - kraftprod i Ongsjøvassdraget siden 1977, årsprod 3,5 mill kWh - har konkrete planer om kraftverk nr to i Ongsjøen for å utnytte fallet, med ny rørgate – planlegging i 2007, utbygging i 2008. - Ønsker ikke at verneplanprosessen skal stoppe disse planene, (flytt plangrensa til grensa for statsalm.)
28	<p>Oppland Bondelag, Mjøsen Skog BA og Viken Skog BA</p> <p>(med vedlegg fra Gausdal bondelag og Østre Gausdal bondelag)</p>	<p>De tre regionale grunneier organisasjonene avgir felles uttalelse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Planområdet – ønsker vesentlig reduksjon tidligst mulig fordi omfanget bidrar til unødig støy og negative følelser. Mener arealet er stort når det snakkes om utvidelse av dagens NP og at dette ikke er politisk behandlet. - LVO – må være tydelig mindre restriksjoner enn i NP - For rene skogsareal er NR riktig verneform - Ønsker å involveres sterkere i prosessen framover (bli invitert til møter og lignende) - Positive til frivillig vern i Dritua Helvete men dette kan vernes uten at hele området vernes. - Mener verneplanprosessen begrenser mulighetene for videreutvikling av nye næringer jf. Stopp i nikkelling - KU: <ul style="list-style-type: none"> • Dagens økonomiske utnytting og potensialene om vern ikke blir gjennomført, underforstått økonomiske konsekvenser av vern (i forhold til oppdyrking, turisme, nye fritidsaktiviteter, setermodernisering og -tilbygg, vegutbedring, rydding av beite/hamner- traktorveger rundt inngjerda beiter for vedlikehold, tregrensehveing gir behov for bygging av nye skogsbilveger, bioenergi) • Tradisjonelt landbruk – er ikke dekkende for dagens landbruk • Mulighetene for kombinasjon av vern og økonomisk utnytting – tilpassningsmuligheter i forhold til standard verneforskrifter • Mulighetene for å utvikle utvidet landbruksnæring – for eksempel utmarksnæring • Hvordan ivareta verna kulturlandskap (LVO) – praktisk og finansielt (hvis ikke mulighet til moderne landbruksdrift) • Faktiske effekter av ikke å verne området, hva er verneverdiene og hva skjer hvis ikke vern? • Mest verdifulle områder for framtidig utbygging • Næringsfiske – forekomster, adkomstmuligheter, nødvendige husvære, produksjonsanlegg • Framtidige reguleringsbestemmelser og bruksrettigheter i statsalm.
29	Norges Bondelag	<ul style="list-style-type: none"> - Ber om at politiske føringer vedr. framtidig forvaltning av verneområder blir fulgt opp, jf Soria Moria erklæringen og fjellteksten (NP som ressurs for lokal verdiskaping, bærekraftig bruk, hindre gjengroing av kulturlandskapet, lokale og regionale folkevalgte organ skal gis økt myndighet i naturforvaltningen, rask utarbeiding av forvaltningsplan) - KU:

		<ul style="list-style-type: none"> • hva er trusselbildet? • synliggjøre landbrukets rolle for å ivareta verneverdiene • konsekvenser for utvikling av trad. landbruk og nye næringer • hvilke ressurser som kreves for å drifte vernet <ul style="list-style-type: none"> - positivt med medvirkning gjennom ref.gr og kontaktutvalg - ønsker også alternative møteplasser, eks seminar hvor konsekvensene og mulighetene av vern blir belyst - vurder bruk av SMIL midler til områdetiltak parallelt med vern jf. Geiranger – Hedalen - LVO – mildeste form for vern og dette må gjenspeiles i bestemmelsene, alternativ er pbl kombinert med landbrukets virkemidler - Viktig at utkast til forvaltningsplan kommer sammen med verneforslag – for å synliggjøre hva vern vil si i praksis - forvaltningsplan må lages i samarbeid m næringsorg. lokalt - ber om at endelig vernevedtak ikke fattes før nye erstatningsregler (naturmangfoldloven) er vedtatt. - vedlegg: Opprop: "Fjellteksten må følges opp i praksis"
30	Norges Fjellstyresamband	<ul style="list-style-type: none"> - For lokalsamfunn med bruksrett på statsallmenning vil vern være like omfattende som om vern av privat grunn - setring og beite har fremdeles stor betydning, vern må ikke komme i veien for aktiv setring/beite - Ø.S. har 163 støler i bruk, 54 med trad mjølkedrift. - ev framtidig vern må ikke medføre så store restriksjoner at aktiviteten ikke blir lønnsom/gjennomførbar i praksis - Gausdal statsallm: 127 støler, 23 m mjølk. Her er vern vestover fra eksisterende NP minst konfliktfylt. - N Fron: 2 støler u.drift. - N Land: 4 i drift + hest ved Tronhus - Mener aktuell verneform i statsallm. er LVO pga kulturlandskap m tekniske inngrep. - ønsker ikke jaktforbud - mener lokal forvaltning er nødvendig – konfliktdepende, dagens lokale forvaltning må videreføres jf prøveprosjektet med lokal forvaltning - forvaltningsplan er viktig og må gi rom for lokal forvaltning – og det er en fordel om denne følger verneplan på høring - Fjellstyra må få plass i ref gruppene og kontaktutvalget - forutsetter at økt behov for naturoppsyn blir lagt til eksisterende oppsyn. SNO bør bare ha koordinerende rolle. - KU: <ul style="list-style-type: none"> • tall må vise betydningen av landbruk/setring • vurdere positive virkemidler for å sikre beite/stølsaktiviteter • Storviltjakt må fortsatt kunne bruke motoriserte hjelpemiddel • vern må ikke legge hindringer for nye reguleringsavtaler (Fron) - effekter etter oppretting av LVO/NP må vurderes etter 10 år, slik at det blir vurdert om det er mulig å utvikle seg etter tida og tilhøva. - Foreslår evaluering av verneformål, grenser, forskrifter hvert 10 år gjennomført av uavhengig vitenskapelig institusjon.
31	Øystre Slidre Arbeiderparti	<ul style="list-style-type: none"> - Viser til kommunestyrevedtak i Øystre Slidre og støtter dette vedtaket. - Mener at sjølråderetten i stølsområdene er særst viktig og blir best ivaretatt med lokal forvaltning.
32	Bygdalista i Gausdal	<ul style="list-style-type: none"> - I utg.p. positive til utvidelse av Ormtjernkampen, men forutsetning at grunnlagsmaterialet er så korrekt som mulig. Virker særlig som "nå"-situasjonen i Gausdal Vestfjell (GV) vinterstid er basert på feil faktagrunnlag. - Anmoder Fylkesmannen om å skaffe opplysninger fra Gausdal Historielag. - Litt historikk vedrørende dyrelivet; bl.a. villrein fram til ca. 1910 og siste fjellrev observert 1970-årene. - Bestanden av vinterbeitende elg i GV har sunket fra ca. 200-300 dyr i 1980-90 årene til ca. 50 i dag. "Gausdals elgen" er den høyestlevende vinterbestand av elg i Norge og har på mange måter samme levevilkår som villreinen. Den er derfor svært sårbar for forstyrrelser vinterstid. Samtidig stor menneskelige aktiviteter nord for FV 204 vinterstid, naturbasert turisme m.m.

		<ul style="list-style-type: none"> - Foreslag til tema for KU: Hvordan innvirker denne menneskelige aktiviteten i GV på den sårbare elgstamma som tradisjonelt hadde/har sine vinterbeiter i området? - Nysætra ligger på sydsiden av FV 204, og er utenfor planområdet. Hvordan nå målsettingene for kulturmiljø/kulturminner når de eldste seterområdene er holdt utenfor? Få om noen områder i GV med flere fornminner enn i området fra Djupådalen-Nysetra i syd til Roppa i nord. - Forslag til tema for KU innenfor områdene landbruk og kulturmiljø/kulturminner: Kartlegg og synliggjør kombinasjonen ressursutnytting i området, levende landbruk, kulturminner og kulturhistorie.
GRUNNEIERE OG RETTIGHETSHAVERE		
33	Tone Kristin Skatrud og Gudmund Forseth, Gausdal	<p>Eiere av gårdsbruket Skatrud gnr 32/9 som omfatter feste nr 16Tjuruverket seter og 531 Båtnaust ved Karsjøen på gnr 238/1 i Gausdal statsallmenning</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kan bli aktuelt med sau/ammekyr på setra og ev turistvirksomhet. • Vil ikke at Tjuruverket skal bli innlemmet i NR/ under strenge vernebestemmelser slik at setra ikke kan brukes
34	Trygve Groven, Skåbu	<p>Har fire gnr/bnr innen planomr i Nord-Fron/Sør-Fron.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 70 dekar i Snubblia Sør-Fron gnr 240/7 og 250/5 (som planlegges hogget vinteren 2006 – planer om hogst kommentert i brev aug. 06), dette + vegger og regulert vatn gjør at han "vanskelig kan se at dette skal være verneverdig". • Eier også gnr 225/10 v/ Storhøliseter (avmerket som Melbysetra). Driver utleie på setra og ønsker å utvikle dette, samt pløye opp/dyrke mer jord ved setra. • Er positiv til å verne gnr 225/10-1 som utgjør grensa mot S-Fron og Hersjømyrene. • Ønsker beiterett opprettholdt.
35	Anne Marie Mørstad - Bruksberettiget ved Skindro (gnr 12/3 i Ø. Slidre)	<ul style="list-style-type: none"> • "Framtidig vern må ikkje koma i vegen for aktiv setring/beiting i framtida." – dvs LVO er naturlig verneform. Aktiv bruk er beste vern. • Ønsker ikke jaktforbud • Ser det som viktig med lokal forvaltningsmyndighet (som konfliktdepende tiltak) • Fjellstyret må få plass i referansegruppa og kontaktutvalget
36	Anne Helene Toft, Follebu	<p>Har seter v/ Lundseterene i statsalm. i Nordre Land. Konsekvens for setereiere hvis innenfor NP?</p> <ul style="list-style-type: none"> - for allmenningsretten (rett til å ta ut ved)? - vedlikehold av vannforsyning til seter? - For vedlikehold/gjenoppbygging av bygninger på setra? - Begrensinger på motorisert ferdsel til og fra, samt på inngjerdet området ved vedlikehold/jordbearbeiding? <p>Ønsker tilbakemelding på disse spørsmålene (sp.mål besvart i brev sept. 06)</p>
37	Arne Kvam, Etnedal/Valdres Høyfjellshotell	<ul style="list-style-type: none"> - Ølsjølia sæter gnr 33/7 ligger innenfor planomr. I Etnedal. Sætra brukes i forb. med driften av Valdres Høyfjellshotell, og det er planer om å utvide sætra som del av hoteldriften. - Ønsker gnr 33/7 ut av planområdet/ vern
38	Benedicte Ingstad	<p>Eier av Maribuseter og medeier i 110/1 og 2 Espedalen vest</p> <ul style="list-style-type: none"> - Maribuseter drevet som seter med beitedyr siste 35 år (hest og geit) - det er vei fra Meldgardseter over Bosborseter til Maribuseter som kan kjøres m 4hjulstrekk bil/traktor og er skiløypetrase på vinteren (jf kart vedlagt uttalelsen). Ønsker denne veien inn på kartet og å fortsatt kunne bruke den - ønsker fortsatt å bruke setra som nå, med forbehold om dette positiv til vern
39	Advokat Tom Schjelderup Mathiesen som representant for grunneierne av Øyangen	<ul style="list-style-type: none"> • Øyangen omr. lite egnet til vern pga oppdemming og byggeaktivitet (6 hytter) • Hvis vern, ønsker gr.eiere å kunne bruke eiendommen som i dag: <ul style="list-style-type: none"> - bruke hyttene som i dag (utleie, utbedring, sanitæranlegg, strøm, vann) - fiske og motorisert ferdsel i forb. med dette, utsetting av fisk - bruke/vedlikeholde vegen - uttak av ved (inkl traktorbruk) - transport av folk og utstyr med snøscooter om vinteren - jakt • Adv. ønsker også å stå på adr lista
40	Advokat Bergersen AS for 7 eiendommer	<p>Skrautvål Sameige har ca 223 deleiere, men kun et fåtall driver aktivt med husdyrhold (ca 39stk)</p>

	<p>som driver aktiv gardsdrift og er medeiere i Skrautvål Sameige</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mangler mandat til så omfattende planområde – Skrautvål sameige må tas ut • Var ikke kulturlandskapet også for 50 eller 100 år siden verneverdig? Landskapet endres stadig – hvordan kan det vernes? • "hvis Fylkesmannen er så fornøyd med dagens forhold, må det også heri ligge en anerkjennelse av det arbeidet som frem til i dag er utført" Hva er det som tilsier at dette ikke vil fortsette? • Klientene opplever press på arealer ved hovedbruk og heimstølsmark (nedbygging, turisme) og ønsker å etablere støl i sameiget – viktig del av ressursgrunnlaget • Lite forståelse for at fiskebuer er viktige i ressursforvaltningen og rekreasjonsøyemed. "man kan ikke engang regne med å få bygge opp igjen buer som av en eller annen grunn blir beskadiget eller går til grunne" • Hvilke restriksjoner på uttak av ved? • Hva med utøvelse av jakt- og fiske rettigheter og hvem tar seg av jakt og viltstell? • Beiterettigheter? • "Hva med rovdyrpleie?" • "Kan man regne med at de vil fortsette med aktiv gardsdrift hvis styringsretten over egen eiendom skal bli ytterligere innskrenket?" • Adv. ønsker å stå på adresselista (er ført opp som kopimottaker i ref. gruppa)
41	<p>Adv. Ivar E. Thune Hagerup for Skrautvål Sameige, Steinsetbygda Sameige, Ton Lenningen Setereierforening og Ton Lenningen Utmarkslag</p>	<p>Representerer opp mot 350 private deleiere/partielle rettighetshavere</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er ikke tilfreds med at høringsfristen var midt i ferietiden og at oversiktskart for fagrapportene først var ferdig i midten av juni 06. • Mangler mandat for verneplanarbeidet – størrelsen på planområdet : dvs ønsker Nord-Aurdal og Etnedal ut av planområdet • Hensikten med vern av dette området er områdets "pedagogisk verdi og betydning i undervisningssammenheng". Hvordan dette skal fremmes gjennom ev vern ikke beskrevet i dokumentene • Vern er inngrep i privat eiendomsrett, det skal mye til før privat eiendom kan vernes (jf uttaleser fra Børge Brende) • "det er ikke framkommet noe som tilsier at disse områdene i vesentlig grad skiller seg fra det man generelt finner over hele landet og alt tilsier at områdene kan undergis en forsvarlig forvaltning gjennom bl.a. plan og bygningsloven" • har ikke tillitt til at fylkesmannen vil komme med raske avklaringer som kan "frigi" områder som ikke er aktuelle for vern • mener verneplanarbeidet hindrer (nærings-) utvikling • det bør tas en vernepause, og heller lages forvaltningsplaner for de områdene som er vernet • har ikke tro på at det vil bli gitt erstatninger el. som kompensasjon for vern • Føler at storsamfunnet gir miskreditt til den forvaltningen av området som er drevet til i dag. Hva kan staten gjøre bedre? • "Et vern antas å skulle "fryse" landskapet slik det fremstår i en tidsperiode" – landbrukets næringsområder i fjellet skal bli museum • Positive til samarbeid med reiselivet men på lokale premisser og ikke gjennom eksternt oppsyn • Vern vil byråkratisere og vanskeliggjøre alle nysatsninger • Nærområdene til Dokka-Etnautbyggingen ble ikke sett på som mer verneverdige enn at det ble utbygging av vassdragene – hvorfor er det grunnlag for vern nå da? • Ser ikke store forskjeller i kartlagte verdier innen planområdet i forhold til det som finnes utenfor planområdet, og det er derfor ikke grunnlag for vern • Det er ikke grunnlag for å utrede områder til landskapsvernområder iht. mandatet • KU: merknader sendes senere • Vurderer å prøve mandatet rettslig
42	<p>Skåbu bygdautvalg</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nasjonalparken må få et nøytralt navn, foreslår Huldreheimen (som DNT bruker på området) • Bruk av utmarka har alltid vært en viktig del av ressursgrunnlaget for gardsdrifta (setring, beite, fordyrking med mer), og må fortsatt ha mulighet til det. Utvidelse av NP må ikke hemme fortsatt utvikling av landbruksnæringa (eks nybygg og restaurering av sæterhus, oppdyrking)

43	Kvikne-Skåbu Grunneierlag	<ul style="list-style-type: none"> Ber om at det tas inn en representant for private grunneiere i området i referansegruppa for Nord- og Sør-Fron og foreslår Trygve Groven fra Skåbu (T. Groven med i ref gr fra sept. 06). Ønsker Kvikne-Skåbu grunneierlag føres opp på adr. Lista.
44	Gausdal fellesdrift Liomseter-Revsjøhamna	<ul style="list-style-type: none"> Sterkt mot utvidelse av NP, pga bruksretten i fjellet som vi er avhengige av. "Verneplaner er en effektiv måte fra storsamfunnet å ta fra BygdeNorge deres ressurser for en billig penge og legge en stor demper på lokal bruk av fjellet". Fjellet er i dag preget av beitebruk. Mange planter er et resultat av beitebruk (ikke villmark). Ønsker å kunne drive fortsatt aktiv beitebruk og ev sette opp mer gjerdet/utvide hamneomr (må kunne drive motorisert ferdsl i forbindelse med dette).
45	Javnlie Sammeige	<ul style="list-style-type: none"> Ber om at Javnlie Sammeige i Ø. Slidre blir tatt ut av planområdet, fordi "sameie er av stor betydning som ressurs for våre gårder", ønsker fortsatt full råderett over området.
46	Øvre Svatsum Sameie, Øvre Svatsum Utmarkslag, Svatsum Vel	<ul style="list-style-type: none"> - ønsker å beholde mulighetene for utvikling av E-verk, turisme, jakt og fiske, primærnæringer og gruvedrift for at det lille bygdesamfunnet skal overleve - krever at Øvre Svatsum sameige trekkes ut av planområdet/ at grensa følger Gausdal statsalm.
47	Skattebu Sameige	<ul style="list-style-type: none"> - Grunneiere og gardbrukere som har stølsdrift i Ø. Slidre er redde for å bli overkjørt og umyndiggjort når det gjeld bruken av området til landbruk. - "det har frå Fylkesmannen vorte sagt at privat grunn ikkje skal inngå i nasjonalparken. Kvifor er då grensa for parken ved Vangsjøen og Bukono (...)dregen inn på Skattebu Sameige sin (private) grunn?" - Ønsker grensa mot NP øst for stølsområda i ØS, alternativt følge statsallm grensa ved Vangsjøen – Bukono. -
48	Espedalen utmarkslag	<ul style="list-style-type: none"> - Sterk motstand mot at plangrensa går helt ned til Espedalsvatnet, må følge grensa for Statsallmenniga! (også i øvre del av Vestre Gausdal) - Vestsiden av Espedalsvatnet har til alle tider vært benyttet til næringsutøvelse – fangst, skogsdrift, seterdrift, gruvedrift osv. og det må forstette for å kunne opprettholde fast bosetting - Det finnes neppe verneverdier som gir grunnlag for vern - Mindre områder som fangstanlegg, viltgroper mv kan om ønskelig vernes etter annet lovverk - Stiller seg bak forslag om vern av Helvete-Dritudalen
49	Espedalen bygdealmening	<p>Har 660 bruksberettigede</p> <ul style="list-style-type: none"> - tradisjonell bruk må kunne fortsette (jakt, fangst, hogst, fiske, beiting, setring, nydyrking, turisme, utleiehytter, oppsett av hytter, leiekjøring m skuter, motorisert ferdsl i forbindelse m storviltjakt) - inntekter fra fallrettigheter i Vinstra, ønsker også nye og gunstige reguleringsavtaler - er opptatt av å ta vare på alm. For framtidige generasjoner, men også muligheter for utvikling etter tilhøva og derfor mot vern i bygdeallm sine areal - forvaltningsplan må sendes med høringspapirene - ønsker lokal forankring av oppsyn og forvaltning - ønsker infomøter i prosessen hvor de bruksberettigede er invitert og ønsker fortsatt å ha sin sekretær i referansegruppa
50	Gausdal fjellstyre	<ul style="list-style-type: none"> - Historikk og lovverk: fjelloven er dynamisk og gir rom for tidsmessig utvikling av bruksrettene: "nyttes på en måte som til enhver tid er i samsvar med rasjonell bruk, og som er naturlig etter tida og tilhøva" - i statsallm har "brusrettene ofte en større verdi enn selve grunneierretten" - beste vern av natur er gjennom bruk - kunnskap om dagens og historisk bruk må bli et viktig moment i valg av verneform - Ønsker følgende KU-tema: <ul style="list-style-type: none"> • Dagens bruksretter (setrer, beite, jakt, fiske og friluftsliv), herunder tidsmessig utvikling og økt tilrettelegging av bruksrettene • Verneformer: Ulike verneformers innvirkning på bruksrettene

		<p>etter fjelloven.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Økt menneskelig aktivitet – hvordan vil dette virke inn på utøvelsen av bruksrettene? eks ro i beitetida, grunder og gjerder. • Jaktforbud(ønsker ikke) og treningsfelt for jakthunder • Vilt og fiskeskjøtsel – må kunne videreføres og ev utvikles, konsekvenser ved skjøtsel/ikke skjøtsel av vilt og fisk • åpne/låste buer/hytter – må kunne tilrettelegge for dette fortsatt, krever snøskuterbruk • Forvaltningsmyndighet og –plan, mener dagens lokal forvaltning fungerer godt og har vist at den evner å ta vare på kvalitetene, tilpassninger, • Ny (kommersiell) bruk – hvem gir tillatelse? (de lokale best i stand til dette) • økt slitasje/forstyrrelse av vilt/naturmiljø – som følge av ulike verneformer/økt menneskelig aktivitet • økte tilretteleggingsbehov/kanalisering hvis NP – kan være i konflikt m verneformål • Oppsynsansvar, forutsetter at dette fortsatt skal være lokalt, økte kostnader ved to kontra ett oppsynskorps, tilsyn – økt motorferdsel ved tilsyn/skjøtsel • Reinsbeite – motorferdsel og økt menneskelig aktivitet • Vedlikehold av bygg og anlegg. Godt vedlikeholdt veg forutsetning for utnytting av bruksrettene. Kan være behov for nye veger • Ulike verneformer vs mulighet for opprettholdelse av kulturlandskapet og derav virking på reiselivet • Fjellstyret bør være premissleverandør til Kuene • Nøytral instans må utføre KU <ul style="list-style-type: none"> - 127 setre i G. statsallm., 23 m mjølkeprod. (700 bruksretter) - Forskrift om seter og tilleggsjord i statsallm ute på høring nå – frist 1.11.06, kan føre til utvisning av seter også til kombinasjon seter/turisme – og kanskje nye søknader? - 2 beitelag, totalt ca 2600 sau og ca 900 storfe på beite (2005), ca 3000 tamrein - Utmarksbeite er en viktig ressurs: Verdi av for opptatt på utmarksbeite i G. statsallm er kr. 3,9 mill (3kr pr forenhet) + for som kjøres ned fra dyrkningsfeltene - Jakt – elg ca 50 dyr vinterbestand, uttak av ca 90-100elg i året verdi:500- 600 000kr + hjort og rådyr - Inntekt småviltjakt: 200-270 000kr/år men større potensial - Trengingsfelt for hare, elg og fuglehunder er populære og har potensial, inntekt fra jakthundprøver: 24 000kr - 81 fiskevatn – driver kultiverings og tilretteleggingstiltak, inntekt på fiskekortsalg: 300-360 000kr - Friluftsliv: 13 åpne buer, 5 utleiehytter – avhengig av transport av ved og brensel+ søppel m snøskuter, 3 steinbuer, 1 gapahuk, 24km vei, 2 fiskedammer, 10 utleiebåter, 4 kajaker, doer, benker og oppslagstavler, kart og brosjyrer - Fjellstyrene har forvaltet fjellområdene til beste for primærnæring, naturvern og friluftinteresser – ønsker et godt svar på hva som er motivasjonen for å verne Gausdal Vestfjell!
51	Øystre Slidre fjellstyre	<ul style="list-style-type: none"> - "Det finst ikkje dokumentasjon for at svært langsiktig lokal forvaltning har truga det som no blir halde fram som verdiar som er verdt å verne i Øystre Slidre statsallmenning". - Bruksrettigheter må ikke reduseres – må være mulig med utvikling etter tida og tilhøva. Vern må ikke være konserverende. - Begrensninger av bruksrettighetene som følge av vern må vurderes juridisk. - Stølsområde må bli unntatt alle former for vern, beste vern gjennom bruk - Ved ev vern må det bli lokal forvaltning og oppsyn. - Det må ikke bli restriksjoner utover dagens nivå i forhold til å holde beitelandskapet i hevd. - Vern må evalueres jevnlig (hvert 10. år) – og må være dynamisk

		<ul style="list-style-type: none"> - Hvis vern, må det bli i form av en mosaikk, og ikke store sammenhengende verneområder. - Ev verneområder må ha klare verneverdier - Utviding av Ormtjernkampen NP og Skaget – Ormtjernkampen er dårlige navn - Minner om alle de lokalt forvalta lovene som har verneformål innebygde, og som "fram til 2006 har vist seg å vera tilstrekkelege og kostnadseffektive" - Viser til NOU 1983:13 og stiller spørsmål ved hvordan 1365km2 kan utfylle 9km2 - KU: <ul style="list-style-type: none"> • forholdet bruk – vern må være utgangspunktet for alle tema. KU må ta for seg planlagt bruk og tenkt bruk "innafor ei bærekraftig utvikling av tida og tilhøva", med levedyktig landbruk og samspill med næringslivet i kommunen • vise trusselbilde for ulike områder, også relatert til ulike forvaltningsregime (lokalt/sentralt) • viktig for lokal legitimitet av KU at den ser framover i tid (utover 2008-2010), og at det brukes fagfolk med høy kvalitet (faglig nivå, integritet og rolleforståelse). • må gjøre grundig arbeid fordi det ikke "eksisterer noko stølsområde med så omfattande aktiv drift i Norge, og som i dette tilfellet evt. kan bli verna etter Naturvernlova". • Krever at KU som min. dekker (kun hovedpunkt her, jf innspill fra ØS kommune): <ul style="list-style-type: none"> ▪ Landbruk ▪ Tamreindrift ▪ Natur- og kulturlandskap ▪ Naturmiljø ▪ Kulturmiljø og – minne ▪ Næringsliv ▪ Friluftsliv, fiske og jakt ▪ Motorferdsel ▪ Hytter ▪ Veger og masseuttak ▪ Dyrking og beitekulturivering ▪ Attgroing ▪ Vassdragsutbygging ▪ Gards-/stølsturisme
52	Fron fjellstyre	<p>660 eiendommer har bruksrett i Fron allmenning</p> <ul style="list-style-type: none"> - gir full tilslutning til uttalelse fra Norges Fjellstyresamband - bemerker spesielt at tradisjonell bruk skal kunne fortsette (jordbr, skogbr, seterdrift, jakt, fiske og friluftsliv) - ønsker mulighet for å utvikle næringsvirksomhet "med tilhøva" - Vern må ikke legge hindringer for at lokalsamfunnet kan inngå nye og gunstige avtaler m kraftregulanten. - Utkast til forvaltningsplan må sendes sammen med høring - Ønsker lokal forankring av oppsyn og forvaltning av ev freda areal
PRIVATPERSONER		
53	Erlend Vold Enget	<ul style="list-style-type: none"> - god kjennskap til området bla som medforfatter av hovedoppgava "Forvaltningsplan for Ormtjernkampen nasjonalpark og forslag tl verneplan for Vestfjellområdet" 1995 - enig i stort planomr fordi det gir avklaringer - ønsker Dokkelva fra Holsbrua- Dokkfløymagasinet inn i planomr pga elvestryk- severdighet - se verne og bruksplanen for Junkerdal, - lokalsamf må tjene på opprettelsen av verneområdene! - vurder om ikke veger kan ligge i NP, jf nasjonalparkriket og svensk del av Fulufjellet - oppfordrer til lokal forvaltning for eksempel som stiftelse eid av DN og kommunene jf Tyresta NP v Stockholm

Vedlegg 3

Oversikt over prioriterte naturtyper og verneverdige skogområder i planområdet for verneplanprosessen Ormtjernkampen – Skaget, jf. temakart (separat vedlegg). Miljøfaglig Utredning, juni 2009.

Tabell med naturtypelokaliteter i planområdet.

NAVN	Kommune	Naturtype	Verdikode	Verdi
Søre Langsua sør	Gausdal	Kalkrike områder i fjellet	C	Lokalt viktig
Hykylåsen øst	Gausdal	Rikmyr	B	Viktig
Reinsjøen vesle	Gausdal	Rikmyr	C	Lokalt viktig
Holbekkhøgda sør	Gausdal	Rikmyr	C	Lokalt viktig
Trasserudslettet	Gausdal	Småbiotoper	C	Lokalt viktig
Hellebergsætra	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Liumsholssætra	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Dalbakken	Gausdal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Erlandhusum sør	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Helleren, Helvete	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Erlandhusum øst	Gausdal	Slåttemark	A	Svært viktig
Gulsandlia	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Vesterheimshytta	Gausdal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Marknadsplassen/Bottolvsenga	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Ormtjørnsætra	Gausdal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Ånstadsætra	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Dokkvollan	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Kittilbu sæter	Gausdal	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Nysætra	Gausdal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Hornsjøesætra	Gausdal	Slåttemark	A	Svært viktig
Skorgangen	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Febua	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Maribusætra (setervoll)	Gausdal	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Nordbua	Gausdal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Sør-Bøsetra, Reinsåsen, naturbeitemark	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Tortjørnlia	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Tortjørnplassen	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Vågskard	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Skyttarbua	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Toftsætra	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Holsætra	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Liomsætra	Gausdal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Fossbekkbua	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Mjødokksætra	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Ongsjøsætra midtre	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Ongsjøsætra nordre	Gausdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Øvre Medgrundstjønnnet	Gausdal	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Svarttjernet	Gausdal	Gammel barskog	A	Svært viktig
Haukådalen	Gausdal	Bekkekløft og bergvegg	B	Viktig
Grytsætra	Gausdal	Gammel barskog	B	Viktig

Opsetslettet	Gausdal	Gammel barskog	B	Viktig
Roppkanalen nord	Gausdal	Gammel barskog	C	Lokalt viktig
Grytsaga SØ	Gausdal	Gammel barskog	B	Viktig
Hornsjøkampen Ø	Gausdal	Gammel barskog	A	Svært viktig
Dokkvatnet N	Gausdal	Gammel barskog	A	Svært viktig
Obleikhaugen Ø	Gausdal	Gammel barskog	A	Svært viktig
Revåkampen SV	Gausdal	Gammel barskog	A	Svært viktig
Revåkampen SØ	Gausdal	Gammel barskog	A	Svært viktig
Ormtjørnbekken-Dokkelva	Gausdal	Gammel barskog	A	Svært viktig
Ormtjørnsetra NV	Gausdal	Gammel barskog	B	Viktig
Snærespullen N	Gausdal	Gammel barskog	B	Viktig
Tjyruverket NØ	Gausdal	Gammel barskog	B	Viktig
Mjødokkberga SØ	Gausdal	Gammel barskog	B	Viktig
Mjødokkberga S	Gausdal	Gammel barskog	B	Viktig
Stuvelii - kulturlandskap	Etnedal	Naturbeitemark	B	Viktig
Bergskarstua	Etnedal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Nørre Ølsjølisætra	Etnedal	Naturbeitemark	B	Viktig
Slaveriet	Etnedal	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Sørre Ølsjølisætra	Etnedal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Nedre Lenningen	Etnedal	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Ølterdalsstølen vest	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Stakktjern-Vinjaråsen	Nord Aurdal	Rikmyr	A	Svært viktig
Abortjern øst	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Heisenn nord	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Nisehalle	Nord Aurdal	Slåttemark	B	Viktig
Nisesstøladn	Nord Aurdal	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Ølterdalstølen	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Framnes	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Tukthuset	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Krosstjednet	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Skogalægeret	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Jorislægeret	Nord Aurdal	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Tapptjerdalen	Nord Aurdal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Hellesetstølen	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Svarthammar	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Sæbuhaugensætra	Nord Aurdal	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Skreolægret	Nord Aurdal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Smørhammar	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Røssjøen	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Krosstjedn sørvest	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Sløaøyin	Nord Aurdal	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Kalvan	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Etnbekkstøladn	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Skarstølen	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Etnsenn	Nord Aurdal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Baustin	Nord Aurdal	Naturbeitemark	B	Viktig
Nørre Bjødnhøvd	Nord Aurdal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Hundslægeret	Nord Aurdal	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Storhølisætrin nordvest	Nord Fron	Rikmyr	C	Lokalt viktig

Storhølisætrin nord	Nord Fron	Rikmyr	A	Svært viktig
Snubbslåa nord for Vinsterfossen	Nord Fron	Slåttemark	B	Viktig
Vinsterfossen - nedenfor	Nord Fron	Bekkekløft og bergvegg	A	Svært viktig
Vinsterfossen - ovenfor	Nord Fron	Bekkekløft og bergvegg	A	Svært viktig
Snubba	Nord Fron	Bekkekløft og bergvegg	A	Svært viktig
Storhølisætrin	Nord Fron	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Melbysætra	Nord Fron	Naturbeitemark	B	Viktig
Hølssetra	Nord Fron	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Haugsetra	Nord Fron	Naturbeitemark	B	Viktig
Raudskardet	Nord Fron	Naturbeitemark	B	Viktig
Veslfjellsætrin	Nord Fron	Naturbeitemark	B	Viktig
Snubbdalen	Nord Fron	Gammel barskog	B	Viktig
Undertjønmyra	Nord Fron	Gammel barskog	B	Viktig
Espeholet	Nord Fron	Bekkekløft og bergvegg	B	Viktig
Oppsjøen øst	Nordre Land	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Storlægerplassen	Nordre Land	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Svarttjernet, nord for	Nordre Land	Artsrik veikant	A	Svært viktig
Goplesetra	Nordre Land	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Røssjøkollene	Nordre Land	Sørvendte berg og rasmarker	A	Svært viktig
Leikvamlægret	Nordre Land	Naturbeitemark	B	Viktig
sør for Nørstelia	Nordre Land	Artsrike veikanter	A	Svært viktig
Nashaugsetra	Nordre Land	Naturbeitemark	B	Viktig
Gardsætra	Nordre Land	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Lundsætra	Nordre Land	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Nysætra	Nordre Land	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Slugua	Nordre Land	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Skardberga	Nordre Land	Gammel barskog	A	Svært viktig
Lenna/Oppsjøbekken	Nordre Land	Gammel barskog	A	Svært viktig
Skurva	Sør Fron	Gammel barskog	C	Lokalt viktig
Andreastjønne	Sør Fron	Gammel barskog	B	Viktig
Espehalsen	Sør Fron	Gammel barskog	B	Viktig
Gråndalen	Sør Fron	Gammel barskog	A	Svært viktig
Fredriksætra	Sør Fron	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Lien AE	Øystre Slidre	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Øystre Skag	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Synhaug	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Etnstølen	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Etnstølen	Øystre Slidre	Slåttemark	A	Svært viktig
Klukkarberget	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Sørre Trollåsen	Øystre Slidre	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Tansberg	Øystre Slidre	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Tansberg	Øystre Slidre	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Lie øst	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Lie sør	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Lie vest	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Olestølen nordøst	Øystre Slidre	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Øysterlii	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Skreddalen	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Øystre Kjølåstøl	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig

Vesleskag	Øystre Slidre	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Haldorbu	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Etnlii	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Bergastølen	Øystre Slidre	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Sygnestølen vest	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Bergset	Øystre Slidre	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Bjørnhaugmyrane	Øystre Slidre	Slåttemyr	B	Viktig
Kvitfeten	Øystre Slidre	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Skåltjernstølen	Øystre Slidre	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Lie - sentrale deler	Øystre Slidre	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Etnlii NV	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Etnlii NØ	Øystre Slidre	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Søre Trollåsen	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Rognfeten	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Fullsennlii	Øystre Slidre	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Olægret	Øystre Slidre	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Nordre Trollåsen	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Selstølen	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Sygnestølen	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Robølstølen nord	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Skindro	Øystre Slidre	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Olestølen øst	Øystre Slidre	Naturbeitemark	A	Svært viktig
Bøllhaug	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Plankebua	Øystre Slidre	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Langsudalen	Øystre Slidre	Naturbeitemark	C	Lokalt viktig
Langetjernet nordøst	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig
Olestølen vest	Øystre Slidre	Naturbeitemark	B	Viktig

Tabell over verneverdige skogområder i planområdet.

NAVN	Kommune	Naturtype	Verneverdi skog
Tjyruverket	Gausdal	Gammel barskog	Nasjonal
Mjødokkberga	Gausdal	Gammel barskog	Regional
Helvete	Gausdal	Gammel barskog	Regional
Skjelhaugen	Gausdal	Gammel barskog	Regional
Hornsjøkampen	Gausdal	Gammel barskog	Nasjonal
Ormtjørnbekken-Dokkelva	Gausdal	Gammel barskog	Regional
Skardberga	Nordre Land	Gammel barskog	Nasjonal

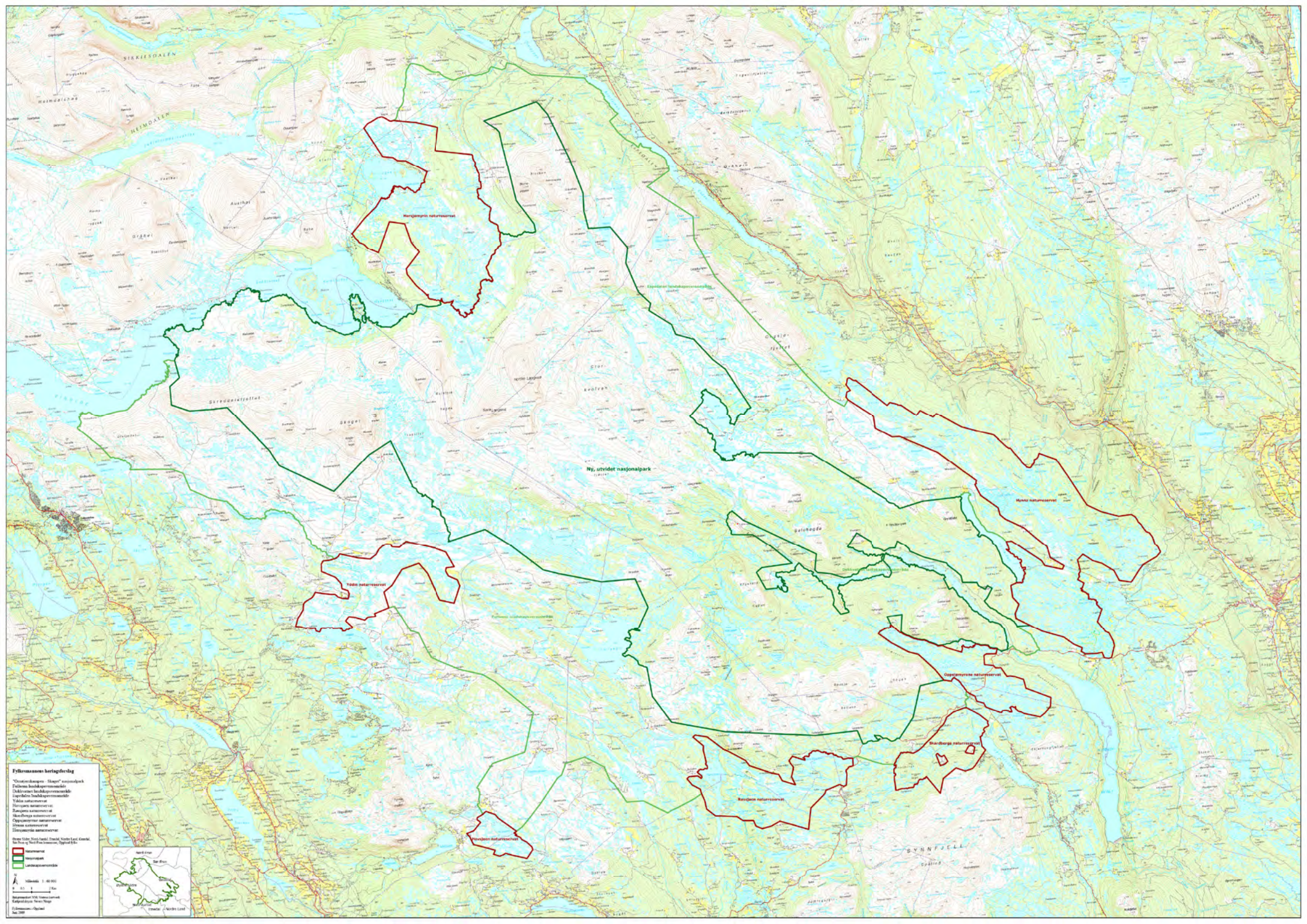

NB!

Målestokken på noen av følgende grensekart stemmer ikke ettersom originalformatene er større enn A4. For å få kart i originalformat kan Fylkesmannen i Oppland kontaktes.

Fylkesmannens beredningslag

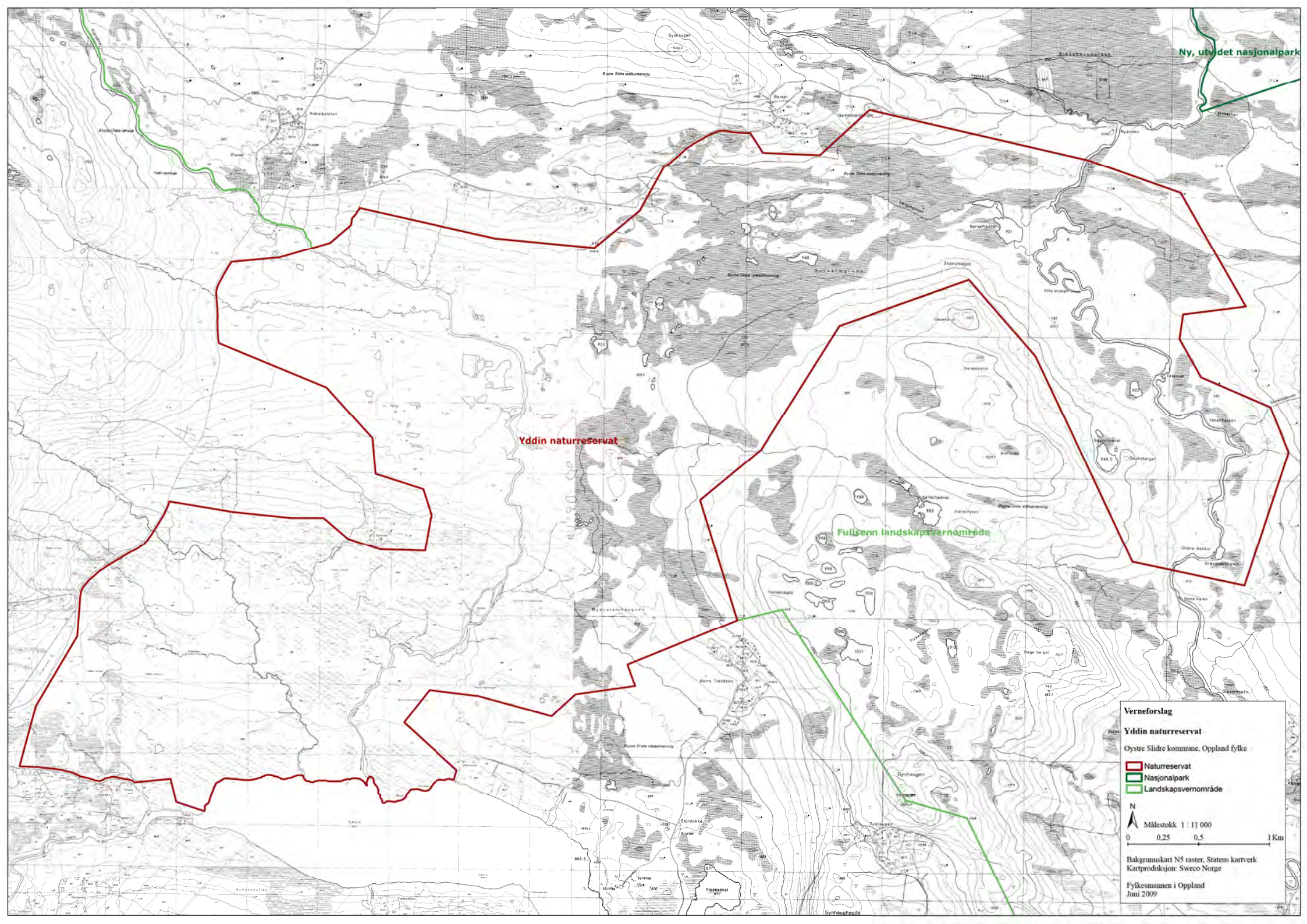
"Området skogen - Skogen" er utvalgt som
 Fylkesmannens beredningsområde
 Dette omfatter beredningsområdene
 opplysningsvesenets naturreservat
 Ytste naturreservat
 Hengjamyri naturreservat
 Svartberga naturreservat
 Rauvengen naturreservat
 Opplysningsvesenets naturreservat
 Hvitvatn naturreservat
 Hengjamyri naturreservat

Øst: Sjøen, Sør: Landet, Vest: Sjøen, Sør: Landet, Sør: Landet

Øst: Sjøen, Sør: Landet, Vest: Sjøen, Sør: Landet

— naturreservat
— nasjonalpark
— landskapsvernområde

N
 Skala: 1:40 000
 0 0,5 1 km
 Kartet er utarbeidet av Kartverket, 2019
 Fylkesmannens beredningslag
 Sør: Landet, Sør: Landet

Ny, utvidet nasjonalpark

Yddin naturreservat

Fullsenn landskapsvernområde

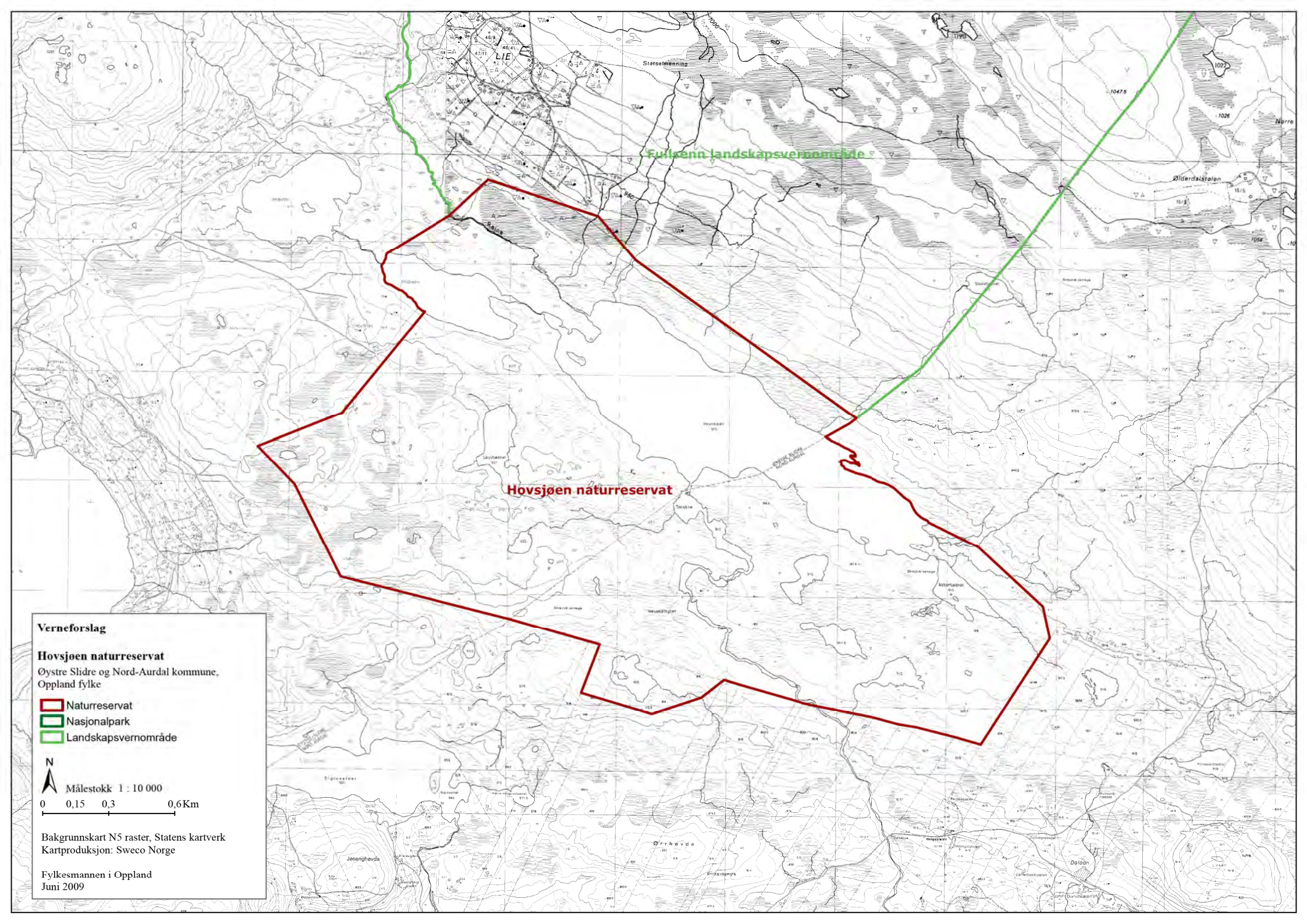
Verneforslag

Yddin naturreservat
Oystre Slidre kommune, Oppland fylke

- ▭ Naturreservat
- ▭ Nasjonalpark
- ▭ Landskapsvernområde

N
Målestokk 1 : 11 000
0 0,25 0,5 1 Km

Bakgrunnskart N5 raster, Statens kartverk
Kartproduksjon: Sweco Norge
Fylkesmannen i Oppland
Juni 2009

Fylkenn landskapsvernområde

Hovsjøen naturreservat

Verneforslag

Hovsjøen naturreservat
Øystre Slidre og Nord-Aurdal kommune,
Oppland fylke

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

N
Målestokk 1 : 10 000
0 0,15 0,3 0,6 Km

Bakgrunnskart N5 raster, Statens kartverk
Kartproduksjon: Sweco Norge

Fylkesmannen i Oppland
Juni 2009

Ny, utvidet nasjonalpark

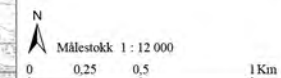
Fullsens landskapsvernområde

Røssjøen naturreservat

Verneforslag

Røssjøen naturreservat
Nordre Land, Etnedal og Nord-Aurdal kommune,
Oppland fylke

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Bakgrunnskart N5 raster, Statens kartverk
Kartproduksjon: Sweco Norge
Fylkesmannen i Oppland
Juni 2009

Oppsjømyrene naturreservat

Ny, utvidet nasjonalpark

Fullsenn landskapsvernområde

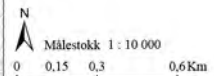
Skardberga naturreservat

Verneforslag

Skardberga naturreservat

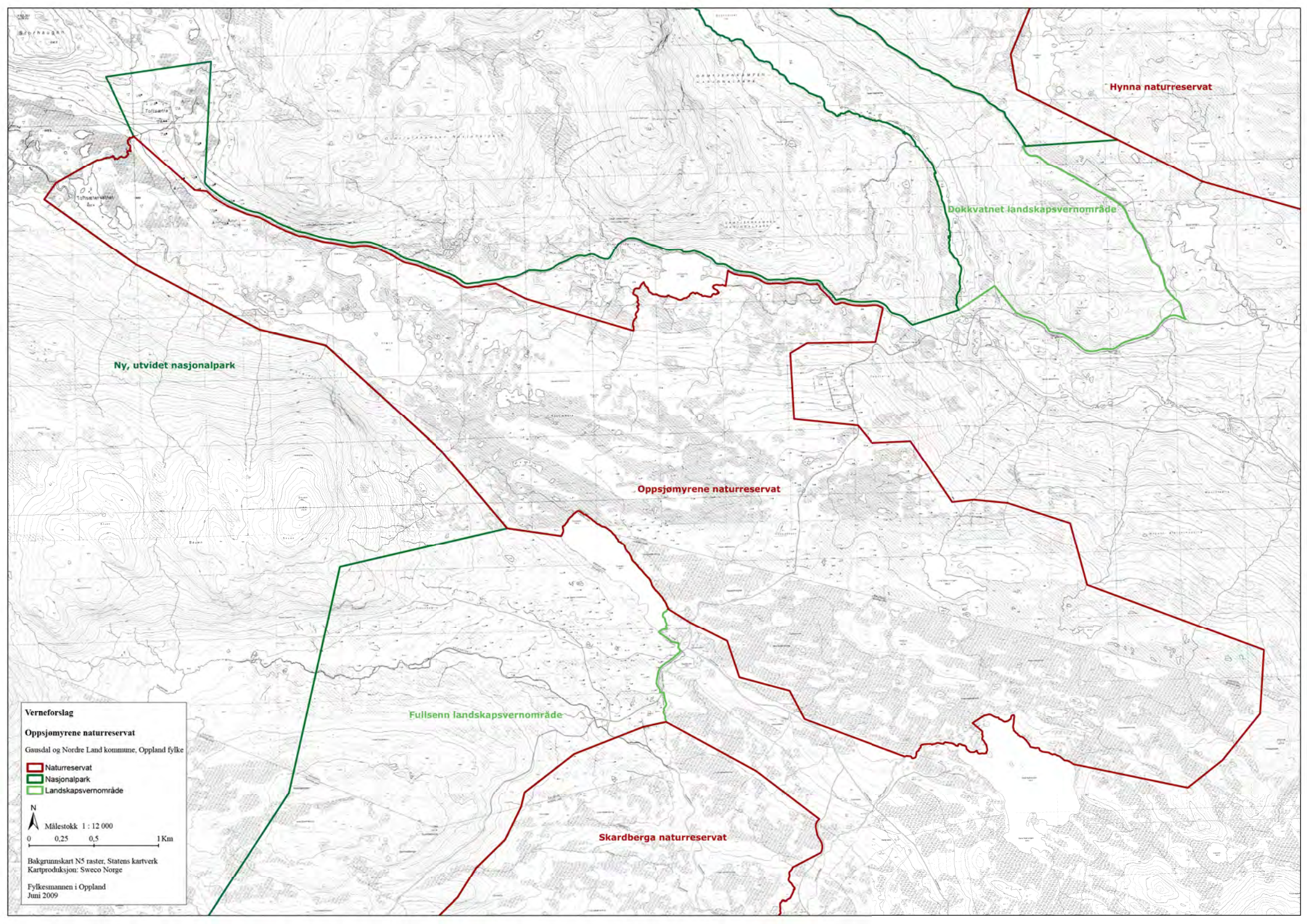
Gausdal og Nordre Land kommune, Oppland fylke

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Bakgrunnskart NS raster, Statens kartverk
Kartproduksjon: Sweco Norge

Fylkesmannen i Oppland
Juni 2009

Hynna naturreservat

Dokkvatnet landskapsvernområde

Ny, utvidet nasjonalpark

Oppsjømyrene naturreservat

Fullsenn landskapsvernområde

Skardberga naturreservat

Verneforslag

Oppsjømyrene naturreservat
Gausdal og Nordre Land kommune, Oppland fylke

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

N
Målestokk 1 : 12 000
0 0,25 0,5 1 Km

Bakgrunnskart NS raster, Statens kartverk
Kartproduksjon: Sweco Norge
Fylkesmannen i Oppland
Juni 2009

Grensebeskrivelse

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

0 0,05 0,1 0,2 Km

Yddin naturreservat

Fullsenn landskapsvernområde

Trøllåshøgde

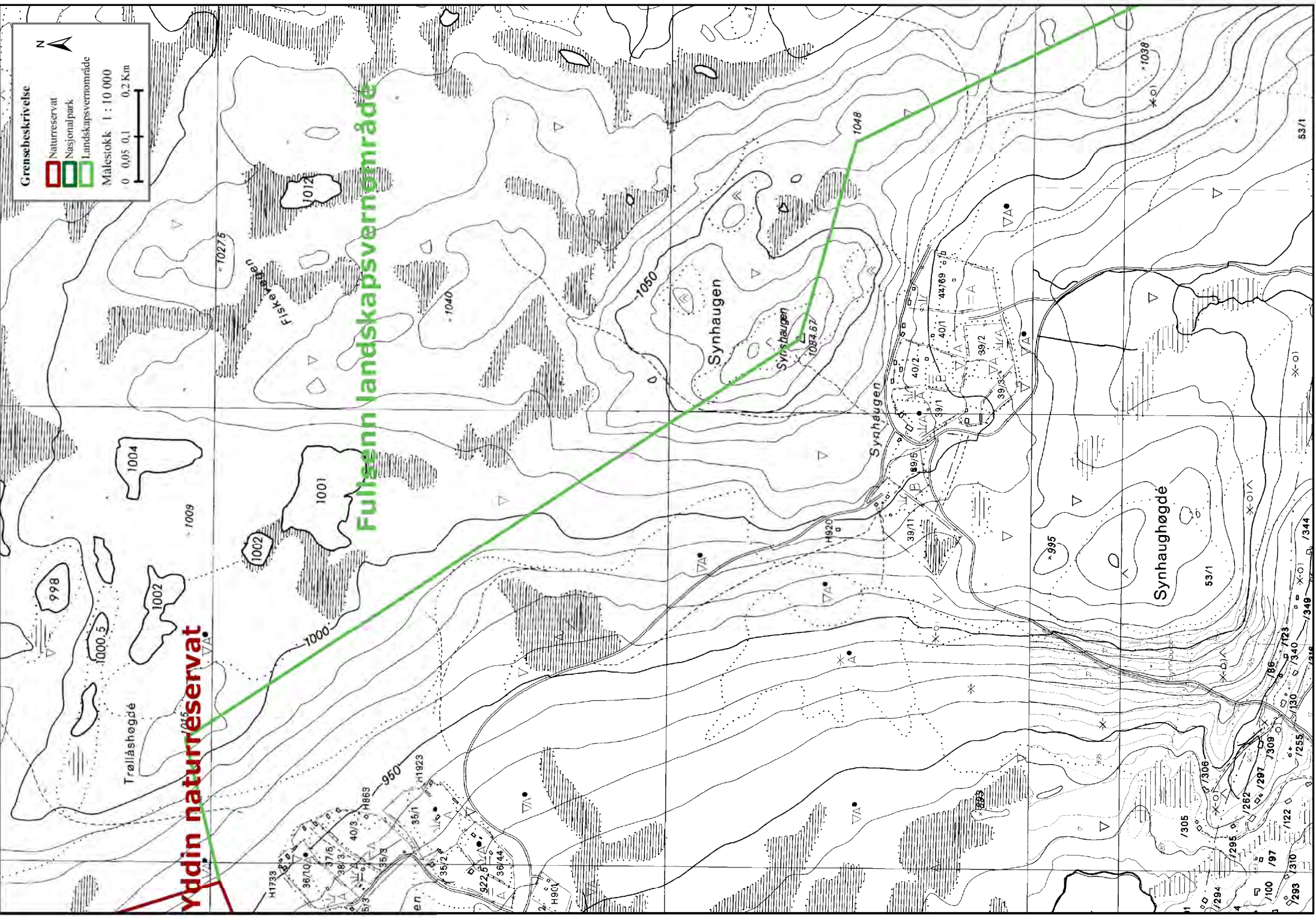
Fiskevægen

Synhaugen

Syrisshaugen

Synhaugen

Synhaughøgde

Grensebeskrivelse

Naturresevat

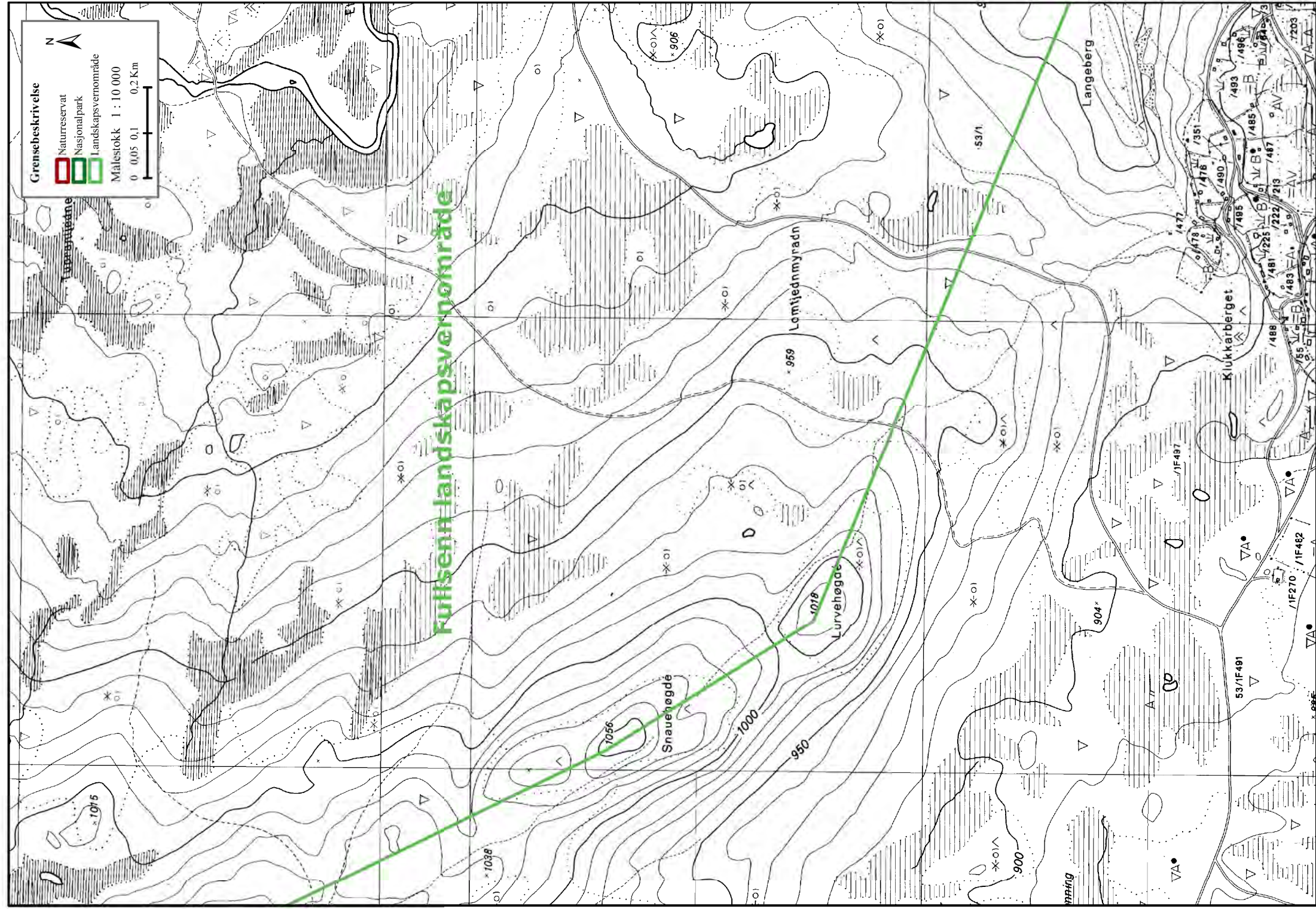
Nasjonalpark

Landskapsvernområde

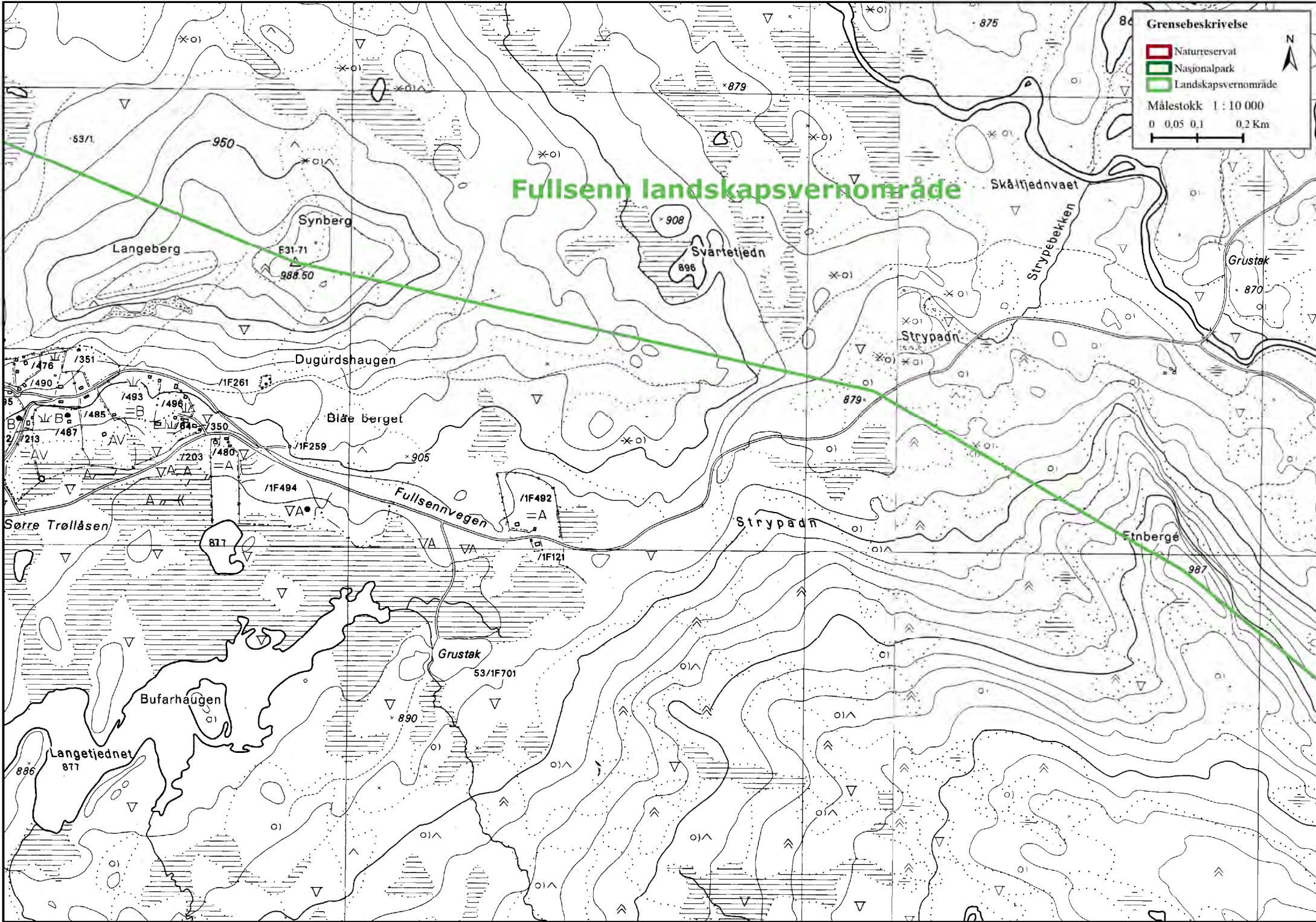
Målestokk 1 : 10 000

0 0,05 0,1 0,2 Km

Fullsenn landskapsvernområde

Grensebeskrivelse

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

0 0,05 0,1 0,2 Km

Fullsenn landskapsvernområde

Grensebeskrivelse

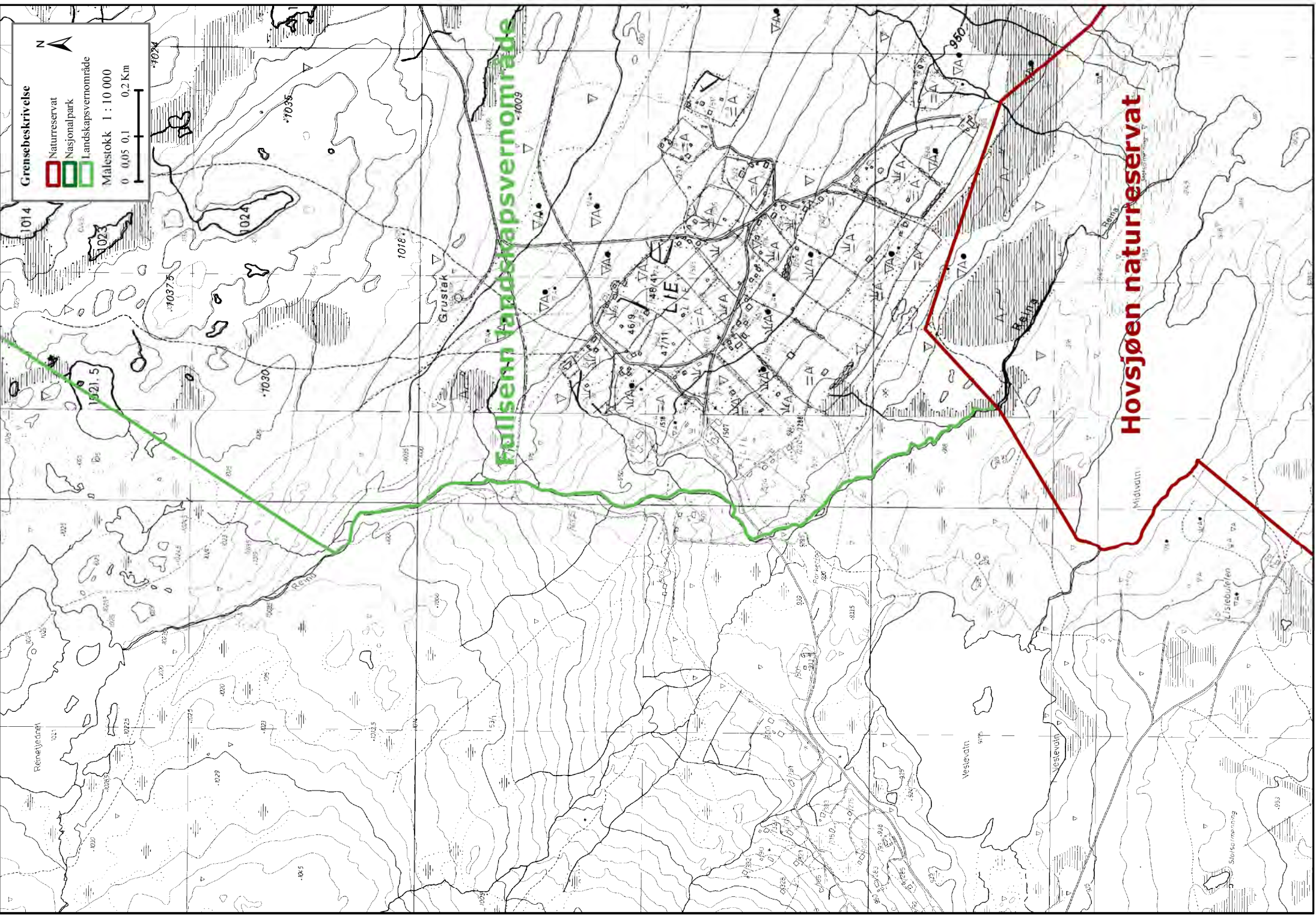
- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

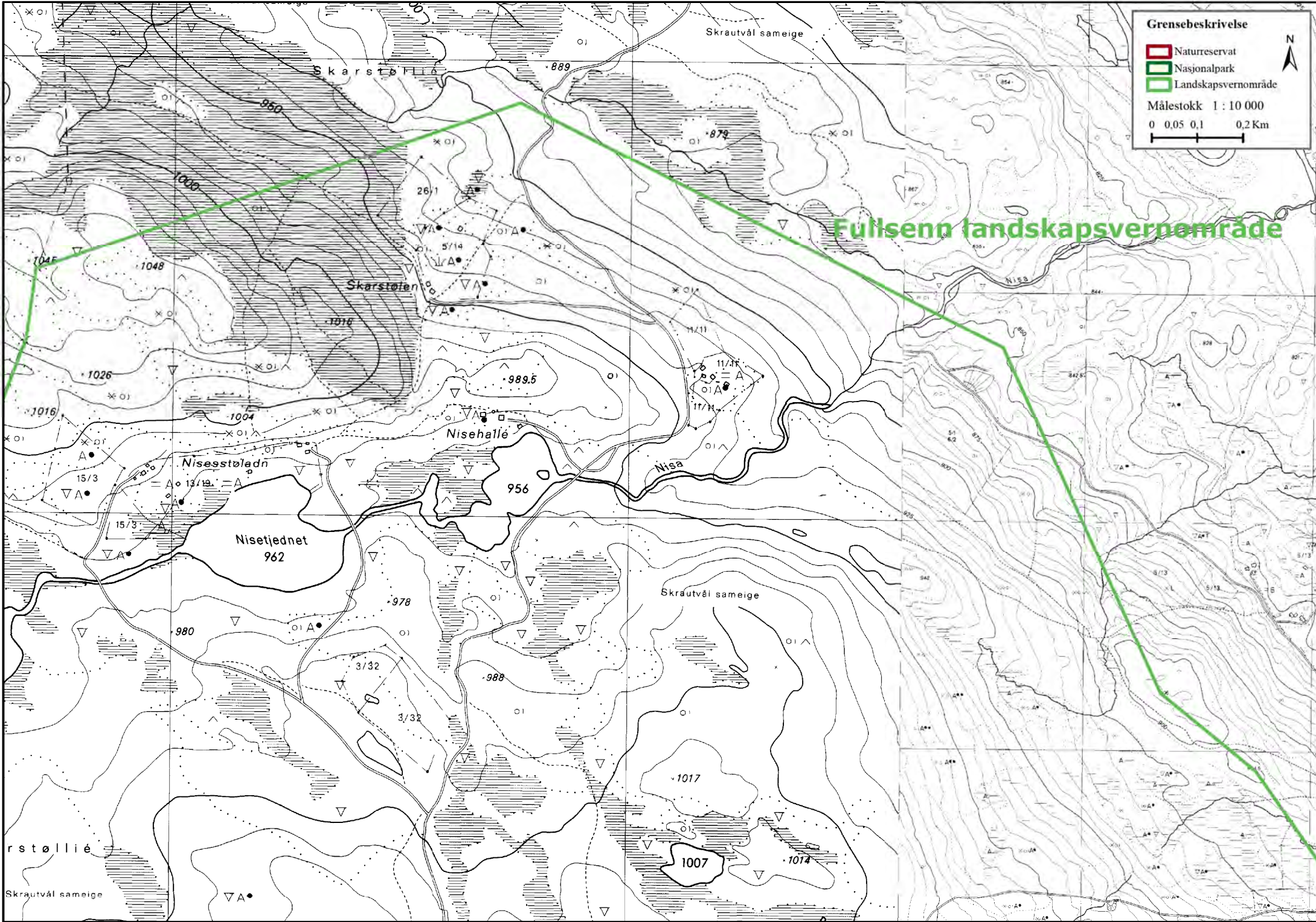
Målestokk 1 : 10 000

0 0,05 0,1 0,2 Km

Follsen i landskapsvernområde

Hovsjøen naturreservat

Grensebeskrivelse

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

0 0,05 0,1 0,2 Km

Fullsenn landskapsvernområde

Skarstøllie

Skarstølen

Nisehallé

Nisesstøladn

Nisetjednet
962

Skrautvål sameige

Skarstøllie

Skrautvål sameige

Skrautvål sameige

889

879

989.5

956

978

988

1017

1007

1014

1000

1048

1026

1004

980

3/32

3/32

1045

26.1

1016

15/3

15/3

13/19

11/11

11/11

11/11

NISA

Nisa

NISA

842.5

741

3/13

5/13

600

640

680

720

760

800

840

880

920

960

1000

1040

1080

1120

1160

1200

1240

1280

1320

1360

1400

1440

1480

1520

1560

1600

1640

1680

1720

1760

1800

1840

1880

1920

1960

2000

2040

2080

2120

2160

2200

2240

2280

2320

2360

2400

2440

2480

2520

2560

2600

2640

2680

2720

2760

2800

2840

2880

2920

2960

3000

3040

3080

3120

3160

3200

3240

3280

3320

3360

3400

3440

3480

3520

3560

3600

3640

3680

3720

3760

3800

3840

3880

3920

3960

4000

4040

4080

4120

4160

4200

4240

4280

4320

4360

4400

4440

4480

4520

4560

4600

4640

4680

4720

4760

4800

4840

4880

4920

4960

5000

5040

5080

5120

5160

5200

5240

5280

5320

5360

5400

5440

5480

5520

5560

5600

5640

5680

5720

5760

5800

5840

5880

5920

5960

6000

6040

6080

6120

6160

6200

6240

6280

6320

6360

6400

6440

6480

6520

6560

6600

6640

6680

6720

6760

6800

6840

6880

6920

6960

7000

7040

7080

7120

7160

7200

7240

7280

7320

7360

7400

7440

7480

7520

7560

7600

7640

7680

7720

7760

7800

7840

7880

7920

7960

8000

8040

8080

8120

8160

8200

8240

8280

8320

8360

8400

8440

8480

8520

8560

8600

8640

8680

8720

8760

8800

8840

8880

8920

8960

9000

9040

9080

9120

9160

9200

9240

9280

9320

9360

9400

9440

9480

9520

9560

9600

9640

9680

9720

9760

9800

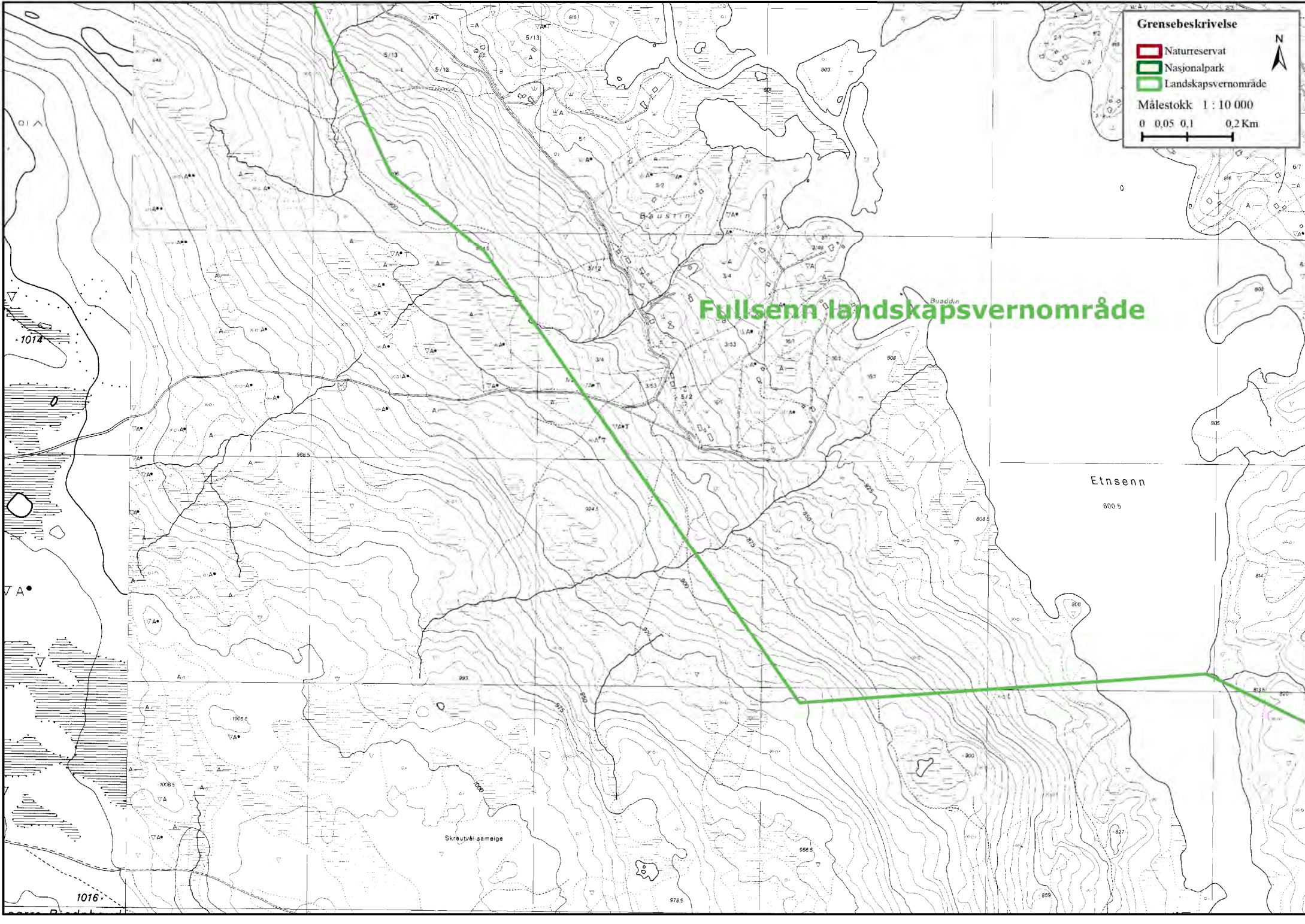
9840

9880

9920

9960

10000

Grensebeskrivelse

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

0 0.05 0.1 0.2 Km

Fullsenn landskapsvernområde

Etnsenn

800 5

Skrautvåi sameige

1014

1016

1016

978 5

889

827

813 5

814

815

816

817

818

819

820

821

822

823

824

825

826

827

828

829

830

831

832

833

834

835

836

837

838

839

840

841

842

843

844

845

846

847

848

849

850

851

852

853

854

855

856

857

858

859

860

861

862

863

864

865

866

867

868

869

870

871

872

873

874

875

876

877

878

879

880

881

882

883

884

885

886

887

888

889

890

891

892

893

894

895

896

897

898

899

900

901

902

903

904

905

906

907

908

909

910

911

912

913

914

915

916

917

918

919

920

921

922

923

924

925

926

927

928

929

930

931

932

933

934

935

936

937

938

939

940

941

942

943

944

945

946

947

948

949

950

951

952

953

954

955

956

957

958

959

960

961

962

963

964

965

966

967

968

969

970

971

972

973

974

975

976

977

978

979

980

981

982

983

984

985

986

987

988

989

990

991

992

993

994

995

996

997

998

999

1000

1001

1002

1003

1004

1005

1006

1007

1008

1009

1010

1011

1012

1013

1014

1015

1016

1017

1018

1019

1020

1021

1022

1023

1024

1025

1026

1027

1028

1029

1030

1031

1032

1033

1034

1035

1036

1037

1038

1039

1040

1041

1042

1043

1044

1045

1046

1047

1048

1049

1050

1051

1052

1053

1054

1055

1056

1057

1058

1059

1060

1061

1062

1063

1064

1065

1066

1067

1068

1069

1070

1071

1072

1073

1074

1075

1076

1077

1078

1079

1080

1081

1082

1083

1084

1085

1086

1087

1088

1089

1090

1091

1092

1093

1094

1095

1096

1097

1098

1099

1100

1101

1102

1103

1104

1105

1106

1107

1108

1109

1110

1111

1112

1113

1114

1115

1116

1117

1118

1119

1120

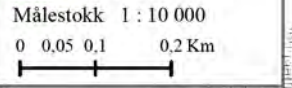
11

Grensebeskrivelse

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

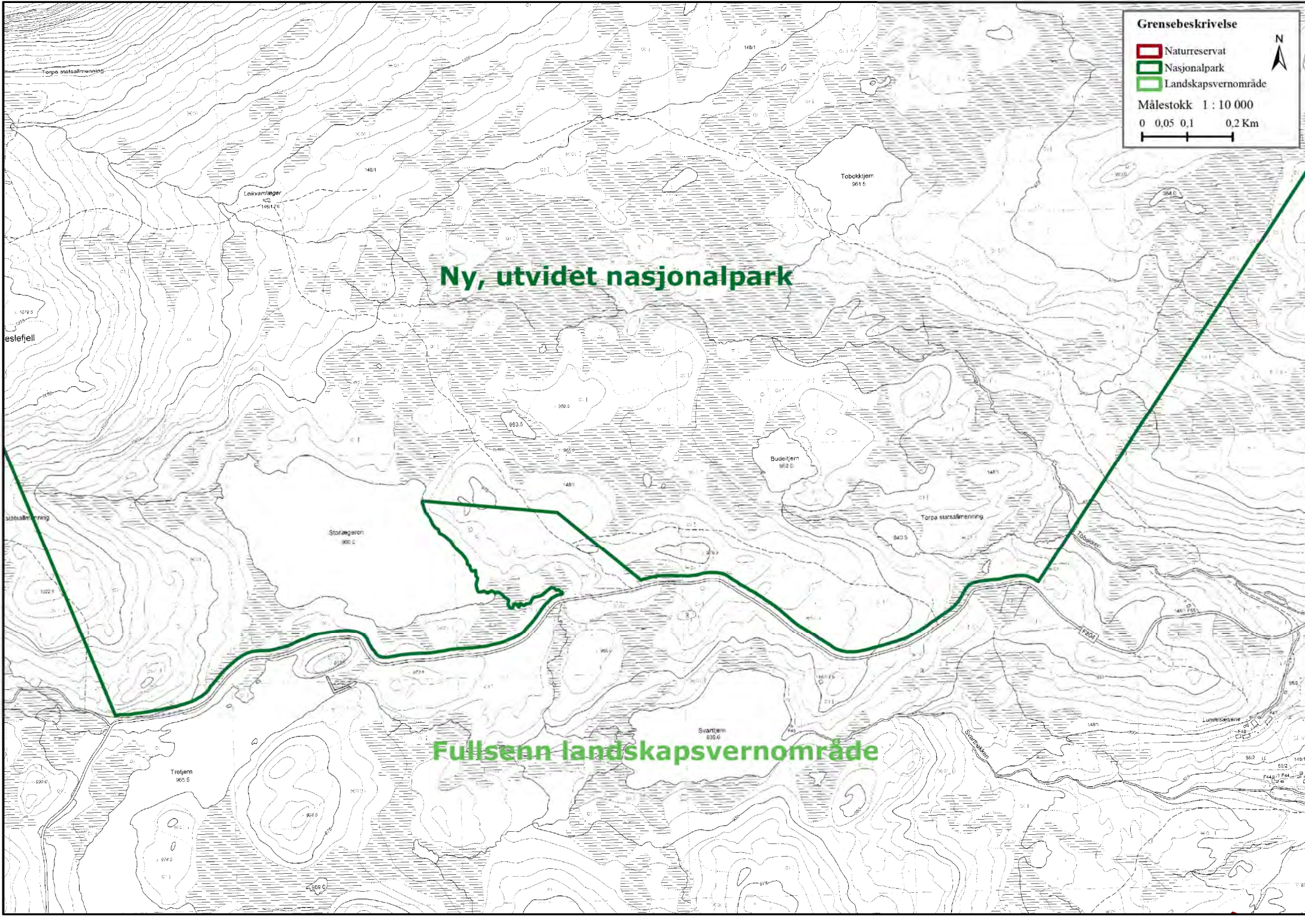
Målestokk 1 : 10 000

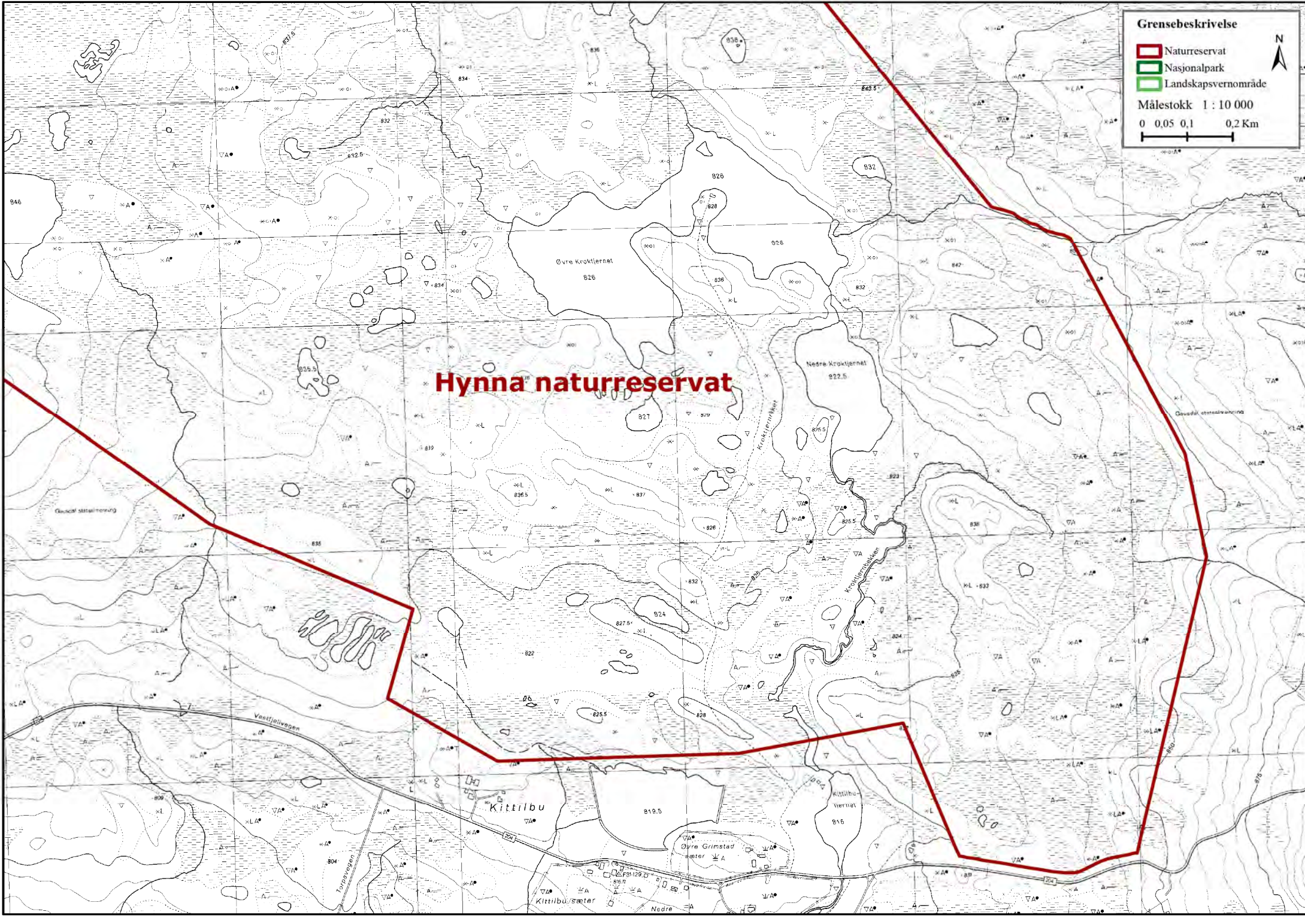
0 0,05 0,1 0,2 Km

Ny, utvidet nasjonalpark

Fullsenn landskapsvernområde

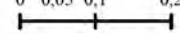

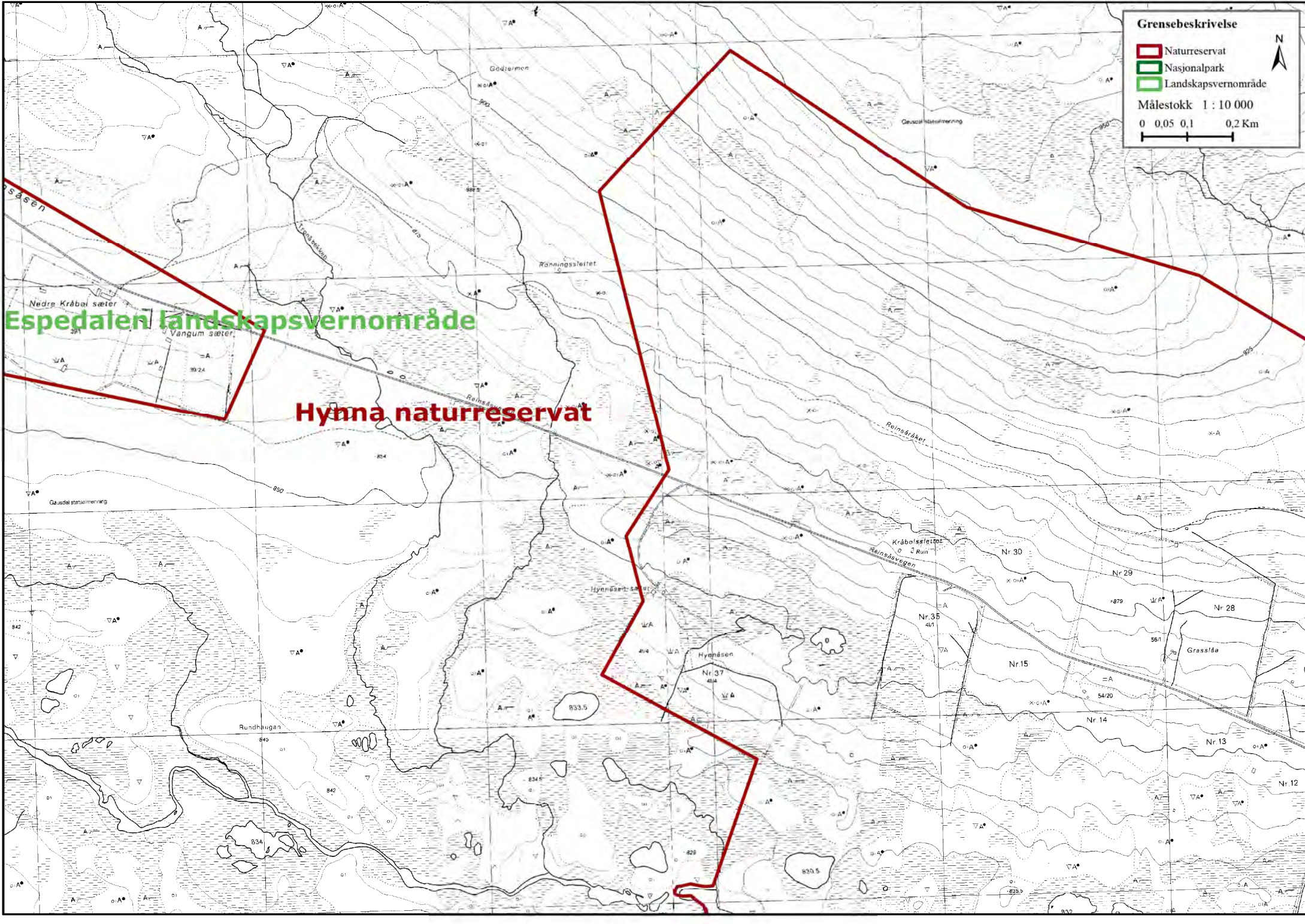
Grensebeskrivelse

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

0 0,05 0,1 0,2 Km

Grensebeskrivelse

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

0 0,05 0,1 0,2 Km

Espedalen landskapsvernområde

Hynna naturreservat

Grensebeskrivelse

- ▭ Naturreservat
- ▭ Nasjonalpark
- ▭ Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

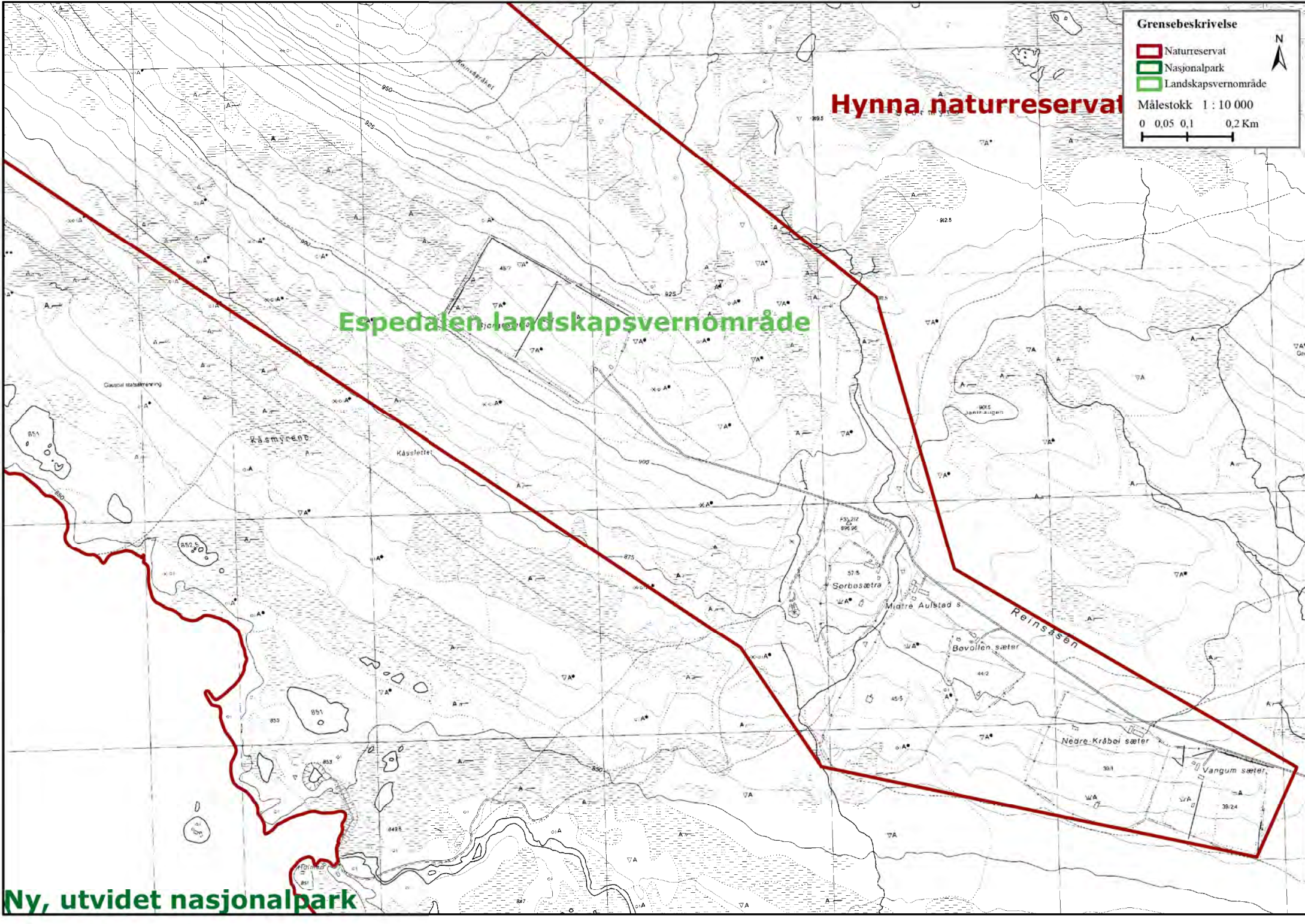
0 0,05 0,1 0,2 Km

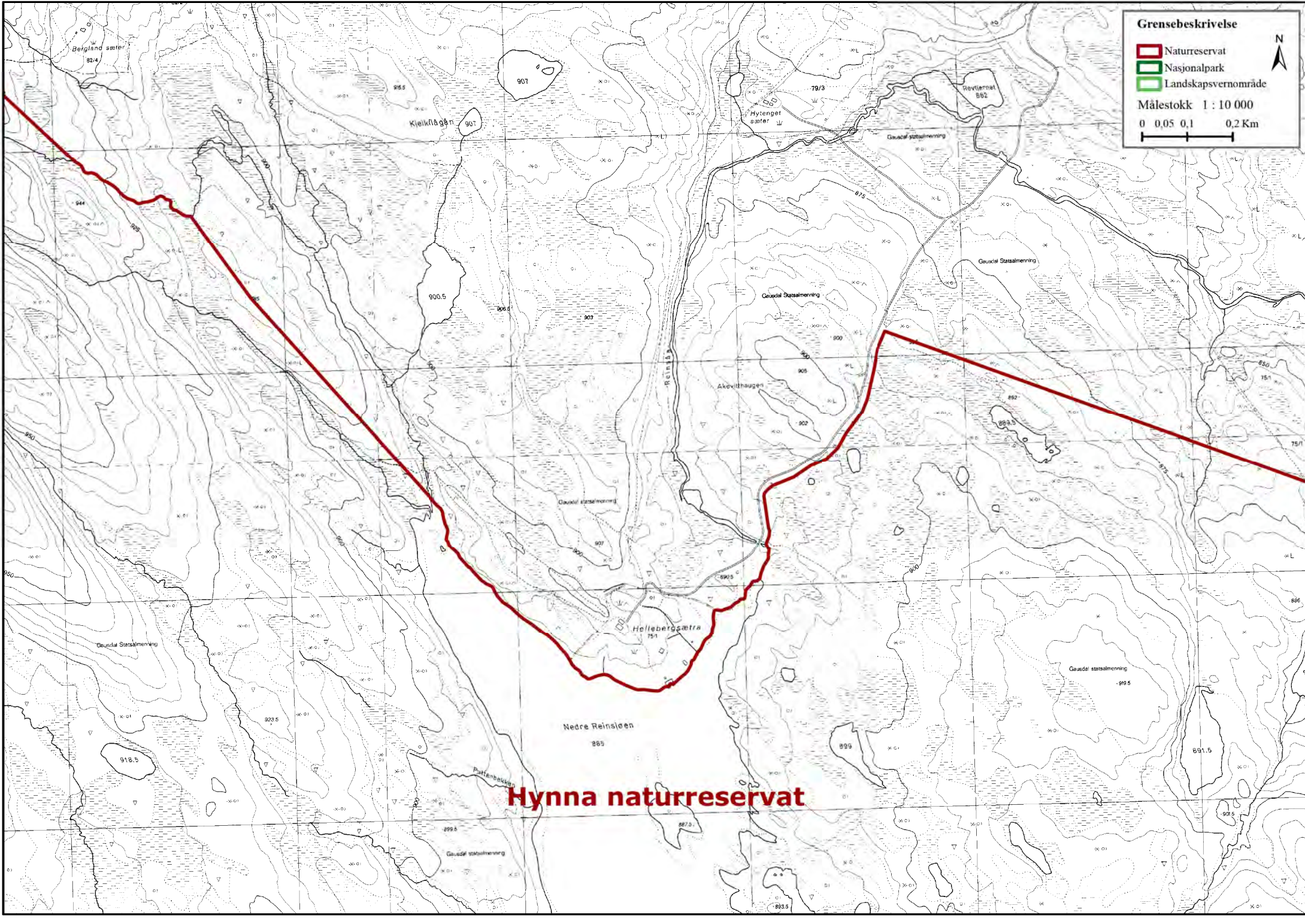
Hynna naturreservat

Espedalen landskapsvernområde

Ny, utvidet nasjonalpark

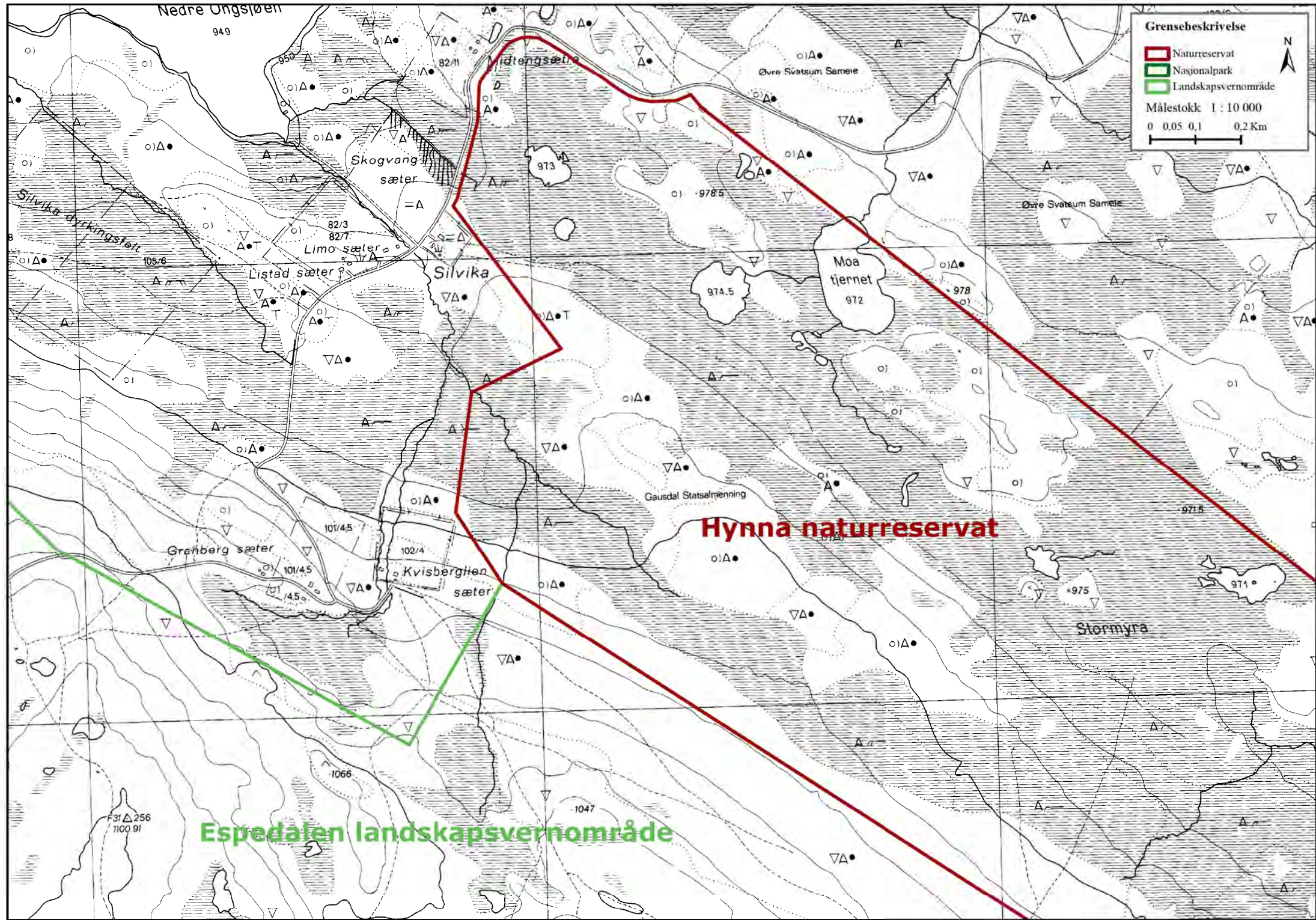
Grensebeskrivelse

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

0 0,05 0,1 0,2 Km

Hynna naturreservat

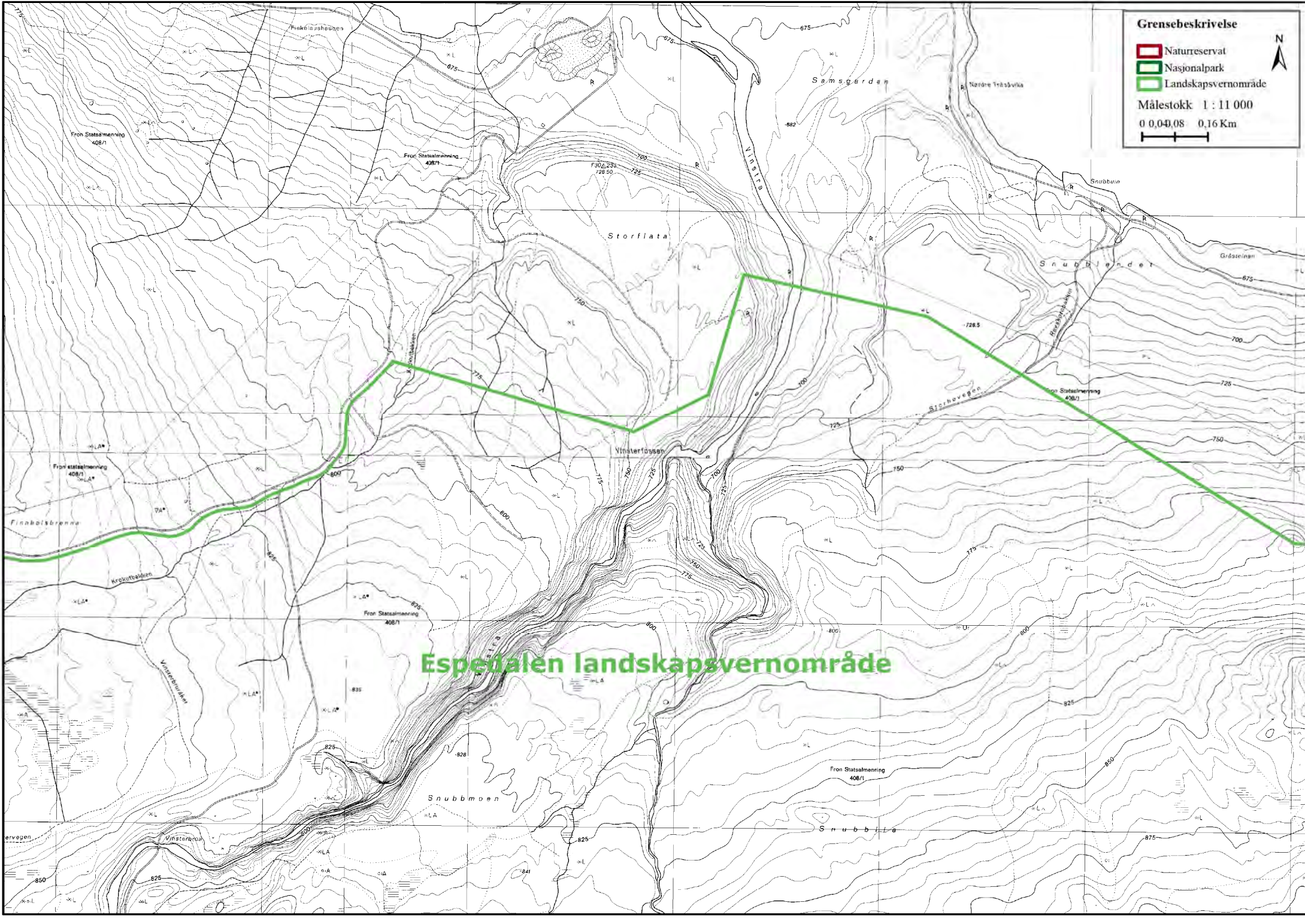

Grensebeskrivelse

- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 11 000

0 0,04,08 0,16 Km

Espedalen landskapsvernområde

Grensebeskrivelse

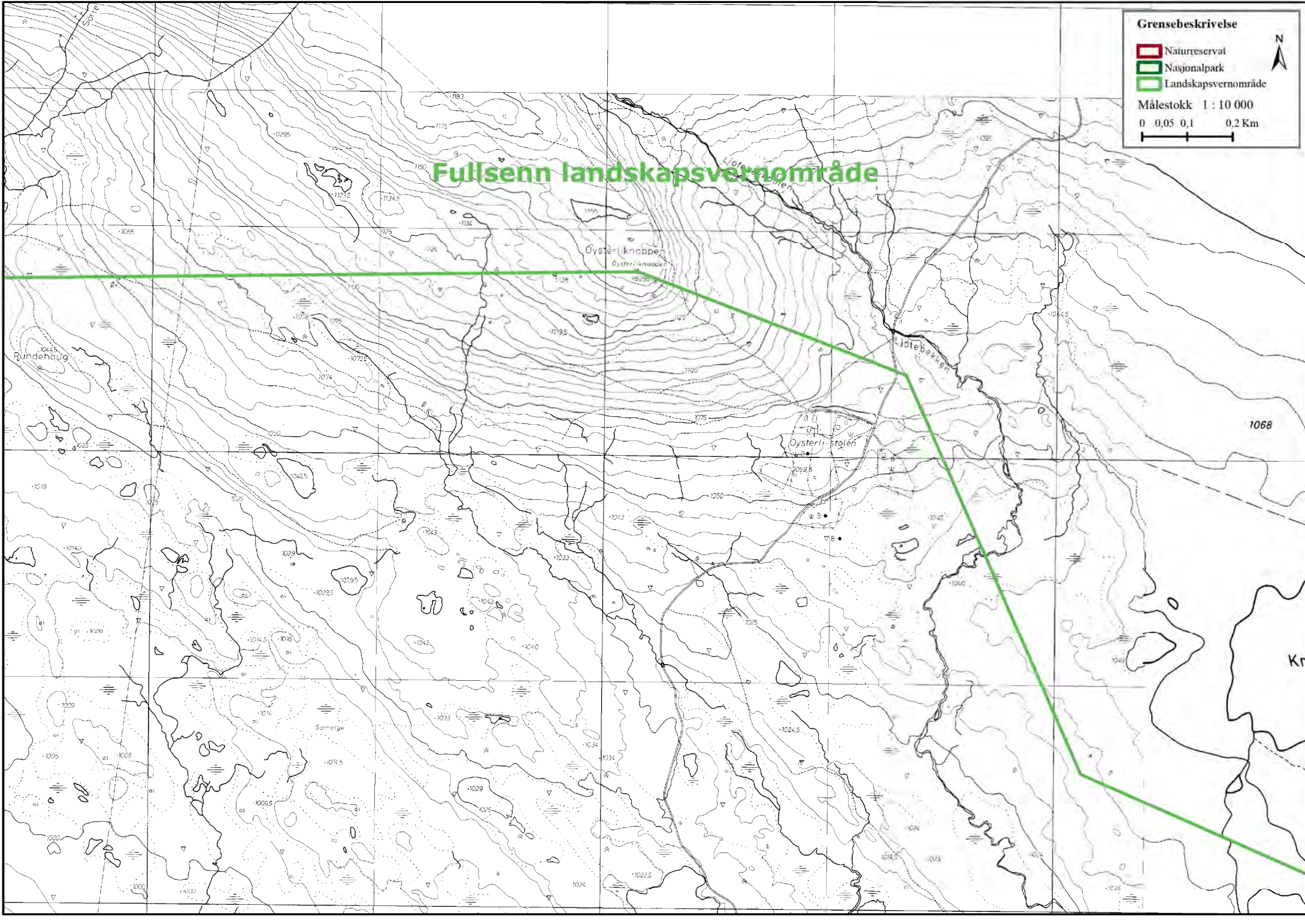
- Naturreservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

0 0,05 0,1 0,2 Km

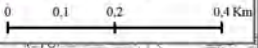
Fullsenn landskapsvernområde

Grensebeskrivelse

- Naturservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

Ny, utvidet nasjonalpark

Dokkvatnet landskapsvernområde

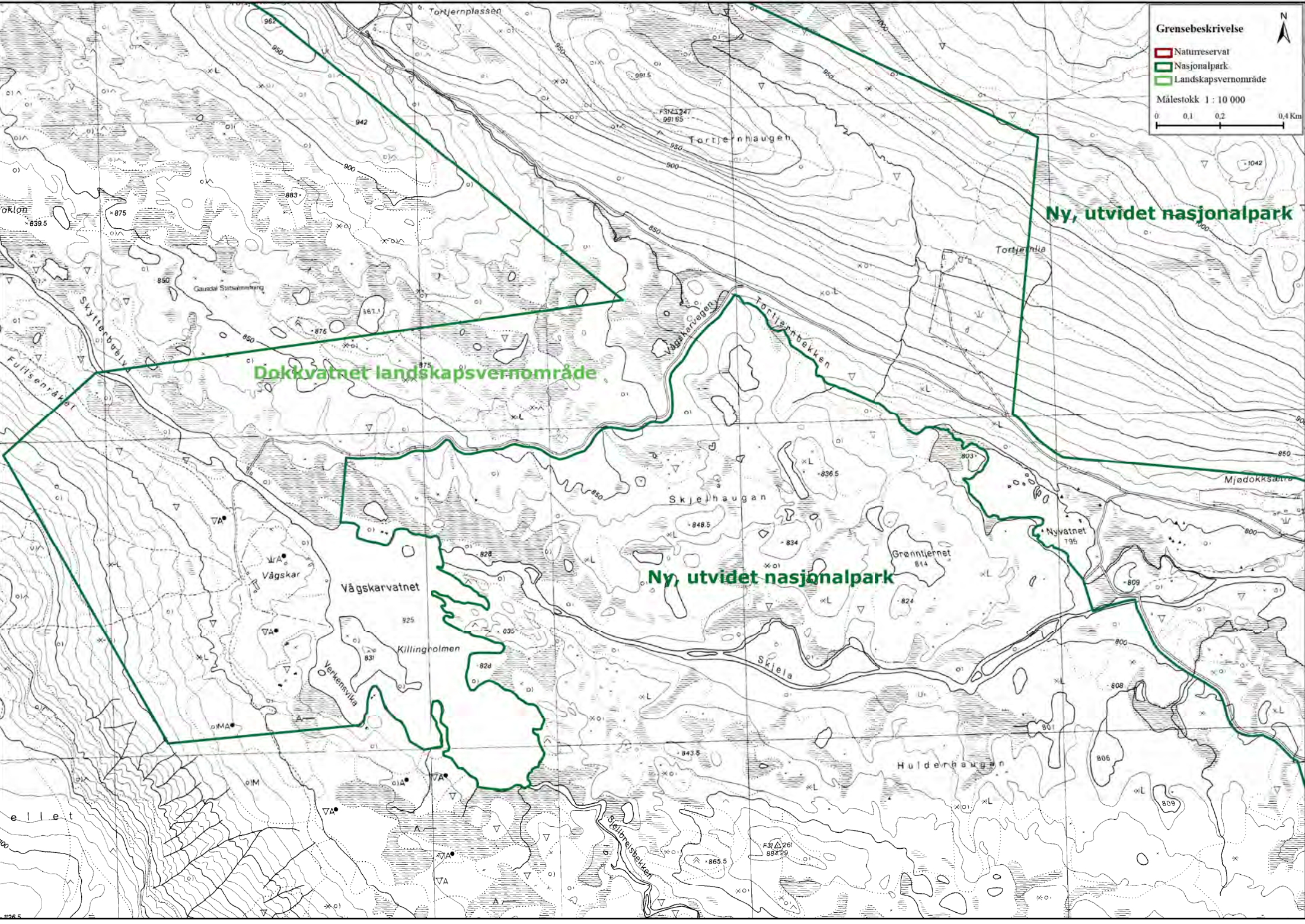

Grensebeskrivelse

- Naturservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

0 0,1 0,2 0,4 Km

Grensebeskrivelse

- Naturservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

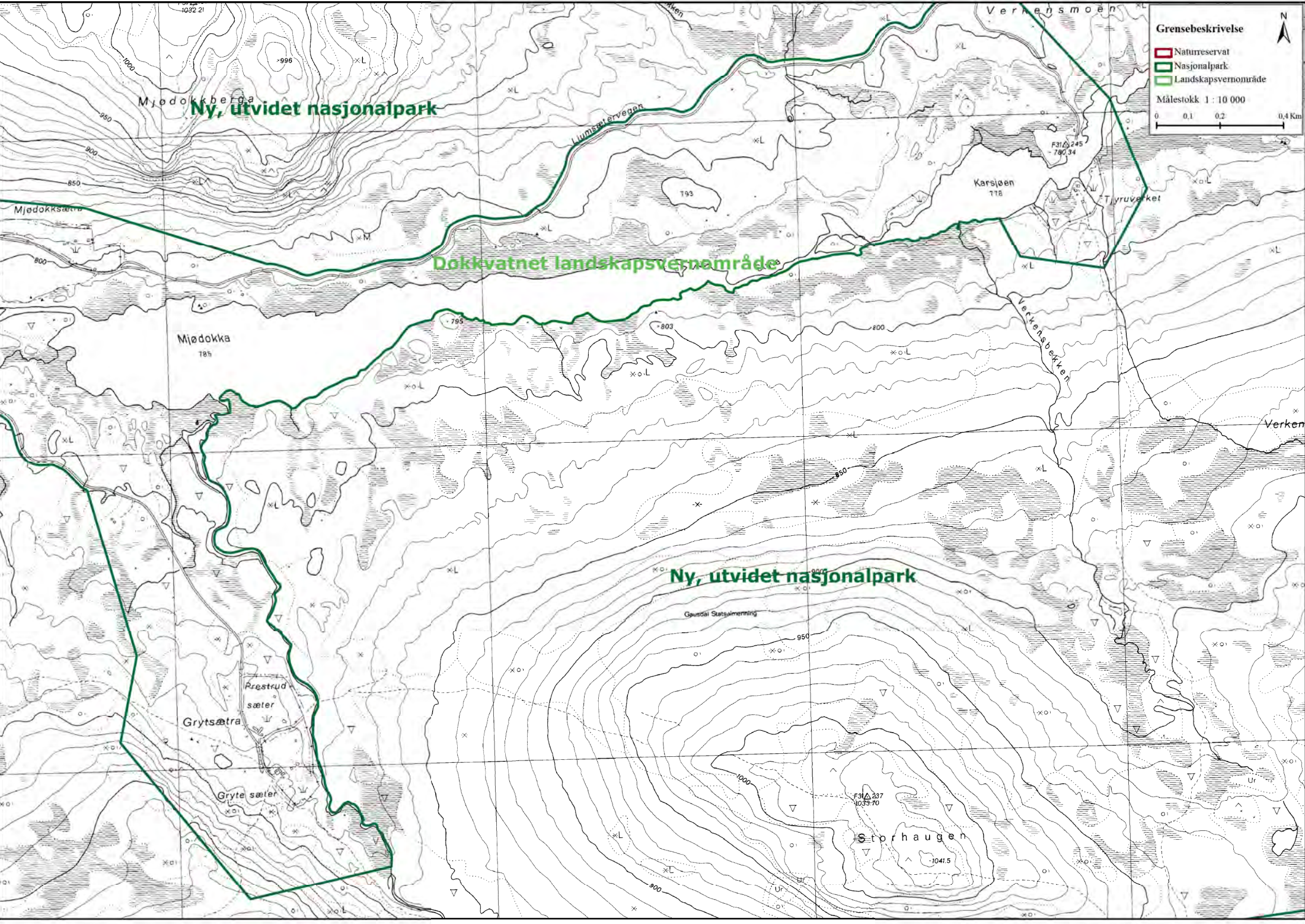
0 0,1 0,2 0,4 Km

Ny, utvidet nasjonalpark

Dokkvatnet landskapsvernområde

Ny, utvidet nasjonalpark

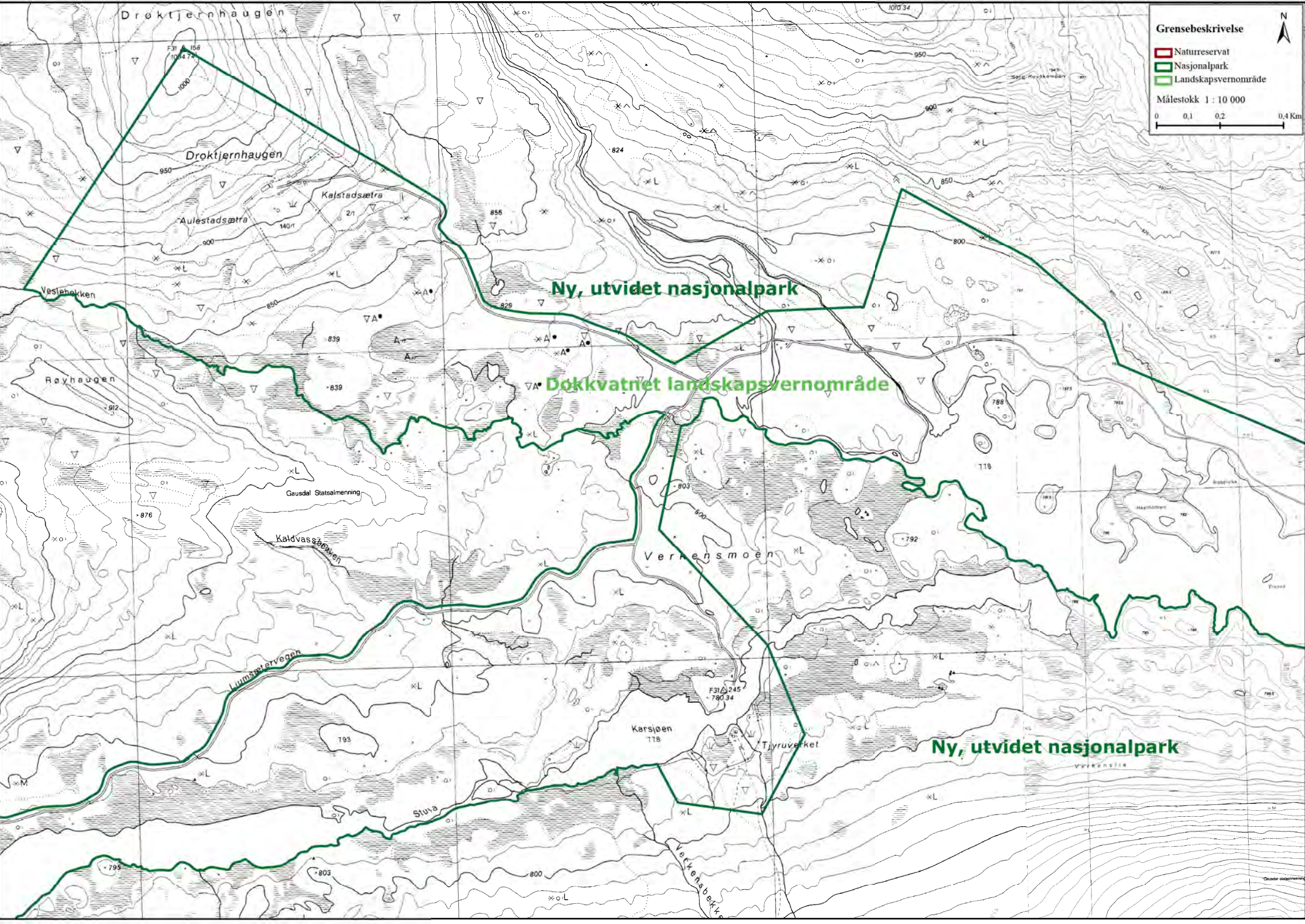

Grensebeskrivelse

- Naturservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

0 0,1 0,2 0,4 Km

Ny, utvidet nasjonalpark

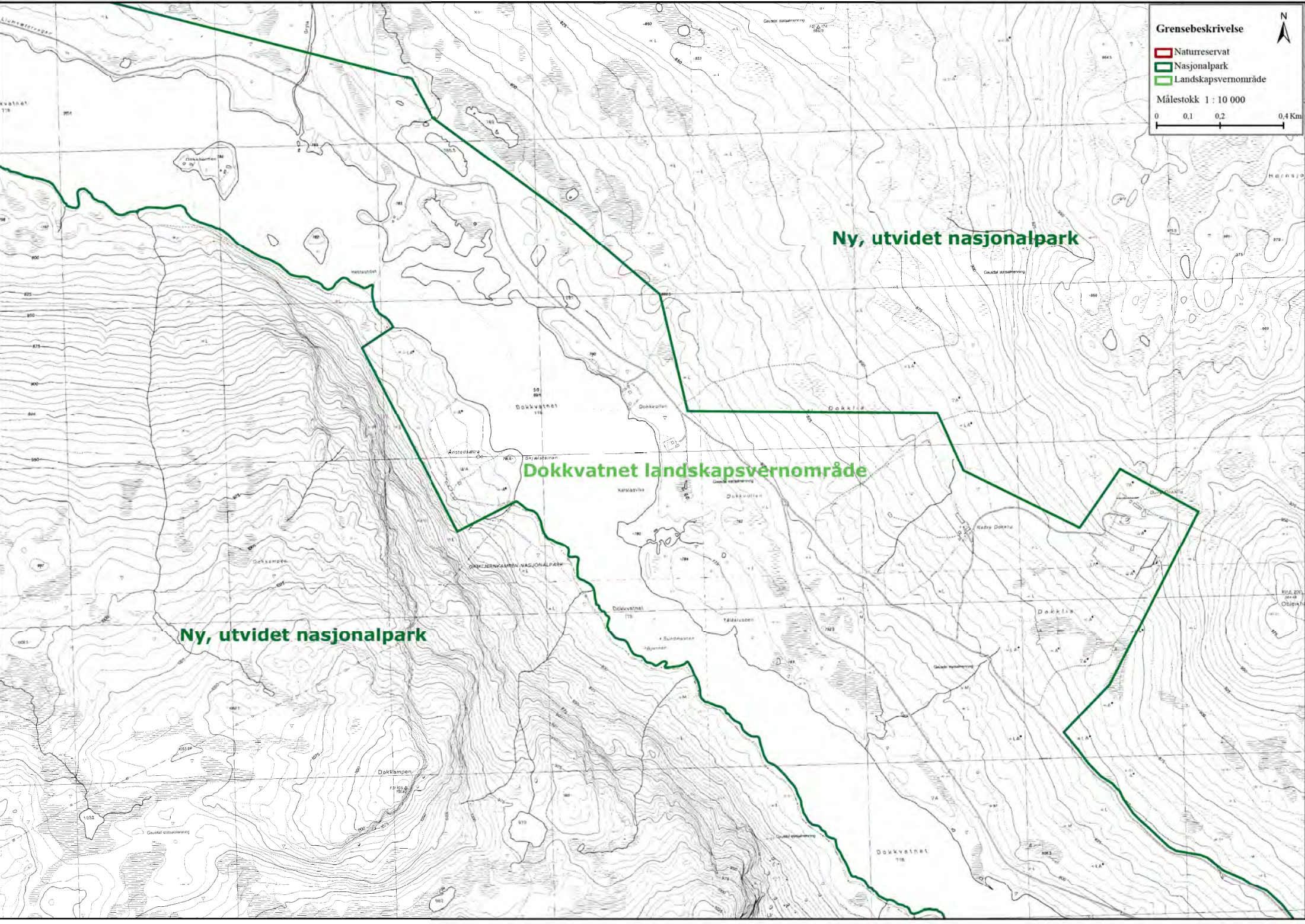
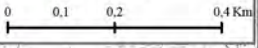
Dokkvatnet landskapsvernområde

Ny, utvidet nasjonalpark

Grensebeskrivelse

- Naturservat
- Nasjonalpark
- Landskapsvernområde

Målestokk 1 : 10 000

Ny, utvidet nasjonalpark

Dokkvatnet landskapsvernområde

Ny, utvidet nasjonalpark